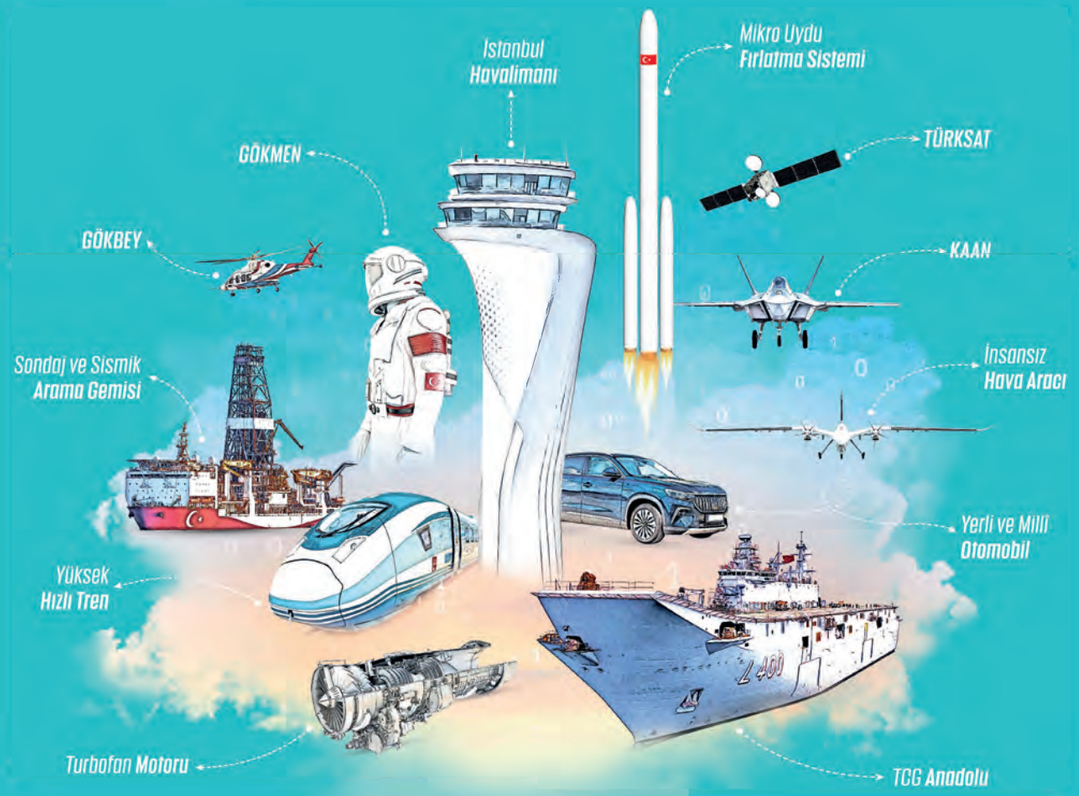
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-6917-4

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

PAZARLAMA VE PERAKENDE ALANI — RİSK VE HASAR YÖNETİMİ 11 Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

PAZARLAMA VE PERAKENDE ALANI

RİSK VE HASAR YÖNETİMİ 11

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

PAZARLAMA VE PERAKENDE
SİGORTACILIK DALI

RİSK VE HASAR YÖNETİMİ 11 DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Derya GÜN AKSU
Eda POLAT
Gülmira KİREZ
Selda KAR

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI..... : 8559
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ..... : 2451

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı
Murat YILDIZ

Program Geliştirme Uzmanı
Dr. Eda ÖZ

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Tülay ENGİN

Rehberlik Uzmanı
Feyza SÜNBÜL

Görsel Tasarım Uzmanı
Nilgün YALÇIN

ISBN: 978-975-11-6917-4

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile
Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

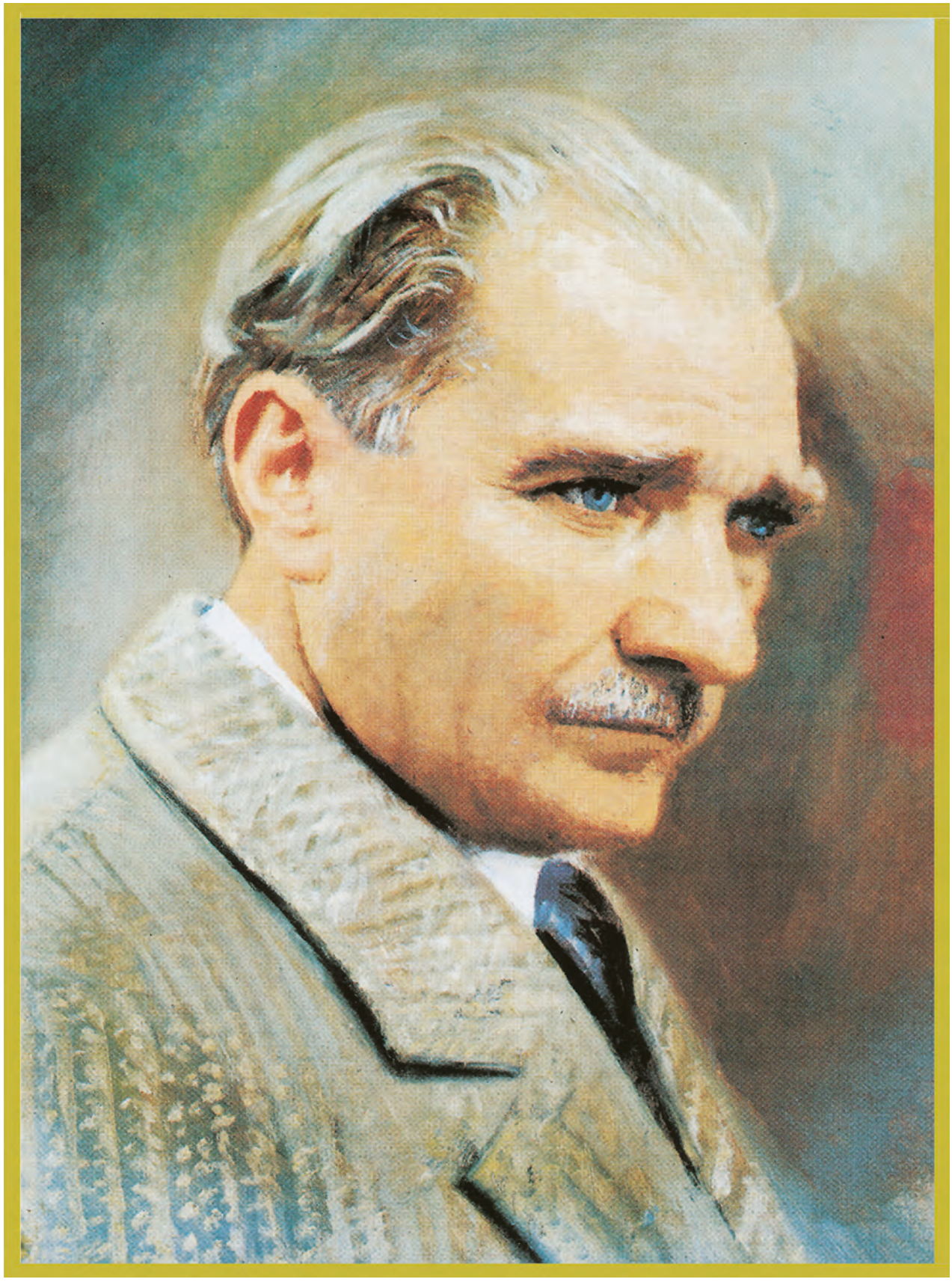
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÖĞRENME BİRİMİ

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 13

1. RİSK YÖNETİMİ 16

1.1. RİSK VE BELİRSİZLİK KAVRAMLARI 16

1.1.1. Kaynaklarına Göre Risk Faktörleri 19

1.1.2. Sigorta ve Risk 21

1.2. RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI 24

1.3. RİSK YÖNETİMİ VE BİLEŞENLERİ 27

1.3.1. Risk Yönetim Süreci 28

1.3.2. Risk Yönetim Sürecinin Bileşenleri 31

1.4. RİSK YÖNETİM METOTLARI 33

2. ÖĞRENME BİRİMİ

2. HASAR YÖNETİMİ 44

2.1. HASAR DOSYASI İŞLEMLERİ 44

2.1.1. Hasar İhbarının Alınması ve İhbar Süreleri 44

2.1.2. Zaman Aşımı Sonrasında Yapılan İhbarlar 46

2.1.3. Hasar Dosyasının Açılması Öncesinde Yapılacak Kontroller ile Gerekli Bilgi ve Belgelerin Toplanması 47

2.1.3.1. Branş Bazında Hasar Dosyası Uygulamaları 48

2.2. EKSPER ATAMA VE EKSPERTİZ SÜRECİNE İLİŞKİN İŞLEMLER 63

2.2.1. Sigorta Eksperleri Yönetmeliği 64

2.2.1.1. Sigorta Eksperlerinde Aranan Nitelikler 67

2.1.2.2. Sigorta Eksperliği Kursu 68

2.1.2.3. Sigorta Eksperlerinin Görevleri 71

2.1.2.4. Eksperlerin Faaliyet Esasları 74

2.1.2.5. Eksperlerin Faaliyetlerinde Denetim ve Yaptırımlar 76
2.1.2.6. Tarım Sigortaları Havuzu Eksperleri 76
2.3. ÖDENECEK TAZMİNAT TUTARININ HESAPLANMASI 79
2.3.1. Eksik Sigorta 80
2.3.2. Aşkın Sigorta 81
2.3.3. Tam Sigorta 81
2.3.4. Müşterek Sigorta 82
2.3.5. Muafiyet 84
2.3.6. Sovtaj 87
2.3.7. Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri 88
2.3.7.1. Beyan Yükümlülüğü 88
2.3.7.2. Prim Ödeme Yükümlülüğü 89
2.3.7.3. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümlülüğü 89
2.3.7.4. Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Yükümlülüğü 90
2.3.7.5. Değişiklikleri Beyan Yükümlülüğü 90
2.3.7.6. Rizikonun Gerçekleştiğini Bildirim Yükümlülüğü 91
2.3.7.7. Yükümlülüklerin İhlali Durumunda Yapılacak Tazminat Hesaplaması 92
2.3.8. Sorumluluk Sigortalarında Tazminat Hesaplanması 99
2.3.8.1. Maddi Tazminat 99
2.3.8.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı (DYKT) 115
2.3.8.3. Sakatlık Tazminatı 116
2.3.8.4. Bakım Giderleri 119
2.3.8.5. DYKT, Sürekli Sakatlık ve Bakım Tazminatlarının Vekâletle Takibi 119
2.3.8.6. Özürlü Sağlık Kurulu Raporu ve Tıbbi Danışmanlık Hizmeti 120
2.3.9. Can Sigortaları 123
2.3.9.1. Hayat Sigortası 123
2.3.9.2. Hastalık / Sağlık Sigortası 129
2.3.9.3. Kaza Sigortası 131

ÖĞRENME BİRİMİ

3. TAZMİNATIN ÖDENMESİ VE DOSYA KAPATMA İŞLEMLERİ..... 144
3.1. TAZMİNATIN ÖDENMESİ 144
3.1.1. Sigorta Tazminatlarında Ödeme Süreleri 148
3.1.2. Tazminat Ödemesinde Bekleme Süreleri 153
3.1.3. Tazminat Ödemelerinde Hizmet Sağlayıcılar 153

3.1.4. Ödeme Birimleri 154
3.1.5. İbraname Alınması 154
3.1.6. Sovtajın Satılması 155
3.1.7. Aracılarla Yaşanan Sorunların Tazminat Ödemelerine Etkileri 156
3.1.8. Dava veya Soruşturma Açılması Durumunda Tazminat Ödemeleri 156

3.2. HASAR DOSYASI KAPATMA İŞLEMLERİ 158

3.2.1. Hasar Dosyasının Tazminat Ödenerek Kapanması 158
3.2.2. Hasar Dosyasının Takipsizlik veya Belge Temin Edilememesi Nedeniyle Kapanması 159
3.2.3. Reddedilen Tazminat Talepleri 160
3.2.4. Reddedilen Hasarlara İspat Sorumluluğu 160
3.2.5. Dava Açılan Hasar Dosyaları 162
3.2.6. Ek Talep, Belge ile Hasar Dosyasının Tekrar Açılması 164
3.2.7. Feragatname 164
3.2.8. Hasar Dosyasının Saklanması ve Arşivlenmesi 165

3.3. RÜCU HAKKININ KULLANILMASINA İLİŞKİN İŞLEMLER 167

3.3.1. Rücu Kavramı 167
3.3.2. Halefiyet Kavramı 168
3.3.3. Dava Açma 170
3.3.4. Rücu Hakkının Kullanılmasındaki Özel Durumlar 172
3.3.5. Sigortacının Rücu Hakkını Kullanabileceği Hâller 174
Ölçme Değerlendirme 178
Kaynakça 182
Cevap Anahtarı 185

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

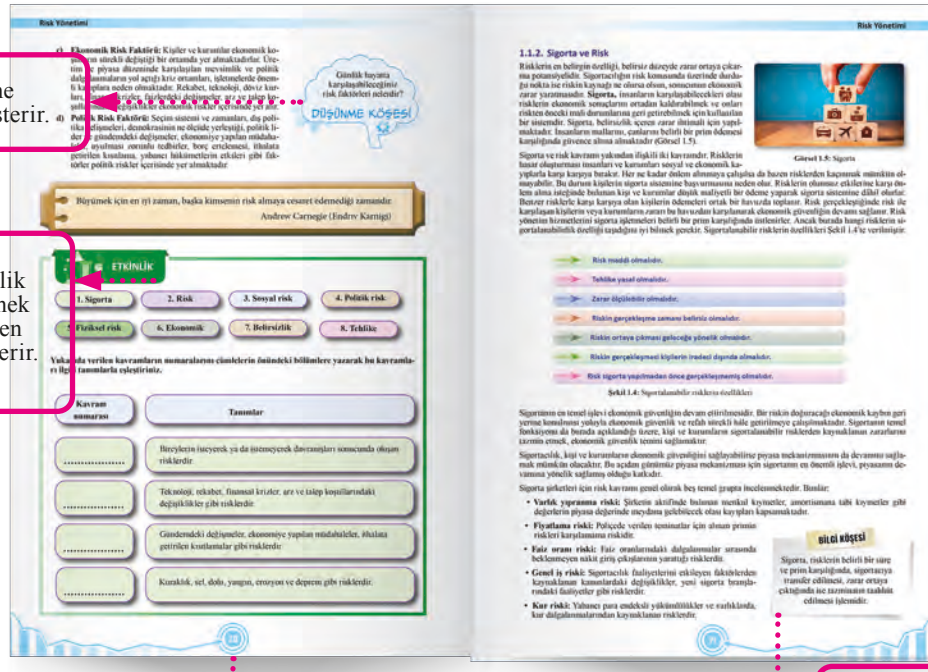
Hazırlık Çalışmaları

Konuya dikkat çekmek, bilgi, beceri ve merak oluşturmak için verilen soruları gösterir.

Öğrenme biriminin numarasını gösterir.

Öğrenme biriminde anlatılacak konuları gösterir.

Öğrenme biriminin karekodunu gösterir.

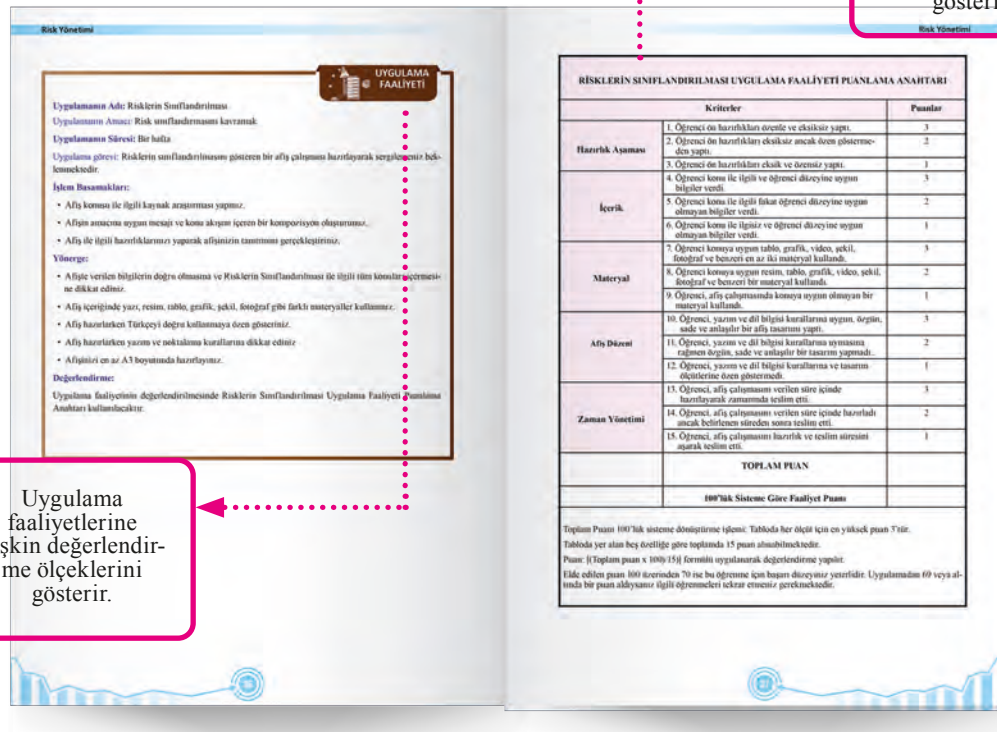
Düşünme köşesini gösterir.

Konulara yönelik beceri geliştirmek amacıyla verilen çalışmaları gösterir.

Sayfa numarasını gösterir.

Bilgi köşesini gösterir.

Değerlendirme ölçeklerini gösterir.

Risk Yönetimi

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Risklerin Sınıflandırılması

Uygulamanın Amacı: Risk sınıflandırmasını kavramak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama görevi: Risklerin sınıflandırılmasını gösteren bir afiş çalışması hazırlayarak sergilenmeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Afiş konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Afişin amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Afiş ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak afişinizin tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge:

- Afişte verilen bilgilerin doğru olmasına ve Risklerin Sınıflandırılması ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Afiş içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Afiş hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Afiş hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Afişinizi en az A3 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme:

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Risklerin Sınıflandırılması Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

Risk Yönetimi

RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci konu ile ilgiliz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, afiş çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	10. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	11. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, afiş çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
	TOPLAM PUAN	
	100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı	

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 5'tir.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

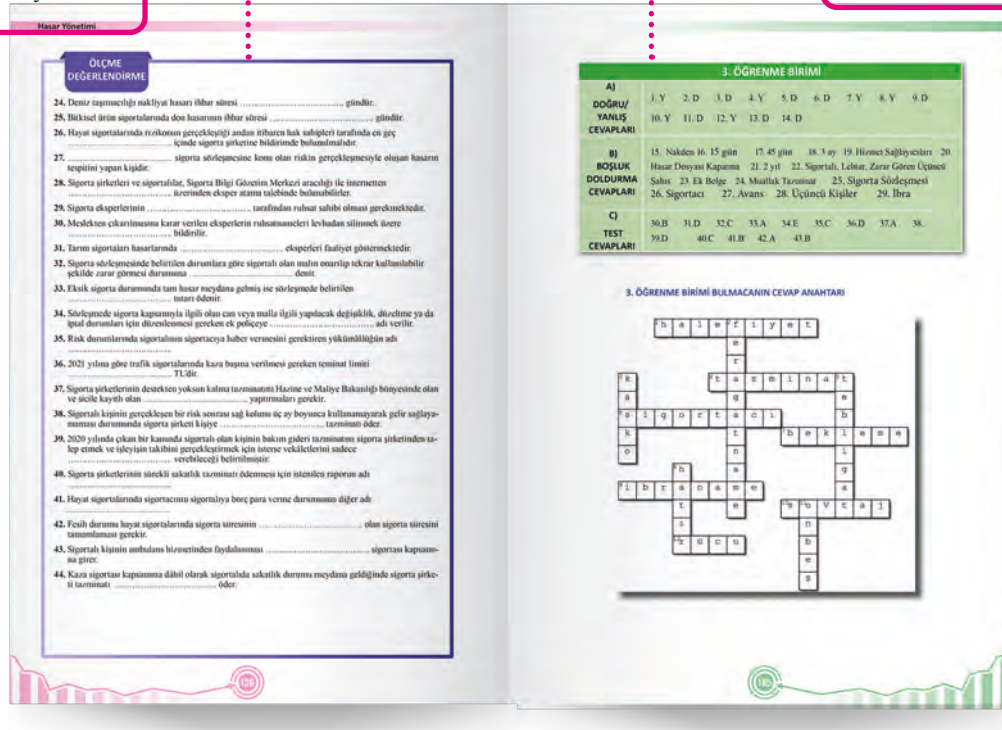
Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

Uygulama faaliyetlerine ilişkin değerlendirme ölçeklerini gösterir.

Her öğrenme birimi sonunda öğrendiklerinizi değerlendirebileceğiniz sorular bu bölümde yer alır.

Cevap anahtarını gösterir.

Hasar Yönetimi

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

24. Deniz taşımacılığı nakliyat hasarı ihbar süresi ..... gündür.

25. Biyolojik ürün sigortalarında don hasarının ihbar süresi ..... gündür.

26. Hayat sigortalarında rizikonun gerçekleştiği andan itibaren hak sahipleri tarafından en geç ..... içinde sigorta şirketine bildirimde bulunulmalıdır.

27. ..... sigorta sözleşmesine konu olan riskin gerçekleşmesiyle oluşan hasarın tespitini yapan kişidir.

28. Sigorta şirketleri ve sigortalılar, Sigorta Bilgi Gözetim Merkezi aracılığı ile internetten ..... üzerinden eksper atama talebinde bulunabilirler.

29. Sigorta eksperlerinin ..... tarafından ruhsat sahibi olması gerekmektedir.

30. Meslekten çıkarılmasına karar verilen eksperlerin ruhsatnameleri levhadan silinmek üzere ..... bildirilir.

31. Tarım sigortaları hasarlarında ..... eksperleri faaliyet göstermektedir.

32. Sigorta sözleşmesinde belirtilen durumlara göre sigortalı olan malın onarılıp tekrar kullanılabilir şekilde zarar görmesi durumuna ..... denir.

33. Eksik sigorta durumunda tam hasar meydana gelmiş ise sözleşmede belirtilen ..... tutarı ödenir.

34. Sözleşmede sigorta kapsamıyla ilgili olan can veya malla ilgili yapılacak değişiklik, düzeltme ya da iptal durumları için düzenlenmesi gereken ek poliçeye ..... adı verilir.

35. Risk durumlarında sigortalının sigortacıya haber vermesini gerektiren yükümlülüğün adı .....

36. 2021 yılına göre trafik sigortalarında kaza başına verilmesi gereken teminat limiti ..... TL'dir.

37. Sigorta şirketlerinin destekten yoksun kalma tazminatını Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde olan ve sicile kayıtlı olan ..... yaptırmaları gerekir.

38. Sigortalı kişinin gerçekleşen bir risk sonrası sağ kolunu üç ay boyunca kullanamayarak gelir sağlayamaması durumunda sigorta şirketi kişiye ..... tazminatı öder.

39. 2020 yılında çıkan bir kanunda sigortalı olan kişinin bakım gideri tazminatını sigorta şirketinden talep etmek ve işleyişin takibini gerçekleştirmek için istense vekâletlerini sadece ..... verebileceği belirtilmiştir.

40. Sigorta şirketlerinin sürekli sakatlık tazminatı ödenmesi için istenilen raporun adı .....

41. Hayat sigortalarında sigortacının sigortalıya borç para verme durumunun diğer adı .....

42. Fesih durumu hayat sigortalarında sigorta süresinin ..... olan sigorta süresini tamamlaması gerekir.

43. Sigortalı kişinin ambulans hizmetinden faydalanması ..... sigortası kapsamına girer.

44. Kaza sigortası kapsamına dâhil olarak sigortalıda sakatlık durumu meydana geldiğinde sigorta şirketi tazminatı ..... öder.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

A) DOĞRU/YANLIŞ CEVAPLARI	1. Y 2. D 3. D 4. Y 5. D 6. D 7. Y 8. Y 9. D 10. Y 11. D 12. Y 13. D 14. D
B) BOŞLUK DOLDURMA CEVAPLARI	15. Nakden 16. 15 gün 17. 45 gün 18. 3 ay 19. Hizmet Sağlayıcıları 20. Hasar Dosyası Kapanma 21. 2 yıl 22. Sigortalı, Lehtar, Zarar Gören Üçüncü Şahıs 23. Ek Belge 24. Muallak Tazminat 25. Sigorta Sözleşmesi 26. Sigortacı 27. Avans 28. Üçüncü Kişiler 29. İbra
C) TEST CEVAPLARI	30.B 31.D 32.C 33.A 34.E 35.C 36.D 37.A 38. 39.D 40.C 41.B 42.A 43.B

3. ÖĞRENME BİRİMİ BULMACANIN CEVAP ANAHTARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ
RİSK YÖNETİMİ

Bu öğrenme biriminde

- Risk ve belirsizlik kavramını
- Risklerin sınıflandırmasını
- Risk yönetimi kavramını
- Risk yönetim sürecinin bileşenlerini
- Risk yönetim metotlarını öğreneceksiniz

TEMEL KAVRAMLAR

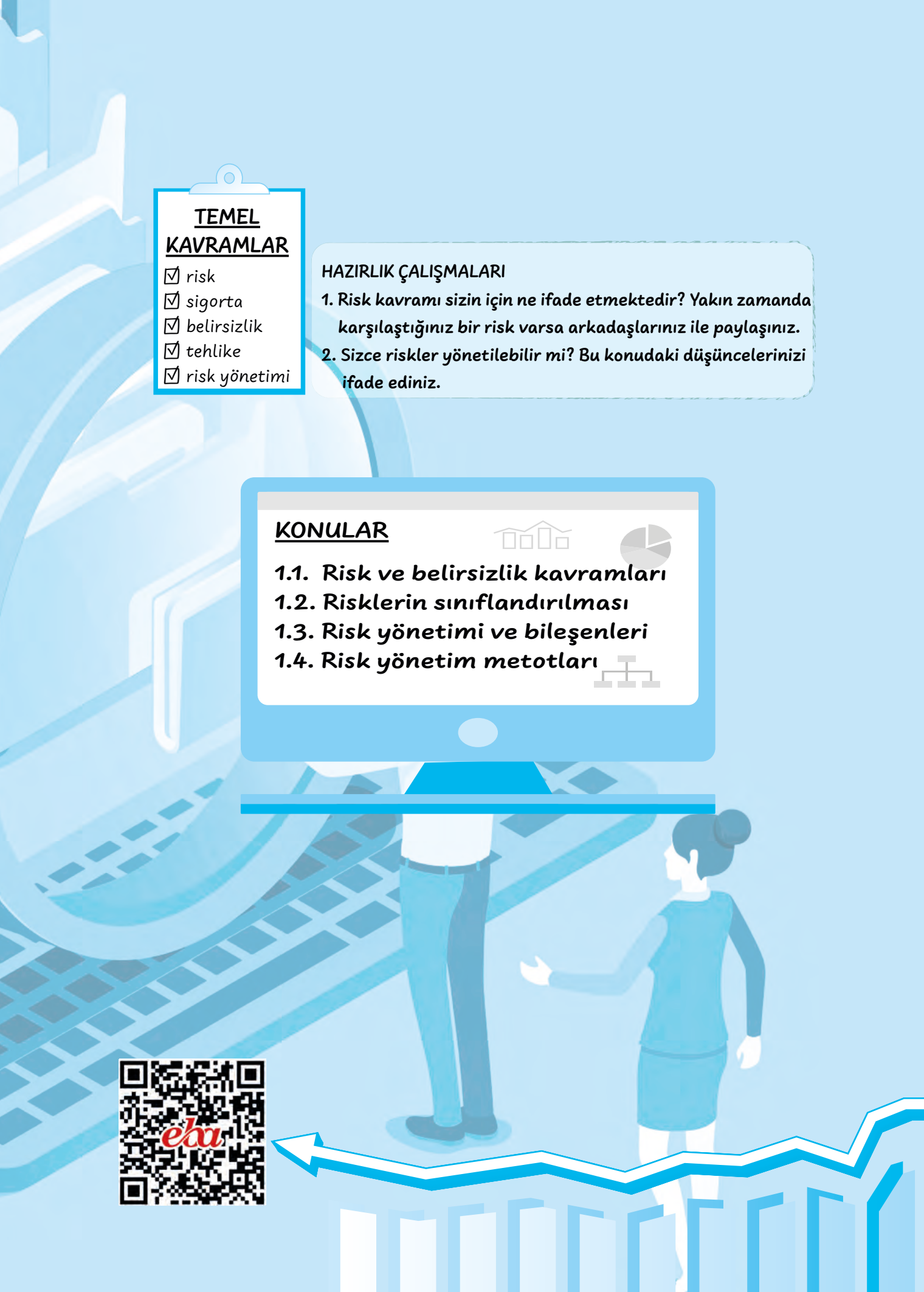
- ☑ risk
- ☑ sigorta
- ☑ belirsizlik
- ☑ tehlike
- ☑ risk yönetimi

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. **Risk kavramı sizin için ne ifade etmektedir? Yakın zamanda karşılaştığınız bir risk varsa arkadaşlarınız ile paylaşınız.**
2. **Sizce riskler yönetilebilir mi? Bu konudaki düşüncelerinizi ifade ediniz.**

KONULAR

1.1. Risk ve belirsizlik kavramları
1.2. Risklerin sınıflandırılması
1.3. Risk yönetimi ve bileşenleri
1.4. Risk yönetim metotları

1. RİSK YÖNETİMİ

Eğer hayatında hiç başarısızlık yoksa hiç risk almıyorsun demektir.
William Churchill (Vılyım Çörçıl)

İnsan, yaşamı boyunca elinde olmayan nedenlerle çeşitli risklerle karşı karşıyadır. Hiç kimse kendisine, sevdiklerine ya da mallarına zarar gelmesini arzu etmez fakat kişiler önüne geçilmesi mümkün olmayan risklerle istemeseler de karşılaşabilirler. Kişilerin mal varlıklarının elinden gitmesi ya da telafi edilemeyecek boyutlarda zarara uğraması kişiye mutsuzluk veren bir durum ortaya çıkarır.

Risk kelimesi köken olarak Fransızca bir kavram olup "risque" (risk) kelimesinden gelmektedir. İtalyancada "risco", (risko) Almancada "risiko", (riziko) İngilizcede "risk" (risk) olarak yazılır ve kullanılır. Risk,Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük'te zarara uğrama tehlikesi, riziko anlamında kullanılan bir sözcüktür. Belirsizliği ifade eder. risk kelimesi 16. yy Almancada iş dünyası ile ilişkilendirilerek "ekonomik başarı için cesaret etmek" anlamında kullanılmaya başlanmıştır.

Kişilerin veya kurumların risklere karşı ne tür önlemler alabileceklerini düşününüz.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Risklerin ne zaman ve nerede gerçekleşeceğinin belli olmaması kişinin yaşam güvenliğini tehdit etmektedir. Örneğin bir kişinin arabasının çalınması, depremde evinin hasar görmesi gibi riskler mevcuttur çünkü belirsizlik söz konusudur.

Riskin gerçekleşmesi ile oluşacak kayıpların boyutu belli değildir. Bu risk durumları kişilerde kaygı yaratmakta ve rahatlık içinde yaşama seviyelerini düşürmektedir (Görsel 1.1).

Riskin tamamen ortadan kaldırılması mümkün olamayacağından riski minimize etmek veya iyi yönetmek, günümüz risk yaklaşımının temelini oluşturmaktadır.

Görsel 1.1: Riskin gerçekleşme ihtimali

Büyük işler, büyük tehlikelere atılmadan gerçekleştirilemez.
Heredot (Herodot)

1.1. Risk ve Belirsizlik Kavramları

Risk kavramı; sigortacılık, bankacılık, finans, sağlık, çevre, bilgi teknolojileri ve güvenlik alanlarında sıkça kullanılan bir olgudur. Değişik bilim dallarında farklı şekillerde tanımlanabilen risk kavramına birden fazla tanımlama yapmak mümkündür.

Risk, arzu edilmeyen bir olayın meydana gelmesi veya zarara uğrama ihtimali olarak belirtilebilir. Parasal kayıp doğuran bir olayın belirsizliğine veya gerçekleşme ihtimali olan rastlantısal duruma risk denilmektedir. Herhangi bir tehdidin bir kıymete zarar verme olasılığına **risk** denir (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Zarara uğrama ihtimali

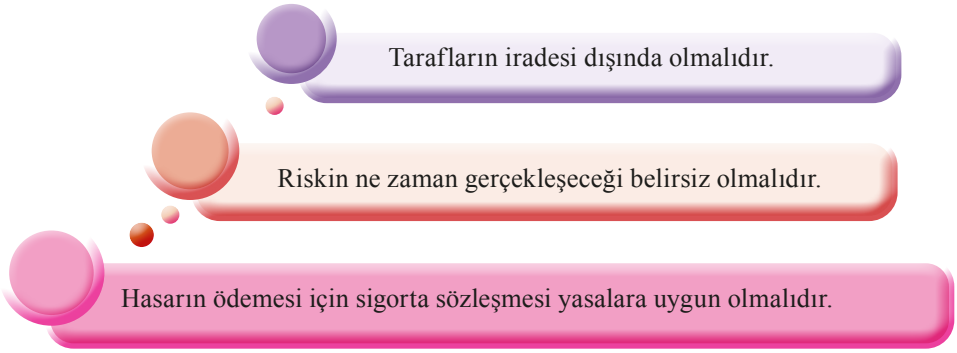
Risk, şans eseri meydana gelen bir olay sonucunda ortaya çıkacak bir durumdur. Farklı sonuçların gerçekleşme olasılığı ne kadar yüksek ise risk de o kadar yüksektir.

Risk faktörü sigortacılığın ana unsurlarından biridir. Sigorta ve risk iç içe geçmiş iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sigortacılık alanında risk, sigortalanmış hayat ya da kıymetli mal olarak ifade edilmektedir. Kaybetme olasılığı, belirsizlik, kaybetme tehlikesinin varlığı, beklenen sonuçtan başka herhangi bir sonucun ortaya çıkması olasılığıdır. Şekil 1.1'de sigortacılık açısından risk kavramı sunulmuştur.

BİLGİ KÖŞESİ

Bir iş yerinde tüm önlemler alınmasına rağmen iş kazası riski mevcuttur. Çünkü belirsizlik vardır.

Şekil 1.1: Sigortacılık açısından risk kavramı

ETKİNLİK

Aşağıdaki soruların yanıtlarını altlarında verilen boşluklara yazınız.

1. Hayatınızda gerçekleşme ihtimali olduğunu düşündüğünüz riskler nelerdir? Bu riskler için ne gibi önlemler alırsınız?

Görsel 1.3: Belirsizlik

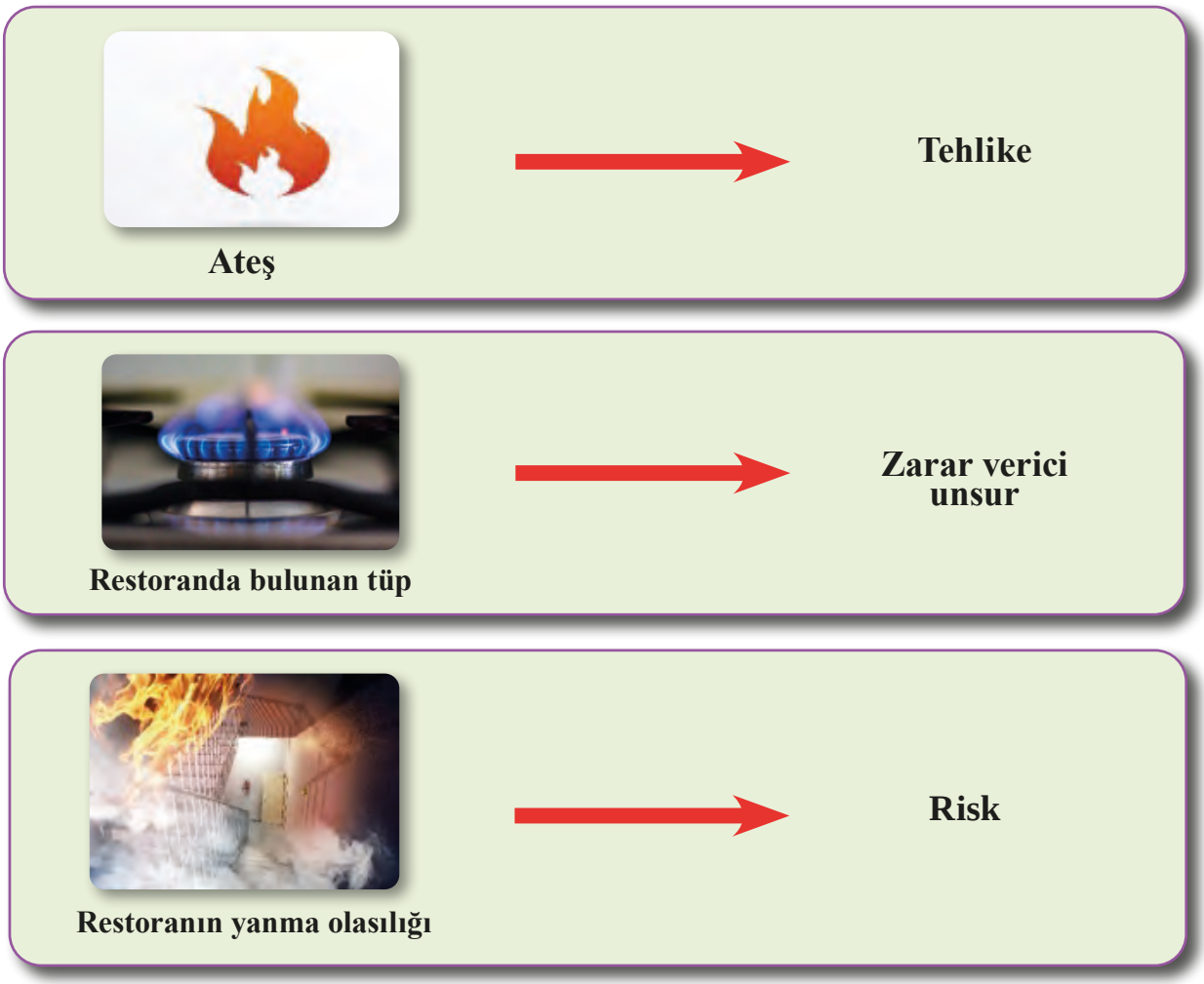
Sizce belirsizlik riski nasıl etkiler? Sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Belirsizlik, risk ile yakından ilişkili olan bir kavramdır. Belirsizlik kavramı riskten daha genel bir anlam taşımaktadır. **Belirsizlik,** bir olayın sonucunun tahmin edilememesi, birden fazla sonucun gerçekleşme ihtimali veya olayın sonucunu etkileyen faktörlerin sonuç üzerindeki genel etkisinin bilinmemesi durumudur (Görsel 1.3).

Risk ve belirsizlik kavramları arasında bazı farklılıklar vardır. Risk, istatistiki yöntemler kullanılarak objektif bir şekilde ölçülebilmektedir. Belirsizlik ise yalnızca düşüncede olduğu ve yeterli bilgiler olmadığı için istatistiki yöntemlerle objektif olarak ölçülememektedir. Bu nedenle risk objektif, belirsizlik ise sübjektif olasılık dağılımları ile ölçülmektedir.

Risk ile yakından ilişkili bir diğer kavram ise tehlikedir. **Tehlike,** hasar nedeni olarak tanımlanmaktadır. Zarar potansiyeli olan, korkulması ve kaçınılması gereken bir durumu ifade etmektedir. İleride ortaya çıkması beklenen ama gerçekleşip gerçekleşmeyeceği kesin olarak bilinmeyen olaylardır. Örneğin bir restoranda yangın çıktığını ve restoranın mutfağında bulunan tüpün ateş alması sonucu restoranın tamamen yanmış olduğunu varsayalım. Bu durumda restorandaki yangın tehlikedir. Restoranda bulunan tüp ise tehlikeye neden olabilecek zarar verici unsurdur. Restoranın yanma olasılığı ise riski ifade eder. Şekil 1.2'de tehlike ve risk ilişkisi sunulmuştur.

Şekil 1.2: Tehlike ve risk ilişkisi

ETKİNLİK

Risk ile ilgili verilen bilgilerden yola çıkarak riskin özelliklerini ilgili boşlukların üzerine yazınız.

1.1.1. Kaynaklarına Göre Risk Faktörleri

Bireylerin ve kurumların günlük hayatta karşılaşacakları risk faktörleri çeşitlidir. Bu çeşitliliğin temel sebebi risklerin farklı kaynaklardan doğmasıdır. Bu risk kaynakları bireylerin günlük hayatlarında karşılaştıkları risklerin en önemli sebeplerinin başında gelmektedir. Risk faktörleri Şekil 1.3'te sunulduğu üzere dörde ayrılmaktadır.

BİLGİ KÖŞESİ

Arabanız başka bir arabayla çarpışırsa bu çarpışma bir tehlikedir.

Şekil 1.3: Risk faktörleri

a) **Sosyal Risk Faktörü:** Kişilerin yanlış veya hatalı davranışları sonucunda meydana gelen zarar ve kayıplardır. Bu kayıplar, bireylerin isteyerek yaptıkları zarar ve kayıplar veya bireylerin istemeyerek verdikleri zarar ve kayıplar olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılmaktadır.

- **Bireylerin İsteyerek Yaptıkları Zarar ve Kayıplar:** Bu gruba giren zarar ve kayıplara örnek olarak hırsızlık, gasp, tehdit, sabotaj, isyan verilebilir. Bu tarz zarar ve kayba neden olan olaylar bireysel ya da toplumsal olarak gerçekleşmektedir.
- **Bireylerin İstemeyerek Verdikleri Zarar ve Kayıplar:** Bu gruba giren zarar ve kayıplara örnek olarak trafik kazaları verilebilir. Trafik kazalarında birey, trafik tutanağına göre 8/8 suçlu olsa dahi trafik kazası bu grupta yer almaktadır.

b) **Fiziksel Risk Faktörü:** Günlük hayatta karşılaştığımız mevcut risklerin bir kısmı fiziksel ortamlardan kaynaklanmaktadır. Fiziki ortama bağlı olarak ortaya çıkan risklere **fiziksel riskler** denir. Bunlara dolu, sel, kuraklık gibi kötü hava koşulları; yangın, erozyon, deprem vb. doğal afetler örnek olarak sayılabilir (Görsel 1.4).

Görsel 1.4: Fiziksel risklerden kuraklık

c) **Ekonomik Risk Faktörü:** Kişiler ve kurumlar ekonomik koşulların sürekli değiştiği bir ortamda yer almaktadırlar. Üretim ve piyasa düzeninde karşılaşılan mevsimlik ve politik dalgalanmaların yol açtığı kriz ortamları, işletmelerde önemli kayıplara neden olmaktadır. Rekabet, teknoloji, döviz kurları, finansal krizler, faizlerdeki değişmeler, arz ve talep koşullarındaki değişiklikler ekonomik riskler içerisinde yer alır.

ç) **Politik Risk Faktörü:** Seçim sistemi ve zamanları, dış politika gelişmeleri, demokrasinin ne ölçüde yerleştiği, politik lider ve gündemdeki değişmeler, ekonomiye yapılan müdahaleler, uyulması zorunlu tedbirler, borç ertelemesi, ithalata getirilen kısıtlama, yabancı hükûmetlerin etkileri gibi faktörler politik riskler içerisinde yer almaktadır.

Günlük hayatta karşılaşabileceğiniz risk faktörleri nelerdir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

> Büyümek için en iyi zaman, başka kimsenin risk almaya cesaret edemediği zamandır.
>
> Andrew Carnegie (Endrıv Karnigi)

ETKİNLİK

1. Sigorta | **2. Risk** | **3. Sosyal risk** | **4. Politik risk**

5. Fiziksel risk | **6. Ekonomik risk** | **7. Belirsizlik** | **8. Tehlike**

Yukarıda verilen kavramların numaralarını aşağıda verilen tanım cümlelerinin önündeki boş alanlara yazarak bu kavramları ilgili tanımlarla eşleştiriniz.

Kavram numarası	Tanımlar
	Bireylerin isteyerek ya da istemeyerek gerçekleşen davranışları sonucunda oluşan risklerdir.
	Teknoloji, rekabet, finansal krizler, arz ve talep koşullarındaki değişiklikler gibi risklerdir.
	Gündemdeki değişmeler, ekonomiye yapılan müdahaleler, ithalata getirilen kısıtlamalar gibi risklerdir.
	Kuraklık, sel, dolu, yangın, erozyon ve deprem gibi risklerdir.

1.1.2. Sigorta ve Risk

Sigorta ve risk kavramı yakından ilişkili iki kavramdır. Risklerin en belirgin özelliği, belirsiz düzeyde zarar ortaya çıkarma potansiyelidir. Sigortacılığın risk konusunda üzerinde durduğu nokta ise riskin kaynağı ne olursa olsun, sonucunun ekonomik zarar yaratmasıdır. **Sigorta,** insanların karşılaşabilecekleri olası risklerin ekonomik sonuçlarını ortadan kaldırabilmek ve onları riskten önceki mali durumlarına geri getirebilmek için kullanılan bir sistemdir. Sigorta, belirsizlik içeren zarar ihtimali için yapılmaktadır. İnsanların mallarını, canlarını belirli bir prim ödemesi karşılığında güvence altına almaktadır (Görsel 1.5).

Görsel 1.5: Sigorta

Risklerin hasar oluşturması insanları ve kurumları sosyal ve ekonomik kayıplarla karşı karşıya bırakır. Her ne kadar önlem alınmaya çalışılsa da bazen risklerden kaçınmak mümkün olmayabilir. Bu durum kişilerin sigorta sistemine başvurmasına neden olur. Risklerin olumsuz etkilerine karşı önlem alma isteğinde bulunan kişi ve kurumlar düşük maliyetli bir ödeme yaparak sigorta sistemine dâhil olurlar. Benzer risklerle karşı karşıya olan kişilerin ödemeleri ortak bir havuzda toplanır. Risk gerçekleştiğinde risk ile karşılaşan kişilerin veya kurumların zararı bu havuzdan karşılanarak ekonomik güvenliğin devamı sağlanır. Risk yönetim hizmetlerini sigorta işletmeleri belirli bir prim karşılığında üstlenirler. Ancak burada hangi risklerin sigortalanabilirlik özelliği taşıdığı iyi bilinmelidir. Sigortalanabilir risklerin özellikleri Şekil 1.4'te verilmiştir.

- Risk maddi olmalıdır.
- Tehlike yasal olmalıdır.
- Zarar ölçülebilir olmalıdır.
- Riskin gerçekleşme zamanı belirsiz olmalıdır.
- Riskin ortaya çıkması geleceğe yönelik olmalıdır.
- Riskin gerçekleşmesi kişilerin iradesi dışında olmalıdır.
- Risk sigorta yapılmadan önce gerçekleşmemiş olmalıdır.

Şekil 1.4: Sigortalanabilir risklerin özellikleri

ETKİNLİK

Günlük hayatta karşılaşabileceğiniz riskleri düşünerek bir sigorta poliçesi satın alacağınızı varsayınız. Aşağıdaki tabloda bazı kriterler verilmiştir. Sigorta poliçesi satın alırken sizin için önemli olan kriterleri en önemliden daha az önemliye doğru sıralayarak ilgili boşluklara yazınız. (En önemli kriteri 5'ten başlatarak 5 ila 1 arasında bir değer veriniz.)

Öncelik Sıranız	Kriterler
	Sigorta şirketinin bilinirliği
	Ödenecek sigorta pirimi
	Poliçede verilen ana teminatlar
	Personelin satış anındaki tavır ve davranışları
	Riskin gerçekleşme ihtimali

Sigortanın en temel işlevi ekonomik güvenliğin devam ettirilmesidir. Bir riskin doğuracağı ekonomik kaybın geri yerine konulması yoluyla ekonomik güvenlik ve refah sürekli hâle getirilmeye çalışılmaktadır. Sigortanın temel fonksiyonu da burada açıklandığı üzere kişi ve kurumların sigortalanabilir risklerden kaynaklanan zararlarını tazmin etmek, ekonomik güvenlik temini sağlamaktır.

Sigortacılık, kişi ve kurumların ekonomik güvenliğini sağlayabilirse piyasa mekanizmasının da devamını sağlamak mümkün olacaktır. Bu açıdan günümüz piyasa mekanizması için sigortanın en önemli işlevi, piyasanın devamına yönelik sağlamış olduğu katkıdır.

Sigorta şirketleri için risk kavramı genel olarak beş temel grupta incelenmektedir. Bu riskler aşağıda açıklanmıştır.

- **Varlık yıpranma riski:** Şirketin aktifinde bulunan menkul kıymetler, amortismana tabi kıymetler gibi değerlerin piyasa değerinde meydana gelebilecek olası kayıpları kapsamaktadır.
- **Fiyatlama riski:** Poliçede verilen teminatlar için alınan primin riskleri karşılamama riskidir.
- **Faiz oranı riski:** Faiz oranlarındaki dalgalanmalar sırasında beklenmeyen nakit giriş çıkışlarının yarattığı risklerdir.
- **Genel iş riski:** Sigortacılık faaliyetlerini etkileyen faktörlerden kaynaklanan kanunlardaki değişiklikler, yeni sigorta branşlarındaki faaliyetler gibi risklerdir.
- **Kur riski:** Yabancı para endeksli yükümlülükler ve varlıklarda kur dalgalanmalarından kaynaklanan risklerdir.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigorta, risklerin belirli bir süre ve prim karşılığında sigortacıya transfer edilmesi, zarar ortaya çıktığında ise tazminatın taahhüt edilmesi işlemidir.

ETKİNLİK

Üçer kişilik gruplar oluşturarak sigortacılık sektöründe karşılaşılan riskleri gerçekleşme ihtimallerine göre en düşük 1 ila en yüksek 10 değeri arasında derecelendiriniz. Bu risklere karşı nasıl önlemler alınabileceğini arkadaşlarınız ile tartışınız.

RİSKLER	GERÇEKLEŞME İHTİMALİ
Deprem	
Bulaşıcı hastalıklara yakalanma	
Savaş sonucu yaralanma	
İş yerinin yanması	
Sel, su baskını	
Kalp krizi geçirme	
İş kazası sonucu sakat kalma	
Trafik kazası	
Yangın	
Aracın çalınması	

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigortacılıkta Risk Faktörleri

Uygulamanın Amacı: Sigortalanabilir risklerin neler olduğunu kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: İnsanların günlük yaşamlarında karşılaşabilecekleri risklerin neler olduğunu düşünerek bu risklerden hangilerinin sigorta kapsamına giren riskler olduğunu açıklayan bir sunum hazırlayınız.

İşlem Basamakları

- Sunum konusu ile ilgili yeterli kaynak araştırması yapınız.
- Sunumunuzu metin ve görsel olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıkları ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Sunumdaki bilgilerin doğru olmasına ve Sigortacılıkta Risk Faktörleri ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Sunumdaki bilgileri görsellerle destekleyiniz.
- Sunumda Türkçe yazım kurallarına, beden dili ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigortacılıkta Risk Faktörleri Uygulama Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

SİGORTACILIKTA RİSK FAKTÖRLERİ UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI		
Kriterler		**Puanlar**
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Sunum Düzeni	10. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullandı.	3
	11. Öğrenci, Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	12. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, zaman yönetimi açısından verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	14. Öğrenci, sunumu verilen sürede yaptı. Fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	15. Öğrenci, hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

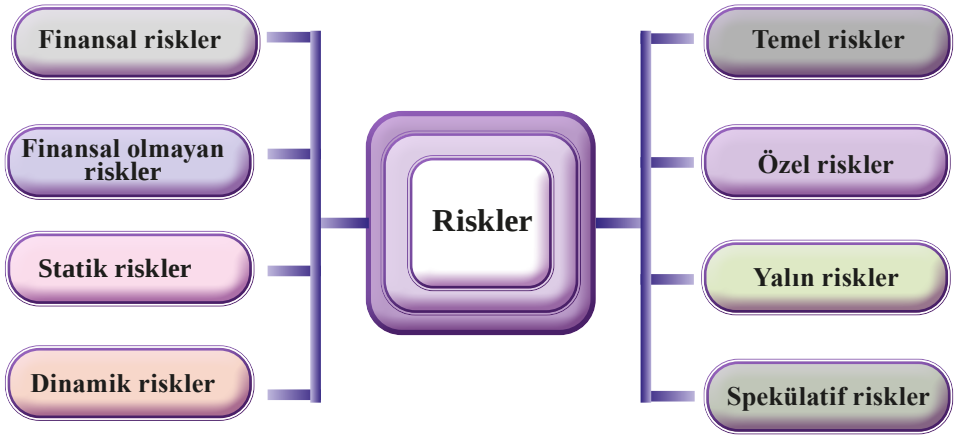
Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

1.2. RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI

Riskin doğuracağı ekonomik kayıpların tekrar konulması ancak sigorta mekanizmasıyla gerçekleştirilmektedir. Finansal işlemlerin büyük bir kısmında kayıp riski mevcuttur. Yatırımcıların alım satım işlemleri sırasında para kaybı yaşamaları nedeniyle ortaya çıkan finansal risklerin yönetilebilmesi çok önemlidir.Sigortacılık açısından riskler çeşitli sınıflandırmalara tabidir. Bu sınıflandırma Şekil 1.5' te sunulmuştur.

Şekil 1.5: Risklerin sınıflandırılması

a) **Finansal Riskler:** Fiyatların dalgalanması karşısında bireylerin veya kurumların aktif ya da pasif değerlerinin değişmesidir. Finans kurumlarının üzerinde durduğu ve ölçümü için birçok farklı yöntemin geliştirildiği risk türüdür. Finansal risk piyasa, kredi, likidite ve faaliyet riski alt başlıkları hâlinde incelenmektedir. Finansal risklerde söz konusu risklerin kendi dinamiklerinden değil dış etkenlerden kaynaklandığını, aynı zamanda tüm işletmeleri ve yatırımcıları aynı anda etkileyen özelliğiyle sistematik bir yapıya sahip olduğunu söylenebilir (Görsel 1.6).

Görsel 1.6: Finansal riskler

b) **Finansal Olmayan Riskler:** Riskin finansal boyutunun ölçülemez büyüklükte veya seyirde olmasını ifade etmektedir.

c) **Statik Riskler:** Ekonomide herhangi bir değişiklik meydana gelmese de söz konusu olan risklerdir. Ekonomik olaylardan kaynaklanmayan ancak doğal olaylardan veya olayın kendi dinamiklerinden kaynaklanan risklerdir.

ç) **Dinamik Riskler**: Ekonomideki değişikliklerden kaynaklanan zararları tanımlamak için kullanılır. Dinamik risklerin tahmini zor iken statik risklerin yapısı tahmin edilebilirliğe daha uygundur. Bir riskin tahmin edilebilir yapısı, aynı zamanda onun sigortalanabilirliğine de işaret etmektedir.

d) **Temel Riskler:** Gerçekleştiğinde geniş kitleleri etkileyen ve kişilere bağlı olmayan, etkisi tüm toplumda hissedilen risklerdir. Genellikle "katastrofik (kötü olay)" nitelikte olup doğal afetlerde, halk hareketlerinde, terör ve savaşta olduğu gibi meydana geldiklerinde toplumsal sorunlar doğuran risklerdir. İşsizlik, savaş, deprem, enflasyon vb. riskler temel risklere örnektir (Görsel 1.7).

Görsel 1.7: Temel risklerden biri olan sel

> Bir başkasının yaşamasına yardım etmeyen, yaşadığını bilemez.
>
> Jackson Brown (Ceksın Bravn)

e) **Özel Riskler:** Toplumu değil kişileri etkileyen risklerdir. Bireysel niteliktedirler. Kişilerin karşılaştığı sıradan kazalar, hırsızlık, salgın olmayan hastalık ya da ölüm gibi riskler bu gruba girmektedir. Özel riskler temel risklere göre sigorta veya diğer risk azaltma tedbirleri ile yönetilebilmektedir. Bir evin yanması, trafik kazaları veya bir iş yerinin hırsızlığa uğraması özel risklere örnektir.

f) **Yalın Riskler:** Kesin zarar doğuran yangın, kaza vb. riskler yalın risk olarak değerlendirilir. Zarar vermesine rağmen bu risklerin bir kısmı rağmen bir kısmı katlanılabilir türdendir. Ancak bazısı tam hasar verecek, yok edecek kadar güçlüdür. Bu tür riskler gerçekleşmediği sürece kişinin hayatı olağan akışı içinde sürüp gidecektir. Kâr elde edilmesi söz konusu değildir çünkü gerçekleştiğinde kesin olarak zarar doğurur ve bu zarar kişinin ekonomik gücünü olumsuz yönde etkiler (Görsel 1.8).

Görsel 1.8: Yangın

g) **Spekülatif Riskler:** Riskin zaman içinde gerçekleşip zarar doğurması söz konusu olduğu gibi risklerin gerçekleşmemesi durumunda kâr elde etme şansı da söz konusudur. Bu riskte kazanma ve kaybetme olasılığı birliktedir. Örneğin Menkul Kıymetler Borsasında işlem yapmak gibi. Başka ifadeyle kaybetme riskine karşılık zenginleşme riski de vardır. Spekülatif riskler; riske katlanma, riski başkasıyla paylaşma veya riski başkalarına transfer etme gibi bir bakıma kâr zarar hesapları yapılarak yönetilebilmektedir. Spekülatif risklerde sonuç belirsizdir. Ancak her iki taraf için de kazanma veya kaybetme olasılığı vardır. Bu sebeple spekülatif risklerin yönetimi genellikle sigorta kapsamı dışındadır.

Hangi risklerinizi öncelikli olarak sigorta ettirmek istersiniz?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

ETKİNLİK

Aşağıda verilen risklerin karşılarına 2 örnek yazınız.

Özel Riskler:

Spekülatif Riskler:

Yalın Riskler:

Finansal Riskler:

Temel Riskler:

Finansal Olmayan Riskler:

Statik Riskler:

Dinamik Riskler:

1.3. RİSK YÖNETİMİ VE BİLEŞENLERİ

Riskleri ortadan kaldırmaya ve azaltmaya yönelik olarak yapılan çalışmalardır. Karşılaşılan risklerden kaynaklanacak olası zararların azaltılması veya minimize edilmesi için uygulanan bilimsel yaklaşımların tümüne **risk yönetimi** denir (Görsel 1.9).

Görsel 1.9: Risk yönetimi

Risk yönetimi için sigorta şirketleri, kendileri veya aracılar (acenteler, brokerler vb.) yoluyla riskleri yerinde inceler, bilgiler toplarlar ve bu bilgilerle sigortada yok edebilecekleri riskleri ortaya koymaya çalışırlar.

Risk yönetimine ihtiyaç duyulmasının çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenler Şekil 1.6'da sunulmuştur.

Şekil 1.6: Risk yönetimine ihtiyaç duyulmasının nedenleri

İşletmenin faaliyet yapısı ve hacmi ile risk yönetim süreci uyumlu olarak belirlenmeli ve uygunluğu sürekli kontrol edilmelidir. Etkili ve güvenilir bir risk yönetimi için en önemli araçlardan biri, risk politikalarıdır. **Risk politikaları,** riskin kontrolü faaliyetini olanaklı kılan üst düzey yazılı politikalardır. İşletme faaliyetlerinin politika ve stratejilere uyumunun gözetimi ve denetimi sağlanmalıdır. Risk yöneticisi ise işletmenin hedefleri ile uyumlu olan risk yönetimi stratejileri ve risk politikalarını onaylamalıdır.

Etkili risk yönetimi, işletmelerin tehlikeye maruz kalma olasılığını azaltır ve böylece dengeli biçimde faaliyetlerinin yürümesini sağlar. Ayrıca risk yönetimi, kayıpların önlenmesi amacını taşımakla birlikte eldeki fırsatların analizini de ortaya koymayı hedefler. Risk yönetiminde kullanılan en yaygın yöntem, riski transfer etmektir. Riski transfer etmenin yöntemi ise sigorta hizmeti satın almaktır.

BİLGİ KÖŞESİ

Riskin kontrol altına alınması, risk yönetiminde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir.

Sigorta sektöründe risk yönetimi dört ana bağlamdan oluşmaktadır. Bu bağlamlar

- riski iyi tanımak
- doğru teşhis etmek
- bertaraf etmenin yollarını aramak
- minimize ederek transfer edebilmektir.

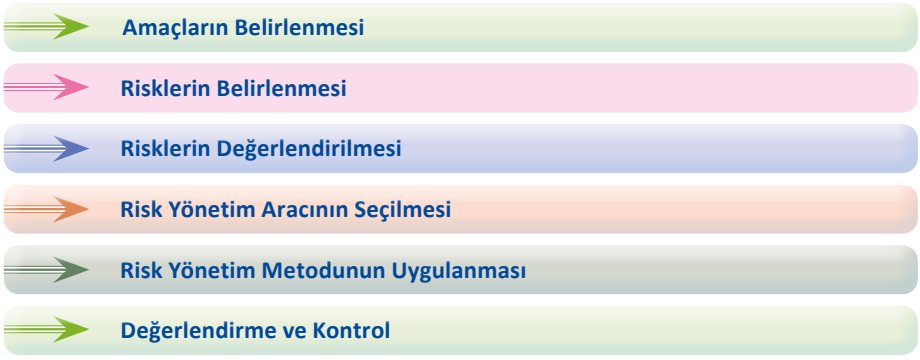
1.3.1. Risk Yönetim Süreci

İşletmeler faaliyetlerinin yapısına, çeşitliliğine ve hacmine bağlı olarak farklı özelliklere sahip risklerin izlenmesi ve kontrolü için birçok birim oluştururlar. Bu birimler de risk yönetimi fonksiyonuna bağlı olarak çalışmalarını sürdürürler. Risk yönetimi fonksiyonunun etkili şekilde çalışması için risk yöneticisinin önerilerinin dikkate alınması gerekir.

Etkili bir risk yönetimi için risk yönetimi bilgi ve deneyimine sahip bir yapılanma son derece önemlidir. Risk yönetiminin başarıyla uygulanması ise donanımlı çalışanların olmasına bağlıdır.

Risk yönetimi süreci işletmenin faaliyet yapısına uyumlu olarak belirlenmeli ve uygunluğu sürekli kontrol edilmelidir. Risk yönetim süreci birbirine bağlı beş işlem aşamasından oluşmaktadır. Bu aşamalar Şekil 1.7'de verilmiştir.

Şekil 1.7: Risk yönetim süreci aşamaları

a) **Amaçların Belirlenmesi:** Risk yönetimi sürecinde amaçların belirlenmesi ve risklerin tanımlanması en önemli aşamadır. Bu aşamada yapılacak çeşitli işlemler vardır. Bunlardan ilki, işletmelerin faaliyetleri sırasında karşılaşabilecekleri tehlikelere neden olan faktörleri analiz etmektedir. Bu faktörler şunlardır:

- İnsan: Davranışları önceden tahmin edilemeyen, riskin gerçekleşmesine bilinçli ya da bilinçsiz katkıda bulunan en önemli faktördür.
- Çevre: İşletmenin faaliyetlerini yürüttüğü ülkenin doğal, teknolojik, ekonomik, demografik yapısı ile alakalı faktörlerdir.
- Yönetim: İşletmenin işlerini planlama, yürütme, izleme ve değerlendirme aşamalarındaki sorumluluklarından dolayı riski doğrudan etkileyebilecek faktörlerden biridir.
- Kullanılan malzeme: İşletme ortamda kullanılan araç, gereç ve teçhizataların kullanımdan veya kullanımı sırasında uyulması gereken kuralların ihmal edilmesinden kaynaklı riski doğrudan etkileyen faktörlerdir.

b) **Risklerin Belirlenmesi:** Risk faktörleri belirlendikten sonra olası tehlikeler listelenir. Daha sonra tehlike nedenlerinin ortaya konması gerekir. Bu süreçte neden/sonuç analizi veya balık kılçığı diyagramından yararlanılabilir. Ayrıca riskler tanımlanırken gelecekte olası kayıplar ifade edileceğinden SWOT (Sıvot) analizinden de yararlanılabilir. Bu analiz, İngilizce olarak strength (sıtreng) (kuvvetli), weakness (vıknıs) (zayıflık), opportunities (fırsatlar) ve threats (Tirets) (tehlikeler) kelimeler baş harfleri alınarak SWOT analizi olarak adlandırılmıştır (Görsel 1.10).

Örneğin bir ofis çalışanının ofis evrakları, dökümanlar, ofis ekipmanları gibi yükleri elle taşıması yaralanma, sırt ağrısı, düşme gibi risklerle karılaşmasına neden olabilir. Önlem olarak ağır nesneler ile kutuların taşınması esnasında taşıyıcı arabaların kullanılması sağlanabilir. Çok ağır olan ve kaldırılması risk oluşturan nesnelerin elle taşınmaması konusunda personele talimat verebilir.

Görsel 1.10: SWOT analizi

c) **Risklerin Değerlendirilmesi:** Riskler tanımlanıp belirlendikten sonra risk yöneticileri tarafından değerlendirilmelidir. Olası bir kaybın ve gerçekleşme ihtimalinin ölçülmesi anlamına gelen bu işlem, değerlendirme önceliklerinin sıralanmasını ifade eder. Bu sıralamada çok önemli riskler (iflas), önemli riskler (borçlanma), önemsiz riskler (finansal riskler) gibi sınıflandırmalar ile sınırlar ortaya konulmalıdır.

Küçük kazalar aslında büyük bir kazanın habercisi olabilir. Risklerin değerlendirilmesinde genellikle somut faktörler üzerinde durulurken rekabet faktörleri, sosyal faktörler, değişim faktörleri ve işletmenin stratejik yönleri gibi soyut faktörlerin de göz önünde tutulması gerekir. Böylelikle işletmelerde yönetici konumunda olan kişiler, başarısızlıkları veya gelecekte gerçekleşebilecek riskli durumları tahmin ederek gerekli tedbirleri alabilirler.

ç) **Risk Yönetim Aracının Seçilmesi:** Riskler değerlendirildikten sonraki aşama, riskle mücadele etmede kullanılacak tekniğin kararlaştırılmasıdır. Risk almak, riski azaltmak, riski transfer etmek, riskten kaçınmak risk yönetim teknikleri arasındadır. Kullanılacak her bir tekniğin beraberinde getireceği durumlar farklılık arz etmektedir.

Risk yöneticisi hangi riskte hangi tekniğin daha uygun olacağı kararını vermek ve olası zararlarda tazmin kaynaklarını hesaplamak durumundadır. Burada her bir yaklaşımın kâr ve maliyeti değerlendirilmeli ve mümkün olan en iyi alternatif seçilmelidir. Alternatif dört seçenek şunlardır:

- **Risk Derecesi:** Risk değerlendirmesi yapılmalı ve karar alma yetkisi olanlar, beklenen kazançlara göre risk değerlendirmelerini düzenlemelidir (Görsel 1.11).

Görsel 1.11: Risk derecesi

- **Ekonomik Olması:** Risk değerlendirilmesinin yerine getirilmesi, en az düzeyde emek harcanarak yapılmalıdır.
- **Zamanlama:** Zaman planlaması, konunun aciliyetine ve önemine göre yapılmalıdır.
- **Kaynakların Sınırlandırılması:** Kurumlarda en önemli kaynak insandır. Karar verirken en az insanla risk değerlendirmesinin yerine getirilmesine dikkat edilmelidir.

d) **Risk Yönetim Metodunun Uygulanması:** Seçilen risk yönetimi tekniklerinin uygulamaya konulmasıdır. Kurumlarda güvenliği artırmak için hangi önlemlerin alınması gerektiği ya da yönetim tarafından sigortalanması istenen bir bina için nasıl bir sigorta satın alınacağı gibi önemli ve teknik kararları da içermektedir. Ayrıca risk yöneticisinin ve diğer yöneticilerin iş birliğini gerektiren yönetimsel kararlarını da içermektedir.

e) **Değerlendirme ve Kontrol:** Alternatifler uygulamaya konulduktan sonra çözüm yollarının işleyip işlemediği ve istenen sonuçları verip vermediği izlenmelidir. Çözümün etkinliğinin kontrol edildiği aşamadır. Bu aşama oldukça önemlidir. Çünkü değerlendirme ve kontrol süreci, sorunların ağır sonuçlara sebebiyet vermesinden önce yeniden gözden geçirmeleri için yöneticilere imkân sağlamaktadır. İşletmeler bu değerlendirme ve kontrol işlemlerini dışarıdan bir uzman danışan alarak yürütebilmektedirler.

ETKİNLİK

Risk ve risk yönetimi ile ilgili şimdiye kadar öğrenilen sigorta, risk, tehlike, belirsizlik, risk yönetimi, SWOT, temel risk, özel risk, ekonomik risk gibi önemli kavramların yazılı olduğu 10 adet oyun kartı hazırlayınız. Hazırladığınız kartlarda yazan kavramları, altlarında yazılı olan yasaklı kelimeleri kullanmadan en çok çağrışım yapan kelimelerle 2 dakikalık süre içinde sınıf arkadaşlarınıza anlatmaya çalışınız.

Örnek Kart

SİGORTA

Risk

Prim

Güvence

Ödeme

Koruma

ETKİNLİK

Kendinizi bir risk yöneticisi olarak düşününüz. Herhangi bir risk türü belirleyiniz. Belirlediğiniz riske göre risk yönetim süreci aşamalarını sırasıyla izleyerek ortaya koyduğunuz örnek risk yönetim sürecini aşağıdaki boş alana yazınız.

1.3.2. Risk Yönetim Sürecinin Bileşenleri

Riskleri doğru şekilde yöneterek işletmenin getirisini olabildiğince maksimize edebilmek tüm yöneticilerin ortak amacıdır. Riskler ancak tanımlandıkları zaman ölçülebilmektedir. Risklerin ölçümü, risk yönetimi sürecinde önemli bir aşama olmaktadır. Risklerin yönetim sürecinde önemli olan birtakım bileşenler mevcuttur. Bunlar Şekil 1.8'de verilmiştir.

Şekil 1.8: Risk yönetim sürecinin bileşenleri

a) **Stratejik Hedeflerin Belirlenmesi:** Burada büyük küçük tüm riskler ve hasar olasılıkları tespit edilmeli ve bunların doğru yönetimine dair stratejiler belirlenmelidir. Bu bileşende ayrıca risk yöneticilerinin yeni risk olasılığı oluşturabilecek sektör ve piyasa değişikliklerini de takip etmeleri gereklidir. Risk yöneticileri hasar olasılıklarını; mal hasar olasılığı, sorumluluk hasar olasılığı, dış kaynaklı hasar olasılığı, ticari kazanç hasar olasılığı vb. sınıflandırmalarla daha net görebilecekleri şekilde ayırmalıdırlar.

b) **Riskin Saptanması:** Risklerin uygun şekilde yönetilebilmesi için hasar olasılığının ölçülmesi ve risklerin doğru şekilde tespit edilmesi gerekir. Bu bileşende hasar sıklığının ve şiddetinin tahmin edilmesi gerekmektedir. Her bir hasar olasılığı ve şiddeti belirlendikten sonra olasılıklar göreli önemlerine göre sıralamaya konulabilir. Örneğin şirketin iflas etmesine yol açma olasılığı olan risk ile küçük bir kâr kaybına neden olacak risk, aynı öneme ve sıralamaya tabi olamaz.

c) **Risk Yönetim Tekniğinin Seçilmesi:** Burada hasar olasılığını yönetmek için uygun teknikleri seçmek gerekmektedir. Bu teknikler riski kontrol etmek ve finanse etmek için ihtiyaç duyulan tekniklerdir. Risk kontrolünde hasarların sıklık ya da şiddetini azaltmaya yönelik sakınma, hasarı önleme ve hasarı azaltma teknikleri kullanılabilir. Hasarın meydana geldikten sonra ödenmesini öngören risk finansmanı sisteminde ise saklama, sigorta dışı transferler ve ticari sigorta teknikleri kullanılarak riskler yönetilmektedir.

ç) **Risk Yönetim Tekniğinin Uygulanması ve Sonuçların Değerlendirilmesi:** Bu bileşende risk yöneticisi tarafından risk yönetim kılavuzu geliştirilip kullanılmaktadır. Bu kılavuz, firmanın risk yönetimini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır. Yönetici, çalışanlar, gözetmenler, yeni çalışanların eğitimi gibi risklerin yönetilmesinde herkesi bilgilendirme ve beraber hareket etme odaklı anlayış etrafında toplayarak son derece yararlı bir araç olmaktadır. Risk yönetim tekniği uygulandıktan sonra sonuçlar gözlemlenerek nerelerde eksiklik olduğu tartışılmalı, iyileştirme politikaları izlenerek gelecekte de aynı hataları yapmamak adına yapılan değerlendirmeler gelecek risk yönetim politikaları için rehber alınmalıdır.

BİLGİ KÖŞESİ

Günümüzde işletmeler için risk yönetimi keyfî bir uygulama değil zorunlu bir gerekliliktir.

ETKİNLİK

Aşağıdaki bulmacada bazı terimler yer almaktadır. Bulmacayı inceleyerek bulduğunuz kavramları "Bulunan Kavramlar" tablosundaki kutulara yazınız. Bulduğunuz kavramlar arasından uygun olanları bulmacanın yanındaki tanımlar ile eşleştiriniz.

I	L	R	S	J	O	T	M	A	P	F	B	S	N	B
U	Z	O	H	N	B	S	S	N	N	F	E	J	A	F
T	S	İ	G	O	R	T	A	N	L	Z	I	A	U	N
R	N	Y	T	I	I	S	C	Y	N	T	B	G	T	I
G	F	M	R	İ	S	K	Y	Ö	N	E	T	İ	M	İ
D	E	Ğ	E	R	L	E	N	D	İ	R	M	E	A	Y
J	M	N	M	L	U	S	S	N	D	B	M	V	R	C
S	Z	N	E	A	I	Z	E	N	R	Y	V	N	B	T
A	M	H	F	L	N	W	Z	H	Y	N	H	G	U	E
I	K	I	G	N	J	I	N	S	U	H	B	S	T	H
M	N	R	W	I	L	O	K	T	W	C	H	S	C	L
M	N	İ	I	V	N	I	C	Y	Z	O	F	U	R	İ
Y	L	S	Y	Z	O	N	O	T	J	D	T	Z	L	K
N	N	K	C	B	Y	J	R	S	B	H	Z	J	Y	E
Z	G	F	G	P	V	Z	H	N	V	S	N	H	K	H

Zarara uğrama ihtimali

.....

Toplumun tamamını etkileyen riskler

.....

Zarar potansiyeli olan hasar nedeni

.....

Risklerin doğru şekilde tespit edilmesi aşaması

.....

İnsanların belirli bir prim karşılığında satın aldığı güvence

.....

Belirlenen risk politikalarının işleyip işlemediğinin gözden geçirilmesi

.....

Olası zararların minimize edilmesi için yapılan çalışmalar

.....

Fırsatların, tehlikelerin, güçlü ve zayıf yönlerin analiz edilmesi

.....

Bulunan Kavramalar			

1.4. RİSK YÖNETİM METOTLARI

Risklerin ortaya çıkardığı hasarları tam olarak önlemek bazen mümkün olmasa da iyi bir risk yönetimi ile bu hasarlar minimize edilebilir. İşletmelerin faaliyetleri sırasında ortaya çıkabilecek risklerin önceden ayrıntılı şekilde tanımlanıp değerlendirilmesi ve bu riskleri minimize edecek veya ortadan kaldıracak tedbirlerin alınması risk yönetimi olarak tanımlanmaktadır.

Bireyleri ve işletmeleri tehdit eden riskleri, sorumluluk alıcı konumunda bulunan sigorta şirketlerinin de bilmesi gereklidir. Sigorta şirketlerinin güvence sağladıkları ve sigortacılığın temelini oluşturan işletme risklerini en az şirket yetkilileri ve risk yöneticileri kadar tanımaları, kendilerini güvenceye almaları bakımından önemlidir

Riskleri önlemek için risk yöneticilerinin kullandığı teknikler Şekil 1.9'da verilmiştir.

Şekil 1.9: Risk yönetim teknikleri

a) **Riski Finanse Etmek:** Risklerin meydana geldikten sonra ödenmesini öngören tekniktir. Örneğin bir iş yerinde yangın çıkması sonucu kısmi hasar meydana gelebilir. İş yeri, hasarı üzerine alarak gerekli onarım ile bu durumu giderebilir.

b) **Riski Tutmak:** Bir birey ya da ticari işletmenin bir riskten meydana gelebilecek hasarların bir bölümünü üzerinde tutmasıdır. Riski üzerinde tutma aktif veya pasif olabilmektedir. Aktif üzerinde tutma, bireyin bilinçli olarak riskin bir bölümünü ya da tümünü üzerinde tutmasıdır. Örneğin konut sahibi Çınar Bey bir muafiyet tutarına sahip bir poliçe satın almak suretiyle konutunun hasar görme riskinin küçük bir bölümünü üzerinde tutabilir. Pasif üzerinde tutma ise bireyin bilgisizlik, duyarsızlık, farkına varamama, tembellik gibi nedenlerden dolayı bazı riskleri üzerinde tutmasıdır. Kişinin kaza olasılığı yüksek bir işte çalışmasına rağmen ferdi kaza sigortası ve sağlayacağı faydaları konusunda bilgi sahibi olmamasından dolayı ferdi kaza sigortasını yaptırmamış olması pasif üzerinde tutmaya örnektir.

c) **Riskten Kaçınmak:** Olası risklerden kaçınma durumudur. Her riskten kaçınmaya çalışmak mümkün değildir. Örneğin bir tren kazasında ölme veya sakat kalma riskinden dolayı trene binmeyerek riskten kaçınabilir. Alternatiflerden de yararlanabilirsiniz araba veya uçak ile gitmek gibi. Ancak gerekli güvenlik önlemlerine sahip olan trene binmek de alınabilecek makul bir risktir.

ç) **Riski Azaltmak:** Riskleri önlemeye yönelik sıkı tedbirler alarak riskler azaltılabilir. Ancak her şeye rağmen önüne geçilemeyen riskler de olabilir. Dolayısıyla risk yönetiminin hedefi risk gerçekleştikten sonra hasarın şiddetini azaltmaktır. Örneğin bir tekstil fabrikası otomatik yangın söndürme sistemi kurarak yangınların çıkar çıkmaz söndürülmesini sağlayabilir.

d) **Riski Paylaşmak:** Burada sigortacılık sisteminin prensiplerinden olan büyük sayılar kanununa dayanılarak riskin paylaşılmasından bahsedilmektedir. Riskin bir bölümünün sigorta şirketince üstlenilmesi, riskin bir kısmının sigorta şirketlerine transferi, riskleri azaltma ve kontrol altına almada sigorta şirketlerinin deneyiminden faydalanmak gibi yöntemlerden yararlanılmaktır.

e) **Sigorta Dışı Risk Transferi:** Burada riskler sigorta şirketi dışında bir kaynağa yönlendirilir. Riskin çeşitli yöntemlerle transferi söz konusudur. İstenmeyen riskler sözleşmeler ile aktarılabilir. Örneğin arızalı cep telefonunun garantisi sona erdikten sonra tüm tamirlerden satıcıyı sorumlu tutan bir servis sözleşmesi satın alınmasıyla risk, satıcıya aktarılabilir.

f) **Sigorta ile Risk Transferi:** Sigorta, birçok kişi için sigorta risklerle baş etmede pratik bir yoldur. Sigortacılık sisteminde bir riski yönetmenin maliyeti prim miktarı ile sınırlı kalmaktadır. Ayrıca sigorta ile riskin yönetiminde sigorta şirketlerinin de zarar görmemesi gerekmektedir. Risk, sigorta şirketini de yıkarsa sigorta sisteminin ve teminat vermenin bir anlamı kalmamaktadır. Risk priminin doğru hesaplanması hâlinde hasarları karşılamaya yeteceğinden sigorta şirketlerinin yüklendiği bir zarar söz konusu olmamaktadır. Ayrıca sigorta şirketleri taşıyamayacakları riski reasüre (tekrar sigortalatmak) ederek kendi risklerini güvence altına almaktadırlar. Örneğin Duru Hanım aracına kasko sigortası yaptırarak olası bir kaza durumunda karşılaşacağı maddi zararları sigorta şirketine transfer edebilir.

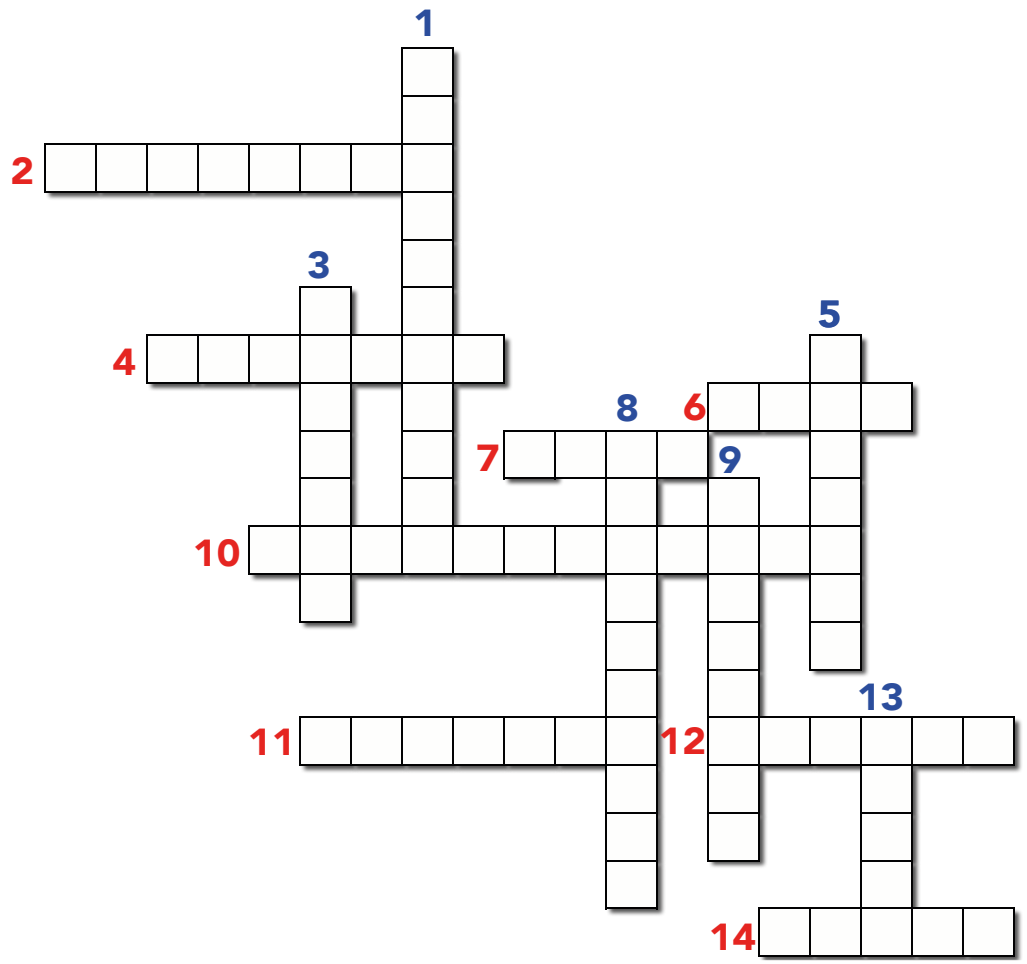

ETKİNLİK

Bir sektör tercih ederek o sektörde işletmeniz olduğunu varsayınız. İşletme yöneticisi olarak işletmenizin herhangi bir riskle karşılaşması durumunda risk yönetim tekniklerinden hangisini seçerdiniz? Seçiminizi nedenleri ile birlikte aşağıdaki boşluğa yazınız.

ETKİNLİK

Bu öğrenme biriminde öğrendiklerinizi pekiştirmek amacıyla aşağıdaki çengel bulmacayı çözünüz.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Bir olayın sonucunun tahmin edilememesi

3. Ekonomideki değişikliklerden ileri gelen zararlar

5. İstenmeyen duruma yol açan hasar nedeni

8. Kazanma ve kaybetme olasılığının birlikte olduğu riskler

9. Dış etkenlerden kaynaklanan tüm işletmeleri ve bireyleri etkileyen riskler

13. Gerçekleştiğinde geniş kitleleri etkileyen ve kişilere bağlı olmayan riskler

SOLDAN SAĞA

2. Fiziki ortama bağlı olarak ortaya çıkan riskler

4. Ekonomiye yapılan müdahaleler, ithalata getirilen kısıtlamalardan kaynaklanan riskler

6. Toplumu değil bireyleri etkileyen riskler

7. İstenmeyen bir durumun oluşması

10. Risklerden kaynaklanan zararların azaltılması için uygulanan yaklaşımlar

11. Bir prim karşılığında zararı gidermek için kullanılan mali araç

12. Ekonomik olaylardan değil, doğal olaylardan kaynaklanan riskler

14. Gerçekleşmesi durumunda kesin zarar doğuran riskler

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Risklerin Sınıflandırılması

Uygulamanın Amacı: Risk sınıflandırmasını kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Risklerin sınıflandırılmasını gösteren bir afiş çalışması hazırlayarak sergilemeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları

- Afiş konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Afişin amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Afiş ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak afişinizin tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Afişte verilen bilgilerin doğru olmasına ve Risklerin Sınıflandırılması ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Afiş içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Afiş hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Afiş hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz
- Afişinizi en az A3 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Risklerin Sınıflandırılması Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

RİSKLERİN SINIFLANDIRILMASI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI		
Kriterler		**Puanlar**
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci; afiş çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	10. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	11. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, afiş çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

A Aşağıdaki ifadelerin karşısına doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

1. (…..) Risklerin ne zaman gerçekleşeceğinin belli olmaması bireylerin yaşam güvenliğini tehdit etmektedir.

2. (…..) Riskleri tamamen ortadan kaldırmak mümkündür.

3. (…..) Farklı sonuçların gerçekleşme ihtimali ne kadar yüksek ise risk o kadar düşüktür.

4. (…..) Risk objektif, belirsizlik ise sübjektif olasılık dağılımları ile ölçülmektedir.

5. (…..) Bir kişinin trafik kazası geçirme olasılığı risktir.

6. (…..) Yalın riskler; kazalar, yangınlar gibi kesin zarar doğuran risklerdir.

7. (…..) Başarılı bir risk yönetimi için riski iyi tanımak ve doğru teşhis etmek gerekir.

8. (…..) Risklerin değerlendirmesinde öncelikle soyut faktörler üzerinde durulmalıdır.

B Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

9. İstenilmeyen herhangi bir tehdidin bir kıymete zarar verme olasılığına …….. denir.

10. Fiziki koşullara bağlı olarak ortaya çıkan risklere …… denir.

11. İnsanların mallarını, canlarını belirli bir prim ödemesi karşılığında güvence altına alan sisteme …… denir.

12. Ekonomideki değişikliklerden kaynaklanan zararlar …….. içerisinde yer alır.

13. Risklerden kaynaklanacak olası zararların azaltılması veya minimize edilmesi için uygulanan bilimsel yaklaşımların tümüne …… denir.

14. Risklerin gerçekleştikten sonra ödenmesini öngören tekniğe …… denir.

C Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

15. Aşağıdakilerden hangisi bir olayın sonucunu etkileyen faktörlerin sonuç üzerindeki genel etkisinin bilinmemesi durumunu ifade eder?

A) Belirsizlik

B) Olgu

C) Sigorta

D) Tehlike

E) Risk

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

16.

I. Dolu
II. Sel
III. Kuraklık
IV. Deprem
V. Trafik kazası

Yukarıda verilen ifadelerden hangisi/hangileri fiziksel riskler içerisinde yer alır?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) IV ve V
D) I, III ve V
E) I, II, III ve IV

17. Aşağıdakilerden hangisi sigortalanabilir bir riskin sahip olması gereken özelliklerden değildir?

A) Zarar sigortadan önce gerçekleşmiş olmalı.
B) Zarar ölçülebilir olmalı.
C) Risk maddi olmalı.
D) Tehlike yasal olmalı.
E) Risk geleceğe yönelik olmalı.

18. Aşağıdakilerden hangisi gerçekleşmesi durumunda zarar doğuran, gerçekleşmemesi durumunda kâr elde etme durumunun söz konusu olduğu risk türüdür?

A) Dinamik **B)** Fiziksel **C)** Finansal **D)** Spekülatif **E)** Temel

19.

I. Teknolojik gelişmeler
II. Riskin transfer edilebilirliği
III. İflasların artması
IV. Artan rekabet ortamı
V. Riskin paylaşılabilirliği

Yukarıdaki ifadelerden hangisi/hangileri risk yönetimine ihtiyaç duyulmasının nedenleri içerisinde yer almaz?

A) Yalnız I **B)** II ve III **C)** II ve IV **D)** II ve V **E)** IV ve V

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

20.

I. Risklerin belirlenmesi

II. Risklerin değerlendirilmesi

III. Amaçların belirlenmesi

IV. Değerlendirme ve kontrol

V. Risk yönetim metodunun uygulanması

VI. Risk yönetim aracının seçilmesi

Risk yönetim süreci birbirine bağlı altı aşamadan oluşmaktadır. Buna göre aşağıdaki seçeneklerin hangisinde risk yönetim süreci doğru şekilde sıralanmıştır?

A) I- III- IV- II- V- VI

B) III- V- II- I- IV- VI

C) II- I- III- V- VI- IV

D) I- II- III- IV- VI- V

E) III- I- II- VI- V- IV

21. Aşağıdakilerden hangisi risk yönetim aracının seçilmesi aşamasında kullanılan alternatif seçeneklerden biri değildir?

A) Kontrol

B) Risk derecesi

C) Ekonomik olması

D) Zamanlama

E) Kaynakların sınırlandırılması

22. Selma Hanım 580.000 TL ödeyerek aldığı evinie A Sigorta Şirketine aylık 2000 TL prim ödeyerek hırsızlık sigortası yaptırmıştır. Buna göre Selma Hanım aşağıdaki risk yönetim tekniklerinden hangisinden yaralanmıştır?

A) Riski finanse etmek

B) Sigorta ile risk transferi

C) Riskten kaçınmak

D) Riski azaltmak

E) Riski paylaşmak

2. ÖĞRENME BİRİMİ

HASAR YÖNETİMİ

Bu öğrenme biriminde

- Hasar dosyası işlemlerini
- Eksper atama ve ekspertiz sürecine ilişkin işlemleri
- Ödenecek tazminat tutarlarının hesaplanmasını öğreneceksiniz

TEMEL KAVRAMLAR

- ☑ hasar
- ☑ tazminat
- ☑ muafiyet
- ☑ eksper
- ☑ ihbar

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Günlük hayatınızda karşılaştığınız bir hasar durumu var mı? Varsa arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. Sigortalının herhangi bir hasar durumunda yapması gerekenler nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

KONULAR

2.1. Hasar dosyası
2.2. Eksper atama ve ekspertiz işlemleri
2.3. Ödenecek tazminat tutarının hesaplanması

2. HASAR YÖNETİMİ

> Her seçimin olumsuz sonuçları olabilir. Asıl yapılması gereken riski değerlendirmek ve en aza indirgemektir. Hiçbir zaman risk faktörü tamamen yok edilemez.
>
> Adam Fawer (Edım Fevır)

Günümüzde sigortacılık faaliyetlerinin önemi her alanda artış göstermektedir. İnsanlar sigorta faaliyetleri ile hem kendilerini hem sevdiklerini hem de mallarını meydana gelebilecek birtakım risklere karşı koruma altına almaktadır. Çeşitli risklere karşı kendimizi, sevdiklerimizi ve mallarımızı korumak için her ne kadar çaba göstersek de istenmeyen riskler ile karşı karşıya kalabiliriz. Risklerin gerçekleşmesi sonucunda ise istenmeyen hasarlar oluşabilir.

Türk Dil Kurumu hasar kelimesini " herhangi bir olayın yol açtığı kırılma, dökülme, yıkılma gibi zarar'' olarak tanımlamaktadır. Sigortacılıkta ise hasar, poliçe ile teminat altına alınan rizikonun sigortalının isteği dışında kısmen veya tamamen gerçekleşmesini ifade etmektedir (Görsel 2.1). Gerçekleşen riskin sonuçlarını en aza indirebilmek için hem sigortalının hem de sigortacının hasar tespitinde bilgilendirme yükümlülükleri bulunmaktadır.

Görsel 2.1: Hasar

2.1. HASAR DOSYASI İŞLEMLERİ

Sigortalının sigorta teminatı ile güvence altına aldığı risk gerçekleştikten sonra meydana gelen hasarı sigorta şirketine bildirmesi gerekir. Sigortacının ise sigortaya konu olan riziko gerçekleştiğinde ortaya çıkan zararı sigorta poliçesinin genel ve özel şartları dâhilinde sigortalıya ödemesi gerekmektedir.

Hasar ihbarını alan sigorta şirketinin hasarın tazmini için gerekli belgeleri temin ederek hazırladığı dosyaya **hasar dosyası** denir. Hasar dosyasındaki belgelerin eksik veya sahte olması hasar dosyasının geçersiz olmasına sebep olur. Hasar dosyasındaki belgeler her sigorta branşı için farklılık göstermektedir.

2.1.1. Hasar İhbarının Alınması ve İhbar Süreleri

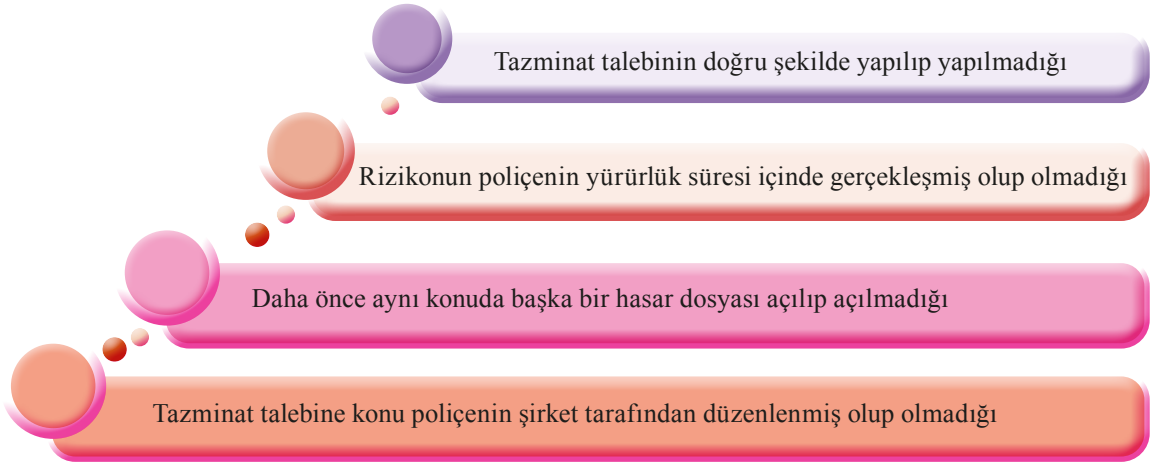
Sigorta şirketine rizikonun gerçekleştiği ve hasarın meydana geldiği yönünde bir ihbar ulaştığında ilk kontroller yapılır. Yapılan ihbarın doğru olduğu tespit edilirse hasar dosyası açılır. Örneğin kasko sigortası yaptıran Elif Hanım'ın evinin önünde park hâlinde duran aracına çarpılmıştır. Elif Hanım'ın sigorta şirketini arayarak çarpma durumunu sigorta şirketine bildirmesi hasar ihbarıdır. Elif Hanım'ın ihbarı sonucu şirketin gerekli incelemeleri yaparak hasar dosyasını oluşturması gerekir.

Hasar dosyasının açılabilmesi için hasar ihbarında gerekli bilgiler Şekil 2.1'de sunulmuştur.

- Sigorta poliçe bilgileri (numarası, başlama ve bitiş tarihi vb.)
- Poliçe sahibinin kimlik bilgileri
- Sigortalının adı, soyadı veya ticaret unvanı
- Ekspertiz adresi
- Sigorta teminat bilgileri
- Hasar yeri ve tarihi
- Hasarın nedeni
- Muhtemel hasar miktarı

Şekil 2.1: Hasar ihbarı için gerekli bilgiler

Hasar ihbarı üzerine sigorta şirketinin hasar dosyası açmadan önce ön araştırma yapması gerekmektedir. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberine göre sigorta şirketleri tarafından yapılacak kontroller Şekil 2.2'de belirtilmiştir.

Şekil 2.2: Hasar ihbarı üzerine sigorta şirketi tarafından yapılacak kontroller

Yapılan hasar ihbarı ile sigorta poliçesi kapsamında hasar gerçekleştiği anlaşılan tüm teminatlar için hasar işlemine başlanmalıdır. Aynı poliçe dâhilinde farklı teminatlara ilişkin hasar meydana geldiği anlaşılır ise sigorta şirketi, sigortalının her bir talebi için ayrı ayrı ihbarda bulunmasını beklemeden gerekli olan bütün bilgi ve belgeleri temin etmeye çalışmalıdır.

Hasar gerçekleştikten sonra sigortalı veya zarar görenler tarafından bildirilen tazminat talepleri doğrultusunda sigorta şirketleri tarafından tek bir dosya da açılabilir veya her bir talep için ayrı ayrı dosya da oluşturulabilir.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigortacılıkta hasar işlemlerinde hem sigorta şirketinin hem de sigortalının iyi niyet ilkesi ile hareket etmesi gerekir.

Sigortalı, hasar gerçekleştikten sonra en geç beş iş günü içinde sigorta şirketine hasar bildiriminde bulunmalıdır. Bazı sigorta türlerinde bu süre değişiklik göstermektedir. Örneğin nakliyat sigortalarında deniz taşımacılığında üç gün, kara taşımacılığında ise sekiz gün içerisinde hasar bildirimi yapılmalıdır. Hasar ihbarları genellikle telefon aracılığı ile yapılmaktadır (Görsel 2.2). Aynı zamanda sigorta şirketine giderek, e-posta göndererek, internet sitesi üzerinden form doldurarak, anlaşmalı kurumlara zarar gören araç veya eşyayı götürerek de yapılmaktadır.

Hasar ihbarlarının sigorta şirketi tarafından ihbar sıra numarası verilerek kayıt altına alınması gerekir. Araştırma sonucu yapılan ihbarın doğru olmadığı anlaşılır ise geçersiz ihbar olduğu kaydı düşülerek ihbar işlemi kapatılır. Yapılan hasar ihbarına yönelik tüm kayıtların zaman aşımı süresince saklanması gerekir.

Görsel 2.2: Telefon ile hasar ihbarı

ETKİNLİK

Hasar dosyası açılabilmesi için hasar ihbarında gerekli olan bilgilerden beş tanesini aşağıdaki kutucuklara yazınız.

2.1.2. Zaman Aşımı Sonrasında Yapılan İhbarlar

Zaman aşımı kavramı, ticari hayatta borç ilişkilerinin sona erme durumlarında karşılaşılan kavramlardan biridir. **Zaman aşımı;** alacaklı tarafından alacak hakkının belirlenen sürede kullanılmaması durumunda borçluya borç ödeme yükümlülüğünden kaçma hakkını veren sebeptir (Görsel 2.3).

Görsel 2.3: Zaman aşımı

Zaman aşımı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat Denetim İşlemleri Rehberinde "sigorta tazminatını talep etme hakkı, rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren;

- mal sigortaları ile can sigortalarında altı yıl,
- sorumluluk sigortalarında, riskin gerçekleşmesi sonucu birden fazla kişinin vefat ettiği ya da en az bir kişinin vefat ettiği ve en az bir kişinin de yaralandığı hâllerde on beş yıl,
- sorumluluk sigortalarında diğer hâllerde on yıl geçmekle zaman aşımına uğramaktadır." şeklinde belirtilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1420. maddesinde ise "Sigorta sözleşmelerinden doğan bütün talepler, alacağın muaccel (ödenmesi gereken duruma gelme) olduğu tarihten itibaren başlayarak iki yıl geçmekle zaman aşımına uğrar." hükmüyle belirtilmiştir.

"Sigortalı ya da sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişilerin tazminatın muaccel olduğu tarihten itibaren iki yıl içinde sigorta şirketine başvurarak tazminatın ödenmesini talep etmesi gerekir. Eğer iki yıl içinde tazminat ödemesi talep edilmez ve zaman aşımını kesen (dava açılması, şirketin tazminat talebini kabul etmesi vb.) veya durduran nedenlerden biri bulunmaz ise alacak zaman aşımına uğrar." hükmü de zaman aşımını açıkça belirtmektedir.

Gerçekleşen bir hasarın ilgili yerlere zamanında bildirilmemesi nelere yol açar?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Türk Ticaret Kanunu'nun 1446. maddesinde "Sigorta ettirenin rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği andan itibaren gecikmeksizin sigorta şirketine başvuru yapması gerekmektedir." ifadesi yer almaktadır. Kanun'da yer alan "gecikmeksizin" ifadesi dikkate alınarak hasar olayı somut bir şekilde değerlendirilmeli ve rizikonun gecikmeden bildirilip bildirilmediği araştırılmalıdır.

Zaman aşımı konusunda Yargıtay Başkanlığı tarafından verilen karar da bulunmaktadır. Yargıtay'ın vermiş olduğu karara göre sigorta ettiren ya da sigortadan menfaat sağlayan kişi rizikonun gerçekleştiğini öğrendiğinde sigorta genel şartlarında gösterilen ihbar yükümlülüğü dolduğu tarihten itibaren iki yıl içinde şirkete başvuru yap

malıdır. Başvuru yapılmadığı ve tazminat talebinde bulunulmadığı takdirde tazminat alacağı zaman aşımına uğrar (Görsel 2.4).

Borç, zaman aşımına uğrasa bile alacaklı tarafından borçludan talep edilebilir. Borçlu talebi kabul etmediği takdirde alacaklı, alacağını dava yolu ile takip edemez. Tazminat talebi zaman aşımı süresi dolduktan sonra iletilir ve şirket tarafından bu talebin kabul edildiği anlamına gelecek bir eylemde bulunulursa zaman aşımı kesilmiş olur. Zaman aşımını kesen eylemden itibaren iki yıllık süre baştan tekrar işlemeye başlar.

Görsel 2.4: Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Başkanlığı logosu

Örneğin Ümit Bey zaman aşımı süresinin dolduğunu bilmesine rağmen A Sigorta Şirketinden tekrar tazminat talebinde bulunmuştur. Sigorta şirketi, Ümit Bey'in talebi üzerine borcu ödeyeceğine dair bir ibraname (borcun ödeneceğini gösteren belge) gönderir ise zaman aşımını kesen eylemde bulunmuş olur. Sigorta şirketi, Ümit Bey'in talebi üzerine borcu ödeyemeyeceğine dair bir ibraname (borcun ödenemeyeceğini gösteren belge) gönderir ise borçlu (sigorta şirketi) talebi kabul etmediği için alacaklı (Ümit Bey) borcu dava yolu ile takip edemez. Şirketlerin bu gibi durumlarla karşılaşma ihtimallerine karşı ihbarlarda zaman aşımı süresinin dolmuş olup olmadığını iyi araştırması gerekir.

Sigorta şirketlerinin, zaman aşımı süresi tamamlandıktan sonra yapılan veya zaman aşımını durduran bir durumun olmadığı hasar ihbarlarında kabul etme ve tazminat ödeme yükümlülükleri bulunmamaktadır. Bunun yanında zaman aşımı süresinin dolmuş olup olmadığı kesin olarak belli değil ise yapılan ihbarları kabul etmeleri gerekir. Zaman aşımı süresini belirleyebilmek için bilgi ve belge talebinde bulunulmalı, araştırma yapılmalıdır. Yapılan araştırmanın sonucunda zaman aşımının dolduğu kesinleşir ise tazminat talebini reddetmeleri gerekir.

ETKİNLİK

- **Hasar, hasar ihbarı ve zaman aşımı konularında öğrendiğiniz bilgilerden hareketle iki doğru, iki yanlış ifade belirleyerek öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.**
- **Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.**
- **Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.**
- **Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.**

2.1.3. Hasar Dosyasının Açılması Öncesinde Yapılacak Kontroller Gerekli Bilgi ve Belgelerin Toplanması

Hasar ihbarı alan sigorta şirketi, ihbar kaydına ilişkin belge ve sigorta poliçesinin bir örneğini hasar dosyasında mutlaka bulundurmalıdır. Sigorta şirketleri hasar dosyasını farklı şekillerde açabilir. Bazı şirketler fiziki olarak hasar dosyası oluştururken bazıları ise elektronik ortamda sanal dosya oluşturmayı tercih edebilir.

Sigorta şirketleri ödenecek tazminatın olup olmadığını ve ödenecek tazminatın tutarını hesaplayabilmek için sigorta ettiren ya da sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayacak kişilerden bilgi ve belgeler talep etmektedirler. Şirket tarafından talep edilen bilgilerin ve belgelerin sigortalı tarafından doğru, tam ve mümkünse ilk seferde bildirilmesi gerekmektedir.

BİLGİ KÖŞESİ

Hem fiziki olarak açılan hasar dosyalarının hem de sanal ortamda oluşturulan dosyaların saklanması ve arşivlenmesi gerekir.

Sigorta şirketlerinin tazminat ödemesi yapabilmesi için gerekli olan standart bilgi ve belgeleri önceden belirlemesi gerekmektedir. Bu bilgi ve belgeler sigorta branşına göre değişiklik göstermektedir. Sigorta şirketi; riziko gerçekleştiğinde veya poliçe süresi dolduğunda yapılacak işlemleri, istenecek bilgi ve belgeleri poliçe ile birlikte yazılı bir şekilde sigorta ettirene vermelidir.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberine göre "şirketler tarafından istenilen bilgi ve belgeler " aşağıda verilmiştir.

- Riskin gerçekleşmiş olduğunu, gerçekleşme şeklini ve gerçekleşmesindeki kusur durumunu tespite ilişkin bilgi ve belgeler (kaza zaptı, itfaiye raporu vb.)
- Gerçekleşen riskin teminat dışı olup olmadığını ya da ortaya çıkan hasarın teminat kapsamında ödenip ödenmeyeceğinin tespitine ilişkin bilgi ve belgeler (sürücü ehliyeti, alkol raporu vb.)
- Ortaya çıkan hasar ve ödenmesi gereken tazminat tutarının tespitine ilişkin bilgi ve belgeler (faturalar, muhasebe kayıtları, hastane raporları vb.)
- Sovtaj ve rücu haklarının devralınmasına ilişkin bilgi ve belgeler (trafikten çekilme, hurdaya alınma belgeleri vb.)
- Riskin gerçekleştiğinin kayıtlara işlenip işlenmediğine ya da tazminatın ödenebilmesine ilişkin bilgi ve belgeler (nüfus kayıt örneği, vekâletname, veraset ilamı vb.)
- Gerekli olan diğer belgeler (araç anahtarları, çalınan eşyaların bulunamadığına dair belgeler vb.)

Hasar ihbarında bulunduktan sonra istenilen bilgi ve belgeler hasar dosyasının tamamlanması ve hasarın uzmanlar tarafından değerlendirilmesi içindir. Bilgi ve belge talep edilmesinin hasar tazminatın kesin ödeneceği anlamına gelmediği sigortalıya mutlaka bildirilmelidir. İstenilen bilgi ve belgelere göre hasar araştırılıp tazminat ödenmesi kararı alınır ise sigortalı tazminat ödemesini alabilir.

2.1.3.1. Branş Bazında Hasar Dosyası Uygulamaları

Sigorta ettiren veya sigortadan faydalanacak olan kişiler hasarın gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren beş iş günü içinde sigorta şirketine hasar ihbarını bildirmek zorundadır. Sigorta şirketi hasar ihbarından sonra hasarı tespit edebilmek amacıyla eksper (uzman, bilirkişi) belirler. Eksperin incelemeleriyle birlikte gerekli belgeler toplanarak hasar dosyası tamamlanmaktadır (Görsel 2.5).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberine göre hasar ihbarında hasar dosyası oluşturabilmek için istenecek bilgi ve belgeler sigorta şirketleri tarafından belirlenmektedir.

Görsel 2.5: Hasar incelemesi yapan eksper

a) Ferdî Kaza Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Ferdî kaza sigortası, sigortalının iradesi dışında gerçekleşen ani ve harici bir olay ile ölmesi veya kısmi yaralanmasına karşı sigorta sözleşmesi boyunca sigortalının zararının temin eden sigorta çeşididir. Sigorta şirketleri gerektiği durumlarda ek belgeler isteme hakkına sahip olmakla birlikte ferdî kaza sigortası hasar dosyası için istenen gerekli belgeler Tablo 2.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1: Ferdi Kaza Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

KAZA SONUCU VEFAT İŞLEMLERİ İÇİN GEREKLİ BELGELER	KAZA SONUCU YARALANMA DURUMU İÇİN GEREKLİ BELGELER
• Poliçe bilgileri • Kaza tespit tutanağı • Sigortalı, sürücü ise alkol raporu ve ehliyet fotokopisi • Tasdikli ve vukuatlı nüfus kayıt örneği • Ölüm tutanağı, defin ruhsatı • Vefat nedenini açıklayan doktor raporu • Gaiplik hâlinde mahkemeden alınacak gaiplik kararı • Veraset ilamı • Hesap numarası bilgileri (IBAN numarası)	• Poliçe bilgileri • Kaza tespit tutanağı • Sigortalı, sürücü ise alkol raporu ve ehliyet fotokopisi • Tasdikli ve vukuatlı nüfus kayıt örneği • Hastane raporları • Tedavi masraflarını gösteren faturalar • Hesap numarası bilgileri (IBAN numarası)

Ferdî kaza sigortası hasar dosyası belgelerinden olan nüfus kayıt örneği aşağıda verilmiştir (Görsel 2.6).

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ

İLİ	İLÇESİ	MAHALLESİ/KÖYÜ	CİLT NO	HANE NO
AFYONKARAHİSAR	SULTANDAĞI (1639)	YEŞİLÇİFTLİK YILDIZ M.	35	47

SIRA	BSN	C	YAKINLIK DERECESİ	T.C. KİMLİK NO	ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED.HALİ VE DİNİ	TESCİL TARİHİ	OLAYLAR VE TARİHLERİ
1	68	K	Kendisi	38845768900	ELA	NAR	İBRAHİM	HATİCE	KONYA 03.12.1991	Evli İslam	04.12.1991	Ölüm: SAĞ Evlenme: 21.08.2015 Boşanma: ----------

BSN	ADI	DÜŞÜNCELER		
68	ELA	EVLENME	(21.08.2015) :	KONYA - AKŞEHİR İLÇESİ TARAFINDAN 2015/511 NO İLE TESCİL EDİLMİŞTİR. KONYA - ÇUMRA İLÇESİ ABDİTOLU MAHALLESİ , 6. CİLT, 35 AİLE SIRA NUMARASI, 65 BİREY SIRA NUMARASINDAN GELMİŞTİR.

AÇIKLAMALAR

1-) KİŞİ VEYA KİŞİLERİN KAYDI KÜTÜĞE UYGUNDUR.
2-) İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ 38845768900 T.C. KİMLİK NUMARALI KİŞİNİN TALEBİ DOĞRULTUSUNDA BİLGİLENDİRME AMAÇLI DÜZENLENMİŞTİR. BAŞKA AMAÇLA KULLANILAMAZ.
3-) İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ WWW.TURKIYE.GOV.TR ADRESİNDEN 10.02.2022 TARİHİNDE ALINMIŞ OLUP, 12.03.2022 TARİHİNE KADAR GEÇERLİDİR.
4-) BU BELGE 5490 SAYILI NÜFUS HİZMETLERİ KANUNUNUN 44. MADDESİNİN 5. FIKRASI KAPSAMINDA VERİLMEKTE OLUP, NÜFUS MÜDÜRLÜKLERİNDEN ALINMIŞ DİĞER BELGELERLE AYNI HUKUKİ DEĞERE SAHİPTİR.

Bu belgenin doğruluğu **https://www.turkiye.gov.tr/belge-dogrulama** adresinden veya mobil cihazınıza yükleyebileceğiniz e-Devlet Kapısı'na ait **Barkodlu Belge Doğrulama** uygulaması vasıtası ile yandaki karekod okutularak kontrol edilebilir.

Görsel 2.6: Nüfus kayıt örneği

b) Oto Kaza Sigortalarında Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Kara taşıtları kazalarında maddi hasar olması hâlinde hasar ihbarında dosya açılabilmesi için gerekli evraklar aşağıda verilmiştir:

- Poliçe bilgileri
- Trafik kazası tespit tutanağı
- Hasarı gösteren ayrıntılı fotoğraflar
- Sürücü belgesi fotokopisi ve alkol raporu
- Kazaya karışan araçların ruhsat fotokopisi

1. Trafik Sigortası ve İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Trafik sigortası, ülkemizde bütün motorlu araç sahiplerine, kaza sonucu diğer araç ve üçüncü şahıslara verilecek zararı güvence altına almak amacıyla devlet tarafından yaptırılması zorunlu tutulan sigorta çeşididir. **İhtiyari mali mesuliyet sigortası** ise zorunlu trafik sigortasının karşılayamadığı zararları temin etmek için yapılan sigortadır. Bu sigorta türlerinde hasar meydana geldikten sonra en geç beş iş günü içinde hasar bildiriminin sigorta şirketine yapılması gerekir. Hasar dosyası için istenecek belgeler Tablo 2.2'de verilmiştir.

Tablo 2.2: Zorunlu Trafik Sigortası ve İhtiyari Mali Mesuliyet Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

MADDİ HASARLARDA İSTENECEK BELGELER	BEDENÎ HASARLARDA İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER
• Poliçe bilgileri • Trafik kaza tespit tutanağı • Hasarı gösteren ayrıntılı fotoğraflar • Kazaya karışan araçların ruhsat fotokopisi • Ölüm tutanağı, defin ruhsatı • Tarafların sürücü belgesi fotokopisi ve alkol raporu	• Poliçe bilgileri • Kaza tespit tutanağı • Yaralanma durumunda tedavi masraf belgeleri • Maluliyet var ise maluliyetin yüzdesini gösteren maluliyet raporu • Ölüm durumunda nüfus kayıt örneği, veraset ilamı, ölüm raporu ve ölen kişinin kazanç durumunu gösteren belge

Trafik kazalarında tutulan kaza tespit tutanakları tarafların anlaşması hâlinde polis veya jandarmaya gerek kalmadan tutulabilmektedir. Ancak bazı hâllerde kaza tespit tutanağı tutulamamaktadır. Bu hâller aşağıda sıralanmıştır.

- Sürücülerde alkol veya akıl sağlığı şüphesi olma durumunda
- Sürücülerin yaş küçüklüğü varsa
- Araçların trafik sigortası yoksa
- Kamu kurumlarına ait araçlara zarar gelmesi veya kamu malına zarar gelmesi durumunda
- Sürücülerin sürücü belgesinin bulunmaması durumunda,
- Kazada ölüm veya yaralanma olması durumunda
- Kazada üçüncü bir kişi zarar görmüşse mutlaka polis veya jandarmaya derhal haber verilmeli ve kazaya dair işlem onlar tarafından yapılmalıdır.

Hasar dosyası belgelerinden olan veraset ilamı dilekçe örneği Görsel 2.7'de verilmiştir.

SULH HUKUK MAHKEMESİ HÂKİMLİĞİNE

Davacı: (Veraset eden kişinin babası, annesi, eşi, kardeşi veya çocukları açabilir)

Dava: Veraset İlamı

AÇIKLAMA : ……..…ili, ……..ilçesi, ……hane, …….. cilt numaralı nüfusa kayıtlı (babam, annem, oğlum, kardeşim) …../…./….. tarihinde vefat etmiştir. Geriye kanuni mirasçıları olarak ……..... (çocukları, eşi, kardeşi) kalmıştır.

Veraset ilamının düzenlenerek tarafımıza verilmesi için davanın açılması zarureti doğmuştur.

SONUÇ: Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı mirasçıları gösterir Veraset Belgesinin tarafımıza verilmesini arz ve talep ederim.

……/…../…..

Davacı

Adı Soyadı-İmza

Görsel 2.7: Veraset ilamı dilekçe örneği

Trafik kazalarında tutulan kaza tespit tutanağı aşağıdaki görselde verilmiştir (Görsel 2.8).

Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi

Türkiye Sigorta Birliği

Bu *tutanağı elle doldurmak yerine*, **Mobil Kaza Tutanağı** uygulamasını kullanarak **ÇOK DAHA KOLAY ve HIZLI** bir şekilde doldurabilirsiniz.

Yandaki karekodu okutarak Mobil Kaza Tutanağını hemen indirin, trafikte beklemeyin!

BU TUTANAK, YALNIZ MADDİ HASARLA SONUÇLANAN KAZALARDAN SONRA, KAZAYA KARIŞAN DİĞER SÜRÜCÜ VEYA SÜRÜCÜLERLE KAZANIN OLUŞ ŞEKLİNİN TUTANAK İLE TESPİTİNDE ANLAŞTIĞINIZ TAKDİRDE DOLDURULACAKTIR.

DİKKAT! *Aşağıdaki durumlarda bu tutanak **DOLDURULMAYACAKTIR**. Bu durumlarda **155** veya kaza mahalli Jandarma Bölgesi ise **156** numaralı telefondan trafik zabıtasına haber veriniz.*

- Sürücü belgesiz motorlu araç kullanılıyorsa veya yetersiz sürücü belgesi ile motorlu araç kullanılıyorsa,
- Sürücüde yaş küçüklüğü varsa,
- Sürücüde alkol veya akıl sağlığı şüphesi varsa,
- Kazaya karışan araçlardan biri veya daha fazlası kamu kurumlarına ait ise,
- Kamu kurumlarına ait eşyada zarar meydana gelirse,
- Trafik Kazasında sadece 3 üncü kişilere ait eşyalara zarar gelirse,
- Kazaya karışan araçlardan birinin veya birkaçının trafik sigortası yok ise, (Yurtdışından gelen araçlar için düzenlenmiş Yeşilkart-Green Card belgesi de trafik sigortası yerine geçmektedir)
- Trafik kazası ölüm ve/veya yaralanma ile sonuçlanmışsa.
- Mümkün olan durumlarda araçlar kaza yerinden kaldırılmadan önce farklı açılardan fotoğrafları çekilmelidir.
- Tutanakların bir sureti fotoğraflarla beraber karşı tarafın veya kendi aracınızın trafik sigortası poliçesini tanzim eden sigorta şirketine veya kasko poliçesinden tazminat talep edilecekse aracınızın kasko sigortası poliçesini tanzim eden sigorta şirketine ulaştırılmalıdır.
- İkiden fazla aracın karıştığı trafik kazalarında birden fazla form kullanılabilir. Bu durumda, her bir form tüm sürücüler tarafından imzalanmalıdır. İmzalar için formun alt tarafındaki boş alan kullanılabilir.

DOLDURULMASI İSTENEN BİLGİLER

- **1** ve **2** numaralı alanlara kazanın tarihi ve yerine ilişkin bilgiler yazılacaktır.
- **3** numaralı alan, varsa görgü tanıklarının irtibat bilgilerine ayrılmıştır.
- **4**, **5** ve **6** numaralı alanlara sürücüye, araca ve trafik poliçesine ilişkin bilgiler yazılacaktır.
- **7** numaralı alanda yer alan kutucuklardan uygun olanı **(x)** ile işaretleyiniz. Bu alanın doldurulması zorunlu olmamasına ragmen şirketin olayı kısa sürede değerlendirmesi için önemlidir.
- **8** numaralı alan yurtdışından gelen araçlar için düzenlenmiş ve trafik sigortası yerine geçen Yeşilkart - Green Card belgesine sahip araçlar için doldurulacaktır.
- **9** numaralı alanda yer alan araç türleri üzerinde aracın ilk darbeyi aldığı yeri işaretlemeyi unutmayınız
- **10** numaralı alana çarpışma yerinin ve anının taslağını mutlaka çiziniz. Taslak üzerinde cadde ve sokak ismi belirtilmeli, aracın gittiği yön işaretlenmeli, yol çizgileri çizilmelidir. Araçlar **A** ve **B** aracı olarak işaretlenmelidir.
- **11** numaralı alana sürücüler kaza ile ilgili görüşlerini yazacaklardır. Sürücü görüşleri için **10** numaralı alanın yeterli olmadığı durumlarda görüşler beyaz bir sayfa kullanılarak tamamlanabilir. Elektronik cihazlar üzerinden Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi'nin sağladığı uygulamalar üzerinden iletilen ses, video vb. dosyalar da kaza görüşü olarak yeterli olacaktır.
- **11** numaralı alanın açıklamadaki şekilde doldurulmasından sonra **12** numaralı alanın sürücüler tarafından imzalanması zorunludur.

İmzalanmayan tutanaklar geçersizdir. Ancak elektronik cihazlar üzerinden Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi'nin sağladığı uygulamalar aracılığı ile elektronik ortamda doldurulan ve cihaz ekranı üzerinden imzalanan tutanaklarda geçerli sayılır.

Tutanağın doldurulmasında poliçe ile birlikte verilen örnek tutanaklardan veya http://www.tsb.org.tr ve http://www.sbm.org.tr adreslerinde yer alan örnek tutanaklardan yararlanabilirsiniz.

MADDİ HASARLI TRAFİK KAZASI TESPİT TUTANAĞI

DİKKAT!

a) Kaza tespit tutanağını gerçeğe uygun şekilde düzenleyiniz. Gerçeğe aykırı tutanak düzenlemek özel evrakta sahtekarlık niteliğinde olup, cezai yaptırımı söz konusu olduğu gibi, bu kişiler riski yüksek sigortalı olarak değerlendirilecek ve poliçe yenilemelerinde yüksek prim uygulanacaktır.

b) Tutanak tanzimi için kaza yerinde beklenmesi gerekli değildir. Mümkünse fotoğrafı çekildikten sonra araçların trafiği aksatmayacak şekilde uygun bir yere çekilerek, tutanağın düzenlenmesi imkân dahilindedir.

1- Kaza Tarihi	Saat	2-Kaza Yeri	İl:	Mahalle:
			İlçe:	Cadde:
			Semt:	Sokak:

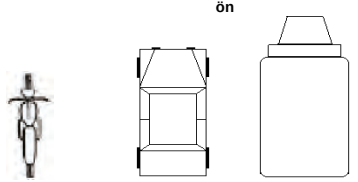
3-Görgü Tanıkları

Adı Soyadı	Adresi	Tel No:

ARAÇ A	A	7- Uygun Kutulara (x) İşareti Koyunuz	B	ARAÇ B
4- Sürücü Bilgileri		Kırmızı ışık ihlalinde bulunmak		**4- Sürücü Bilgileri**
Adı Soyadı:		Taşıt giremez işareti bulunan karayoluna girmek		Adı Soyadı:
T.C. Kimlik No:		Karşı yönden gelen trafiğin kullandığı yola girmek		T.C. Kimlik No:
Sürücü Belge No. Ve Sınıfı:		Geçme yasağı (sollama yasağı) olan yerde geçiş yapmak		Sürücü Belge No. Ve Sınıfı:
Alındığı Yer (il/İlçe):		Kavşakta geçiş önceliğine uymamak		Alındığı Yer (il/İlçe):
Adres:		Yetkili memurun dur işaretinde geçmek		Adres:
		Aynı istikamette ve aynı şeritte giderken önündeki araca arkadan çarpmak		
Tel No:		Sağa dönüş kurallarına uymamak		Tel No:
5- Araç Bilgileri		Sola dönüş kurallarına uymamak		**5- Araç Bilgileri**
Şasi No:		Geri manevra kurallarına uymamak		Şasi No:
Marka ve Modeli:		Geçme (sollama) kurallarına uymamak		Marka ve Modeli:
Plaka:		Geçiş önceliğine uymamak		Plaka:
Kullanım Şekli:		Parketme kurallarına uymamak		Kullanım Şekli:
6- Trafik Sigortası Poliçe Bilgileri		Duraklama Kurallarına uymamak		**6-Trafik Sigortası Poliçe Bilgileri**
Sigortalının Adı Soyadı:		Kurallara uygun olarak park edilmiş araca çapmak		Sigortalının Adı Soyadı:
T.C. Kimlik / Vergi No:	km/s	Hız Durumu	km/s	T.C. Kimlik / Vergi No:
Sigorta Şirketinin Unvanı:	m	Tespit edildi ise fren izi uzunluğu	m	Sigorta Şirketinin Unvanı:
Acente No:	**8-Araç Yeşil Kart (Green Card) Belgesine Sahipse Doldurulacak Bölüm**			Acente No:
Poliçe No.:	**ARAÇ A**		**ARAÇ B**	Poliçe No.:
TRAMER Belge No:	Yeşil Kart No :		Yeşil Kart No :	TRAMER Belge No:
Poliçenin Başlangıç-Bitiş Tarihi:	Ülke :		Ülke :	Poliçenin Başlangıç-Bitiş Tarihi:
	Pasaport No :		Pasaport No :	

9- Aracın ilk darbe aldığı yeri bir ok (→) ile gösteriniz.

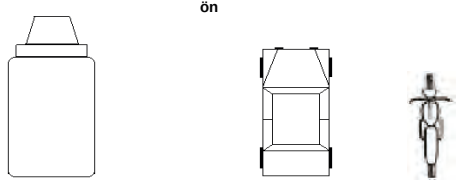
ön

arka

9- Aracın ilk darbe aldığı yeri bir ok (→) ile gösteriniz.

ön

arka

10- Çarpışma yerinin ve anının taslağını çiziniz.

11- Sürücü görüşleri	11- Sürücü görüşleri

12- Araç A Sürücüsünün İmzası		12- Araç B Sürücüsünün İmzası

Görsel 2. 8: Trafik kaza tespit tutanağı

2. Kara Araçları Kasko Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Kara araçları kasko sigortası, poliçede belirtilen ve karayolunda kullanma izni olan motorlu ve motorsuz kara araçlarının sigortalının iradesi dışında araç dururken veya hareket hâlindeyken kaza, çalınma ve yanma gibi durumlarını teminat altına almaktadır. Sigortalı, rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç beş iş günü içinde sigortacıya bildirim yapmak zorundadır.

Sigortalı, aracın çalınması hâlinde durumu öğrenir öğrenmez yetkili makamlara bildirimde bulunmalıdır. Zorunlu hâller dışında rizikonun gerçekleştiği yer veya durumlarda değişiklik yapılmamalıdır. Sigortalı, riziko gerçekleştiğinde hasar dosyası için gerekli bilgi ve belgeleri sigortacıya teslim etmek zorundadır. Kasko hasarı sonucunda istenecek bilgi ve belgeler Tablo 2.3'te verilmiştir.

BİLGİ KÖŞESİ

Hasar gerçekleştikten sonra hasarın gerçekleştiği yerde ve hasar durumunda değişiklikler yapmak sigorta şirketinin yanılmasına bu da hasar tazminat hesaplamasının yanlış yapılmasına sebep olabilir.

Tabloda sayılan belgeler dışında hasarın oluş şekline ve hasarın türüne göre sigorta şirketi tarafından ek belgeler istenebilmektedir.

Tablo 2.3: Kara Araçları Kasko Sigortası Hasar Durumunda İstenecek Bilgi ve Belgeler

ÇARPMA/ÇARPILMA HÂLİNDE İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER	ÇALINMA HÂLİNDE İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER
• Trafik kazası tespit tutanağı • Poliçe bilgileri • Anlaşama tutanağı veya görgü ve ifade tespit tutanağı • Aracı kullanan kişinin sürücü belgesi • Alkol raporu • Ruhsat Fotokopisi • Hasarı gösteren fotoğraflar ve onarım bedelini gösteren belge • Araç üzerinde rehin var ise olumlu dain-i mürtehin (rehin alacaklı) gösteren rıza belgesi	• Poliçe bilgileri • Karakol müracaat tutanağı • Çalıntı kaşeli ruhsat aslı • Maliye ve trafik tescil kaydının silindiğine dair yazı • Araç sahibinin ve çalıntı müracaatı yapan kişinin sürücü belgesi fotokopisi • Vekâlet belgesi (sigorta şirketinden alınır) • Asıl ve yedek anahtarlar • Aracın bulunamadığına dair karakol ve oto hırsızlık bürosu yazıları • Araç üzerinde rehin var ise rehin şerhinin kaldırıldığına dair noter tasdikli yazı

ETKİNLİK

Aşağıda verilen sigorta türlerinde hasarın gerçekleşmesi durumunda hasar dosyası oluşturmak için gerekli bilgi ve belgelerden beşer tanesini ilgili boşluklara yazınız.

Ferdî Kaza Sigortası Vefat Durumunda

Trafik Sigortası Maddi Hasar Durumunda

Kasko Sigortası Çarpma/Çarpılma Durumunda

Kasko Sigortası Çalınma Durumunda

Görsel 2.9: Yangın

c) Yangın Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Yangın sigortası; yangın, yıldırım düşmesi ve infilak sonucunda meydana gelen duman, buhar ve yanma sonucunda sigortalı mallarda oluşan zararı teminat altına alan sigortadır (Görsel 2.9). Sigortalı, hasar bildiriminde bulunduktan sonra hasarın meydana geldiği yerde koruma önlemlerini almalıdır. Aynı zamanda hasar konusu, hasar şekli ve hasar yerinde herhangi bir değişiklik yapmamalıdır. Sigortalı, hasar dosyasının oluşturulabilmesi için sigorta şirketinin istediği bilgi ve belgeleri temin etmek zorundadır. Yangın hasarı sonucu istenecek bilgi ve belgeler Tablo 2.4'te verilmiştir.

Tablo 2.4: Yangın Hasarında İstenecek Bilgi ve Belgeler

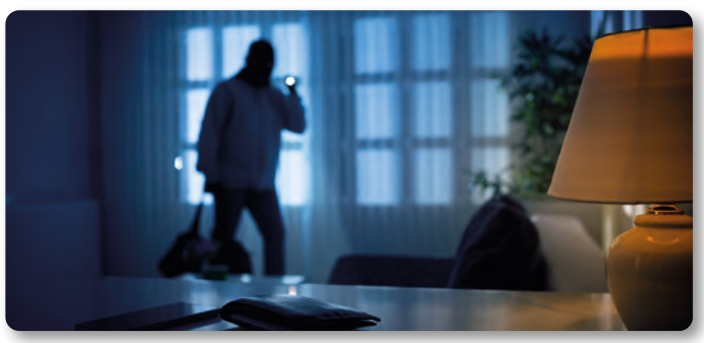
- Poliçe bilgileri
- İtfaiye raporu (tasdikli örneği)
- Mevcut ise resmî makamlar tarafından düzenlenen tutanaklar
- Hasar onarım faturaları
- Cumhuriyet Başsavcılığından alınan takipsizlik kararı (yangının kasıtlı olup olmadığını tespit edebilmek için)
- Hasarı gösteren fotoğraflar
- Konut hasarlarında tapu örneği veya kira sözleşmesi örneği
- İş yeri bina hasarı ise vergi levhası örneği, iş yerinde bulunan mallara ait kayıtlar ve faturalar
- Zararı gösteren talep yazısı
- Hasar sonucu üçüncü kişilere zarar gelmiş ise bu kişilerin bilgileri
- Elektronik cihaz ve makine hasarı oluşmuş ise teknik servis raporu ve onarım faturaları

ç) Hırsızlık Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Hırsızlık sigortası; sigortalı yerde hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs sonucu oluşabilecek maddi kayıp ve zararları teminat altına alan sigorta çeşididir (Görsel 2.10). Sigorta sözleşmesini yaptıran veya sigortadan menfaat sağlayacak kişi, rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç beş iş günü içinde sigortacıya bildirimde bulunmakla yükümlüdür. Aynı zamanda rizikonun gerçekleştiğini derhal yetkili makamlara bildirerek gerekli koruma önlemlerini almalıdır. Zorunlu olmadığı sürece rizikonun gerçekleştiği yerde değişiklik yapmamalıdır.

Hırsızlık riskine karşı hangi eşyalarınızı sigortalatmak isterdiniz?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Görsel 2.10: Hırsızlık olayı

Hırsızlık hasarı sonucu hasar dosyası oluşturabilmek için gerekli olan bilgi ve belgeler Tablo 2.5'te verilmiştir.

Tablo 2.5: Hırsızlık Hasarlarında Hasar Dosyası İçin İstenecek Bilgi ve Belgeler

• Poliçe bilgileri • Görgü tutanağı • Karakol müracaat ve ifade tutanakları • Çalınan eşyalara ait faturalar (mevcut ise)	• Tazminat talep yazısı • Hasarın meydana geliş şeklini anlatan yazılı metin • Tapu veya kira sözleşmesi örneği • Bir aylık bekleme süresi (otuz gün) dolduktan sonra faillerin ve çalınan malların bulunamadığına dair polis veya jandarmadan alınacak yazı

d) Cam Kırılması Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Cam kırılması sigortası ile evimizde iş yerlerimizde bulunan aynaların ve camların kırılması sonucunda oluşacak hasarlar tazmin edilir. Hasarın meydana gelmesi durumunda sigortalı, beş iş günü içinde sigorta şirketine ihbarda bulunmalıdır. Hasarın meydana geldiği yerde ve eşyalarda zorunlu olunmadığı sürece değişiklik yapılmamalıdır. Sigortalı, hasarın tazminat bedelinin doğru olarak hesaplanabilmesi için hasar ile ilgili gerekli bilgi ve belgeleri sigorta şirketine bildirmek zorundadır (Görsel 2.11).

Görsel 2.11: Cam kırılması

Cam kırılması hasarı sonucu hasar dosyası oluşturmak için istenecek bilgi ve belgeler Tablo 2.6'da verilmiştir. Sigorta şirketleri gerçekleşen hasarın şekline ve sonucuna dayanarak sigortalı kişiden ek bilgi ve belgeler isteyebilir.

BİLGİ KÖŞESİ

Reklam panoları, vitrin, kapı, pencere vb. camdan yapılmış yapıların zararları cam kırılması sigortası ile karşılanır.

Tablo 2.6: Cam Kırılması Hasarlarında Hasar Dosyası İçin İstenecek Bilgi ve Belgeler

• Poliçe örneği • Hasara ait fotoğraflar • Hasara ait onarım fatura ve belgeleri • Hasarı anlatan tutanak veya beyan	• Bireysel sigortalılarda tapu veya kira sözleşmesi örneği, kimlik bilgileri, hesap numarası bilgileri • Tüzel kişiliklerde vergi levhası örneği, imza sirküleri, faaliyet belgesi

ETKİNLİK

Aşağıda sigorta hasarlarında istenen bazı bilgi ve belgeler ile birlikte 4 adet sigorta türü verilmiştir. İstenecek bilgi ve belgeleri uygun sigorta hasarı türleri ile eşleştirerek örnekte verildiği gibi ilgili boşluğa yazınız.

Örnek: (…1,2,4….) Hasara ait onarım faturası

(…….) Anlaşma tutanağı
(…….) İtfaiye raporu
(…….) Ruhsat fotokopisi
(…….) Tapu örneği veya kira sözleşmesi
(…….) Takipsizlik kararı
(…….) Hasarı gösteren fotoğraflar
(…….) Polis ve jandarma tutanakları
(…….) Zarar gören eşyalara ait faturalar
(…….) Araç anahtarı ve yedek anahtarlar
(…….) Poliçe örneği
(…….) Görgü tutanağı

1 Kasko Hasarı
2 Yangın Hasarı
3 Hırsızlık Hasarı
4 Cam Kırılması Hasarı

Görsel 2.12: DASK logosu ve açılımı

Görsel 2.13: Depremde hasar almış bir bina

Deprem sigortası ülkemizde neden zorunlu hâle gelmiştir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

e) Zorunlu Deprem Sigortası Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Deprem ülkemizde en sık yaşanan doğal afet çeşididir. Yaşanan depremler sonucu hem bireysel olarak hem de ülke olarak maddi manevi birçok hasar oluşur. 2000 yılında kurulan DASK (Doğal Afet Sigortaları Kurumu) ülkemizde Zorunlu Deprem Sigortası uygulamasından sorumlu kamu kuruluşudur (Görsel 2.12). Uygulanan zorunlu deprem sigortası ile afet sonucunda bireysel olarak konut güvencesi sunulmaktadır. Aynı zamanda ülkemiz için de bir teminat havuzu oluştuğu için depremi biz yaşamasak bile depremden etkilenen kişilerin güvencesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Zorunlu Deprem Sigortası ile deprem sonucu meskenlerde (ev, iş yeri vb.) meydana gelebilecek hasarlar DASK tarafından teminat altına alınmaktadır. Deprem sigortasından faydalanabilmek için binanın kısmen veya tamamen hasar görmüş olması fark etmeksizin çok küçük bir hasar dahi olsa tazminat talebinde bulunulabilir (Görsel 2.13). Hasar dosyası için gerekli bilgi ve belgeler Şekil 2.3'te verilmiştir.

- Poliçe bilgileri
- Kimlik bilgileri
- Hasar bildirimi
- Hasar yeri açık adresi
- Sigortalının telefon numarası ve hesap bilgileri

Şekil 2.3: Zorunlu Deprem Sigortası hasar dosyası için gerekli bilgi ve belgeler

f) Nakliyat Sigortaları Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Nakliyat sigortası; kara, hava ve deniz yolu ile taşınan yükleri taşıma sırasında meydana gelebilecek risklere karşı sigorta sözleşmesi sınırlarında teminat altına alan sigorta çeşididir (Görsel 2.14). Nakliyat hasarı sonucu ihbar süresi diğer sigorta çeşitlerine göre farklılık göstermektedir. Deniz taşımacılığı nakliyat hasarı ihbar süresi üç gün, kara taşımacılığı nakliyat hasarı ihbar süresi ise sekiz gündür.

Görsel 2.14: Deniz taşımacılığı

Nakliyat hasar dosyası incelenirken poliçe teminatları ve özel şartların kontrolleri çok dikkatli yapılmalıdır. Hasarın oluş şekline göre hasar dosyası evrakları sigorta şirketi tarafından belirlenmeli ve sigortalı tarafından eksiksiz bir şekilde hazırlanmalıdır. Nakliyat hasarı sonucunda istenecek bilgi ve belgeler Tablo 2.7'de verilmiştir. Sigorta şirketleri hasarın oluş şekline ve hasar durumuna göre gerek gördüğü takdirde aşağıdaki bilgi ve belgelere ek belgeler de isteyebilir

Tablo 2.7: Nakliyat Hasarlarında Hasar Dosyası İçin İstenecek Bilgi ve Belgeler

YURTİÇİ TAŞIMALARDA İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER	ULUSLARARASI TAŞIMALARDA İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER
• Poliçe bilgileri • Hasar gören emtiaya (ticari ürün mal) dair beyan yazısı • Sevk irsaliye örneği • Hasar tespit tutanağı • Kaza zabıt tutanağı • Resmî makamlar tarafından düzenlenen tutanaklar • Hasar gören ürünlerin faturaları • Hasarlı emtiaların fotoğrafları • Nakliye firmasına noter tarafından gönderilen hasar ihtarnamesi • Taşıma sözleşmesi • Taşıma ücreti faturası • Sigortalının bilgileri	• Poliçe bilgileri • Gümrük giriş-çıkış beyannamesi • Hasar gören emtiaya (ticari ürün, mal) dair beyan yazısı • Sevk irsaliye örneği • Hasar tespit tutanağı • Kaza zabıt tutanağı • Resmî makamlar tarafından düzenlenen tutanaklar • Hasar gören ürünlerin faturaları • Hasarlı emtiaların fotoğrafları • Nakliye firmasına noter tarafından gönderilen hasar ihtarnamesi • Taşıma sözleşmesi • Taşıma ücreti faturası • Sigortalının bilgileri

ETKİNLİK

- **Hırsızlık sigortası, yangın sigortası, cam kırılması sigortası, DASK ve nakliyat sigortaları konuları ile ilgili bir soru bir cevap belirleyiniz.**
- **Belirlediğiniz soru ve cevabı öğretmenin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmenin hazırladığı soru ve cevap kutularına ayrı ayrı atınız.**
- **Sınıfın tamamı soru ve cevap kâğıtlarını kutulara attıktan sonra kutulardaki kâğıtları karıştırınız.**
- **Soru ve cevap kutularından birer kâğıt çekiniz.**
- **Öğrencilerden birinin seçtiği soruyu okumasını bekleyiniz.**
- **Cevabın sizde olduğunu düşünüyorsanız "cevabı bende" diyerek cevabı okuyunuz.**
- **Verdiğiniz cevap doğruysa kendi çektiğiniz soruyu okuyunuz.**
- **Cevap doğru değilse doğru cevabın bulunmasını bekleyiniz.**
- **Bütün soruların cevapları bulunana kadar etkinliği devam ettiriniz.**

Görsel 2.15: Elektronik cihaz kırılması

Görsel 2.16: Şantiye alanı

ğ) Mühendislik Sigortaları Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Mühendislik sigortaları; elektronik cihaz sigortası, makine kırılması sigortası ve inşaat ve montaj sigortası türlerini içinde bulunduran sigorta çeşididir.

Elektronik cihaz sigortası; elektronik cihazların çalışır hâlde iken bakım, temizleme, gözden geçirme ve inceleme sırasında, dururken ise beklenmedik bir şekilde uğrayabileceği zararları sözleşme ile teminat altına alan sigorta çeşididir (Görsel 2.15). Sigortalı, teminat kapsamında olan rizikonun gerçekleşmesi hâlinde en geç beş iş günü içinde sigorta şirketine bildirmekle yükümlüdür. Hasarın doğru tazmin edilebilmesi için sigortalı tarafından verilen bilgi ve belgelerin doğru olması gerekir. Sigortacı hasar ihbarını aldıktan sonra yedi gün içerisinde sigorta yerine eksper göndermelidir. Göndermediği takdirde herhangi bir kayda gerek olmadan hasarlı cihazın tamirine başlayabilir.

Makine kırılması sigortası; makinelerin deneme aşaması bittikten sonra çalışır durumdayken aynı iş yerinde temizleme, yenilenme veya yer değiştirme sırasında veya beklenmedik her türlü sebepten doğan hasarların tamir ve değişim masraflarını teminat altına alan sigortadır. Diğer sigorta çeşitlerinde olduğu gibi makine kırılması sigortasında da hasar meydana geldikten sonra beş iş günü içinde sigorta şirketine ihbarda bulunulmalıdır. Sigorta şirketi yedi gün içinde eksper görevlendirmesi yapmaz ise sigortalı her türlü tamirat işlemini yaptırabilir.

İnşaat/montaj sigortası, inşaat yapım aşamasında şantiye alanında ve montaj sırasında meydana gelebilecek ziyan ve hasarları sigorta poliçesi kapsamında teminat altına alan sigorta çeşididir (Görsel 2.16). İnşaat sigortasında da hasar bildirim süresi beş iş günüdür. Mühendislik sigortaları kapsamında hasar meydana geldiği takdirde sigorta şirketinin hasar dosyası oluşturmak için isteyeceği bilgi ve belgeler Tablo 2.8'de verilmiştir.

Tablo 2.8: Mühendislik Sigortası Hasarlarında Hasar Dosyası İçin İstenecek Bilgi ve Belgeler

ELEKTRONİK CİHAZ SİGORTASI HASARLARINDA İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER	MAKİNE KIRILMASI HASARLARINDA İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER	İNŞAAT/MONTAJ SİGORTASI HASARLARINDA İSTENECEK BİLGİ VE BELGELER
• Poliçe bilgileri • Hasarlı cihazın faturası • Sevk irsaliye örneği • Hasar fotoğrafı • Hasar yangın sonucu çıkmış ise itfaiye raporu • Hırsızlık durumu söz konusu ise karakol tutanağı • Teknik servis raporu • Sigortalıya ait hesap bilgileri	• Poliçe bilgileri • Hasarın fotoğrafları • Hasarlı makinenin fatura kaydı ve bilgileri • Hırsızlık durumu söz konusu ise karakol tutanağı • Teknik servis raporu • Sigortalıya ait hesap bilgileri	• Poliçe bilgileri • Hasar beyan yazısı • Resmî makamlar tarafından tutulan tutanaklar • Hasar fotoğrafları • Keşif özeti ve raporlar • Proje ihale sözleşmesi • Müteahhit ile işveren arasında yapılan sözleşme örneği • Hasar onarımı için harcama yapılmış ise faturalar • Sigortalıya ait bilgiler

ETKİNLİK

Aşağıda verilen görsellerin hangi sigorta türüne ait bir hasar olduğunu ilgili alanlara yazınız.

h) Tarım Sigortaları Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Tarım sigortası, çiftçilikle ilgilenen kişilerin desteklenmesini sağlayan ve meydana gelebilecek olumsuz durumlara karşı riskleri teminat altına alan sigorta çeşididir. Ülkemizde devlet destekli tarım sigortası uygulaması bulunmaktadır. Doğal afet sonucunda ve iklim kaynaklı oluşabilecek zararları en aza indirebilmek için ülkemizde devlet destekli Tarım Sigortası Havuzu (TARSİM) uygulaması bulunmaktadır (Görsel 2.17).

Görsel 2.17: TARSİM logosu

TARSİM tarafından yönetilen tarım sigortaları aşağıda verilmiştir.

- Bitkisel ürün sigortası
- Köy bazlı kuraklık verim sigortası
- Sera sigortası
- Büyükbaş hayvan hayat sigortası
- Küçükbaş hayvan hayat sigortası
- Kümes hayvanları hayat sigortası
- Su ürünleri hayat sigortası
- Arıcılık sigortası
- Katılım sigortası
- Gelir koruma sigortası

Millî ekonominin temeli tarımdır.

Mustafa Kemal Atatürk

Bitkisel ürün sigortalarında rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren en kısa sürede sigortacı veya sigorta şirketi tarafından sistem üzerinden TARSİM'e hasar ihbarında bulunulması gerekir. İhbar süresi; don hasarlarında on günü, diğer hasarlarda on beş günü aşamaz.

Köy bazlı kuraklık verim sigortasında köyün verim ortalamasına bakıldığı için hasar ihbarında bulunulmamaktadır (Görsel 2.18). Baz alınan yıl için köyde veya ilçede gerçekleşen verim ortalaması köyün eşik verim değerinin altında olur ise sigortalı üreticilerin hepsi tazminat almaya hak kazanır. Köyün verimi ortalamaya eşit veya ortalamanın üzerinde olursa herhangi bir tazminat ödemesi yapılmaz.

Diğer tarım sigortaları türlerinde ise sigortalı, rizikonun gerçekleştiğini en geç yirmi dört saat içerisinde sigorta şirketine ihbarda bulunmalıdır. Tarım sigortaları hasar dosyası oluşturabilmek için gerekli bilgi ve belgeler Tablo 2.9'da verilmiştir.

Görsel 2.18: Kuraklık

BİLGİ KÖŞESİ

Tarımsal faaliyetlerin hava şartlarına bağlı risklerden etkilenmesi sebebiyle tarım risklerinin yönetilmesi oldukça zordur.

Tablo 2.9: Tarım Sigortaları Hasar Dosyası İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler

BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI HASARLARINDA GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER	• İhbarı yapanın adı, soyadı, telefon numarası • Poliçeye ait bilgiler • Hasarın gerçekleşme tarihi • Hasar bildiriminin yapıldığı tarih • Hasarın nedeni • Eksper raporu
SERA SİGORTASI HASARLARINDA GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER	• İhbarı yapanın adı, soyadı ve telefon numarası • Poliçeye ait bilgiler • Hasarın gerçekleştiği tarih • Hasar bildiriminin yapıldığı tarih • Hasar nedeni • Eksper raporu
HAYVAN HAYAT SİGORTALARI HASARLARINDA GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER	• İhbarı yapanın adı, soyadı ve telefon numarası • Sigorta poliçe numarası • Hasarın gerçekleştiği tarih • Hasarın bildirim tarihi • Hasar nedeni • Hasarlı hayvanın kulak küpe numarası (kümes hayvanları hariç) • Eksper raporu
ARICILIK SİGORTASI HASARLARINDA GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER	• Poliçe numarası • Hasar nedeni • Hasarın meydana geldiği il / ilçe / köy bilgileri (gezginci arıcılar için) • Sigortalının iletişim bilgileri • Eksper raporu

ı) Hayat Sigortalarında Hasar Dosyası Bilgi ve Belgeleri

Hayat sigortaları; kişilerin canları ve bedenleriyle ilgili olarak hayatları boyunca karşılaşabilecekleri vefat, sakatlık vb. risklere karşı yaptırdıkları sigorta çeşididir. Bu sigorta sözleşmesinin amacı meydana gelecek riskler sonucunda gerçekleşecek mali yükler karşısında tedbir almaktır. Hayat sigortaları branşı kapsamında geçici veya kalıcı sakatlık, iş göremezlik, yaşlılık, ölüm vb. risklerin teminat altına alınması sağlanmaktadır (Görsel 2.19).

Görsel 2.19: Hayat sigortası

Hayat sigortalarında insan yaşamı söz konusudur ve insan yaşamı para ile ölçülemeyecek değerdedir. Bu yüzden hayat sigortalarında somut zarar ne olursa olsun sigorta sözleşmesinde belirlenen bir meblağ (tutar) üzerinden sigorta poliçesi oluşturulur. Bu nedenle sigortalı kişi, hayatını istediği tutarda sigorta ettirebilmektedir. Hayat sigortalarında risk faktörünün yanında tasarruf faktörü de bulunmaktadır. Bireyler tasarruf edebilmek için de hayat sigortaları branşında sigorta sözleşmesi yapılabilmektedir. Bireysel emeklilik sigortalarını tasarruf amaçlı sigortalara örnek olarak verebiliriz.

Hayat sigortalarında rizikonun gerçekleştiği andan itibaren hak sahipleri tarafında en geç beş iş günü içinde sigorta şirketine bildirimde bulunulmalıdır. Hayat sigortalarında hasar işlemleri için gerekli bilgi ve belgeler Şekil 2.4'te verilmiştir.

- Sigorta poliçesi
- Vukuatlı nüfus kayıt örneği
- Ölüm hâlinde ölüm nedenini açıklayan doktor raporu
- Ölüm hâlinde defin izni
- Gaiplik hâlinde mahkemeden alınacak gaiplik kararı
- Lehtar bilgileri
- Lehtar tayini yok ise veraset ilamı

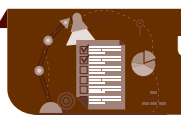
Şekil 2.4: Hayat sigortalarında hasar bildirimi için gerekli bilgi ve belgeler

Sigorta şirketi ihtiyaç duyar ise yukarıda istenen bilgi ve belgeler haricinde ek belgeler de isteyebilmektedir.

ETKİNLİK

- **Üçer kişilik gruplara ayrılınız.**
- **Grup arkadaşlarınızla birlikte iki tane sigorta türü belirleyiniz.**
- **Seçtiğiniz sigorta türlerinde hasar dosyasında sunulması gereken bilgi ve belgelerin neler olduğunu öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara yazınız.**
- **Yazdığınız bilgilere göre iki sigorta türü belgeleri arasında hangi farklılıklar olduğunu arkadaşlarınızla paylaşınız.**

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Hasar Dosyası İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler

Uygulamanın Amacı: Hasar dosyası oluşturmak için gerekli bilgi ve belgeleri kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Sigorta türlerine göre hasar dosyası için gerekli bilgi ve belgelerin neler olduğunu araştırınız. Gerekli bilgi ve belgeleri içeren bir sunum hazırlayınız.

İşlem Basamakları:

- Sunum konusu ile ilgili yeterli kaynak araştırması yapınız.
- Sunumunuzu metin ve görsel olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıkları ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge:

- Sunumda verilen bilgilerin bir hasar dosyası açılabilmesi için gerekli bilgi ve belgelerin neler olduğuna dair ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Sunumdaki bilgileri görsellerle destekleyiniz.
- Sunumda Türkçe yazım kurallarına, beden dili ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme:

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Hasar Dosyası İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

HASAR DOSYASI İÇİN GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Sunum Düzeni	10. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullandı.	3
	11. Öğrenci, Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	12. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, zaman yönetimi açısından verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	14. Öğrenci, sunumu verilen sürede yaptı fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	15. Öğrenci, hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

2.2. EKSPER ATAMA VE EKSPERTİZ SÜRECİNE İLİŞKİN İŞLEMLER

Sigorta eksperi, sigorta sözleşmesine konu olan riskin gerçekleşmesiyle oluşan hasarın tespitini yapan kişidir. Bunu yaparken sözleşmedeki teminat şartlarını ve tarafsızlık ilkesini esas alır.

Görsel 2.20: Sigorta eksperi

Sigortacılık Kanunu'nun 2. maddesine göre eksperin tanımı "Sigorta konusu risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyen ve kıymet tespiti, ön ekspertiz gibi işleri serbest meslek olarak yapan tarafsız ve bağımsız kişidir." şeklinde yapılmaktadır (Görsel 2.20).

Hasar sonucu hasarı tespit etmek amacıyla tutulan ve sigorta şirketine ulaştırılan rapora **ekspertiz raporu** denir. Sigorta eksperleri tek bir şirket ile çalışmazlar. Bir sigorta şirketinin kadrolu ve maaşlı çalışanı değildirler. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından verilen ruhsat ile görevlerini sürdürürler. Tarafsız olarak çalışan sigorta eksperleri, zarar tespitini yapmakla ve hasar raporunu hazırlamakla görevlidirler. Hasar tazminatı ödeme kararı ise sigorta şirketine aittir.

Sigorta Eksperleri Atama Yönetmeliği 4. maddeye göre motorlu araç sigortalarında, sigortalı veya sigorta sözleşmesinden menfaat sahibi olan kişiler tarafından hasar ihbarlarının sigorta şirketine yapılması gerekir. Hasar ihbarını alan sigorta şirketleri ihbarın alınmasından itibaren en geç bir iş günü içinde hasar dosyası açarak Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezine bildirimde bulunur. Merkez bu durumu sigorta poliçeleriyle bağlantılı olacak şekilde kayıt altına alır. Eksperlerin ataması sigortacı tarafından, sigorta ettiren ve sigortadan menfaat sağlayacak olan kişiler tarafından yapılabilir.

BİLGİ KÖŞESİ

Eksper atamalarının güvenli bir şekilde yapılması için gerekli olan tedbirler Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından alınır.

Bakanlık tarafından yayınlanan "Motorlu Araç Sigortaları Hasar İhbarlarının Yapılması ve Değerlendirilmesi Prosedürüne İlişkin Genelge"ye göre sigorta şirketleri tarafından sigortalıya ve sigortadan menfaat sağlayacak olan kişilere, internet üzerinden eksper ataması yapabilecekleri bilgisine poliçe bilgilendirme formunda yer verilmesi gerekir. Sigorta şirketleri ve sigortalılar, Sigorta Bilgi Gözetim Merkezi aracılığı ile internet üzerinden Eksper Atama ve Takip Sistemi (EKSİST) üzerinden eksper atama talebinde bulunabilirler. Sigorta poliçelerinde eksper ataması olması hâlinde eksper ücretinin hangi taraf tarafından ödeneceği belirtilmelidir. Eğer poliçede hangi tarafın ödeyeceği belirtilmemiş ise eksper ücreti sigortacı tarafından ödenecektir.

EKSİST üzerinden ekspere görevlendirme bildirimi yapılır ise eksper, görevi kabul edip etmediğini bir iş günü içerisinde sistem üzerinden bildirmelidir. Kabul ettiğini bildirmediği takdirde işi kabul etmiş sayılır. Eksper görevi kabul etmezse EKSİST üzerinden yeni eksper ataması yapılır.

Ekspertiz süreci, sigorta eksperlerinin atamayı kabul etmesiyle başlamaktadır. Eksperler hasar durumuyla ilgili incelemelerini yaparak sigorta poliçesi kapsamında hasar tespitinde bulunurlar.

Sigorta Eksperleri Atama Yönetmeliği 6. maddeye göre motorlu araç sigortalarında sigortalı veya sigorta ettiren ya da sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişi tarafından, her aşamada eksper atanabilir. Sigorta şirketi tarafından atanan eksperin yaptığı tespitlere sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişi üç iş günü içinde itiraz edebilir. İtiraz durumunda ise Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından eksperlik branşına, bölge ve iş dağılımı gibi objektif kriterler dikkate alınarak EKSİST üzerinden tesadüfi olarak yeniden eksper ataması yapılmaktadır. Aynı şekilde sigorta şirketi de sigortalı tarafından atanan eksperin incelemelerine itirazda bulunabilir. Sigorta şirketinin de itiraz süresi üç iş günüdür.

Sizce hakem eksper olabilmek için fiili çalışma süresi neden on yıl olarak belirlenmiş olabilir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sigorta Eksperleri Atama Yönetmeliği 8. maddeye göre motorlu araç sigortalarında eksper raporlarının EKSİST'e girişinin yapılmasından itibaren taraflardan herhangi birinin rapora itirazı hâlinde hakem eksper ataması yapılmaktadır. Bu itiraz, raporun sisteme giriş tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde yapılmalıdır. Hakem eksperler fiilen on yıl sigorta eksperliği yapmış olan sigorta eksperleri arasından seçilmektedir. Hakem eksper ataması da Bakanlık tarafından eksperlik dalı, bölge vb. kriterlere göre tesadüfi olarak EKSİST üzerinden yapılmaktadır. Ataması yapıldıktan sonra hakem eksper en geç üç iş günü içinde dosya üzerinde incelemelerini yaparak nihai ekspertiz raporunu hazırlamalıdır.

Sigorta Eksperleri Atama Yönetmeliği 10. maddeye göre zorunlu sigortalarda ise Bakanlık tarafından bu alan için belirlenen eksper listesine kayıtlı eksperlerin yapılan atamayı kabul etmesi zorunludur. Zorunlu sigortalarda eksper atamalarının adil ve güvenilir bir şekilde yapılabilmesi için gerekli bütün tedbirler Bakanlık tarafından alınmaktadır.

2.2.1. Sigorta Eksperleri Yönetmeliği

Sigorta Eksperleri Yönetmeliği (SEY); sigorta eksperlerinin faaliyetleri, taşıması gereken nitelikleri ve yapamayacağı faaliyetleri belirlemektedir. Sigorta eksperlerinin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ruhsat sahibi olması gerekmektedir.

Sigorta eksperlerine eksperlik dallarına göre ruhsatlar verilmektedir. SEY 4. maddeye göre sigorta eksperliği ruhsatnameleri, risk türlerine göre Şekil 2.5'te verilen eksperlik dallarında ayrı ayrı verilmektedir.

Şekil 2.5: Eksperlik dalları

Hazine ve Maliye Bakanlığı ihtiyaç olduğu takdirde yukarıda bulunan eksperlik dallarına yeni eksperlik dalları ekleyebilir. SEY Ek-1'de risk türlerine göre eksperlik dalları ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. SEY Ek-1'e göre risk türlerine göre eksperlik dalları Tablo 2.10'da verilmiştir.

Tablo 2.10: Risk Türlerine Göre Eksperlik Dalları

DALLAR	ALT DALLAR
KARA ARAÇLARI	Motorlu Kara Taşıtları-Kasko
	Motorlu Kara Taşıtları Dışındaki Kara Taşıtları
HAVA, DENİZ VE DEMİR YOLU ARAÇLARI	Tekne- Deniz Araçları
	Raylı Araçlar Genel
	Uçak-Tekne
	Nehir Araçları
	Göl Araçları
NAKLİYAT	Emtia
	Kıymet
YANGIN DOĞAL AFET/KAZA HIRSIZLIK	Yangın
	Zorunlu Deprem
	Cam Kırılması
	Hırsızlık
	İhtiyari Deprem
	Sel
	Toprak Kayması
	Patlama
	Deprem ve Sel Dışındaki Doğal Afetler
	Nükleer Enerji

DALLAR	ALT DALLAR
MÜHENDİSLİK	Makine Kırılması
	Montaj
	İnşaat
	Elektronik Cihaz
KREDİ/FİNANS	Kâr Kaybı
	Taksitli Kredi
	Uzun Vadeli Konut Kredisi
	İstihdam
	Gelir Yetersizliği
	Hava Şartları
	Genel Giderler
	Beklenmeyen Ticari Giderler
	Kredi-Borcun Ödenmemesi
	İhracat Kredisi
	Piyasa Değerindeki Kayıp
	Kira ve Gelir Kaybı
	Diğer Finansal Kayıplar
EMNİYETİ SUİİSTİMAL, HUKUKSAL KORUMA, DESTEK	Emniyeti Suistimal Genel
	Zorunlu Deprem
	Hukuksal Koruma
	Destek Genel
SAĞLIK/ HASTALIK/ FERDİ KAZA	Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza
	Uçak Yolcu Kaza
	Ferdî Kaza
	Uzun Süreli Ferdî Kaza Sağlık
	Sağlık
	Hastalık
	Seyahat Sağlık
	İrat Ödemeleri
	Diğerleri
	Evlilik/Doğum Sigortası
	Yatırım Fonlu Sigortalar
	Sermaye İtfa Sigortası
	Fon Yönetim Sigortası
	Hastalık

DALLAR	ALT DALLAR
TARIM	Dolu Sera
	Devlet Destekli Sera
	Devlet Destekli Bitkisel Ürünler
	Devlet Destekli Su Ürünleri
	Devlet Destekli Hayvan Hayat
	Hayvan Hayat
	Kümes Hayvan Hayat
	Devlet Destekli Kümes Hayvan Hayat
SORUMLULUK GENEL	Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk
	Zorunlu Trafik
	Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Sorumluluk
	İşveren Mali Sorumluluk
	Asansör Kaza Üçüncü Kişilere Karşı Mali Sorumluluk
	Tüp gaz Zorunlu Sorumluluk
	Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk
	Uçak Mali Sorumluluk
	Özel Güvenlik Mali Sorumluluk
	Zorunlu Sertifika Mali Sorumluluk
	Mesleki Sorumluluk Sigortası
	Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk
	Tekne Sorumluluk
	Yapı Denetim Zorunlu Mali Sorumluluk

ETKİNLİK

1 Tarım
2 Mühendislik
3 Kredi Finans
4 Sorumluluk Genel
5 Sağlık/ Hastalık/ Ferdî Kaza
6 Emniyeti Suistimal

Yukarıda verilen eksperlik dallarının numaralarını, aşağıda verilen açıklamaların sol tarafındaki boşluklara yazarak eksperlik dallarını ilgili oldukları alt dallar ile eşleştiriniz.

Kavram numarası	Alt Dallar
	Evlilik/doğum sigortası, yatırım fonlu sigortalar, uçak yolcu kaza, seyahat sağlık gibi alt dallardan oluşur.
	Kâr kaybı, ihtiyaç kredisi, beklenmeyen ticari giderler, istihdam, gelir yetersizliği gibi alt dallardan oluşur.
	Makine kırılması, montaj, elektronik cihaz, inşaat gibi alt dallardan oluşur.
	Dolu sera, hayvan hayat, devlet destekli bitkisel ürünler, devlet destekli su ürünleri gibi alt dallardan oluşur

2.2.1.1. Sigorta Eksperlerinde Aranan Nitelikler

Sigorta eksperliği gerçek kişiler veya tüzel kişiler tarafından yapılabilmektedir. Gerçek kişi sigorta eksperlerinde aranan nitelikler SEY'in 5. maddesinin 1. fıkrasına göre aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Türkiye'de yerleşik olması,
- Medeni haklarını kullanma ehliyetine sahip olması,
- Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adlî para cezasına mahkûm edilmemiş olması,
- Cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, kötülük etme, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması,
- Resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı, devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması,
- İflas etmemiş veya konkordato ilan etmemiş olması,
- Kara araçları eksperlik dalında en az iki yıllık, diğer eksperlik dallarında dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olması gerekir.

BİLGİ KÖŞESİ

Eksperlerde aranan niteliklerden biri olan medeni hakları kullanma ehliyeti; kişinin hak ve borçlara sahip olma yeterliliğini ifade eder.

Tüzel kişi sigorta eksperlerinde aranan nitelikler SEY'in 5. maddesinin 2. fıkrasında aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Merkezlerinin Türkiye'de bulunması,
- İflas etmemiş ve konkordato ilan etmemiş olması,
- Yetkililerinin, gerçek kişi ortaklarının ve tüzel kişi ortaklarının gerçek kişilerde de belirtilen suçlardan dolayı hüküm giymemiş olması,
- Mesleki faaliyetlerde şirketi imzası ile temsile yetkili olanların eksper olması,
- Ana sözleşmelerinin ilgili maddelerinde esas faaliyet konusunun "özellikle sigorta eksperliği" olarak belirtilmesi, sigorta eksperliği ile bağdaşmayan faaliyetlere yer verilmemesi, ana sözleşme değişikliklerinden önce gerekli mercilerden izin alınacağına dair bir hükmün bulunması,
- Ticari unvanlarında "sigorta" kelimesinin yanında "eksper" kelimesinin veya türevlerinin kullanılması, sigorta eksperliği ile bağdaşmayan kelimelerin bulunmaması,
- Gerekli görülmesi hâlinde İcra Komitesince (Sigorta Eksperleri İcra Komitesi) belirlenecek fiziksel, teknik ve idari altyapı ile insan kaynakları bakımından yeterli olması.

Uluslararası kabul gören sınavlar veya usuller ile eksperlik belgesi alan gerçek kişilerin Türkiye'de eksperlik yapabilmesi için taşıması gereken bazı şartlar bulunmaktadır. Bu şartlar yönetmeliğin 5. maddesinin 3. fıkrasında aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

- Yönetmelikte belirtilen gerçek kişi eksper niteliklerine sahip olmaları,
- Belge aldıkları ülke otoriteleri listesine kayıtlı olmaları,
- Belge aldıkları ülke otoritelerinden alacakları ve hâlen eksper olarak faaliyette bulunduklarını kanıtlayan belge getirmeleri,
- Türk sigortacılık mevzuatı ile ilgili sınavı kazandıkları takdirde sahip oldukları eksperlik dalında SEY kapsamında eksper olarak değerlendirilirler.

ETKİNLİK

Aşağıda verilen ilgili alanlara gerçek kişi eksperlerin ve tüzel kişi eksperlerin sahip olması gereken niteliklerinden beşer tanesini yazınız.

Gerçek Kişi Eksperler	Tüzel Kişi Eksperler

2.1.2.2. Sigorta Eksperliği Kursu

SEY 6. maddeye göre eksper ihtiyacına ilişkin olarak iller ve eksperlik dalları itibariyle yapılacak çalışmalar sonucunda Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından eksper ihtiyacı oluştuğuna kanaat getirilir ise ülke çapında veya il bazında en az üç ay süreli eksperlik kursları açılır. Açılacak bu kursların sonunda sınav yapılır (Görsel 2.21).

Görsel 2.21: Eksperlik kursu

Eksperlik dalı için ihtiyaçtan daha az aday ön kayıt yaptırır ise o dalda kurs programı açılmayabilir. İhtiyaçtan fazla müracaat olması hâlinde ise adaylar arasında ön eleme sınavı yapılır.

Kurs, yurt çapında açılacak ise başvuru için kayıt ve kursa ilişkin bilgiler Türkiye genelinde yayımlanan günlük gazetelerden baskı sayısı en yüksek on gazetenin ikisinde ilan edilmelidir. İl veya bölge bazında açılan kursalar için ise yerel gazetelerde en az bir ay önce üç gün süre ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından ilan edilir. Aynı zamanda Bakanlık, TOBB ve Türkiye Sigorta Birliği (TSB) internet sayfalarında da kursların ilanı verilir. Kursa katılacak eksper adaylarının bu yönetmelikte belirlenen eksperlik niteliklerini taşımaları gerekir.

Sizce sigorta eksperliği kursu sadece eksper adayları için mi yapılır?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

a) Kurslar ve Kurs Bitirme Sınavları

SEY 7. maddeye göre sigorta eksperlik kursları ve kurs bitirme sınavları Bakanlığın uygun göreceği kurumlar tarafından Sigorta Eğitim Merkezi (SEGEM) eşgüdümünde veya SEGEM tarafından yapılmaktadır (Görsel 2.22). Sınava ilişkin tarih, kapsam ve kurallara dair çalışmalar İcra Komitesinin görüşü alınarak SEGEM tarafından belirlenmekte ve Bakanlıkça karara bağlanmaktadır.

SEGEM
SİGORTACILIK EĞİTİM MERKEZİ

Görsel 2.22: SEGEM logosu ve açılımı

Daha önce başka bir eksperlik dalında ruhsatı olan eksperler, yeni ruhsat alacağı dalda daha önce aldığı ve başarılı olduğu derslerden muaf tutulmaktadır. Eksperlik sınavını kazananlar sınav sonuçlarına göre Bakanlığa ve İcra Komitesine bildirilir.

b) Staj

Eksperlik stajına yönelik hükümler Yönetmelik'in 8. maddesinde düzenlenmiştir. Eksperlik kursunu ve sınavını başarı ile tamamlayan adaylar sınav sonuçlarının SEGEM tarafından duyurulduğu tarihten itibaren üç yıl içinde İcra Komitesine staj başvurusunda bulunmalıdır. İcra Komitesi, başvuruda bulunan eksper adaylarına en geç üç ay içinde staj planı ile ilgili bilgi verir.

BİLGİ KÖŞESİ

Hazine ve Maliye Bakanlığından onay alan eksper adayları stajyer eksper listesine alınmak için İcra Komitesi'ne bildirilir.

Sınavda başarısız olan eksper adaylarına iki sınava daha katılma hakkı verilmektedir. Adaylar bu sınavlara katılmaz veya katıldığı hâlde başarılı olamaz ise eksperlik alımı haklarını kaybetmektedirler.

Kursta başarılı olduktan sonra üç yıl içinde staj başvurusunda bulunmayan adayların ön eleme sınavına girmeden tekrar eksperlik kursuna katılması gerekmektedir. Eksperlik stajı için gerekli şartlar Şekil 2.6'da verilmiştir.

- Eksperlik stajı, eksperlik başvurusunun yapıldığı eksperlik dalında yapılır.
- Yanında staj yapılacak eksperin İcra Komitesi tarafından seçilmiş ve ruhsat sahibi olması gerekir.
- Eksperin en az beş yıl fiilen eksperlik yapmış olması gerekir.
- Stajyer talebinde bulunan eksperin yanında altı ay staj yapılması gerekir.

Şekil 2.6: Eksperlik stajı şartları

SEY'in 8. maddesinin 5. fıkrasına göre fiilen en az beş yıl eksperlik yapmış ve ruhsat sahibi olan eksperlerin yanında ekspertiz işlemlerinde yardımcı eleman olarak kadrolu en az staj süresi (altı ay) kadar çalıştığını kanıtlayan eksper adayları için staj şartı aranmamaktadır. Çalışma süresinin staj olarak kabul edilebilmesi için çalışmanın sınav sonuçlarının SEGEM tarafından duyurulduğu tarihten en fazla beş yıl öncesine kadar yapılmış olması gerekir.

Önceden bir eksperlik dalında ruhsatı bulunan eksperler, başka bir alanda ruhsat talebinde bulunabilirler. Talep edilen eksperlik dalında ruhsatname sahibi olan ve en az beş yıl fiilen eksperlik yapmış bir eksperin yanında en az üç hasar dosyası işlemi yaptığını belgelemek şartıyla stajını tamamlamış sayılırlar. Ancak bu hasar dosyası işlemleri sınav sonuçlarının SEGEM tarafından duyurulduğu tarihten itibaren en az üç aylık süre içinde yapılmış olmalıdır.

Staj yapan eksperler kendi başlarına ekspertiz işlemi yapamazlar. Eksperler, ekspertiz işlemi yaparken stajyer eksperleri de yanlarında bulundurmak için çaba göstermelidir. SEY'in 8. maddesinin 11. fıkrasına göre yanında stajyer çalıştıran eksperler, stajyer eksperlerin staja başlama tarihini İcra Komitesine bildirerek üç ayda bir kişisel durumları ve çalışmaları hakkında ara rapor düzenlemelidir. Staj sona erdiğinde ise stajyer eksperin eksperlik yapıp yapamayacağı konusundaki görüşlerini belirterek gerekçeli sonuç raporunu on iş günü içinde İcra Komitesine göndermelidir.

Eksperlerin verdiği raporlara göre İcra Komitesi stajyer eksperin ruhsatname almasına, staj süresinin yeniden uzatılmasına, başka bir eksper yanında tekrar staj yapmasına veya eksper olamayacağına dair görüşünü Bakanlığa yazılı olarak bildirmelidir. Bakanlık, İcra Komitesinin görüşünün yanında eksperlerin düzenlediği ara ve sonuç raporlarını da değerlendirmektedir. Bakanlığın almış olduğu karar TOBB'a bildirilir.

ETKİNLİK

Eksperlik stajı için gerekli olan şartları aşağıda verilen ilgili alana yazınız.

c) Ruhsatname

Yönetmeliğin 9. maddesine göre yapılan eğitimler ve sınavlar sonucunda eksper olmaya hak kazananlar için ruhsatname verilmektedir. Ruhsatname verilebilmesi için eksperlerden bazı bilgi ve belgeler talep edilmektedir. Bu bilgi ve belgeler tamamlandıktan sonra TOBB'a veya TOBB tarafından görevlendirilen odalara ruhsat başvurusu yapılmaktadır.

BİLGİ KÖŞESİ

Eksperlere verilecek ruhsatnamenin şekil şartları Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenir. Ruhsatnamenin basımı ise Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yapılır.

Eksik belgesi olmayan eksper adaylarının ruhsatnameleri TOBB tarafından hazırlanarak Bakanlığa bildirilmektedir. Bakanlık tarafından yapılan inceleme sonucu eksperlere ruhsatnameleri verilmektedir (Görsel 2.23).

T.C
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

SİGORTA EKSPERLİĞİ RUHSATNAMESİ

Adı	*:*	
Soyadı	*:*	
Levha Kayıt No	*:*	
Tarih	*:*	*06.06.2008*
Ruhsatname Branşı	*:*	*Kara Araçları*

Bu belgede ismi ve Levha Kayıt No'su yer alan kişi, belirtilen eksperlik branşında bu ruhsatnameyi almaya hak kazanmıştır.

Sigortacılık Genel Müdürü

Görsel 2. 23: Sigorta eksperliği ruhsatname örneği

ç) Levha

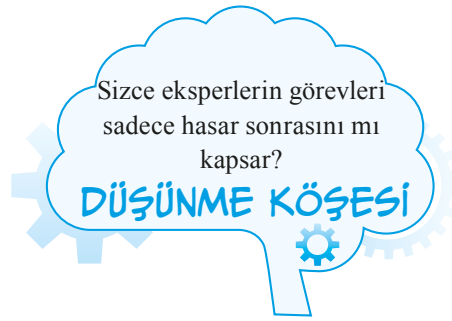
SEY 10. maddeye göre gerekli şartları yerine getirerek ruhsatnamelerini alan eksperler, levha başvurusunu, TOBB'un internet sitesinde yapılan duyurulara göre yapmaktadırlar. Tüzel kişi eksper adına çalışan gerçek kişi eksper, çalıştığı süre boyunca tüzel kişi eksperin levha kaydında kadrolu eksper olarak gösterilmektedir.

Levhaya kayıtlı olan eksperlerin yıllık ödemeleri gereken bir aidat bulunmaktadır. Ödenecek aidatın miktarı İcra Komitesi tarafından belirlenmektedir. Levhaya kayıtlı olan eksperlerin ilgili yıla ait aidat ödemeleri en geç 31 Aralık tarihine kadar yapılmalıdır.

Levha kaydı gerçekleştirilen eksperlere TOBB veya TOBB'un görevlendirdiği odalar tarafından fotoğraflarının da bulunduğu eksperlik kimliği verilmektedir. Eksperler görev sırasında eksper kimliğini mutlaka göstermelidir.

Sigorta eksperleri için SEGEM tarafından yılda bir kez ve beş iş gününü geçmeyen eğitimler yapılmaktadır. Eksperler bu eğitimlere beş yılda bir mutlaka katılmalıdır. Beş yıllık sürenin hesaplanmasında ruhsat tarihi veya ruhsat yenileme tarihi esas alınır. Eğitimlere katılmayan eksperlerin eğitimi tamamlayıncaya kadar eksperlik faaliyetleri durdurulur.

Eksperler, SEY kapsamında aranan niteliklerde herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde bu değişikliği en geç beş işi günü içinde elektronik ortamda TOBB'a bildirmelidirler. Sigorta eksperlerinin eğitiminin süresi, kapsamı ve ücretine ilişkin çalışmalar İcra Komitesinin görüşü alınarak SEGEM tarafından yapılır.

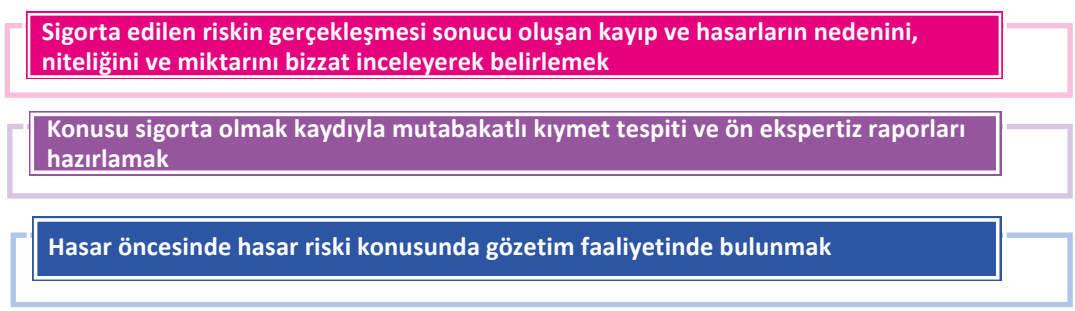

ETKİNLİK

- **Eksperlik kursu, eksperlik stajı, ruhsat ve levha konularında öğrendiğiniz bilgilerden hareketle iki doğru, iki yanlış ifade belirleyerek öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.**
- **Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.**
- **Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.**
- **Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.**

2.1.2.3. Sigorta Eksperlerinin Görevleri

Sigorta eksperi denildiği zaman akla hasar sonrası inceleme yapacak olan uzman gelse de eksperin faklı görevleri de bulunmaktadır. Eksperlerin görevleri Yönetmelik'in 15. maddesine göre Şekil 2.7'de verilmiştir.

Şekil 2.7: Sigorta eksperlerinin görevleri

Sigorta eksperine ekspertiz görevi verildikten sonra eksperin levha kaydı silinir veya herhangi bir nedenle görevini tamamlayamayacak duruma gelirse sigorta tarafları başka eksper ataması yapabilir.

a) Eksper Tayininde Sigorta Şirketi İle Sigortalı/ Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

SEY'in 17. maddesine göre herhangi bir hasar durumunda sigorta şirketleri atayacakları eksperlerin ya da sigortalı tarafından atanan eksperlerin levha kayıtlı olup olmadığını kontrol etmekle yükümlüdür. Levha kaydı olmayan eksperlere görev verilmemektedir.

Büyük tutarlı kayıp ve hasarlarda gerekli durumlarda eksperler tarafların yetkililerini incelmeye çağırabilir. Sigorta şirketleri ve sigortadan yararlanan kişiler eksperlerin sağlıklı ve tarafsız bir şekilde görevlerini yapmalarına yardımcı olmalıdır.

Eksperlerin kayıp ve hasar tespiti yapabilmeleri için gerekli bilgi ve belgelerin eksiksiz ve doğru olarak ekspere verilmesi gerekmektedir. Eksperler mevzuata göre taraflardan sigorta sözleşmesinin aslını veya örneğini, hasarla ilgili belge ve bilgilerin asıl ve örneklerini isteyebilir.

b) Uzmanlık Hizmetinden Yararlanma

SEY'in 18. maddesine göre eksperler ihtiyaç duyduğu zamanlarda alanında kendini kanıtlamış uzmanlardan yararlanabilmektedir. Yararlanılan uzmanlar işe başlamadan önce kimlikleri ve uzmanlık konuları eksper tarafından kendilerini görevlendiren tarafa yazılı olarak bildirmelidir. Yazılı olarak bildirim yapılmaz ise uzman kimliği ile tayin edilen kişilerin tespitleri geçerli sayılmaz ve raporda yer alamaz. Aynı zamanda bu kişilere verilecek ücret ekspertiz ücretine dâhil edilemez.

Sigorta tarafları eksper tayini yaptıktan sonra ayrıca uzman tayini de yapabilir. Taraflarca tayin edilen uzmanların kimliği yazılı olarak eksperlere bildirilmelidir.

c) Millî Servetin, Çevrenin ve Üçüncü Kişilerin Korunması

SEY'in 19. maddesine göre incelemeler sırasında kayıp ve hasar miktarını en aza indirebilecek kurtarma imkânının bulunduğunu tespit eden eksperler, kurtarma çalışmalarının başlatılması için durumu ilgililere derhal bildirmelidir.

Eksperler; millî servetin, çevrenin ve üçüncü kişilerin korunması ve bilgilendirilmesi açısından çevreye verilebilecek zararın durdurulması veya azaltılmasını, hayati önemi bulunan onarımları ve pert edilecek araçları önlem alınmak üzere ilgili kurumlara veya bu kurumlara iletilmek üzere İcra Komitesine bildirmelidirler.

Millî servete ormanlarımız, topraklarımız, okullarımız, ürettiğimiz askerî araçlar, maden rezervleri vb. birçok örnek verilebilir (Görsel 2.24). Millî servetleri korumak her vatandaşın borcudur. Eksperler de incelemelerini yaparken millî servetlerimizi koruyacak bütün önlemleri aldırmalıdır.

Görsel 2.24: Ormanlar (Millî servet)

ç) Raporun Hazırlanması ve Sunumu

SEY'in 20. maddesine göre ekspertiz işlemi mümkün olan en kısa sürede tamamlanmalıdır. Tespit edilen kayıp ve hasar miktarının talep edilmesi durumunda taraflara bildirilmesi gerekmektedir. Ekspertiz işlemi uzun sürer veya çeşitli nedenlerle son rapor hazırlanamaz ise gecikme nedenini açıklayan bir ara rapor düzenlenerek taraflara bildirilmelidir.

Ekspertiz işlemi sonunda eksper, kayıp ve hasar miktarı konusunda taraflarca anlaşma sağlandığı takdirde imzalı mutabakatnameyi (anlaşma sağlandığına dair belge) raporuna ekler. Eğer taraflar arasında anlaşma sağlanamaz ise eksper anlaşmazlık zaptını raporuna eklemelidir.

Sigorta taraflarından talep edilen bilgi ve belgelerin makul bir süre içinde temin edilememesi durumunda eksperler, kendilerinde bulunan bilgi ve belgelere göre kanaatlerini oluşturarak ekspertiz raporunu tamamlayabilmektedir. Eksperler tarafından istenilen bilgilerin yazılı ve ispat edilebilir iletişim kanallarıyla iletilmesi gerekir.

Kayıp ve hasar ihbarı yapıldığında talebin teminat kapsamında olmadığı tespit edilirse eksper tarafından bu bilgi ekspertiz raporuna eklenmelidir. Ekspertiz işleminde stajyer eksper bulunuyor ise stajyer eksperin de raporda imzasının bulunması gerekmektedir.

Düzenlenen ekspertiz raporunun birer nüshası ekspertiz işleminin tamamlandığı tarihten itibaren en geç yedi iş günü içinde eksper tarafından imzalı olarak kendisini tayin eden sigorta tarafına verilir. Ekspertiz raporlarının birer örneği, sigortalının talebi olması hâlinde eksper veya sigorta şirketi tarafında sigortalıya verilmelidir. Bakanlığın izni olmadan ekspertiz raporları üçüncü kişilere verilemez.

BİLGİ KÖŞESİ

Stajyer eksperin imzaladığı raporda yanında çalıştığı eksperin imzası bulunmadığı takdirde rapor geçersiz hâle gelmektedir

ETKİNLİK

- **Sigorta eksperlerinin görevleri konusu ile ilgili bir soru bir cevap belirleyiniz.**
- **Belirlediğiniz soru ve cevabı öğretmenin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmenin hazırladığı soru ve cevap kutularına ayrı ayrı atınız.**
- **Sınıfın tamamı soru ve cevap kâğıtlarını kutulara attıktan sonra kutulardaki kâğıtları karıştırınız.**
- **Soru ve cevap kutularından birer kâğıt çekiniz.**
- **Öğrencilerden birinin seçtiği soruyu okumasını bekleyiniz.**
- **Cevabın sizde olduğunu düşünüyorsanız "cevabı bende" diyerek cevabı okuyunuz.**
- **Verdiğiniz cevap doğruysa kendi çektiğiniz soruyu okuyunuz.**
- **Cevap doğru değilse doğru cevabın bulunmasını bekleyiniz.**
- **Bütün soruların cevapları bulunana kadar etkinliği devam ettiriniz.**

2.1.2.4. Eksperlerin Faaliyet Esasları

Eksperler faaliyetlerini hem gerçek kişi eksper hem de tüzel kişi eksper olarak gerçekleştirebilmektedir. SEY'in 21. maddesine göre tüzel kişi eksperlerin adlarına eksperlik yapan gerçek kişi eksperlerin faaliyetleri sonucunda üçüncü kişilere verebilecekleri zararlardan tüzel kişi eksperler sorumlu olmaktadır. Bu durum yine de gerçek kişi eksperlerin yönetmelikte bulunan kişisel görev ve sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Örneğin A Sigorta Ekspertiz şirketinde görev yapan gerçek kişi eksper Mehmet Bey'in eksperlik faaliyeti sırasında üçüncü bir kişiye vereceği zarardan A sigorta ekspertiz şirketi sorumlu olmaktadır. Ancak bu durum yine de Mehmet Bey'in gerçek kişi eksperlik sorumluluklarını dikkate almayacağı anlamına gelmemektedir.

Hasar olayında birden fazla eksperlik dalını ilgilendiren konular olabilir (Görsel 2.25). Böyle durumlarda her konuya ilişkin ekspertiz işlemi konu ile ilgili eksperlik dalında ruhsatnamesi olan eksperler tarafından ayrı ayrı yapılmaktadır. Örneğin şehirler arası sebze taşımacılığı yapan bir tırın devrilmesiyle oluşan hasarda hem kara araçları dalında eksper incelemesi hem de nakliyat dalında eksper incelemesi yapılmalıdır.

Görsel 2.25: Kara araçları ve nakliyat hasarı

Eksperlik faaliyetleri için en önemli durumlardan biri de tarafsızlık konusudur. Yönetmelik'te eksperlerin, incelemelerinde her şartta tarafsızlık ilkesini gözetmeleri ve taraf tutma kuşkusuna yer bırakmadan rapor hazırlamaları gerektiği anlatılmaktadır.

SEY'in 22. maddesine göre eksperlerin tarafsızlığını şüpheye düşürecek hâller aşağıda verilmiştir.

- Ekspertizi yapılacak değerlerin ve bunlara ilişkin diğer sigorta ettirilebilir menfaatlerin kendilerine ait olması,
- Taraflardan biri ile ilgili bir şeyin satılması, hibe edilmesi, kiraya verilmesi, kiralanması, kullanım hakkı olması,
- Eksperlik ücreti hariç olmak üzere borç alacak ilişkisi bulunmasıdır.

Yukarıda bulunan tarafsızlığı şüpheye düşürecek hâllerin olması durumunda taraflar yeniden eksper tayini yapabilmektedir. Eksperler, ekspertiz işlemi için anlaştıkları ücret dışında herhangi bir ücret talebinde bulunamaz. Tarafsızlıklarını şüpheye düşürecek dolaylı veya dolaysız menfaat sağlayabilecekleri hiçbir işlem yapamazlar.

Tarafsızlık ilkesi gereğince sigorta veya reasürans şirketlerinde çalışmış olup bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde eksperlik görevine başlayacak olan eksperler son çalıştıkları sigorta ve reasürans şirketinden ayrılış tarihinden itibaren, bir yıl süreyle ayrıldıkları sigorta veya reasürans şirketinden ekspertiz görevi alamazlar.

> Bir milletin ahlak değeri, o milletin yükselmesini sağlar. Bir millet, zenginliğiyle değil ahlak değeriyle ölçülür. Saygısızlığın, saldırının küçüğü, büyüğü yoktur.
>
> Mustafa Kemal Atatürk

Eksperler için meslek ahlakı ön planda olmalıdır. Meslek haysiyetine ve İcra Komitesi tarafından belirlenecek ahlaki değerlere uygun hareket etmelidirler. Eksperlerin kılık kıyafetlerine, davranışlarına, insan ilişkilerine ve ofis düzenlerine özen göstermesi gerekmektedir. Şirket unvanı seçerken de aynı titizlikle seçim yapılmalıdır.

Yönetmelik'in 24. maddesine göre ekspertiz raporu hazırlanırken dayanak olarak kullanılan bilgi ve belgeler, ekspertiz raporları eksper tarafından beş yıl boyunca saklanmalıdır. Saklanan belge ve raporlar olası bir denetimde denetçilere ibraz edilmelidir.

Eksperler, ekspertiz işlemi sürecinde sigorta şirketleri ve sigortalı kişiler hakkında kişisel ve ticari sır niteliğinde bilgilere de sahip olmaktadır. Eksperlerin sahip olduğu bu bilgileri kanunen yetkili olamayan kişilere dolaylı veya dolaysız olarak açıklaması yasaktır.

> Güvenilmek sevilmekten daha büyük bir iltifattır.
>
> George MacDonald (Corc MekDanılt)

ETKİNLİK

Aşağıdaki bulmacada bazı terimler yer almaktadır. Bulmacayı inceleyerek bulduğunuz kavramları "Bulunan Kavramlar" tablosundaki kutulara yazınız. Bulduğunuz kavramlar arasından uygun olanları bulmacanın etrafındaki tanımlar ile eşleştiniz.

H	S	E	Y	M	A	T	R	O	G	İ	S	N	M	K
A	K	T	S	Z	E	Y	C	V	F	N	Z	C	E	A
S	P	V	P	F	F	K	E	B	B	U	B	V	G	G
A	E	H	P	S	D	N	M	U	P	G	I	E	E	D
R	S	N	O	R	A	P	O	R	O	L	A	R	S	E
F	Z	T	B	F	L	G	V	K	D	L	B	E	O	J
U	N	I	O	R	M	T	H	K	H	U	J	D	S	U
P	P	R	D	D	S	E	L	T	O	B	B	O	N	K
V	C	U	A	T	A	R	A	F	S	I	Z	L	I	K
E	L	H	H	U	E	E	Y	Y	Z	U	N	R	S	G
U	Z	S	N	C	P	K	U	F	G	V	Ç	N	T	K
G	B	A	V	K	Y	S	T	B	J	O	I	Y	A	S
L	L	T	N	K	L	P	B	E	F	M	Y	H	J	J
R	Y	I	J	R	T	E	H	B	S	A	T	O	R	V
T	T	A	N	L	G	R	K	L	F	Z	J	V	P	D

Herhangi bir olayın yol açtığı zarar

.....

Hasar oluştuğunda inceleme yapan uzman kişi

.....

Eksper adaylarının eğitim ve sınavlarını yapan kurum

.....

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin kısa adı

.....

Kişilerin sağlığını yaşamını ve mallarını gerçekleşebilecek risklere karşı teminat altına aldığı sözleşme

.....

Eksperlerin incelemeleri sonucunda hasar durumunu gösteren belge

.....

Eksperlerin faaliyetlerini gerçekleştirirken taraflardan herhangi birinin lehine hareket etmemesi

.....

Eksper adaylarının, eksperlik faaliyetlerini öğrenmek için eksperlerin yanında yaptığı çalışma

.....

Bulunan Kavramlar			

2.1.2.5. Eksperlerin Faaliyetlerinde Denetim ve Yaptırımlar

Eksperler tarafından yapılan bütün faaliyetlerin denetimi Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. SEY'in 27. maddesine göre Bakanlığın yaptığı denetimler sonucunda eksperlerin;

- eksperlik faaliyetlerinde mevzuata aykırı hareket ettikleri,
- sigorta sözleşmesi taraflarının hak ve menfaatlerini tehlikeye düşürdükleri,
- sigortacılığın icaplarına aykırı hareket ettikleri,
- iyi niyet kurallarına aykırı hareket ettikleri,
- sektöre olan güveni sarsıcı ve sektörün itibarını zedeleyici tutum ve davranış sergiledikleri tespit edilir ise faaliyetleri geçici olarak iki aydan altı aya kadar Bakanlıkça durdurulabilir.

Faaliyetleri geçici olarak durdurulan eksperlerin durumları Bakanlık tarafından TOBB'a bildirilerek levhaya kaydedilir.

Eksperlerin tarafsızlıklarını kaybettikleri ve faaliyetlerinin geçici olarak durdurulmasına sebep olan fiili tekrar ettikleri tespit edilirse eksperlik ruhsatları Bakanlık tarafından iptal edilir.

Meslekten çıkarılmalarına karar verilmesi sonucu ruhsatnameleri iptal edilen eksperler levhadan silinmek üzere TOBB'a bildirilir. Levhadan kaydı silinen eksperler bir daha eksperlik faaliyetinde bulunamamaktadır. Kaydı silinen eksperler TOBB tarafından ruhsatları iptal edilmiş eksperler listesine dâhil edilir. Ruhsatnameleri iptal edilen eksperler sahip oldukları kimlik ve ruhsatnameleri TOBB'a veya TOBB'un yetkilendirdiği odalara geri verirler.

2.1.2.6. Tarım Sigortaları Havuzu Eksperleri

Tarım sigortaları havuzu eksperleri, SEY'de var olan sınav, kurs ve staja yönelik hükümlerden muaf tutulmaktadır. SEY'in 28. maddesine göre tarım sigortaları havuzu eksperleri, havuz adına yaptıkları risk inceleme ve hasar tespiti faaliyetleriyle disiplin uygulaması bakımından Sigortacılık Kanunu 26. maddesinin 5. fıkrasında belirtilen cezalara aykırı olmamak şartı ile tarım sigortası havuzunca yapılacak düzenlemelere tabidir. Sigortacılık Kanunu 26. maddesinin 5. fıkrasında belirtilen cezalar Şekil 2.8'de verilmiştir.

Şekil 2.8: Tarım sigortaları havuzu eksperleri disiplin cezaları

Uyarma; sigorta eksperine mesleğini daha dikkatli yapması gerektiği yönünde yazılı bildirim yapılmasıdır. **Kınama;** görevinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığının yazı ile bildirilmesidir. Sigorta eksperlerinin eksperlik sıfatına sahip olmak kaydıyla altı aydan az, bir yıldan çok olmamak üzere verilen cezaya ise **geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma** cezası denilmektedir. **Meslekten çıkarma** ise sigorta eksperliği sıfatının elinden tamamen alınması durumunu ifade etmektedir.

Tarım sigortaları havuzu eksperleri, tarım ve hayvan hayatı eksperlik dalında da faaliyet gösterebilmektedir. Tarım Sigortaları eksper adaylarının Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'e göre Hazine ve Maliye Bakanlığına sunacakları belgeler TOBB'a gönderilmelidir. Bu belgeler Yönetmelik'in 25. maddesinde aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- T.C. kimlik numarası beyanı,
- Öğrenim belgesinin idarece onaylı örneği,
- Tebligata esas adres beyanı,
- Düzenleniş tarihi altı aydan eski olmayan ve arşiv kaydını da içeren adli sicil belgesi,
- İflas veya konkordato ilan edilmediğine dair belgeler,
- Son altı ay içinde çekilmiş beş adet vesikalık fotoğraf.

SEY'in 29. maddesine göre gerekli bilgi ve belgeleri tamamlayarak havuz eksperlik siciline kaydı yapılanlara Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından tarım sigortaları havuzu eksperlik belgesi verilir. Tarım sigortaları havuzu eksperleri TOBB tarafından ayrı bir liste hâlinde takip edilmektedir.

Tarım sigortaları havuzu eksperlerinin faaliyetleri nedeni ile liste kayıtlarında geçici veya sürekli silinmesi söz konusu olabilmektedir. Tarım sigortası havuzu eksperlerinin silinmesine yönelik işlemler Bakanlığın talimatı ile TOBB tarafından takip edilmektedir. Tarım sigortası havuzu eksperlik belgelerinin şekil şartları ile listeye kayıt işlemlerinden alınacak ücret tarım sigortası havuzu işletmesi ile TOBB arasında yapılacak anlaşma çerçevesinde belirlenerek Bakanlık tarafından onaylanmaktadır. Eksperlik belgelerinin basımı TOBB tarafından yapılmaktadır.

ETKİNLİK

Eksperlik faaliyetlerinin durdurulmasına sebep olacak durumları aşağıda verilen ilgili boşluklara yazınız.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Eksper Olma Süreci ve Eksperlik Faaliyetleri

Uygulamanın Amacı: Eksper olma sürecini ve eksper faaliyetlerini kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Eksper olma sürecini ve eksperlerin faaliyetlerini anlatan bir afiş çalışması hazırlayarak sergilemeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları

- Afiş konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Afişin amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Afiş ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak afişinizin tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Afişte verilen bilgilerin doğru olmasına ve Eksper Olma Süreci ve Eksperin Faaliyetleri ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Afiş içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Afiş hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Afiş hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Afişinizi en az A3 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Eksper Olma Süreci ve Eksperlik Faaliyetleri Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

EKSPER OLMA SÜRECİ VE EKSPERLİK FAALİYETLERİ UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil,fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, afiş çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	10. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	11. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, afiş çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

2.3. ÖDENECEK TAZMİNAT TUTARININ HESAPLANMASI

Bireylerin sigorta yaptırmak için çeşitli sebepleri vardır. Bunların başında canlarını veya mallarını tehdit eden bir risk meydana geldiğinde oluşan zararın durumuna göre kendisine sigortacı tarafından hasar ödemesi yapılmasını istemesi gelir. Kişilerin canları veya mallarıyla ilgili oluşacak bir zarar sonrasında bu zararın sigortacı, işveren ya da üçüncü kişiler tarafından giderilmesi için ödenmesi gereken tazminata **hasar tazminatı** denir. Sigorta poliçesi olmadan tazminat ödenmesi mümkün değildir. Sigortalının sigortacıdan tazminat alma durumu sigorta poliçelerine göre farklılık göstermektedir. Sigortacılar, riskin gerçekleşmesiyle ortaya çıkan hasarın durumuna göre tazminat hesaplaması yaparak sigortalıya ödeme yaparlar (Görsel 2.26).

Görsel 2.26: Tazminat tutarı hesaplama

Mal sigortalarında malın aldığı zarar oranına göre hasar kendi arasında ikiye ayrılır.

a) **Tam Hasar:** Sigortalanmış bir malın poliçede belirtilen şartlara göre onarılamayacak veya tekrar kullanılamayacak şekilde zarar görmüş olması durumudur. Tam ziyan, pert total şeklinde de isimlendirilir (Görsel 2.27).

b) **Kısmi Hasar:** Sigortalanmış bir malın poliçede belirtilen şartlara göre onarılabilecek veya tekrar kullanılabilecek şekilde zarar görmüş olması durumudur (Görsel 2.28).

Görsel 2.27: Tam hasarlı otomobil

Doğru bir şekilde işleyişini sürdüren poliçelerde sigorta bedeli ve sigorta değeri birbirine eşit olmalıdır.

Sigorta bedeli, poliçeyle teminat altına alınan varlıkların maddi toplam tutarına denir. Poliçe üzerinde bu tutar açıkça belirtilir. Sigortacının ödeyebileceği en yüksek maddi tazminat tutarıdır. Örneğin 100.000,00 TL'lik otomobil, poliçe üzerinde 80.000,00 TL'ye sigortalanmışsa sigorta bedeli 80.000,00 TL'dir.

Sigorta değeri, güvence altına alınan değerin o günkü rayiç bedeline (piyasa fiyatına) denir. Örneğin 100.000,00 TL'lik otomobile sigorta yaptırılacaksa poliçeye yazılacak sigorta değeri 100.000,00 TL'dir.

Sigorta değeri ve sigorta bedelinin birbirine eşit olmaması durumlarında tazminatın hesaplanmasında sorun yaşanabilmektedir. Sigortacılıkta bu tür sorunlar eksik sigorta ve aşkın sigorta kavramları ile nitelendirilir. Sigorta değeri ve sigorta bedelinin birbiriyle aynı olduğu durumlarda ise tazminat hesaplanmasında bir sorun yaşanmaz ve bu durum tam sigorta olarak ifade edilir.

Mal sigortalarında oluşan zarar durumuna göre hasar çeşitleri nelerdir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Görsel 2.28: Kısmi hasarlı yük gemisi

2.3.1. Eksik Sigorta

Sigorta değeri ve sigorta bedelinin birbirine eşit olmaması durumlarında tazminatın hesaplanmasında yaşanan sorunlardan biridir. **Eksik sigorta**, sigorta sözleşmesinde belirtilen sigorta bedelinin sigorta değerinden az olması durumudur.

SİGORTA BEDELİ < SİGORTA DEĞERİ = EKSİK SİGORTA

Eksik sigorta, 6102 sayılı TTK'nin 1462. maddesinde "Sigorta bedelinin sigorta değerinden az olduğu durumda ve sigorta edilmiş menfaatin bir kısmının zarara uğraması hâlinde, sigortacı aksine sözleşme yoksa sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranına göre tazminat öder." şeklinde belirtilmiştir.

Eksik sigortada sigortalı malın hasara uğraması hâlinde tazminat tutarı hasarın türüne göre aşağıdaki gibi değişir.

a) Tam hasar meydana gelmişse ödenecek tazminat tutarı aşağıdaki gibi hesaplanır.

Örnek

Poliçede belirtilen sigorta bedeli tutarı: 75.000,00 TL

Sigorta değeri tutarı: 90.000,00 TL

Sigortacının sigortalıya ödeyeceği tazminat tutarı: 75.000,00 TL'dir.

b) Kısmi hasar meydana gelmişse ödenecek tazminat tutarı aşağıdaki gibi hesaplanır.

Aşağıda belirtilen formül kullanılarak tazminat tutarı hesaplanır.

$$\textbf{Tazminat Tutarı} = \text{Hasar tutarı} \times \left(\frac{\text{Sigorta bedeli tutarı}}{\text{Sigorta değeri tutarı}} \right)$$

Örnek

Sigorta bedeli tutarı: 90.000,00 TL

Sigorta değeri tutarı: 120.000,00 TL. Meydana gelecek 30.000,00 TL'lik hasar tutarında ödenecek tazminat tutarı aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$\textbf{Tazminat Tutarı} = 30.000{,}00 \text{ TL} \times \left(\frac{90.000{,}00 \text{ TL}}{120.000{,}00 \text{ TL}} \right)$$

$$= 30.000{,}00 \text{ TL} \times 0{,}75$$

= 22.500,00 TL tazminat tutarı ödemesi yapılacaktır.

2.3.2. Aşkın Sigorta

Hak edilen tazminatın hesaplanmasında yaşanan sorunlardan biri de aşkın sigortadır. **Aşkın sigorta**, sigorta sözleşmesinde belirtilen sigorta bedelinin sigorta değerinden fazla olması durumudur.

SİGORTA BEDELİ > SİGORTA DEĞERİ = AŞKIN SİGORTA

Aşkın sigorta ile ilgili olarak 6102 sayılı TTK'nin 1463. maddesinde "Sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin değerinin üstünde ise aşan kısım geçersizdir. Bu sebeple sigorta bedeli ile sigorta priminin onu karşılamayan kısmı indirilir ve tahsil edilmiş fazla prim geri verilir. Sigorta ettirenin mali çıkar sağlamak amacıyla kötü niyetle yaptığı aşkın sigorta sözleşmesi geçersizdir. Sözleşme yapılırken geçersizliği bilmeyen sigortacı, durumu öğrendiği sigorta döneminin sonuna kadar prime hak kazanır." denilmektedir.

Sigorta değeri 400.000,00 TL olan bir otomobil poliçe üzerinde 500.000,00 TL'ye sigortalanmış ise bu durum aşkın sigortaya örnektir (Görsel 2.29). Sigortacı, sigortanın vade süresi içinde durumu fark etmesi hâlinde sigortalıya veya sigorta ettirene haber verir. Sigorta sözleşmesine yeni ücret zeyilnamesi oluşturur ve fazladan ödenen primi sigortalıya geri verir. Sigortalının çıkar sağlamak için art niyetle bu durumu gerçekleştirdiği durumda ise aşkın sigorta sözleşmesi geçersiz olur.

Görsel 2.29: Aşkın sigorta

Yapılan sigorta poliçesinin geçersizliğinden haberi olmayan sigortacı konuyla ilgili durumu öğrendiği dönemin sonuna kadar prim üzerinde hak sahibidir.

Aşkın sigortada, sigortalı malın hasara uğraması hâlinde tazminat tutarı hasarın türüne göre aşağıdaki gibidir.

a) **Tam Hasar Durumunda:** Sigortaya konu olan malın piyasa fiyatı tazminat olarak ödenir.

b) **Kısmi Hasar Durumunda:** Poliçede geçen diğer hususlar saklı kalmak şartıyla hasarın tamamı karşılanmaktadır.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigortası devam eden, poliçe kapsamında olan can veya malla ilgili yapılacak değişiklik, düzeltme ya da iptal işlemlerine zeyil, bu işlemler için düzenlenmesi gereken ek poliçeye de zeyilname denir.

2.3.3. Tam Sigorta

Mal sigortalarında geçen kavramlardan biridir. **Tam sigorta,** sigorta poliçesinde geçen sigorta bedeli ile sigorta değerinin birbirine eşit olması durumudur.

Örneğin piyasa fiyatı 600.000,00 TL olan bir evin sigorta poliçesindeki sigorta bedelinin de 600.000,00 TL olması durumudur.

SİGORTA BEDELİ = SİGORTA DEĞERİ → TAM SİGORTA

2.3.4. Müşterek Sigorta

TDK Güncel Türkçe Sözlük'e göre müşterek kelimesinin anlamı "ortaklaşa, el birliğiyle yapılan veya hazırlanan" demektir. Mal sigortalarında kullanılan **müşterek sigorta,** bir malın aynı risk veya riskler için birden fazla sigortacıya aynı süreleri kapsayacak şekilde ve aynı zamanda sigortalanmasıdır. Yapılan bir sigortaya müşterek sigorta diyebilmek için Şekil 2.9'da gösterilen şartların aynı zamanda ve birlikte var olması gerekir.

Şekil 2.9: Müşterek sigortanın taşıması gereken şartlar

Müşterek sigortada sigorta bedeli ve sigorta değerinin birbirine eşit olması gerekir. Müşterek sigortada birden çok sigortacı riskin belirli bir kısmını üstlenmiş olur. Sigortacıların her birinin sorumlu olduğu sigorta bedelinin toplam tutarı, sigorta yaptırılan malın bedeline eşit olmalıdır. Sigortacı, yaptırılan sigorta bedeli tutarına göre malın sigorta tazminatından sorumlu olmuş olur.

Sigortacılara sigorta yaptırılan menfaatin sigorta bedelleri toplamı, sigorta değerini aşıyorsa bu durumda aşkın sigorta durumu ortaya çıkar. Aşkın sigorta durumunda yapılması gereken yapılır ve sigorta bedelini aşan kısım geçersiz sayılır. Her sigortacı sigorta bedelinin toplam tutarına göre kendi sigorta ettiği tutar oranında hasarı tazmin etmekle sorumludur.

Örneğin 20.000,00 TL piyasa değeri olan bir eşyaya toplamda 40.000,00 TL sigorta bedeli olacak şekilde birinci sigorta şirketine 10.000,00 TL, ikinci sigorta şirketine 8.000,00 TL, üçüncü sigorta şirketine 10.000,00 TL, dördüncü sigorta şirketine de 12.000,00 TL olacak şekilde sigorta yaptırılmıştır. Risk gerçekleştiğinde sigorta şirketleri sigorta bedelinin toplamına istinaden sigorta ettirilen bedel oranında tazminat ödemek durumundadırlar. Bu durumda tazminat tutarı aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$\textbf{Sigorta tazminatı} = \frac{\text{Sigorta bedeli} \times \text{Sigorta değeri}}{\text{Toplam sigorta bedeli}}$$

- Birinci sigorta şirketinin tam hasar durumunda ödeyeceği sigorta tazminatı aşağıda hesaplanmıştır.
  Sigorta bedeli: 10.000,00 TL Sigorta değeri: 20.000,00 TL Toplam sigorta bedelleri: 40.000,00 TL

$$\textbf{Sigorta tazminatı} = \frac{10.000{,}00\ \text{TL} \times 20.000{,}00\ \text{TL}}{40.000{,}00\ \text{TL}} = \frac{200.000{,}00\ \text{TL}}{40.000{,}00\ \text{TL}} = 5.000{,}00\ \text{TL olur.}$$

- Bu hesaplamaya göre ikinci sigorta şirketi tam hasar durumunda sigorta tazminatı olarak 4.000,00 TL,
- Üçüncü sigorta şirketi tam hasar durumunda sigorta tazminatı olarak 5.000,00 TL,
- Dördüncü sigorta şirketi tam hasar durumunda sigorta tazminatı olarak 6.000,00 TL ödeme yapacaktır. Piyasa değeri 20.000,00 TL olan eşyaya 40.000,00 TL sigorta bedeli hesaplandığından geriye kalan 20.000,00 TL sigorta bedeli sigorta değerini aştığı için geçersiz sayılacaktır.

Sigorta değeri sigorta bedellerinin toplamından düşük olursa eksik sigorta durumu ortaya çıkar. Böyle bir durum oluştuğunda eksik sigorta durumu için yapılması gerekenin aynısı müşterek sigorta için de yapılır. Böyle bir durumda tazminat tutarı, hasarın türüne göre aşağıdaki gibi değişir.

- **Tam hasar hâlinde;** sigorta sözleşmesinde belirlenen sigorta bedeli tazmin edilir. Sigorta bedellerinin toplamına oranla her bir sigortacı kendi sigorta ettikleri bedele göre ödeme yapar.
- **Kısmi hasar hâlinde;** sigorta poliçesinde aksi bir düzenleme yoksa ödenmesi gereken tazminat, her bir sigortacının ödemesi gereken sigorta bedelinin sigorta değeri oranına göre ayrı ayrı belirlenir.

ETKİNLİK

Aşağıda sigortacılıkla ilgili bazı kavramlar verilmiştir. Kavramların altında verilen boşluğa içinde bu kavramların geçtiği bir metin (hikâye, örnek olay vb.) yazınız. Metni sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sigortacı **Sigorta değeri** **Güvence**

Sigorta bedeli **Sigortalı** **Tazminat** **Hasar**

2.3.5. Muafiyet

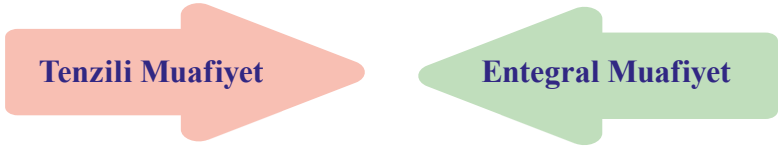
Sigorta poliçelerinde söz konusu olan kavramlardan biri de muafiyettir. Sigortada **muafiyet,** sigortacı ve sigortalının aralarında anlaşıp sigorta sözleşmesinde de belirtmek kaydıyla sigortacının sigorta ettirilen malın zarara uğraması durumunda sözleşmede belirlenen bir miktara veya sigorta bedelinin belli bir oranına kadar hasarın tazmin edilmesidir. İşlem yapma maliyetinden ve küçük hasarlarda iş gücünü arttıran hasarların tazmininden muaf olmuş olur.

Sigortacılık sisteminde muafiyet uygulamasının amacı nedir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Risk gerçekleştiğinde sigortalı, oluşan zararın belli bir bölümünü kendi ödemek zorunda olacağından rizikonun oluşmaması için daha dikkatli olması gerekecek ve sigorta yaptırdığı malını risklerden koruması için özendirilmiş olacaktır. Ancak sigorta için ödenmesi gereken prim tutarı, muafiyet içermeyen bir sigorta sözleşmesine kıyasla daha düşük tutarda olacaktır.

Muafiyet uygulamasının belirlenen oranın altında ve üstünde olması durumlarına göre türleri vardır. Bu türlerin neler olduğu Şekil 2.10'da gösterilmiştir.

Şekil 2.10: Muafiyet türleri

a) Tenzili Muafiyet: Hasar tutarının sigorta bedeli üzerinden hesaplanan tutarın altında olması durumunda zarardan sigortalının sorumlu olmasını, hasar tutarının sigorta bedelinden fazla olması hâlinde ise aşan tutarın sigortalı tarafından ödenmesi için yapılan muafiyet türüdür. Bu muafiyet, yaptırılan sigortanın geçerlilik süresi içinde oluşan her bir hasar durumu için geçerli olabildiği gibi toplamdaki hasar miktarı üzerinden de hesaplanabilir.

Zararın belirli bir oranı şeklinde de muafiyet belirlenebilir. Böyle bir durum meydana geldiğinde her zaman zararın kalan oranına denk gelen kısımdaki tutar, sigortacı tarafından oluşan hasarın tazminatını talep edene verilir. Tenzili muafiyet miktarının veya oranının fazla olması sigortalının ödemesi gereken primin az olmasına neden olur. Muafiyet durumu poliçede hasar oranına göre belirlenmiş ise uygulanma süreci müşterek sigorta ile aynıdır.

Örnek 1

Sigorta bedeli tutarı: 50.000,00 TL

Muafiyet tutarı: 1.500,00 TL veya muafiyet oranı: %3

Hasar tutarı = 1.000,00 TL

NOT: Muafiyet oranı tutarı sigorta bedeli tutarı üzerinden hesaplanmıştır.

BİLGİ KÖŞESİ

Tenzili muafiyette muafiyet oranı %1, %2 veya %3 olacak şekilde poliçede belirtilir.

Hasar tutarı < Muafiyet tutarı veya hesaplanan muafiyet oranı ise
HASAR TUTARININ TAMAMINI SİGORTALI KARŞILAR.

Hasar tutarı 1.000,00 TL < Muafiyet tutarı 1.500,00 TL sigortacı ödeme yapmaz.

Hasar tutarı 1.000,00 TL < Muafiyet oranı tutarı 1.500,00 TL

(50.000,00 TL x %3 = 1.500,00 TL) sigortalı ödeme yapar.

Örnek 2a

Sigorta bedeli tutarı: 50.000,00 TL Muafiyet tutarı: 1.500,00 TL Hasar tutarı: 12.000,00 TL

Hasar Tutarı > Muafiyet tutarı ise; HASAR TUTARINDAN MUAFİYET TUTARI ÇIKARTILARAK SİGORTACININ ÖDEYECEĞİ TUTAR HESAPLANIR

Hasar tutarı 12.000,00 TL > Muafiyet tutarı 1.500,00 TL

12.000,00 - 1.500,00 = 10.500,00 TL'yi sigortacı öder.

1.500,00 TL sigortalı karşılar.

Örnek 2b

Sigorta bedeli tutarı: 50.000,00 TL Hasar tutarı: 12.000,00 TL

Muafiyet tutarı: 240,00 TL veya muafiyet oranı: %2

(12.000,00 TL x %2 = 240,00 TL)

NOT: Muafiyet oranı tutarı hasar tutarı üzerinden hesaplanmıştır.

Hasar tutarı > Muafiyet oranı tutarı ise;

Sigortacının ödeyeceği tazminat tutarı = Hasar tutarı – (Hasar tutarı x Muafiyet oranı)

Hasar tutarı 12.000,00 TL > Muafiyet oranı tutarı 240,00 TL

Sigortacının ödeyeceği tazminat tutarı:

12.000,00 TL - (12.000,00 TL x %2) = 12.000,00 TL - 240,00 TL = 11.760,00 TL'dir.

b) **Entegral Muafiyet:** Poliçede belirlenmiş bir tutarın ya da sigorta bedelinin belirlenen bir oranın altında kalan hasar tutarının tamamını sigortalının karşılamasını, belirlenmiş bir tutar veya sigorta bedelinin belirli bir oranı aştığı durumda ise hasarın (yıllık olarak toplamda ya da tek bir seferde) tümünün sigortacının ödemesi için yapılan muafiyet türüdür. Oluşan hasarın toplam tutarı, sigortalı ile sigortacı arasında paylaştırılmaz. Poliçede belirlenen zarar tutarına veya orana göre ya sigortacı ya da sigortalı öder.

Entegral muafiyet, sigorta bedelinin ya belirli bir oranı ya da nakdî bir tutarı olacak şekilde belirlenir ancak oluşan hasarın belli bir oranı şeklinde belirtilemez.

Örnek 1a

Sigorta bedeli tutarı: 300.000,00 TL Hasar tutarı = 20.000,00 TL

Entegral muafiyet tutarı: 30.000,00 TL veya entegral muafiyet oranı: %10 ise hasar tutarının tümünü sigortalının karşılaması gerekir. Sigortacı ödeme yapmaz.

Hasar tutarı < Entegral muafiyet tutarı veya hesaplanan muafiyet oranı ise

HASAR TUTARININ TÜMÜNÜ SİGORTALI KARŞILAR.

Örnek 1b

Sigorta bedeli tutarı: 300.000,00 TL Hasar tutarı = 50.000,00 TL
Entegral muafiyet tutarı: 30.000,00 TL veya entegral muafiyet oranı: %10 ise hasar tutarının tümünü sigortacının karşılaması gerekir. Sigortalı ödeme yapmaz.

Hasar tutarı > Entegral muafiyet tutarı veya hesaplanan muafiyet oranı ise
HASAR TUTARININ TÜMÜNÜ SİGORTALI KARŞILAR.

ETKİNLİK

Muafiyet ve muafiyet türleri konusuyla ilgili öğrendiklerinizden aklınızda kalanları aşağıdaki boş yerlere yazınız.

2.3.6. Sovtaj

Hasar sonrası zarar gören bir malın kalan kısmıyla ilgili olarak sigorta şirketinin gelir elde etmesi durumuna **sovtaj**, hasardan sonra zarar gören malın değerine ise **sovtaj değeri** denir.

Örneğin ahşap üretim fabrikası sahibi Gökmen Bey, tesisin içinde bulunan malları E Sigorta Şirketine sigortalatmıştır. Tesisin içinde bulunan mallar yaşanan sel felaketi yüzünden zarar görmüştür. Malların sigorta poliçesindeki bedeli 500.000,00 TL'dir. Gökmen Bey, durumu E sigorta şirketine haber vermiş ve sigorta şirketi eksper göndermiştir. Eksper tarafından inceleme yapılmış ve oluşturulan ekspertiz raporuna göre fabrika içindeki malların aldığı zararın 220.000,00 TL olduğu tespit edilmiştir.

BİLGİ KÖŞESİ

Gökmen Bey sigorta şirketine kısmi zarar gören malların satışı için onay vermeseydi E sigorta şirketi 220.000,00 TL'lik zararın sadece 120.000,00 TL'sini karşılardı ve kısmi zarar gören malların ne yapılacağı Gökmen Bey'in sorumluluğunda olmuş olurdu.

Fabrikanın içinde kısmi zarar görmüş mallar da bulunmaktadır. E sigorta şirketi, Gökmen Bey'den onay alarak fabrika içindeki kısmi zarar görmüş malların satılmasını sağlamış ve 100.000,00 TL gelir elde etmiştir. E sigorta şirketi sel felaketi sonrası oluşan 220.000,00 TL'lik zararın 100.000,00 TL'lik kısmını satılan mallardan elde edilen gelirden, 120.000,00 TL'lik kısmını da kendisi karşılamak üzere Gökmen Bey'e tazminat olarak ödemiştir.

ETKİNLİK

Sovtajın sigortalıya ve sigorta şirketine sağladığı faydaların neler olduğunu aşağıda verilen ilgili boşluklara yazınız.

Sovtajın Sigortalıya Sağladığı Faydalar	Sovtajın Sigorta Şirketine Sağladığı Faydalar

2.3.7. Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

Sigortalı veya sigorta ettirenin sigorta sözleşmesinden doğan birtakım yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükler iyi niyet ve dürüstlük ilkeleri gözetilerek yerine getirilmelidir. Poliçenin düzenlenmesi ve sonrasında yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin neler olduğu Şekil 2.11'de verilmiştir.

Şekil 2.11: Sigortalı veya sigorta ettirenin borç ve yükümlülükleri

2.3.7.1. Beyan Yükümlülüğü

Sigortalı veya sigorta ettiren, poliçenin yapılması ile sonraki aşamalarda ve riskin oluştuğu durumda iyi niyet prensibine dayanarak gereken bildirimlerde bulunmak zorundadır.

Sigortalının veya sigorta ettirenin teminat ödenecek menfaatin niteliğini belirlemek için önemli olan özelliklerin tümünü sigortacıya eksiksiz bir şekilde bildirmesi gerekir. İhmal sebebiyle bilgi verilmemiş ve sigortacı bunu fark etmiş ise sigortacı sigorta yapmak için yazılı bir şekilde istediği bilgilerin cevaplanmasını isteyebilir. Sigorta yaptırmak isteyenin bu sorulara tam ve gerçekleri yansıtacak şekilde cevap vermesi gerekir.

6102 sayılı TTK'nin 1439. maddesinin 2. fıkrasında "Rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sigorta ettirenin ihmali ile beyan yükümlülüğü ihlal edildiği takdirde, bu ihlal tazminatın veya bedelin miktarına yahut rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmalin derecesine göre tazminattan indirim yapılır. Sigorta ettirenin kusuru kast derecesinde ise beyan yükümlülüğünün ihlali ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacının tazminat veya bedel ödeme borcu ortadan kalkar; bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını veya bedelini öder." denilmektedir.

Sigortalı veya sigorta ettirenin eksik ve yanlış beyanda bulunmaması sigortacının risk sonrası tazminatı ödemesi açısından çok önemli bir husustur.

> İhmal, en iyi çözümlerini çürüten ruhun pasıdır.
>
> Owen Feltham (Ovın Felthım)

2.3.7.2. Prim Ödeme Yükümlülüğü

Zorunlu sigortalar hariç (Trafik sigortası, DASK vb.) oluşabilecek risklere karşı sigorta yaptırılan malın sigorta primlerinin nasıl ve ne şekilde ödeneceği sigortacı ile sigortalı ya da sigorta ettiren arasında kararlaştırılır. Sigortanın başlaması için primin ilk taksitinin veya tümünün ödenmiş olması gerekir (Görsel 2.30). Ödenmesi gereken primin nakden ve peşin ödenmesi esastır. Poliçenin teslimiyle prim tutarının ilk taksiti veya tamamı ödenmelidir. Poliçenin sigortalıya veya sigorta ettirene teslim edilmesine rağmen poliçede belirtilen ödeme şekline göre prim tutarının ilk taksiti veya tamamı ödenmemişse temerrüt durumu oluşur. **Temerrüt;** borcunu ödememe durumudur. Sigortacı, temerrüt durumunda haklarını kullanabilir. Kanundaki ödeme ve temerrüt durumu aşağıda açıklanmıştır.

Zamanında ödenmeyen sigorta priminin sigortalı veya sigorta ettiren açısından olumsuzlukları nelerdir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

- "İlk taksiti veya tamamı bir defada ödenmesi gereken prim zamanında ödenmemişse sigortacı, ödeme yapılmadığı sürece sözleşmeden üç ay içinde cayabilir. Bu süre, vadeden başlar. Prim alacağının, muacceliyet (borcun vadesinin gelmiş olması) gününden itibaren üç ay içinde dava veya takip yoluyla istenmemiş olması hâlinde, sözleşmeden cayılmış olunur." (*6102 sayılı TTK'nin 1434. maddesinin 2. fıkrası*).
- "İzleyen primlerden herhangi biri zamanında ödenmez ise sigortacı sigorta ettirene noter aracılığı veya iadeli taahhütlü mektupla on günlük süre vererek borcunu yerine getirmesini, aksi hâlde, süre sonunda, sözleşmenin feshedilmiş sayılacağını ihtar (uyarı) eder (Görsel 2.31). Bu sürenin bitiminde borç ödenmemiş ise sigorta sözleşmesi feshedilmiş olur. Sigortacının, sigorta ettirenin temerrüdü nedeniyle Türk Borçlar Kanunu'ndan doğan diğer hakları saklıdır." (*6102 sayılı TTK'nin 1434. maddesinin 3. fıkrası*).

Görsel 2.30: Sigorta primi ödemesi

Görsel 2.31: Aracılık eden noter

Sigortalı ya da sigorta ettirenin sigortacıyla olan ilişkisinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi ve oluşabilecek riske karşı tazminat elde edebilmesi için vadesi gelen sigorta prim borcunu temerrüt durumuna düşmeden ödemesi gerekmektedir.

- "Bir sigorta dönemi içinde sigorta ettirene iki defa ihtar gönderilmişse sigortacı, sigorta döneminin sonunda hüküm doğurmak üzere sözleşmeyi feshedebilir. Can sigortalarında indirime ilişkin hükümler saklıdır." (*6102 sayılı TTK'nin 1434. maddesinin 4. fıkrası*).

2.3.7.3. Bilgi Verme ve Araştırma Yapılmasına İzin Verme Yükümlülüğü

Risk gerçekleştikten sonra veya öncesinde sigortalının ya da sigorta ettirenin gerekli verileri zamanında sigortacıya vermesi gerekir. Bu yükümlülükle ilgili kanun düzenlemeleri aşağıda açıklanmıştır.

- "Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sözleşme uyarınca veya sigortacının isteği üzerine, rizikonun veya tazminatın kapsamının belirlenmesinde gerekli ve sigorta ettirenden beklenebilecek olan her türlü bilgi ile belgeyi sigortacıya makul (uygun) bir süre içinde sağlamak zorundadır (Görsel 2.32). Ayrıca, sigorta ettiren, aldığı bilgi ve belgenin niteliğine göre, rizikonun gerçekleştiği veya diğer ilgili yerlerde sigortacının inceleme yapmasına izin vermekle ve kendisinden beklenen uygun önlemleri almakla yükümlüdür." (*6102 sayılı TTK'nin 1447. maddesinin 1. fıkrası*).

  Zarara neden olan olayın ve hasar miktarının tespiti için sigortacı, sorumluluk sigortalarında da zarar görenden bilgi vermesini talep edebilir. Ayrıca sigortacı, sigortaya konu olan menfaatin değerini sigorta süresi içinde olmak şartıyla risk gerçekleşmeden önce de inceleyebilme hakkına her daim sahiptir.
- "Bu yükümlülüğün ihlal edilmesi sebebiyle ödenecek tutar artarsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır." (*6102 sayılı TTK'nin 1447. maddesinin 2. fıkrası*).

Görsel 2.32: Geçerli olan süre

Sigortacı, indirim uygulanabilmesi için sigortalının veya sigorta ettirenin bu yükümlülüğünü yapmadığını ve bundan dolayı risk gerçekleştikten sonraki zararın hangi oranda artmasına sebep olduğunu yapılacak denetlemede kanıtlamak zorundadır.

2.3.7.4. Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücu Haklarını Koruma Yükümlülüğü

Sigortalı veya sigorta ettiren, sigortaya konu olan menfaat için risk durumuna ve hasara karşı zararı önleme, azaltma ve sigortacının rücu haklarını korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülük durumu kanunda aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

- "Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu durumlarda, zararın önlenmesi, azaltılması, artmasına engel olunması veya sigortacının üçüncü kişilere olan rücu haklarının korunabilmesi için, imkânlar ölçüsünde önlemler almakla yükümlüdür. Sigorta ettiren, sigortacının bu konudaki talimatlarına olabildiğince uymak zorundadır. Birden çok sigortacının varlığı ve bunların birbirlerine aykırı talimatlar vermeleri hâlinde, sigorta ettiren, bu talimatlardan zararın azaltılması ve rücu haklarının korunması bakımından en uygun olanını dikkate alır." (*6102 sayılı TTK'nin 1448. maddesinin 1. fıkrası*).

  Sigortalı veya sigorta ettiren, zararın sebebinin ya da miktarının tespit edilmesini zorlaştıracak, engel yaratacak bir durum yaratamaz. Böyle bir durum ancak sigortacının onayı ile oluşan hasarın azaltılması için uygulanabilir.

- "Bu yükümlülüğe aykırılık sigortacı aleyhine bir durum yaratmışsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır." (*6102 sayılı TTK'nin 1448. maddesinin 2. fıkrası*).

  Sigortacı, indirim uygulanabilmesi için sigortalının veya sigorta ettirenin bu yükümlülüğünü yapmadığını ve bundan dolayı risk gerçekleştikten sonraki zararın hangi oranda artmasına sebep olduğunu yapılacak denetlemede kanıtlamak zorundadır.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigortalı veya sigorta ettirenin hasarın artmasına sebep olduğu durumlarda zarardaki artış oranında bir bedel tespit edilerek ödenecek tazminat tutarından düşülür.

- "Sigortacı sigorta ettirenin birinci fıkra gereğince yaptığı makul giderleri, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, sigorta tazminatından veya bedelinden ayrı olarak tazmin etmekle yükümlüdür. Eksik sigortanın yapıldığı hâllerde 1462. madde hükmü kıyas yoluyla uygulanır." (*6102 sayılı TTK'nin 1448. maddesinin 3. fıkrası*).
- "Sigortacı, sigorta ettirenin istemi üzerine giderlerin karşılanması amacıyla gerekli tutarı avans olarak ödemek zorundadır." (*6102 sayılı TTK'nin 1448. maddesinin 4. fıkrası*).

2.3.7.5. Değişiklikleri Beyan Yükümlülüğü

Sigorta süresi içinde sigorta konusuna dâhil olanlarla ilgili bir değişiklik söz konusu olduğunda sigortalı veya sigorta ettirenin durumu öğrenir öğrenmez sigortacıya bildirmesi gerekir. Olan değişiklik sigortacıya haber verilmeyip yükümlülüğün ihlali gerçekleştiğinde konuyla ilgili kanunda yapılması gerekenler açıkça belirtilmiştir.

- "Sigortacı sözleşmenin süresi içinde, rizikonun gerçekleşmesi veya mevcut durumun ağırlaşması ihtimalini ya da sözleşmede riziko ağırlaşması olarak kabul edilebilecek olayların varlığını öğrendiği takdirde, bu tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkı isteyebilir. Farkın on gün içinde kabul edilmemesi hâlinde sözleşme feshedilmiş sayılır." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 1. fıkrası*).
- "Değişikliklerin yapılmasından önceki duruma dönüldüğü takdirde fesih hakkı kullanılamaz." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 2. fıkrası*).
- "Süresinde kullanılmayan fesih ve prim farkını isteme hakkı düşer." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 3. fıkrası*).
- "Rizikonun artmasına, sigortacının menfaati ile ilişkili bir husus, sigortacının sorumlu olduğu bir olay veya insani bir görevin yerine getirilmesi ve hayat sigortalarında da sigortalının sağlık durumunda meydana gelen değişiklikler sebep olmuşsa, birinci ila üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 4. fıkrası*).
- "Rizikonun gerçekleşmesinden sonra sigorta ettirenin ihmali belirlendiği ve değişikliklere ilişkin beyan yükümlülüğünün ihlal edildiği saptandığı takdirde, söz konusu ihlal tazminat miktarına veya bedele ya da rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmalin derecesine göre, tazminattan veya bedelden indirim yapılır. Sigorta ettirenin kastı hâlinde ise meydana gelen değişiklik ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacı sözleşmeyi feshedebilir; bu durumda sigorta tazminatı veya bedeli ödenmez. Bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını veya bedelini öder." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 5. fıkrası*).

- "Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden önce, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünü kasıtlı olarak ihlal ettiğini öğrenince, birinci fıkraya göre sözleşmeyi feshetse bile, değişikliğin meydana geldiği sigorta dönemine ait prime hak kazanır." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 6. fıkrası*).
- "Sigortacıya tanınan feshin bildirim süresi veya feshin hüküm ifade etmesi için verilen süre içinde, yapılan değişiklikle bağlantılı olarak rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta tazminatı veya bedeli ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oran dikkate alınarak hesaplanır." (*6102 sayılı TTK'nin 1445. maddesinin 7. fıkrası*).

Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir.

Herakleitos (Heraklitos)

2.3.7.6. Rizikonun Gerçekleştiğini Bildirim Yükümlülüğü

Sigortalı veya sigorta ettiren, sigorta süresi içinde sigorta konusu kapsamındakiyle ilgili riziko meydana geldiği takdirde 6102 sayılı TTK'nin 1446. maddesinin 1. fıkrasındaki "Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiğini öğrenince durumu gecikmeksizin sigortacıya bildirir." hükmüne göre hareket eder.

Risk gerçekleşip hasar meydana geldikten sonra durumu öğrenen sigortalı veya sigorta ettirenin sigortacıya haber vermemesi durumunda 6102 sayılı TTK'nin 1446. maddesinin 2. fıkrasındaki "Rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirimin yapılmaması veya geç yapılması, ödenecek tazminatta veya bedelde artışa neden olmuşsa, kusurun ağırlığına göre, tazminattan veya bedelden indirim yoluna gidilir." hükmü geçerli olur. Ayrıca yine 6102 sayılı TTK'nin 1446. maddesinin 3. fıkrasında "Sigortacı rizikonun gerçekleştiğini daha önce fiilen öğrenmişse, ikinci fıkra hükmünden yararlanamaz." hükmü yer almaktadır.

ETKİNLİK

İkişer kişilik gruplara ayrılınız. Her grubun öğrencilerinden birinin sigortalı diğerinin sigortacı olduğunu düşününüz. Sigortalının yerine getirmesi gereken yükümlülükleri yerine getirmediğini varsayarak bu süreçte yaşanacak durumları canlandırma yöntemiyle anlatınız.

Sigortalının adı soyadı:

Sigortacının adı soyadı:

Sigortalının yerine getirmediği yükümlülük:

Canlandırma anlatımı:

2.3.7.7. Yükümlülüklerin İhlali Durumunda Yapılacak Tazminat Hesaplaması

Örnek 1: Filiz Hanım, satın aldığı yeni evini yangına karşı tedbir alma amacıyla sigortalatmak istemektedir. Sigorta şirketlerini araştırmış ve A sigorta şirketiyle anlaşmıştır. Filiz Hanım ve A Sigorta Şirketi arasında yangın sigortası yapılmıştır. Evin sigorta değeri 300.000,00 TL'dir. Filiz Hanım sigorta poliçesinde evinin sigorta bedelini 200.000,00 TL olarak belirtmiş ayrıca evinde yangın söndürme sisteminin bulunduğunu söylemiştir. Bu sistem, yangına karşı oluşacak hasarı azaltmaya yönelik bir durum oluşturduğundan dolayı A Sigorta Şirketi Filiz Hanım'a %20 oranında indirim yapmıştır.

Sigorta satın alındıktan bir süre sonra Filiz Hanım'ın evinde yangın çıkmıştır. Yangın sonrası yapılan araştırmada yangının elektrik kontağından kaynaklandığı, Filiz Hanım'ın yangının çıkmasında bir ihmali bulunmadığı anlaşılmıştır. Yangın söndürme sistemine gerekli bakım ve onarım yapılmadığından Filiz Hanım sistemin arızalı olduğunu fark edememiştir. Yangın sonrasında yapılan araştırmalarda yangın esnasında söndürme sisteminin çalışmadığı bu nedenle de hasarı azaltma amaçlı bir durum oluşturmadığı tespit edilmiştir.

1. **Durum:** Yangın sonrası evde meydana gelen hasar tutarı: 90.000,00 TL'dir. A Sigorta Şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarını bulunuz.
2. **Durum:** Yangın sonrası evde meydana gelen hasar tutarı: 90.000,00 TL'dir. Ayrıca yapılan sigortada her bir hasar için sigorta bedelinin %2'si oranında muafiyet yapılacaktır. A sigorta şirketi hasarların bu oranı aşan kısımlarını ödeyecektir. Bu durumda A Sigorta Şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarını bulunuz.
3. **Durum:** Yangın sonrası ev tamamen yanmış, onarılamaz ve kullanılamaz hâle gelmiştir. Yangın sonrası ev tam hasarlı hâldedir. Ayrıca yapılan sigortada her bir hasar için sigorta bedelinin %2'si oranında muafiyet yapılacaktır. Bu durumda A Sigorta Şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarını bulunuz.

Verilen bilgiler:

Sigorta bedeli: 200.000,00 TL Sigorta değeri: 300.000,00 TL

Muafiyet oranı: %2 => 0,02 (2. ve 3. durumların hesaplaması için)

Yangın söndürme sistemi için yapılan indirim oranı: %20 => 0,2

Verilen örnekte sigorta değeri ile sigorta bedeli birbirinden farklıdır. Sigorta değeri sigorta bedelinden büyük olduğu için eksik sigorta durumu vardır. A sigorta şirketinin sigortalı Filiz Hanım'a hasar tazminatı hesaplama işleminde;

$$\frac{\text{Sigorta bedeli}}{\text{Sigorta değeri}} = \frac{200.000{,}00\ \text{TL}}{300.000{,}00\ \text{TL}} = \%67 \Rightarrow 0{,}67 \text{ (Hesaplama işlemi sonucu yuvarlanmıştır.)}$$

1, 2 ve 3. durumlarının hesaplanmasında eksik sigorta oranı kullanılacaktır.

1. Durumun hesaplaması:

Hasar tutarının eksik sigorta oranı tutarı hesaplanır.

90.000,00 TL x 0,67 = 60.300,00 TL

Verilen hasar tutarından eksik sigorta hasar oranı tutarı çıkartılır.

90.000,00 TL - 60.300,00 TL = 29.700,00 TL ödenecek tazminat tutarı

Yangın söndürme sistemi sebebiyle Filiz Hanım'a yapılan %20 oranındaki indirim tutarı hesaplanır.

29.700,00 TL x 0,2 = 5.940 TL indirim tutarı

İndirim tutarı, yangın söndürme sisteminin Filiz Hanım'ın ihmalinden dolayı oluşan hasarı azaltmaya yönelik bir durum oluşturmadığı için hasar tutarından çıkartılarak A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanmış olur.

BİLGİ KÖŞESİ

İşlem sonucu elde edilen sayıya yuvarlama işlemi uygulanırken virgülden sonraki üçüncü basamak 5'ten küçük bir rakamsa (0,1,2,3,4) aşağıya yuvarlama, 5 ve 5'ten büyük bir rakamsa (5,6,7,8,9) yukarıya yuvarlama işlemi yapılır. Örneğin 36,482689 sayısının virgülden sonraki üçüncü basamağında 2 rakamı olduğu için sayı 36,48 olarak aşağı yuvarlanmıştır. Örneğin 36,486689 sayısının virgülden sonraki üçüncü basamağı 6 rakamı olduğu için sayı 36,49 olarak yukarı yuvarlanmıştır.

Hasar tazminat hesaplaması = Sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarı - İndirim tutarı

= 29.700,00 TL - 5.940,00 TL

= 23.760,00 TL

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarıdır.

2. Durumun hesaplaması:

Hasar tutarı üzerinden eksik sigorta oranı tutarı hesaplanır.

90.000,00 TL x 0,67 = 60.300,00 TL

Muafiyet durumu olduğundan sigorta bedeli üzerinden %2 muafiyet oranı tutarı hesaplanır.

Muafiyet tutarı = 200.000,00 TL x 0,02 = 4.000,00 TL'dir.

Eksik sigorta oranı tutarı ile muafiyet oranı tutarı toplanır. Çıkan sonuç Örnek 1'in 2. durumunda verilen hasar tutarından çıkarılır.

60.300,00TL + 4.000,00 TL = 64.300,00 TL

90.000,00 TL - 64.300,00 TL = 25.700,00 TL

Yangın söndürme sistemi sebebiyle Filiz Hanım'a yapılan %20 oranındaki indirim tutarı hesaplanır.

25.700,00 TL x 0,2 = 5.140,00 TL toplam indirim tutarı

Yapılan indirim tutarı, yangın söndürme sisteminin Filiz Hanım'ın ihmalinden dolayı oluşan hasarı azaltmaya yönelik bir durum oluşturmadığı için A sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarından çıkartılarak sigorta şirketinin ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Hasar tazminat hesaplaması = Sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarı - Toplam indirim tutarı

= 25.700,00 TL - 5.140,00 TL = 20.560,00 TL'dir

3. Durumun hesaplaması:

Bu seçeneğin çözümü için hesaplama yapılırken tam hasar durumu olduğundan sigorta değeri üzerinden işlem yapılması gerekir.

Sigorta değeri üzerinden eksik sigorta oranını kullanarak ödenecek hasar tutarı hesaplanır.

300.000,00 TL x 0,67 = 201.000,00 TL

Muafiyet durumu olduğundan sigorta bedeli üzerinden %2 muafiyet oranı tutarı hesaplanır.

Muafiyet tutarı = 200.000,00 TL x 0,02 = 4.000,00 TL

Eksik sigorta oranı tutarı ile muafiyet oranı tutarı toplanır. Tam hasar durumu olmasından dolayı çıkan sonuç verilen sigorta değerinden çıkarılır.

201.000,00 TL + 4.000,00 TL = 205.000,00 TL

300.000,00 TL – 205.000,00 TL = 95.000,00 TL

Yangın söndürme sistemi sebebiyle Filiz Hanım'a yapılan %20 oranındaki indirim tutarı hesaplanır.

95.000,00 TL x 0,2 = 19.000,00 TL toplam indirim tutarı

Yapılan indirim tutarı, yangın söndürme sisteminin Filiz Hanım'ın ihmalinden dolayı oluşan hasarı azaltmaya yönelik bir durum oluşturmadığı için A sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarından çıkartılarak sigorta şirketinin ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Hasar tazminat hesaplaması = Sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarı - Toplam indirim tutarı

= 95.000,00 TL - 19.000,00 TL = 76.000,00 TL'dir.

Örnek 2: Yukarıdaki 1 numaralı örnekte verilen bilgiler aynı şekilde geçerlidir. Bu örnekte sovtaj durumu olması durumunda sovtaj değerinin A sigorta şirketine ve sigortalı Filiz Hanım'a kalması durumlarında Filiz Hanım'a ödenmesi gereken tazminat hesaplamaları incelenecektir.

1. **Durum:** 1 numaralı örnekte verilen 1. durumdaki bilgilere ek olarak sovtaj değeri 12.000,00 TL'dir. A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarını bulunuz.

2. **Durum:** 1 numaralı örnekte verilen 2. durumdaki bilgilere ek olarak sovtaj değeri 12.000,00 TL'dir. A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarını bulunuz.
3. **Durum:** 1 numaralı örnekte verilen 3. durumdaki bilgilere ek olarak sovtaj değeri 120.000,00 TL'dir. A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödeyeceği tazminat tutarını bulunuz.

Verilen bilgiler

Eksik sigorta oranı: %67 => 0,67

Yangın söndürme sistemi için yapılan indirim oranı: %20 => 0,2

Muafiyet oranı: %2 => 0,02 (2. ve 3. durumların hesaplaması için)

Sovtaj durumu: A sigorta şirketine veya sigortalı Filiz Hanım'a bırakılan sovtaj değerleri 1. ve 2. durumlarda 12.000,00 TL, 3. durumda 120.000,00 TL olarak belirtilmiştir.

1. Durumun hesaplanması

Örnek 1'in 1. durumunda sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar: 23.760,00 TL olarak bulunmuştu. Örnek 2'nin 1. durumunun çözümünde ödemeye esas tazminat olarak bu tutar kullanılacaktır.

Sovtaj değerinin A sigorta şirketine kalacağı durumda yapılacak hesaplama işlemleri

Sovtaj değeri üzerinden eksik sigorta oranı tutarı hesaplanır.

12.000,00 TL x 0,67 = 8.040,00 TL

Sovtaj değerinden sovtaj değeri üzerinden hesaplanan eksik sigorta oranı tutarı çıkartılır.

12.000,00 TL - 8.040,00 TL = 3.960,00 TL

Yangın söndürme sistemi sebebiyle Filiz Hanım'a yapılan %20 oranındaki indirim tutarı hesaplanır.

3.960,00 TL x 0,2 = 792,00 TL

Hesaplanan tutardan indirim oranı tutarı çıkartılır.

3.960,00 TL - 792,00 TL = 3.168,00 TL sovtaj tutarı

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar + Soruda verilen sovtaj değeri - Sovtaj tutarı

= 23.760,00 TL + 12.000,00 TL - 3.168,00 TL

= 32.592,00 TL tazminat ödenir.

Sovtaj değerinin sigortalı Filiz Hanım'a kalacağı durumda yapılacak hesaplama işlemleri

Yapılan tüm hesaplama işlemleri aynıdır. Aralarındaki tek işlem farkı son kısımdaki hesaplama uygulamasındadır. Bu uygulama aşağıda gösterilmiştir.

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar - Sovtaj tutarı

= 23.760,00 TL - 3.168,00 TL

= 20.592,00 TL tazminat ödenir.

2. Durumun hesaplaması

Örnek 1'in 2. durumunda sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar: 20.560,00 TL olarak bulunmuştu. Örnek 2'nin 2. durumunun çözümünde ödemeye esas tazminat olarak bu tutar kullanılacaktır.

Sovtaj değerinin A sigorta şirketine kalacağı durumda yapılacak hesaplama işlemleri

Sovtaj değeri üzerinden eksik sigorta oranı tutarı hesaplanır.

12.000,00 TL x 0,67 = 8.040,00 TL

Sovtaj değeri üzerinden %2 muafiyet oranı tutarı hesaplanır.

12.000,00 TL x 0,02 = 240,00 TL

Eksik sigorta oranı tutarı ile muafiyet oranı tutarı toplanır. Çıkan sonuç Örnek 2'nin 2. durumunda verilen sovtaj değerinden çıkarılır.

8.040,00 TL + 240,00 TL = 8.280,00 TL

12.000,00 TL - 8.280,00 TL = 3.720,00 TL 1. sovtaj tutarı

Yangın söndürme sistemi sebebiyle Filiz Hanım'a yapılan %20 oranındaki indirim tutarı hesaplanır.

3.720,00 TL x 0,2 = 744,00 TL

Sovtaj tutarı 1'den Filiz Hanım'a yapılan indirim tutarı çıkartılır.

3.720,00 TL - 744,00 TL = 2.976,00 TL sovtaj tutarı 2

(Tüm indirim ve oranlamaların uygulandığı en son tutardır.)

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar + Soruda verilen sovtaj değeri - Sovtaj tutarı 2

= 20.560,00 TL + 12.000,00 TL - 2.976,00 TL

= 29.584,00 TL tazminat ödenir.

Sovtaj değerinin sigortalı Filiz Hanım'a kalacağı durumda yapılacak hesaplama işlemleri

Yapılan tüm hesaplama işlemleri aynıdır. Aralarındaki tek işlem farkı son kısımdaki hesaplama uygulamasındadır. Bu uygulama aşağıda gösterilmiştir.

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar - Sovtaj tutarı 2

= 20.560,00 TL - 2.976,00 TL

= 17.584,00 TL tazminat ödenir.

3. Durumun hesaplaması:

Örnek 1'in 3. durumunda sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar 76.000,00 TL olarak bulunmuştu. Örnek 2'nin 3. durumunun çözümünde ödemeye esas tazminat olarak bu tutar kullanılacaktır.

Sovtaj değerinin A sigorta şirketine kalacağı durumda yapılacak hesaplama işlemleri

Sovtaj değeri üzerinden eksik sigorta oranı tutarı hesaplanır.

120.000,00 TL x 0,67 = 80.400,00 TL

Sovtaj değeri üzerinden %2 muafiyet oranı tutarı hesaplanır.

120.000,00 TL x 0,02 = 2.400,00 TL

Eksik sigorta oranı tutarı ile muafiyet oranı tutarı toplanır. Çıkan sonuç Örnek 2'nin 3. durumunda verilen sovtaj değerinden çıkartılır.

80.040,00 TL + 2.400,00 TL = 82.440,00 TL

120.000,00 TL - 82.440,00 TL = 37.560,00 TL sovtaj tutarı 1

Yangın söndürme sistemi sebebiyle Filiz Hanım'a yapılan %20 oranındaki indirim tutarı hesaplanır.

37.560,00 TL x 0,2 = 7.512,00 TL

Sovtaj tutarı 1'den Filiz Hanım'a yapılan indirim tutarı çıkartılır.

37.560,00 TL - 7.512,00 TL = 30.048,00 TL sovtaj tutarı 2

(Tüm indirim ve oranlamaların uygulandığı en son tutardır.)

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar + Soruda verilen sovtaj değeri - Sovtaj tutarı 2

= 76.000,00 TL + 120.000,00 TL - 30.048,00 TL

= 165.952,00 TL tazminat ödenir.

Sovtaj değerinin sigortalı Filiz Hanım'a kalacağı durumda yapılacak hesaplama işlemleri

Yapılan tüm hesaplama işlemleri aynıdır. Aralarındaki tek işlem farkı son kısımdaki hesaplama uygulamasındadır. Bu uygulama aşağıda gösterilmiştir.

A sigorta şirketinin Filiz Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarı hesaplanır.

Sigorta şirketinin ödemesi gereken tutar - Sovtaj tutarı 2

= 76.000,00 TL - 30.048,00 TL

= 45.952,00 TL tazminat ödenir.

ETKİNLİK

Eda Hanım, sigorta değeri 200.000,00 TL olan restoranını hırsızlığa karşı P Sigorta Şirketine sigorta bedeli 100.000,00 TL olarak sigortalatmıştır. Eda Hanım restoranında hırsızlığa karşı alarm sistemi olduğunu sigorta şirketine bildirmiştir. Bunun üzerine sigorta şirketi alarm sistemi olmasından dolayı poliçe primi tahsilatında %10 oranında indirim yapmıştır.

Sigorta sözleşmesi yürürlükteyken Eda Hanım'ın restoranında bir hırsızlık olayı yaşanmıştır. Eksper tarafından yapılan incelemede Eda Hanım'ın kusuru olmaksızın alarm sisteminin çalışmadığı tespit edilmiştir. Alarm sistemi devreye girmeyip uyarı yapamadığı için Eda Hanım tarafından önlem alınamamıştır.

Yapılan incelemeler sonucu gerçekleşen hasar tutarının 40.000,00 TL olduğu tespit edilmiştir. Buna göre P sigorta şirketinin Eda Hanım'a ödemesi gereken tazminat tutarını hesaplayınız.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

Uygulamanın Amacı: Sigortalı veya sigorta ettirenin yükümlülüklerini kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Sigortalı veya sigorta ettirenin yükümlülüklerini içeren bir broşür çalışması hazırlayarak sergilemeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları

- Broşür konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Broşürün amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Broşürü metin ve görsel olarak tasarlayınız.
- Broşür ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak broşürünüzün tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Broşürde verilen bilgilerin doğru olmasına, Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Broşür içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Broşür hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Broşür hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Broşürünüzü en az A4 boyutunda hazırlayınız. Üçe katlayınız ve broşürünüzün her iki yüzünü de kullanınız.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigortalı veya Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

SİGORTALI VEYA SİGORTA ETİRENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ
UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, broşür çalışmasında konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, broşür çalışmasında konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, broşür çalışmasında konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; broşür çalışmasında konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; broşür çalışmasında konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, broşür çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Broşür Düzeni	10. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	11. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, broşür çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, broşür çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, broşür çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

2.3.8. Sorumluluk Sigortalarında Tazminat Hesaplanması

Sigortalı bireyleri ya da yanında çalışan kişileri çeşitli ihmal durumlarında doğabilecek maddi ve bedensel zararlara karşı güvence altına alan sigortalara **sorumluluk sigortaları** denir. Sorumluluk sigortalarının kapsamları imzalanan poliçelerde belirlenmektedir ve sigortalı kişinin sorumlu olduğu olumsuz durumlar sonucunda tazminat hakkı doğan kişilerin karşılaştıkları zarar, poliçe limitleri dâhilinde ödenmektedir.

Sorumluluk sigortalarında risk, sorumluluktur. Sigortalı kişinin kusurlu olarak üçüncü kişilere verdiği ya da kusursuz olmakla birlikte kanunen sigortalıya mal olan maddi, bedenî ve bazı durumlarda manevi zararları karşılayan sigortalardır. Sorumluluk sigortalarında tazminat şirketin kendi müşterisine değil, zarar görene ödenmektedir.

2.3.8.1. Maddi Tazminat

Sigorta şirketleri sorumluluk sigortalarında, oluşan maddi zararları karşılamak için sigorta sözleşmesinde ödenecek en yüksek tutarı belirtir. Poliçe üzerinde belirtilen bu tutara göre sigorta kapsamı dâhilinde zarar gören kişilere tazminat ödenmektedir (Görsel 2.33). Bazı sigortalarda sigorta bedeli zarara uğrayan kişi ya da araç başına ve her bir risk için toplam olarak veya olan her kaza için oluşturulabilmektedir. Bu sebeple ödenecek tazminat tutarının belirlenmesinde sigorta bedelinin olay ya da kişi başına vb. belirlenip belirlenmediği dikkate alınır.

Görsel 2.33: Maddi tazminat

Trafik sigortası yaptırılması zorunlu olan sorumluluk sigortalarında sigorta bedellerinin asgari tutarını belirleyen genelde kamu otoritesidir. Takvim yılının başından itibaren geçerli olacak şekilde teminat limitleri açıklanır. Yıl içinde asgari teminat tutarlarında bir artış olursa artırımın geçerli olduğu tarihten önce ve sonra tanzimi yapılan poliçelerin teminatları arasında farklılık olacaktır. Bu farklılıklar teminatların kamu otoritesi tarafından belirlenen sigortalarda hükmü devam eden sigorta poliçeleri için de geçerlidir. Bu nedenle artırım gerçekleştirilip yürürlüğe girmesinden sonra oluşabilecek risk durumunda yapılacak tazminat ödemelerinde poliçede belirlenen değil, kamu otoritesinin en son belirlediği teminat limitleri esas alınır.

a) Zarar Görenlerin Çokluğu

Sorumluluk sigortalarında rizikonun gerçekleşmesi hâlinde birden fazla kişinin zarar gördüğü durumlar meydana gelebilir. Birden fazla zarar görenin olduğu tazminat hesaplamalarında kişi, araç ve olay başına gibi teminat limitlerinin birlikte uygulanmasına dikkat edilmelidir.

Zarar görenlerin toplam zararları, sigorta sözleşmesinde öngörülen olay başına toplam teminat tutarından fazla ise zarar görenlerden her birinin sigortacıya karşı yöneltebileceği tazminat talebinde teminat tutarının toplam zarara olan oranına bakılmaktadır. Ancak, kişi / araç başına olan teminat limitleri saklıdır.

Örnek 1: Ahmet Bey, B sigorta şirketinden trafik sigortası poliçesi satın almıştır. Almış olduğu sigorta poliçesinde kaza başına teminat limiti 86.000,00 TL, araç başına teminat limiti ise 43.000,00 TL'dir. Gerçekleşen trafik kazasında Ahmet Bey'in sürücüsü olduğu aracın %100 kusurlu olduğu ve 4 aracın zarar gördüğü tespit edilmiştir. Araçlarda oluşan zararlar aşağıda verilmiştir.

1. araçta 60.000,00 TL
2. araçta 34.000,00 TL
3. araçta 16.000,00 TL
4. araçta 10.000,00 TL

olmak üzere toplam 120.000,00 TL'lik zarar meydana gelmiştir. Verilen bilgilere göre ödenecek tazminat tutarlarını hesaplayınız.

BİLGİ KÖŞESİ

2021 yılındaki verilere göre bu limitler her yıl değişmektedir. Zorunlu Trafik Sigortasında araç başına verilen teminat limiti 43.000,00 TL, kaza başına verilen teminat limiti 86.000,00 TL'dir.

NOT 1: Ödenecek tazminat tutarlarının belirlenmesinde her bir araçta meydana gelen zararın toplam zarara oranı ile toplam teminat tutarı dikkate alınmalıdır.

Çözüm

Çözüm için kullanılacak bilgiler

Araçlarda oluşan toplam zarar tutarı: 120.000,00 TL

Kaza başına teminat limiti: 86.000,00 TL

Verilen bilgilere göre araçlar için ödenecek tazminat tutarları şu şekilde hesaplanır.

1. araç için ödenecek tazminat tutarı:

1. araçta meydana gelen zarar tutarı: 60.000,00 TL

Önce 1. araçta meydana gelen zarar tutarı tüm araçlarda oluşan zarar tutarına oranlanır:

$$\frac{60.000,00\ TL}{120.000,00\ TL} = \%50 \Rightarrow 0,5'dir.$$

Örnekte verilen sigorta kaza başına teminat limiti ile hesaplanan oran çarpılır.

86.000,00 TL x 0,5 = 43.000,00 TL 1. araç için B sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarıdır.

NOT 2: Birinci araç için yapılan hesaplama işlemleri ikinci, üçüncü ve dördüncü araçlar için de geçerlidir.

2. araç için ödenecek tazminat tutarı:

2. araçta meydana gelen zarar tutarı: 34.000,00 TL

$$\frac{34.000,00\ TL}{120.000,00\ TL} = \%28 \Rightarrow 0,28'dir \text{ (Hesaplama işlemi sonucu yuvarlanmıştır.).}$$

$$86.000,00\ TL \times 0,28 = 24.080,00\ TL$$ 2. araç için B sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarıdır.

3. araç için ödenecek tazminat tutarı:

3. araçta meydana gelen zarar tutarı: 16.000,00 TL

$$\frac{16.000,00\ TL}{120.000,00\ TL} = \%13 \Rightarrow 0,13'tür \text{ (Hesaplama işlemi sonucu yuvarlanmıştır.).}$$

$$86.000,00\ TL \times 0,13 = 11.180,00\ TL$$ 3. araç için B sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarıdır.

4. araç için ödenecek tazminat tutarı:

4. araçta meydana gelen zarar tutarı: 10.000,00 TL

$$\frac{10.000,00\ TL}{120.000,00\ TL} = \%8 \Rightarrow 0,8'dir.$$

$$86.000,00\ TL \times 0,08 = 6.880,00\ TL$$ 4. araç için B sigorta şirketinin ödeyeceği tazminat tutarıdır.

Örnek 2: Barış Bey C sigorta şirketi ile trafik sigortası poliçesi imzalamıştır. Poliçe kapsamında verilen teminat limiti araç başına 43.000,00 TL ve kaza başına 86.000,00 TL olarak belirlenmiştir. Gerçekleşen trafik kazasında Barış Bey'in %100 kusurlu olduğu ve 3 aracın zarar gördüğü tespit edilmiştir. Araçlardaki zarar miktarları aşağıdaki gibidir.

1. araçta 50.000,00 TL, 2. araçta 34.000,00 TL, 3. araçta 12.000,00 TL

olmak üzere toplam 96.000,00 TL'lik zarar meydana gelmiştir.

Verilen bilgilere göre ödenecek tazminat tutarlarını hesaplayınız.

Çözüm

NOT 1: Verilen bilgilere bakıldığında toplam zarar tutarı (96.000,00 TL) kaza başına toplam limiti (86.000,00 TL) aşmış ve 1. araçtaki 50.000,00 TL'lik zarar, toplam zarar tutarının yarısından fazla (96.000,00 TL / 2 = 48.000,00 TL) olduğundan bu örneğin çözümünde 1. araç için hesaplama işlemi farklı olacaktır.

1. araç için ödenecek tazminat tutarı:

1. araçta meydana gelen zarar tutarı: 50.000,00 TL

Bu araçta meydana gelen zarar tutarı yukarıdaki NOT 1'de belirtilen durumu oluşturduğundan bu araç için örnekte verilen araç başına teminat limiti olan 43.000,00 TL ödenecektir. Kalan 7.000,00 TL'lik tazminatı (50.000,00 TL - 43.000,00 TL = 7.000,00 TL) Barış Bey kendisi ödeyecektir.

2. araç için ödenecek tazminat tutarı:

2. araçta meydana gelen zarar tutarı: 34.000,00 TL

2. ve 3. araçta meydana gelen zarar tutarı toplanır.

34.000,00 TL + 12.000,00 TL = 46.000,00 TL

2. araçta meydana gelen zarar tutarı, 2. ve 3. araçta meydana gelen zarar tutarının toplamına bölünür. Bu araçta meydana gelen zarar tutarı ile bulunan sonuç çarpılarak hesaplanır.

$$\frac{34.000{,}00\ TL}{46.000{,}00\ TL} = \%74 \Rightarrow 0{,}74\text{'tür}$$ (Hesaplama işlemi sonucu yuvarlanmıştır.).

$43.000{,}00\ TL \times 0{,}74 = 31.820{,}00\ TL$ tazminat ödenir.

3. araç için ödenecek tazminat tutarı:

3. araçta meydana gelen zarar tutarı: 12.000,00 TL

2. ve 3. araçta meydana gelen zarar tutarı toplanır.

34.000,00 TL + 12.000,00 TL = 46.000,00 TL

3. araçta meydana gelen zarar tutarı, 2. ve 3. araçta meydana gelen zarar tutarının toplamına bölünür. Bu araçta meydana gelen zarar tutarı ile bulunan sonuç çarpılarak hesaplanır.

$$\frac{12.000{,}00\ TL}{46.000{,}00\ TL} = \%26 \Rightarrow 0{,}26\text{'dır.}$$

$43.000{,}000\ TL \times 0{,}26 = 11.180{,}00\ TL$ tazminat ödenir.

Örnek 3: Deniz Hanım S sigorta şirketi ile trafik sigortası poliçesi imzalamıştır. Kesilen poliçe kapsamında verilen teminat limiti araç başına 43.000,00 TL, kaza başına verilen limitin 86.000,00 TL'dir. Gerçekleşen kazada Deniz Hanım'ın %100 kusurlu olduğu tespit edilmiştir. Kaza sonucunda Karayollarına ait yol kenarındaki bariyerlerde 100.000,00 TL'lik zarar meydana geldiği, kazaya karışan bir araçta da 30.000,00 TL'lik zarar olduğu belirlenmiştir. Toplam zarar tutarının 130.000,00 TL olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ödenecek tazminat tutarını hesaplayınız.

Çözüm

Verilen örnekte meydana gelen zarar sadece Karayollarına ait olan bariyerlerde olsaydı kaza başına verilen limit 86.000,00 TL, bariyerlerde oluşan zarar 100.000,00 TL olduğu için 86.000,00 TL tazminat ödenirdi. Ancak bariyerler dışında zarar gören araç da olduğu için tazminat hesaplaması yapılır.

Bariyerler için ödenecek tazminat hesaplaması aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$\text{Kaza başına teminat limiti} \times \left(\frac{\text{Bariyerde oluşan zarar tutarı}}{\text{Kazada olan toplam zarar tutarı}} \right)$$

$$= 86.000{,}00\ TL \times \underbrace{\left(\frac{100.000{,}00\ TL}{130.000{,}00\ TL} \right)}_{\text{Sonuç yuvarlanmıştır.}} \Rightarrow 86.000{,}00\ TL \times 0{,}77 = 66.220{,}00\ TL$$

Araç için ödenecek tazminat hesaplaması aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$\text{Kaza başına teminat limiti} \times \left(\frac{\text{Araçta oluşan zarar tutarı}}{\text{Kazada olan toplam zarar tutarı}} \right)$$

$$= 86.000{,}00 \text{ TL} \times \left(\frac{30.000{,}00 \text{ TL}}{130.000{,}00 \text{ TL}} \right) \Rightarrow 86.000{,}00 \text{ TL} \times 0{,}23 = 19.780{,}00 \text{ TL}$$

Örnek 4: Bir tekstil fabrikasının sahibi olan Ela Hanım, E sigorta şirketi ile iş yerinde meydana gelebilecek ve kendisine yöneltilebilecek zararlara karşı toplam değeri 1.200.000,00 TL olan ve kişi başına 200.000,00 TL teminat içeren bir mali sorumluluk sigortası yaptırmıştır.

İş yerinde meydana gelen bir patlama sonucu 6 işçi hayatını kaybetmiş olup şirket veya mahkeme tarafından yaptırılan hesaplamada hayatını kaybeden her işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları için aşağıda belirtilen tutarlarda destekten yoksun kalma tazminatı (DYK) tazminatı ödemesi gerekmektedir.

Hesaplanan DYK tazminat tutarları şu şekildedir.

1. işçi için 60.000,00 TL
2. işçi için 50.000,00 TL
3. işçi için 40.000,00 TL
4. işçi için 80.000,00 TL
5. işçi için 50.000,00 TL
6. işçi için 70.000,00 TL

İşçilerin toplam zarar tutarı 350.000,00 TL'dir.

Ödenecek kişi başı tazminat tutarlarını hesaplayınız.

Çözüm

Risk sonrası zarar gören kişi sayısı poliçeyle teminata dâhil edilen kişi sayısına eşit ya da daha az (Örnek 4'teki poliçeye göre 1.200.000,00 TL / 200.000,00 TL = 6 Kişi) ise sadece kişi başına gelen zarar tutarının poliçedeki kişi başı teminat tutarından fazla olup olmadığı kontrol edilir. Eğer kişi başı teminat limitini aşmıyor ise tüm zararları sigorta şirketi karşılar.

Kişi başına ödenecek tazminat limiti poliçede 200.000,00 TL belirlendiğinden ve kişilere gelen zararlar bu tutarı aşmadığından E sigorta şirketi tarafından her işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına ödenecek DYK tazminat tutarı aşağıdaki gibidir.

1. işçi için 60.000,00 TL
2. işçi için 50.000,00 TL
3. işçi için 40.000,00 TL
4. işçi için 80.000,00 TL
5. işçi için 50.000,00 TL
6. işçi için 70.000,00 TL

Örnek 5: Bir boya fabrikasının sahibi olan Kuzey Bey, F sigorta şirketinden iş yerinde meydana gelebilecek ve kendisine yöneltilebilecek zararlara karşı toplam değeri 800.000,00 TL olan ve kişi başına 100.000,00 TL teminat içeren bir mali sorumluluk sigortası yaptırmıştır.

İş yerinde meydana gelen bir patlama sonucu 6 işçi hayatını kaybetmiş olup şirket veya mahkeme tarafından yaptırılan hesaplamada hayatını kaybeden her işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları için aşağıda belirtilen tutarlarda DYK tazminatı ödemesi gerekmektedir.

Hesaplanan DYK tazminat tutarları şu şekildedir.

1. işçi için 70.000,00 TL
2. işçi için 50.000,00 TL
3. işçi için 60.000,00 TL
4. işçi için 120.000,00 TL
5. işçi için 115.000,00 TL
6. işçi için 110.000,00 TL

Toplam zarar tutarı 525.000,00 TL'dir.

Ödenecek kişi başı tazminat tutarlarını hesaplayınız.

Çözüm

Risk sonrası zarar gören kişi sayısı poliçeyle teminata dâhil edilen kişi sayısına eşit ya da daha az (Örnek 5'teki poliçeye göre 800.000,00 TL / 100.000,00 TL = 8 Kişi) olup kişi başına gelen zarar tutarları kişi başına teminat limitini aştığında sigorta şirketi her bir zarar gören kişi başına belirlenen limit kadar tazminat öder.

Kişi başına verilen teminat limiti 100.000,00 TL olduğundan F sigorta şirketi tarafından hayatını kaybeden işçilerin eş ve çocuklarına ödenecek DYK tazminat tutarları aşağıda verilmiştir.

1. işçi için 70.000,00 TL
2. işçi için 50.000,00 TL
3. işçi için 60.000,00 TL
4. işçi için 100.000,00 TL
5. işçi için 100.000,00 TL
6. işçi için 100.000,00 TL

NOT: Poliçede belirtilen kişi başı ödenecek tazminat tutarı 100.000,00 TL belirlendiğinden F sigorta şirketi tarafından 100.000,00 TL ödenir. 100.000,00 TL'yi aşan kısım işveren Kuzey Bey tarafından ödenir.

Kalan zarar tutarı / İşveren (Kuzey Bey) tarafından hayatını kaybeden işçilerin eş ve çocuklarına ödenecek tazminat tutarları verilmiştir:

1. işçi için 0 TL
2. işçi için 0 TL
3. işçi için 0 TL
4. işçi için 40.000,00 TL
5. işçi için 20.000,00 TL
6. işçi için 10.000,00 TL

Örnek 6: Eymen Bey bir doğrama mobilya atölyesinin sahibidir. G sigorta şirketinden işveren olarak iş yerinde meydana gelebilecek ve kendisine yöneltilebilecek zararlara karşı toplam değeri 900.000,00 TL olan ve kişi başına 100.000,00 TL teminat içeren bir mali sorumluluk sigortası yaptırmıştır.

İş yerinde meydana gelen bir kaza sonucu 10 işçi hayatını kaybetmiş olup şirket veya mahkeme tarafından yaptırılan hesaplamada hayatını kaybeden her işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları için aşağıda belirtilen tutarlarda DYK tazminatı ödemesi gerekmektedir.

Hesaplanan DYK tazminat tutarları şu şekildedir.

1. işçi için 70.000,00 TL
2. işçi için 50.000,00 TL
3. işçi için 60.000,00 TL
4. işçi için 35.000,00 TL
5. işçi için 45.000,00 TL
6. işçi için 50.000,00 TL
7. işçi için 65.000,00 TL
8. işçi için 35.000,00 TL
9. işçi için 72.000,00 TL
10. işçi için 68.000,00 TL

Toplam zarar tutarı 550.000,00 TL'dir.

Ödenecek kişi başı tazminat tutarlarını hesaplayınız.

Çözüm

Risk sonrası zarar gören kişi sayısı poliçeyle teminata dâhil edilen kişi sayısından daha fazla (Örnek 6'daki poliçeye göre 900.000,00 TL / 100.000,00 TL = 9 kişi) fakat toplam zarar poliçedeki toplam teminatı ve kişi başına gelen zarar tutarları da poliçede belirtilen kişi başına teminat limitini aşmadığı için hayatını kaybeden işçilerin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına G sigorta şirketi tarafından ödeme yapılır.

Kişi başına verilen teminat limiti 100.000,00 TL olduğundan G sigorta şirketi tarafından hayatını kaybeden işçilerin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına ödenecek DYK tazminat tutarları aşağıda verilmiştir.

1. işçi için 70.000,00 TL
2. işçi için 50.000,00 TL
3. işçi için 60.000,00 TL
4. işçi için 35.000,00 TL
5. işçi için 45.000,00 TL
6. işçi için 50.000,00 TL
7. işçi için 65.000,00 TL
8. işçi için 35.000,00 TL
9. işçi için 72.000,00 TL
10. işçi için 68.000,00 TL

Örnek 7: Songül Hanım bir tekstil atölyesinin sahibidir. H sigorta şirketi ile işveren olarak iş yerinde meydana gelebilecek ve kendisine yöneltilebilecek zararlara karşı toplam değeri 1.000.000,00 TL olan ve kişi başına 100.000,00 TL teminat içeren bir mali sorumluluk sigortası yaptırmıştır.

İş yerinde meydana gelen bir kaza sonucu 13 işçi hayatını kaybetmiş olup şirket veya mahkeme tarafından yaptı-

rılan hesaplamada hayatını kaybeden her işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocukları için aşağıda belirtilen tutarlarda DYK tazminatı ödemesi gerekmektedir.

Hesaplanan DYK tazminat tutarları şu şekildedir.

1. işçi için 80.000,00 TL
2. işçi için 100.000,00 TL
3. işçi için 90.000,00 TL
4. işçi için 100.000,00 TL
5. işçi için 100.000,00 TL
6. işçi için 80.000,00 TL
7. işçi için 100.000,00 TL
8. işçi için 90.000,00 TL
9. işçi için 100.000,00 TL
10. işçi için 80.000,00 TL
11. işçi için 100.000,00 TL
12. işçi için 80.000,00 TL
13. işçi için 100.000,00 TL

Toplam zarar tutarı 1.200.000,00 TL'dir.

Ödenecek kişi başı tazminat tutarlarını hesaplayınız.

Çözüm

Risk sonrası zarar gören kişi sayısı poliçeyle teminata dâhil edilen kişi sayısından daha fazla (Örnek 7'deki poliçeye göre 1.000.000,00 TL / 100.000,00 TL = 10 kişi) ve toplam zarar poliçe kapsamındaki toplam teminatı aşmakta ancak kişi başı zararların hiçbiri de poliçede belirtilen kişi başı teminatı aşmamakta ise zarar gören kişi başına, kendi zararının toplam zarar içindeki payı ile toplam teminatın çarpılması sonucu bulunan tutarda tazminat ödenir. H sigorta şirketi poliçede belirtilen toplam teminat tutarında tazminat ödemek zorundadır.

1. işçi için ödenecek tazminat tutarı:

$$\frac{\text{1. İşçinin zarar tutarı}}{\text{İşçilerin toplam zarar tutarı}} = \frac{80.000{,}00\ \text{TL}}{1.200.000{,}00\ \text{TL}} = \%7 \Rightarrow 0{,}07$$ (Hesaplama işlemi sonucu yuvarlanmıştır.)

Örnek 7'deki poliçede verilen toplam teminat tutarıyla yüzdeye çevrilen sonuç çarpılarak H sigorta şirketinin 1. işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına ödemesi gereken destekten yoksun kalma tazminat tutarı hesaplanır.

1.000.000,00 TL x 0,07 = 70,000,00 TL 1. işçinin eş ve çocuklarına ödenecek tazminat tutarıdır.

2. işçi için ödenecek tazminat tutarı:

$$\frac{\text{2. İşçinin zarar tutarı}}{\text{İşçilerin toplam zarar tutarı}} = \frac{100.000{,}00\ \text{TL}}{1.200.000{,}00\ \text{TL}} = \%0{,}08 \Rightarrow 0{,}08$$

Örnek 7'deki poliçede verilen toplam teminat tutarıyla yüzdeye çevrilen sonuç çarpılarak H sigorta şirketinin 2. işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına ödemesi gereken destekten yoksun kalma tazminat tutarı hesaplanır.

1.000.000,00 TL x 0,08 = 80,000,00 TL 2. işçinin eş ve çocuklarına ödenecek tazminat tutarıdır.

3. işçi için ödenecek tazminat tutarı:

$$\frac{\text{3. İşçinin zarar tutarı}}{\text{İşçilerin toplam zarar tutarı}} = \frac{90.000{,}00\ \text{TL}}{1.200.000{,}00\ \text{TL}} = \%0{,}08 \Rightarrow 0{,}8$$ (Hesaplama işlemi sonucu yuvarlanmıştır.)

Örnek 7'deki poliçede verilen toplam teminat tutarıyla yüzdeye çevrilen sonuç çarpılarak H sigorta şirketinin 3. işçinin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına ödemesi gereken destekten yoksun kalma tazminat tutarı hesaplanır.

1.000.000,00 TL x 0,08 = 80,000,00 TL 3. işçinin eş ve çocuklarına ödenecek tazminat tutarıdır.

NOT 1: Diğer işçilerin bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarına ödenmesi gereken DYK tazminat tutarı 1, 2 ve 3. işçilerin hesaplamalarındaki işlemler yapılarak bulunur.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenlerin Çokluğu Hâlinde Maddi Tazminat Hesaplaması

Uygulamanın Amacı: Sorumluluk sigortalarında zarar görenlerin çokluğu hâlinde maddi tazminat hesaplamasını kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Sorumluluk sigortalarında maddi tazminat ödenmesinde zarar görenlerin çokluğu konusuyla ilgili hesaplama işlemleri örnekleri oluşturup bunların çözümlerini içeren bir sunum hazırlayınız.

İşlem Basamakları

- Sunum konusu ile ilgili yeterli kaynak araştırması yapınız.
- Sunumunuzu metin ve matematik işlemler olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıklarınızı ve cihaz kontrolünüzü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Sunumda verilen bilgilerin doğru olmasına ve Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenlerin Çokluğu Hâlinde Maddi Tazminat Hesaplaması ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Sunumdaki bilgileri görsellerle destekleyiniz.
- Sunumda Türkçe yazım kurallarına, beden dili ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sorumluluk Sigortalarında Zarar Görenlerin Çokluğu Hâlinde Maddi Tazminat Hesaplaması Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

SORUMLULUK SİGORTALARINDA ZARAR GÖRENLERİN ÇOKLUĞU HÂLİNDE MADDİ TAZMİNAT HESAPLAMASI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi..	1
Materyal	7. Öğrenci; konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Sunum Düzeni	10. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullandı.	3
	11. Öğrenci, Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	12. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, zaman yönetimi açısından verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	14. Öğrenci, sunumu verilen sürede yaptı fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	15. Öğrenci, hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

b) Trafik Sigortası (Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası) ile İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortasının Birlikte Uygulanması

Trafik sigortası teminatlarının gerçekleşen zararı karşılamada yetersiz kalması hâlinde ve aşan kısmı karşılamak üzere devreye giren isteğe bağlı sigortaya **İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortası (İMSS)** denir. Trafik sigortası olmasa dahi İMSS devreye girer. Bir hasar meydana geldiğinde trafik sigortasının mevcut olmaması durumunda trafik sigortası teminatları dâhilinde ödenmesi gereken tazminat tutarının sigorta ettiren tarafından ya da gerekli hâllerde Güvence Hesabı tarafından ödenmesi gerekmektedir.

İMSS poliçelerinde teminat limitlerinin belirlenmesinde bazı sigorta şirketleri tarafından tüm tazminatlar için ortak bir limit belirlenirken bazı sigorta şirketleri tarafından ise maddi tazminat ile ölüm ve sakatlık tazminatları için ayrı ayrı teminat limitleri belirlenmektedir.

Sigorta şirketleri trafik sigortası limitlerini aşan bir zarar ile karşılaştıklarında aşan kısmı İMSS, teminat limitleri dâhilinde ve gerektiği durumlarda orantı yoluyla ödeme yapmaktadırlar.

İMSS, gerçekleşen zararın trafik sigortası maddi tazminat, ölüm ve sakatlanma teminat limitlerini aşması hâlinde devreye girecektir.

Örnek 1: Çağla Hanım I sigorta şirketi ile trafik sigortası poliçesi imzalamıştır. Poliçe kapsamında verilen teminat limiti araç başına 43.000,00 TL ve kaza başına 86.000,00 TL olarak belirlenmiştir. Sigorta konusu aracı kullanan sürücü Çağla Hanım trafikte seyir hâlindeyken önündeki 4 araca da çarparak hasara yol açmış olup araçlardaki hasar durumları aşağıdaki gibidir.

1. araçta 90.000,00 TL 3. araçta 18.000,00 TL

2. araçta 26.000,00 TL 4. araçta 6.000,00 TL olmak üzere toplam 140.000,00 TL'lik zarar meydana gelmiştir. Verilen bilgilere göre ödenecek tazminat tutarlarını hesaplayınız.

Çözüm

1. araç için ödenecek tazminat tutarı:

Araçta meydana gelen zarar, toplam zararın %50'sinden fazla olduğu için öncelikle araç başına teminat limiti devreye girecektir. Meydana gelen zarar için araç başına teminat tutarı olan 43.000,00 TL ödenecek tazminat olarak belirlenecek ve trafik sigortası kapsamında kalan teminat tutarı diğer araçlar arasında paylaştırılacaktır.

Araçta meydana gelen zarardan trafik sigortası kapsamında kalan teminat tutarı çıkarılarak trafik sigortası tarafından karşılanmayacak tutar bulunur.

90.000,00 TL - 43.000,00 TL = 47.000,00 TL'dir.

2. araç için ödenecek tazminat tutarı:

Önce 2, 3 ve 4. araçlarda oluşan zarar tutarları toplanır.

26.000,00 TL + 18.000,00 TL + 6.000,00 TL = 50.000,00 TL

2. araçta oluşan zarar, 2, 3 ve 4. araçlarda oluşan toplam zarar tutarına oranlanır.

$$\frac{26.000{,}00\ TL}{50.000{,}00\ TL} = \%52 \Rightarrow 0{,}52\text{'dir.}$$

Trafik sigortasının ödeyeceği tazminat tutarı, hesaplama işleminde örnekte verilen araç başına teminat limitiyle hesaplanan oranın çarpılmasıyla bulunur.

43.000,00 TL x 0,52 = 22.360,00 TL

26.000,00 TL - 22.360,00 = 3.640,00 TL trafik sigortasının ödemediği tutardır.

3. araç için ödenecek tazminat tutarı:

2, 3 ve 4. araçlarda oluşan zarar tutarları toplanır.

26.000,00 TL + 18.000,00 TL + 6.000,00 TL = 50.000,00 TL

3. araçta oluşan zarar, 2, 3 ve 4. araçlarda oluşan zarar tutarına oranlanır.

$$\frac{18.000{,}00\ TL}{50.000{,}00\ TL} = \%36 \Rightarrow 0{,}36\text{'dır.}$$

Trafik sigortasının ödeyeceği tazminat tutarı, hesaplama işleminde örnekte verilen araç başına teminat limitiyle hesaplanan oranın çarpılmasıyla bulunur.

43.000,00 TL x 0,36 = 15.480,00 TL

18.000,00 TL - 15.480,00 TL = 2.520,00 TL trafik sigortasının ödemediği tutardır.

4. araç için ödenecek tazminat tutarı:

2, 3 ve 4. araçlarda oluşan zarar tutarları toplanır.

26.000,00 TL + 18.000,00 TL + 6.000,00 TL = 50.000,00 TL

4. araçta oluşan zarar, 2, 3 ve 4. araçlarda oluşan zarar tutarına oranlanır.

$$\frac{6.000{,}00\ TL}{50.000{,}00\ TL} = \%12 \Rightarrow 0{,}12\text{'dir.}$$

Trafik sigortasının ödeyeceği tazminat tutarı, hesaplama işleminde örnekte verilen araç başına teminat limitiyle hesaplanan yüzdelik oranın çarpılmasıyla bulunur.

43.000,00 TL x 0,12 = 5.160,00 TL

6.000,00 TL - 5.160,00 TL = 840,00 TL trafik sigortasının ödemediği tutardır.

Kazada zarar gören dört aracın trafik sigortası kapsamında ödenmeyecek tutarları toplanır.

47.000,00 TL + 3.640,00 TL + 2.520,00 TL + 840,00 TL = 54.000,00 TL

Verilen örnek olayda kaza sonucu meydana gelen toplam hasar 140.000,00 TL olmasına rağmen trafik sigortası kapsamında şirket tarafından 86.000,00 TL'lik kısmı ödenmiştir. Kazaya neden olan kişinin 27.000,00 TL bedelli ihtiyari mali sorumluluk sigortasının da mevcut olması hâlinde 27.000,00 TL teminat limitinin zarar görenler arasında aşağıdaki şekilde paylaştırılması gerekmektedir.

$$\text{Tazminat ödeme oranı} = \frac{27.000{,}00\ TL}{54.000{,}00\ TL} = \%50 \Rightarrow 0{,}5$$

1. araç için ödenecek tazminat tutarı: 47.000,00 TL x 0,5 = 23.500,00 TL
2. araç için ödenecek tazminat tutarı: 3.640,00 TL x 0,5 = 1.820,00 TL
3. araç için ödenecek tazminat tutarı: 2.520,00 TL x 0,5 = 1.260,00 TL
4. araç için ödenecek tazminat tutarı: 840,00 TL x 0,5 = 420,00 TL

NOT 1: Yukarıda yapılan hesaplama işlemi sonucunda bulunan tazminat tutarlarının toplamı, örnekte verilen İMSS bedeliyle aynı olmak zorundadır.

23.500,00 TL + 1.820,00 TL + 1.260,00 TL + 420,00 TL = 27.000,00 TL

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Trafik Sigortası ile İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortasının Birlikte Uygulanması

Uygulamanın Amacı: Trafik sigortası ile ihtiyari mali sorumluluk sigortasının birlikte uygulanmasının önemini kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Trafik sigortası ile ihtiyari mali sorumluluk sigortasının birlikte kullanımı hesaplama örneğini gösteren bir afiş çalışması hazırlayarak sergilemeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları

- Afiş konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Afişin amacına uygun mesajı ve hesaplama örnekleri içeren bir uygulama örnekleri oluşturunuz.
- Afiş ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak panonuzun sergilenmesini gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Afişte verilen bilgilerin doğru olmasına ve Trafik Sigortası ile İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortasının Birlikte Uygulanması ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Afişte içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Afiş hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Afiş hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Afişinizi en az A3 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Trafik Sigortası ile İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortasının Birlikte Uygulanması Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

TRAFİK SİGORTASI İLE İHTİYARİ MALİ SORUMLULUK SİGORTASININ BİRLİKTE UYGULANMASI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; afiş çalışmasında konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; afiş çalışmasında konuya konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, afiş çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	10. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	11. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, afiş çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

c) Zarardan Birden Fazla Sigortacının Sorumluluğu

Birden fazla kişi bir zararın olmasına neden olmuş ise sorumluluk sigortaları kapsamında oluşan bu durumda her bir kişinin riskin oluşmasındaki hata payına göre oluşan zararı karşılaması gerekmektedir. Bu nedenle zararın meydana gelmesine neden olan her bir kişiye sorumluluk sigortası kapsamında tazminat ödemesi sağlayacak sigorta ile emeklilik şirketleri de sigortalıların sorumlu olduğu hata oranında hasarı karşılamak için yükümlü durumundadırlar. Örneğin meydana gelen bir trafik kazasında Y ve Z araçları, A aracına zarar vermişlerdir. Bu kazada Y aracı %30, Z aracı ise %70 oranında kusurludur. Bu araçlara trafik sigortası veren şirketler araç başına maddi teminat limitini dikkate alarak A aracına zarar veren Y aracı için %30, Z aracı için de %70 oranlarında tazminat ödeyeceklerdir.

Oluşan zararlarda sigortalıların kusurları oranında ve poliçede belirtilen teminat limitleri dikkate alınarak sigorta şirketlerinin tazminatın doğru ve eksiksiz ödenmesinde hassas davranmaları gerekir. Sigorta şirketinin, sigortalının kusuru oranında ve poliçede belirtilen teminat limiti göz önüne alınarak tazminat tutarını ödeyip ödemediği, ödediği tutarın doğru olup olmadığı incelemeye alınır.

> Niyet ok gibidir. Niyeti kötü olanın attığı ok kendine döner.
>
> Hazreti Ali

ç) Karayolları Dışında Oluşan Hasarlar

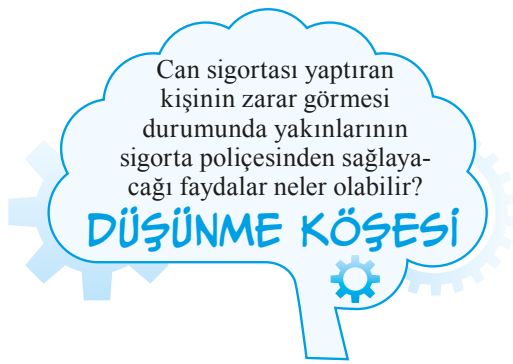
Karayollarında olan zararları trafik sigortası karşılar. Uygulamada yaşanan sorunlardan biri gerçekleşen kaza yerinin karayolu olarak kabul edilip edilmediğidir (Görsel 2.34).

Görsel 2.34: Karayolunda gerçekleşmiş bir kaza

Aksine bir hüküm olmadığında durum aşağıdaki kanunda belirtildiği gibidir.

- "Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj, yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiği için faydalanılan yerler ile,
- erişme kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlarında da, bu kanun hükümleri uygulanır." denilmektedir. (*2918 sayılı Trafik Kanunu'nun 2. maddesinin a ve b bendi*).

ETKİNLİK

Derya Hanım Y sigorta şirketi ile trafik sigortası poliçesi imzalamıştır. Kesilen poliçe kapsamında verilen teminat limiti araç başına 43.000,00 TL, kaza başına verilen teminat limiti ise 86.000,00 TL'dir. Gerçekleşen bir kazada Derya Hanım'ın %100 kusurlu olduğu tespit edilmiştir. Kaza sonucunda Derya Hanım'ın karayollarına ait yol kenarındaki trafik lambalarına 30.000,00 TL'lik, önündeki araca da 70.000,00 TL'lik zarar verdiği belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonrasında toplam zarar tutarının 100.000,00 TL olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ödenecek tazminat tutarını hesaplayınız.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sorumluluk Sigortalarında Maddi Tazminat Ödenmesinde Zarardan Birden Fazla Sigortacının Sorumlu Olması ve Karayolları Dışında Oluşan Hasarlar

Uygulamanın Amacı: Sorumluluk sigortalarında maddi tazminat ödenmesinde zarardan birden fazla sigortacının sorumlu olması ve karayolları dışında oluşan hasarları kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: : Zarardan birden fazla sigortacının sorumlu olması ve karayolları dışında oluşan hasarları gösteren bir şema çalışması hazırlayarak sergilemeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları

- Şema konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Şemanın amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Şema ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Şemada verilen bilgilerin doğru olmasına ve Sorumluluk Sigortalarında Maddi Tazminat Ödenmesinde Zarardan Birden Fazla Sigortacının Sorumlu Olması ve Karayolları Dışında Oluşan Hasarlar ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Şema içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Şema hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Şema hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Şemanızı en az A3 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sorumluluk Sigortalarında Maddi Tazminat Ödenmesinde Zarardan Birden Fazla Sigortacının Sorumlu Olması ve Karayolları Dışında Oluşan Hasarlar Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

SORUMLULUK SİGORTALARINDA MADDİ TAZMİNAT ÖDENMESİNDE ZARARDAN BİRDEN FAZLA SİGORTACININ SORUMLU OLMASI VE KARAYOLLARI DIŞINDA OLUŞAN HASARLAR UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; afiş çalışmasında konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; afiş çalışmasında konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, afiş çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	10. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	11. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, afiş çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

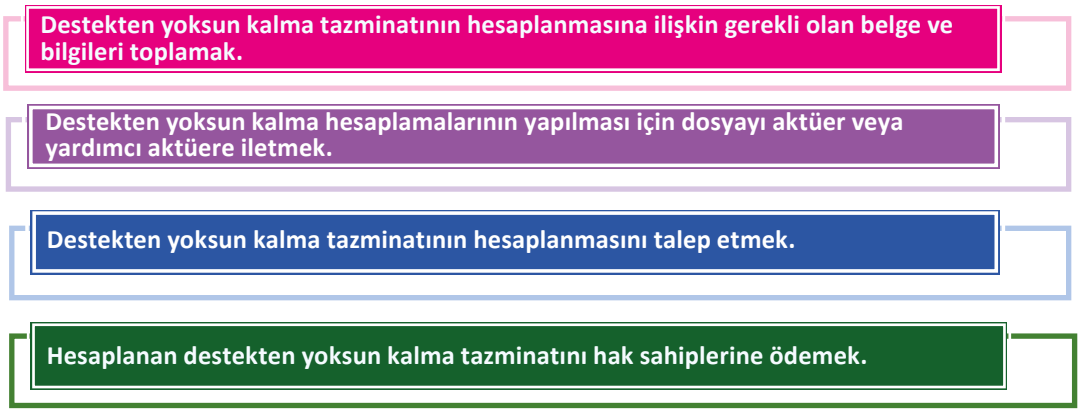
Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

2.3.8.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı (DYKT)

Sorumluluk sigortalarında sigortalı kişinin sorumlu olduğu bir ölüm olayı gerçekleşmesi durumunda ölen kişinin desteğinden yoksun kalan kimselerin kazanın meydana gelmesinden önceki sosyal ve ekonomik yaşam düzeylerinin devamının sağlanmasını amaçlayan tazminat türüne **destekten yoksun kalma tazminatı** denir. Sigorta şirketlerinin DYKT kapsamında bazı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bunlar Şekil 2.12'de verilmiştir.

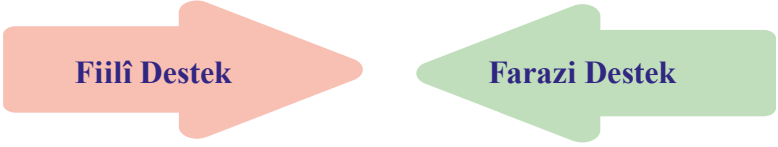
Şekil 2.12: : Sigorta şirketlerinin DYKT kapsamındaki görev ve sorumlulukları

Destekten yoksun kalma tazminatı aktüeryal hesaplamalar gerektirmektedir. Sigorta şirketlerinin hesaplamayı Hazine ve Maliye Bakanlığı nezdinde tutulan ve aktüerler siciline kayıtlı aktüerler ile yardımcı aktüerlere yaptırmaları gerekmektedir.

Sigorta şirketlerinin, DYKT'yi gerçek bir şekilde ödeyebilmesi için sorumluluk sigortaları kapsamında bir kişinin vefat etmesi hâlinde, ölen kişinin riskin gerçekleşmesinden önceki gerçek gelirini belirlemeye yönelik tüm çabayı göstermeleri ve bunu belgelemek üzere sunulan uygun bilgi ve belgeleri dikkate alarak tazminatın hesaplanmasını sağlamaları gerekmektedir.

Doğrudan bir zarar olmayıp yansıma yoluyla uğranılan bir zarar olan destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilmek için desteğin mirasçısı veya aile fertlerinden biri olmak gerekmemektedir.

Destek çeşitleri Şekil 2.13'te gösterilmiştir.

Şekil 2.13: Destek çeşitleri

- **Fiilî destek:** Ölümü durumunda diğer bir kimsenin bakımını kısmen veya tamamen fiilen üzerine almış ve ileride de bu durumu devam ettirecek olan kişidir. Örneğin anne ve baba çocuklar için fiilî destektir.
- **Farazi destek:** Ölümü durumunda ve daha önceden kimselerin bakımını kısmen veya tamamen karşılamadığı hâlde ileride üzerine alması muhakkak olan kişidir. Örneğin çocuklar anne ve baba için farazi destektir.

Fiilî desteğin gelirinin tespiti için ölenin hak sahiplerine yapacağı varsayılan yardımın devam edeceği süre içindeki yasal gelirinin ve mali imkânlarının dikkate alınması gerekir. Gelir kapsamına, elde edilen sabit veya aylık ücret yanında ek ödemeler ile ölenin bedenen çalışması durumunda yapmış olduğu hizmetlerin devam ettirilmesinin zorunlu olması hâlinde yapılması gereken ödemeler de dâhil edilmelidir. Örneğin sahibi olduğu bakkal dükkânını işleten bir kişinin vefatı hâlinde bakkal dükkânını işletmek üzere bir kişinin çalıştırılması zorunlu hâle gelecektir. Kanuna veya ahlaka aykırı olan gelirler destek gelirinin hesabında dikkate alınmamaktadır. Ücretli çalışan kişilerin vefat ettikleri tarihteki gelirlerine göre tazminatları tespit edilmektedir (Görsel 2.35). Ancak çalışan bu kişilerin gerçekte elde ettikleri kazançları ücret bordrolarına yansıtılmıyor olabilir. Bu nedenle hesaplama işleminde çalışanların asıl ücretlerinin araştırılıp buna göre tazminat hesaplaması yapılmalıdır.

Görsel 2.35: Ücretli çalışan işçi

Mağdur ya da mağdur yakınından DYKT hesaplamasında istenen belgelerden biri maaş bordrosudur. Genelde asgari geçim indirimi de dâhil olacak şekilde aylık net asgari ücret üzerinden hesaplama işlemi bordro verilemeyen taleplerde yapılmaktadır.

Farazi desteğin gelirini hesaplamak daha zor olmaktadır. Buradaki zorluk farazi desteğin çok küçük yaşta olması durumunda yaşasaydı ileride hangi meslekte yer alacağının veya ne kadar süre ile eğitime devam edeceğinin net şekilde belirlenmesinin zorluğudur. Daha işe başlama çağına gelmeyen çocuk ve gençlerin ileride elde edecekleri kazanç, bu kişilerin hangi işi ya da mesleği yapacakları ile ilgili varsayıma göre yapılmaktadır. Bu tahminde bazı faktörlerden yararlanılmaktadır.

Görsel 2.36: Baba mesleğine yakınlık

Çocuğun içinde bulunduğu sosyal yapı, ailevi durumu, eğitimi konusunda sahip olduğu imkânlar, zekâ seviyesi, yetenekleri, çocuğun baba mesleğine duyduğu yakınlık gibi unsurlar göz önünde tutularak değerlendirme yapılmaktadır (Görsel 2.36). Küçük yaşta farazi destek verecek çocuğun yaşaması hâlinde gelecekte elde edeceği kazanç daima asgari ücrete göre hesaplanır.

Örneğin farazi destek olan bir üniversite öğrencisinin vefatı durumunda, eğitim gördüğü bölümü bitiren birinin meslek yaşamındaki ortalama kazanç tutarı farazi desteğin kazancı olarak görülmelidir.

Sigorta şirketlerinin tazminat talep edenlere ödeme yapabilmeleri için talepte bulunan kişilerden istemeleri gereken bazı bilgi ve belgeler vardır. Bu bilgi ve belgeler aşağıda belirtilmiştir:

- Vefat edenin kimlik bilgileri ile meslek, eğitim, yaş, ikamet yeri bilgileri
- Vefat edenin desteğinden faydalanan veya ileride faydalanma ihtimali fazla olan kişilerle ilgili gerekli bilgi ve belgeler
- Vefat edenin gerçek gelirini araştırmak için gerekli bilgi ve belgeler
- Vefat edenin desteğinden faydalanan kişilerin ölüm olayı olmadan önceki ekonomik durumlarını sürdürebilmeleri için ihtiyaçları olan gelir miktarının tespit edilmesi ile ilgili bilgi ve belgeler
- Vefat edenin sabit ve değişken giderlerine ait bilgi ve belgeler
- Vefat edenin geride bıraktığı eşi var ise dul kalan eşinin tekrar evlenme durumunun olup olmadığının araştırılması ile ilgili bilgi ve belgeler
- Vefat eden eğer çocuk ise olası mesleği ile yaklaşık olarak geliri ile çalışacağı yaşa gelene kadar gerekecek yetiştirme masraflarının belirlenmesi ile ilgili bilgi ve belgelerdir.

Sigorta şirketleri tarafından istenen bilgi ve belgeler elde edildikten sonra hasar dosyası DYKT hesaplaması için aktüere gönderilmelidir. DYKT tutarının eksiksiz ve doğru bir şekilde hesaplanabilmesi için sigorta şirketinin gereken araştırmayı yapıp yapmadığı ile gereken araştırmalar yapıldıktan sonra hasar dosyasının aktüere geçişinin sağlanıp sağlanmadığı yapılan denetimde incelenir.

2.3.8.3. Sakatlık Tazminatı

Aniden oluşan bir risk sonucu kişinin zarar görerek vücudunda geçici ya da kalıcı sakatlık oluşabilir (Görsel 2.37). Sakatlık durumu, kişinin çalışarak kazanç sağlamasına engel oluşturması ve bu zarar durumuna karşı sigorta yaptırılmasından dolayı ödenmesi gereken tazminat türüne **sakatlık (maluliyet) tazminatı** adı verilir. Ekonomik olarak bir kayıp olmamasına rağmen kişinin yaşadığı geçici veya kalıcı sakatlık yüzünden hayat kalitesinin azalması ya da yaşayacağı ömür süresinin azalması gibi durumlarda da tazminat ödenmesi gerekir. Örneğin kişinin sol elini altı ay boyunca kullanamayacak olması ya da böbreklerinin zarar görmesi sebebiyle diyalize bağlı bir yaşam sürdürmek zorunda kalması vb. sakatlıklar tazminat ödenmesini gerektiren durumlardır.

Görsel 2.37: Bedenî sakatlık

Başbakanlık Hazine ve Maliye Bakanlığı Sigorta Denetleme Kurulunun 2016 yılı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre "Sorumluluk sigortalarında bir kişinin kaza sonucunda daimî olarak sakat kalması hâlinde sakatlık durumu genelde yetkili sağlık kurumlarınca 30.03.2013 tarih ve 28603 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre bir raporla belgelenmektedir (Görsel 2.38).

ÖZÜRLÜ SAĞLIK KURULU RAPORU FORMU (Ön Yüzü)

..... HASTANESİ ÖZÜRLÜ SAĞLIK KURULU RAPORU

I. KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı, Soyadı :	T.C. Kimlik No:	FOTOĞRAF
Baba Adı :	Doğum Yeri, Yılı :	
Müracaat Tarihi :	Rapor Tarihi :	
Muayeneye Gönderen: A- Çalıştığı Kurum: ☐ B- Kişisel Müracaat: ☐		Mühür
Rapor Numarası :		

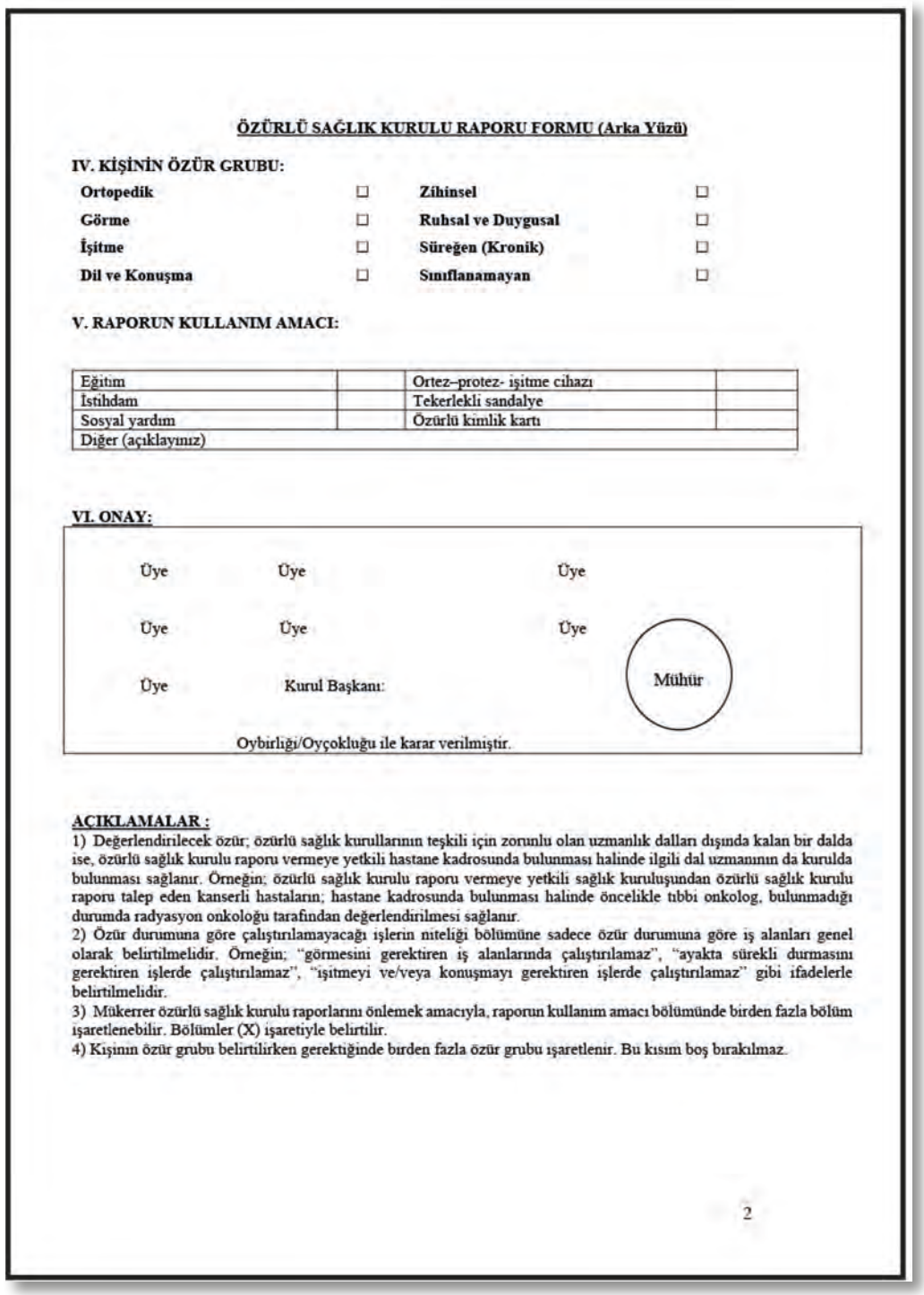
II. ÖZRE İLİŞKİN BİLGİLER:

Sistemler	Özre İlişkin Klinik Bulgular, Radyolojik Tetkikler, Laboratuvar Bilgileri ve Teşhis	Özür Oranı %
Kulak Burun Boğaz Sistemi		
Zihinsel, Ruhsal, Dav		
Deri		
Hematopoetik Sistem		
Kardiyovasküler Sist		
Görme Sistemi		
Sindirim Sistemi		
Kadın Hastalıkları ve Doğum		
Ürogenital Sistem		
Endokrin Sistem		
Solunum Sistemi		
Yanıklar		
Onkolojik Hastalıklar		
Sinir Sistemi		
Kas İskelet Sistemi		

III. ÖZÜRLÜ SAĞLIK KURULU RAPORUNUN SONUCU:

Teşhis / Teşhisler:	Kişinin Özür oranı % -Rakamla- (Yazıyla)
Ağır Özürlü: ..... (Evet/Hayır)	Çalıştırılamayacağı işlerin niteliği .....
Sürekli: ☐ Raporun Geçerlilik Süresi: -Rakamla- (Yazıyla belirtiniz)	

1

ÖZÜRLÜ SAĞLIK KURULU RAPORU FORMU (Arka Yüzü)

IV. KİŞİNİN ÖZÜR GRUBU:

Ortopedik	☐	**Zihinsel**	☐
Görme	☐	**Ruhsal ve Duygusal**	☐
İşitme	☐	**Süreğen (Kronik)**	☐
Dil ve Konuşma	☐	**Sınıflanamayan**	☐

V. RAPORUN KULLANIM AMACI:

Eğitim		Ortez–protez- işitme cihazı	
İstihdam		Tekerlekli sandalye	
Sosyal yardım		Özürlü kimlik kartı	
Diğer (açıklayınız)			

VI. ONAY:

Üye Üye Üye

Üye Üye Üye

Üye Kurul Başkanı: Mühür

Oybirliği/Oyçokluğu ile karar verilmiştir.

AÇIKLAMALAR :

1) Değerlendirilecek özür; özürlü sağlık kurullarının teşkili için zorunlu olan uzmanlık dalları dışında kalan bir dalda ise, özürlü sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastane kadrosunda bulunması halinde ilgili dal uzmanının da kurulda bulunması sağlanır. Örneğin; özürlü sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık kuruluşundan özürlü sağlık kurulu raporu talep eden kanserli hastaların; hastane kadrosunda bulunması halinde öncelikle tıbbi onkolog, bulunmadığı durumda radyasyon onkoloğu tarafından değerlendirilmesi sağlanır.

2) Özür durumuna göre çalıştırılamayacağı işlerin niteliği bölümüne sadece özür durumuna göre iş alanları genel olarak belirtilmelidir. Örneğin; "görmesini gerektiren iş alanlarında çalıştırılamaz", "ayakta sürekli durmasını gerektiren işlerde çalıştırılamaz", "işitmeyi ve/veya konuşmayı gerektiren işlerde çalıştırılamaz" gibi ifadelerle belirtilmelidir.

3) Mükerrer özürlü sağlık kurulu raporlarını önlemek amacıyla, raporun kullanım amacı bölümünde birden fazla bölüm işaretlenebilir. Bölümler (X) işaretiyle belirtilir.

4) Kişinin özür grubu belirtilirken gerektiğinde birden fazla özür grubu işaretlenir. Bu kısım boş bırakılmaz.

2

Görsel 2.38: Özürlü Sağlık Kurulu Raporu

Ayrıca, 03.08.2013 tarihli ve 28727 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği ile 11.10.2008 tarihli ve 27021 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği'nin yürürlükte olan hükümlerine göre alınan raporlara dayanan değerlendirmelerin Yargıtay tarafından kabul edildiği görülmektedir. Bu nedenle, her üç yönetmeliğe uygun olarak alınmış olan sağlık kurulu raporlarının dikkate alınması ve sürekli sakatlık tazminatının hesaplanması gerekmektedir. Diğer yandan, bazı sakatlık türlerinde sağlık kurulu raporu olmadan da tazminat hesaplanması ve ödenmesi mümkündür. Örneğin bir organın kaybedilmesi hâlinde söz konusu organ için mevzuatta öngörülen sakatlık oranında doğrudan tazminat ödemesi yapılması mümkündür. Ancak, bu durum şirketin inisiyatifindedir. Şirket, gerektiğinde sakatlık oranının usulüne uygun olarak alınmış bir raporla belgelendirilmesini talep edebilir." denilmektedir.

Genellikle tedavi süreci bittikten bir yıl sonrasında sağlık kurulu raporu alınabilir. O yüzden mevzuattaki sakatlık durum tespiti için belli bir zaman belirtilen durumlarda zaman sona ermeden önce sağlık kurulu raporu alınıp sigorta şirketine gösterilmesi gerekir. Sağlık kurulu raporu alınıp sigorta şirketine gösterilmeden tazminat talep edilmesi durumunda sigorta şirketinin sağlık kurulu raporunun ne zaman ve nasıl temin edilmesi gerektiğinin bilgisini vermesi gerekir. Başvuru işleminin tekrarı durumunda değerlendirmeye alınacağı bilgisi verilmelidir.

Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik'in ekinde özürlülere sağlık kurulu raporu verebilecek hastaneler listesi yer alır. Kararın Yargıtay tarafından verildiği durumlarda genellikle üniversite hastaneleri ile adli tıp kurumlarının verdiği raporlar geçerlidir. Bu sebeple belirtilen yönetmeliğin ekindeki hastaneler, üniversite hastaneleri ve adli tıp kurumlarının verdiği raporlar esas alınır.

2.3.8.4. Bakım Giderleri

Trafik kazasından dolayı zarar gören kişinin bakıma muhtaç olması hâlinde ödenmesi gereken bakım masraflarının sigorta şirketinin maddi tazminat limitleri içerisinde hesaplanarak hak sahibine ödediği tazminata **bakım giderleri** denir. Örneğin zarar gören kişi için bakıcı çalıştırılması gerekirse bakıcı giderleri, bakım merkezinde kalması gerekirse merkezin giderleri, bakım hizmetinin eş, anne-baba ya da çocuklar vb. tarafından yapılması durumunda hesaplanacak bakım giderleri gibi durumlardır.

Görsel 2.39: Sosyal Güvenlik Kurumu logosu ve açılımı

Yapılan düzenlemeyle trafik sigortası, zorunlu taşımacılık mali sorumluluk sigortası ile zorunlu koltuk ferdî kaza sigortası kapsamındaki tedavi ücretlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenmesi gerektiği bildirilmiştir (Görsel 2.39). Böylelikle sigorta şirketlerinin bu konudaki yükümlülükleri de sona ermiştir. Fakat bakım giderlerinin belirlenmesinde tedavi gideri ile maddi tazminatın birbirinden ayrılması konusu problem oluşturabilmektedir.

Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası genel şartlarının "Kapsama Giren Teminat Türleri" başlıklı A.5. maddesinde "Sürekli Sakatlık Teminatı" ile "Sağlık Giderleri Teminatı" aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

- **Sürekli sakatlık teminatı:** Üçüncü kişinin sürekli sakatlığı dolayısıyla ileride ekonomik olarak uğrayacağı maddi zararları karşılamak üzere belirlenecek teminattır. Kaza nedeniyle mağdurun tedavisinin tamamlanması sonrasında yetkili bir hastaneden alınacak özürlü sağlık kurulu raporu ile sürekli sakatlık oranının belirlenmesinden sonra ortaya çıkan bakıcı giderleri, teminat limitleri ile sınırlı olmak koşuluyla sürekli sakatlık teminatı kapsamındadır. Söz konusu tazminat miktarının tespitinde sakat kalan kişi esas alınır.
- **Sağlık giderleri teminatı:** Üçüncü kişinin trafik kazası dolayısıyla bedenen eski hâline dönmesini sağlamak için protez organ bedelleri de dâhil olmak üzere yapılan tüm tedavi giderlerini içeren teminattır. Kaza nedeniyle mağdurun tedavisine başlanmasından itibaren mağdurun sürekli sakatlık raporu alana kadar tedavi süresince ortaya çıkan bakıcı giderleri, tedaviyle ilgili diğer giderler ile trafik kazası nedeniyle çalışma gücünün kısmen veya tamamen azalmasına bağlı giderler sağlık gideri teminatı kapsamındadır.

BİLGİ KÖŞESİ

2918 sayılı Trafik Kanunu'nun 98. maddesine göre sağlık giderleri teminatı sigorta şirketi ve Güvence Hesabı'nın sorumluluğundan çıkarak Sosyal Güvenlik Kurumunun sorumluluğuna verilmiştir.

2.3.8.5. DYKT, Sürekli Sakatlık ve Bakım Tazminatlarının Vekâletle Takibi

Bedenî tazminatların bazılarında sigortalının tamamladığı bilgi ve belgelere göre sigorta şirketi tarafından ödenecek tazminat hesaplanır.

Yaşadığı bir kaza sonrası desteklerini kaybeden ya da bedenen sakatlık durumu yaşayanların bir kısmı sigorta şirketine başvurup gereken bilgi ve belgeleri hazırlayarak tazminat ödenmesi istemektedirler. Bir kısım sigortalı veya mağdur olan kişiler ise haklarını bilmedikleri, iş ve işleyişi takip edemedikleri için aracılar aracılığıyla tazminat talebinde bulunuyorlardı. Ancak 2020 yılında çıkarılan kanunla sigortalının tazminat talebinde bulunmak için (hasar danışmanlık merkezi gibi) vekâletnamelerini sadece avukatlara verebilecekleri belirtilmiştir.

2.3.8.6. Özürlü Sağlık Kurulu Raporu ve Tıbbi Danışmanlık Hizmeti

Sigorta şirketleri, sürekli sakatlık tazminat ödenmesi ile ilgili başvurular için oluşturulan raporların belirtilen yönetmeliklere göre olup olmadığını kontrol etmek için tıbbi danışmanlık hizmeti satın alabilecekleri gibi sağlık personeli istihdamı da yapabilmektedirler (Görsel 2.40).

Görsel 2.40: Tıbbi danışmanlık hizmeti

Rapor ve görüşlerinin dikkate alınacağı doktor ya da medikal şirketlerin usulüne uygun şekilde verdiği sağlık kurulu raporlarında belirtilen oranların harici bir orana göre işlem yürütülmesi veya tazminat ödenmesi talebine karşı çıkılması mümkün değildir. İtiraz sürecine başvurulması durumunda tazminat ödenmesi fazla zaman alabilmektedir. Bu sebeple tazminat talep eden kişiye medikal danışmanlık firmalarının verdiği gerekçeli rapora göre devam edilmesinin kendi rızası ile kabul ettiği zamanki raporlara göre tazminat hesaplama işleminin yapılıp ödenmesi mümkündür.

Denetim yapıldığında, sigorta şirketinin bir kişinin kaza sonrası sürekli sakat kalması hâlinde bu durumun belirlenmesinde 30.03.2013 tarih ve 28603 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik'in hükümlerine göre düzenlenen sağlık kurumu raporlarını dikkate alıp almadığına, raporda belirtilen özür ya da sakatlık oranında yanlışlık yapılıp yapılmadığına bakılır.

ETKİNLİK

1 Destekten Yoksun Kalma Tazminatı	2 Tıbbi Danışmanlık Hizmeti	3 Bakım Giderleri
4 Sakatlık Tazminatı	5 Maddi Tazminat	6 Tam Sigorta

Yukarıda verilen kavramların numaralarını aşağıda verilen tanım cümlelerinin önündeki boş alanlara yazarak bu kavramları ilgili tanımlarla eşleştiriniz.

Kavram numarası	Tanımlar
	Sorumluluk sigortalarında sigorta şirketinin zararı parasal olarak karşılamasıdır.
	Bireylerin çalışıp gelir sağlamalarına engel bir durum oluşması durumlarına karşı yaptırdığı sigortadır.
	Sigortalı kişinin vefatı sonrasında sigorta şirketinin geride kalanlara ödediği tazminattır.
	Trafik kazası sonrasında sigortalı kişinin yardıma ihtiyaç duyması durumunda sigorta şirketinin ödediği tazminattır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sorumluluk Sigortalarında Tazminat Hesaplanması

Uygulamanın Amacı: Sorumluluk sigortalarındaki tazminat hesaplamalarını kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: İkişer kişilik gruplar oluşturunuz. Sigorta acentelerinden veya sigorta şirketlerinden birini ziyaret ediniz. Sorumluluk sigortalarındaki tazminat hesaplamalarıyla ilgili 15 adet soru hazırlayınız. Ziyaret ettiğiniz kişilere hazırladığınız soruları sorarak röportaj yapınız.

İşlem Basamakları

- Röportaj konusu ile ilgili kim ile görüşüleceğinin araştırmasını yapınız.
- Röportajın amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren sorular oluşturunuz.
- Röportaj ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak röportajınızı gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Röportajda sorulan soruların konuyla ilgili olmasına ve Sorumluluk Sigortalarındaki Maddi Tazminat, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Sakatlık Tazminatı, Bakım Giderleri, Özürlü Sağlık Kurulu Raporu ve Tıbbi Danışmanlık ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Röportaj sorularının sorumluluk sigortalarında tazminat hesaplamalarına uygun olmasına dikkat ediniz.
- Röportaj sorularının açık ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Röportaj sorularını hazırlarken ve röportaj esnasında Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Röportaj sorularını hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sorumluluk Sigortalarında Tazminat Hesaplanması Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

SORUMLULUK SİGORTALARINDA TAZMİNAT HESAPLANMASI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Sorular	1. Öğrenci, soruları anlaşılır ve yeterli sayıda hazırladı.	3
	2. Öğrenci, soruları anlaşılır ancak eksik sayıda hazırladı.	2
	3. Öğrenci, soruları eksik hazırladı aynı zamanda açık ve anlaşılır hazırlamadı.	1
İçerik	4. Öğrenci, soruları istenen amaca göre hazırladı.	3
	5. Öğrenci, sorduğu sorularda kısmen yanlışlık yaptı.	2
	6. Öğrenci, sorduğu sorularda önemli derecede yanlışlıklar yaptı.	1
Materyal	7. Öğrenci, röportaj ve dosya için gerekli materyalleri kullandı.	3
	8. Öğrenci, röportaj için gerekli materyalleri kullandı ancak dosya için gerekli materyalleri eksik kullandı.	2
	9. Öğrenci, röportaj ve dosya için gerekli materyalleri eksik kullandı.	1
Röportaj Düzeni	10. Öğrenci, Türkçeyi ve yazım ile noktalama kurallarını doğru kullandı.	3
	11. Öğrenci, Türkçeyi doğru kullandı ancak yazım ile noktalama kurallarını doğru kullanmadı.	2
	12. Öğrenci, Türkçeyi ve yazım ile noktalama kurallarını doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, zaman yönetimi açısından verilen süre içinde röportaj ve dosya hazırlamayı tamamladı.	3
	14. Öğrenci, röportajı verilen sürede yaptı ancak dosya hazırlamak için verilen süreyi aştı.	2
	15. Öğrenci, röportaj ve dosya hazırlamak için verilen süreyi aştı.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

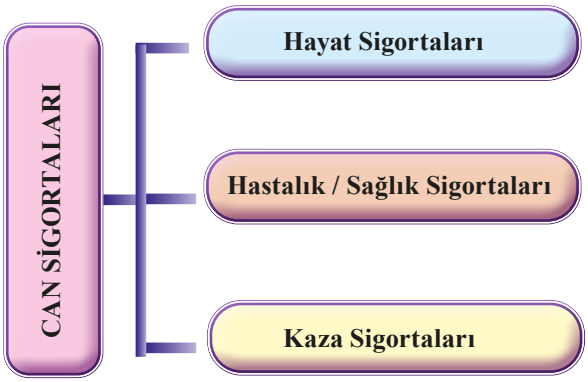
Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

2.3.9. Can Sigortaları

Kişinin hastalanması, sakatlanması, kaza geçirmesi ya da yaşlanması sebebiyle çalışamayacak durumda olması nedeniyle yaşamını sürdürebilmek veya kişinin vefatı sonrası ailesinin ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla yaptırdığı sigortalara **can sigortaları** denir.

6102 sayılı TTK'ye göre can sigortalarının kapsam açısından üç çeşidi vardır. Bunların neler olduğu Şekil 2.14.'te gösterilmiştir.

Şekil 2.14: Can sigortaları çeşitleri

2.3.9.1. Hayat Sigortası

Bu sigorta türünde riske konu olan insan hayatıdır. Bireyin hayatta kalma veya vefat riskleri için teminat verilmektedir. Kapsamlarına göre hayat sigortaları aşağıda belirtilmiştir:

- Vefat teminatlı sigortalar
- Yaşam teminatlı sigortalar
- Karma (vefat + yaşam) teminatlı sigortalar
- Birikimli sigortalar
- Gelir sigortaları

Hayat sigortaları, belirli süreli ya da yaşam sona erene kadar geçerli olacak şekilde düzenlenebilir. Belirli sürelide sigortalı kişinin poliçede belirtildiği sigorta süresi içerisinde ölümünün gerçekleşmesi ya da sürenin sonunda yaşama devam etmesi durumuna karşı teminat verir. Poliçede eğer ölüm riski için teminat belirtilmişse sigortalının sözleşme geçerli olduğu süre içinde vefat etmesi durumunda lehtar ya da vârislerine poliçede belirtilen tazminat tutarı ödenir. Aynı durum hayatta kalma durumuna bağlı yapılan sigortalar için de geçerlidir.

Hayat sigortaları meblağ sigortaları içerisinde yer almaktadır. Söz konusu insan yaşamı olduğu için poliçeler bir meblağ (tutar) esas alınarak yapılır. Ölüm riski için yapılan sigortalar meblağ esas alınarak yapılan sigortaların en bilinenidir.

Poliçede sigorta şirketinin ödemesi gereken tazminat tutarı belirtilir. Risk gerçekleştiğinde de sigorta şirketi poliçede belirtilen tazminatı öder.

Bankalardan alınan krediler nedeniyle vefat, sakatlanma ya da işsizlik riskleri için sigorta satışı artmıştır. Genellikle çekilen kredi tutarına, müşterinin bankaya ödemesi gereken tutara ya da taksit ödemelerine göre teminat oluşturulmaktadır. Sigortanın devam ettiği süre içinde değişiklik gösterebilmektedir.

BİLGİ KÖŞESİ

Meblağ sigortası; risk gerçekleştikten sonra zarara uğrayan sigortalıya meydana gelen zarar tutarı ne olursa olsun sigortacının poliçede belirtilen meblağı tazminat olarak ödediği sigortadır. Tazminat, sigorta ettirene ya da poliçede belirtilen lehtara da ödenebilir.

a) Vefat Teminatı

Vefat etme riski için yaptırılan sigortalar yıllık ya da uzun süreli olabileceği gibi karma ya da birikimli sigortalar için de teminat verilebilir.

Sigorta süresi içinde sigortalının vefat etmesi veya mahkeme tarafından kişinin gaipliğine (nerede olduğu bilinmeyen) hüküm verilmesi durumunda poliçede belirtilen bedel lehtara veya lehtar tayin edilmediyse kanuni vârislerine tazmin edilir (Görsel 2.41).

Görsel 2.41: Tazminat ödemesi

Birikimli sigortalar için sigorta şirketi tarafından ödenecek tazminat tutarı genelde sigortalının ödediği aylık primin belirli bir katı (örneğin 200 katı) olarak belirlenir. Bu nedenle birikimli sigortalarda tazminat tutarı belirlenen esaslara göre hesaplanıp lehtara ya da kanuni vârislere ödeme yapılmalıdır. Lehtara ya da kanuni vârislere vefat tazminatı ve sigortalının var olan birikim tutarının vergi kesintileri yapıldıktan sonra kalan tutar ödenir.

Hayat sigortasının kullanılan bir kredi için yaptırılmış olması durumunda sigortalının vefatı hâlinde ödenmesi gereken tazminat, kişinin vefat tarihinden itibaren var olan kredi borcu tutarıdır. Sigortanın da buna göre yapılmış olması gerekir.

Borç ya da alacağa göre ayarlanan sigorta bedelinin olduğu durumlarda sigortalının borcu ile ilgili sorumluluklarını yerine getirip getirmediğine bakılmaz.

Sigorta prim taksitleri ödenmediğinde tazminat tutarı hesaplanırken prim taksitleri ödenmiş olduğu varsayılıp riskin meydana geldiği tarihe kadar biriken anaparaya borç tutarı eklenerek tazminat hesaplaması yapılır.

Kredi kullanıldığı için yapılan sigortalarda riskin gerçekleştiğinden geç haberdar olan kredi kuruluşu, kişinin vefat ettiği tarihten sonra ödeme zamanı gelen taksitleri sigortalı (vefat edenin) hesabından alabilmektedir. Bu durumda risk gerçekleştikten sonra sigorta ve emeklilik şirketi; sigortalının hesabından vadesi gelen taksitlerin tahsil edildiğini, bu yüzden var olan borcun riskin olduğu tarihteki meblağdan farklı olduğunu göz önünde bulundurmalıdır. Buna göre tazminat hesaplaması yapmalı ve tazminatın var olan borç tutarını aşan kısmını lehtara ya da kanuni vârislerine ödemelidir.

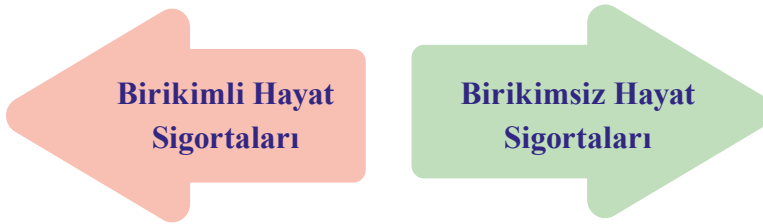
Vefat teminatına özel durumlar

- **İntihar:** Vefat etme durumu için sigorta yaptıran sigortalı, yenilenen poliçeler de dâhil en az üç yıldan beri vefat etme olasılığı için sigorta şirketiyle sözleşme yapıyor ise bu süre sonrasında intihar veya intihara teşebbüs sonucu ölümü gerçekleşirse sigorta şirketi sigorta bedelini ödeme sorumluluğunu taşır.

  Sigortalı, akli melekelerindeki bir rahatsızlık sebebiyle intihar ya da intihara teşebbüsü sonucu ölmüş ise sigorta şirketinin üç yıldan önce olan intihar ya da intihara teşebbüs sebebiyle sigorta bedelini ödemesi gerekir. Sigorta şirketinin ödeme yapabilmesi için sigortalının intihar etmeden önce akli melekesini kaybetmiş olduğunun doktor raporuyla onaylanmış olması ya da intihar öncesi yaşanan olaya bağlı kalarak sigortalının akli meleke kaybı yaşadığına (cinnet geçirme gibi) uzman kişilerin karar vermesi gerekir.
- **Sigorta ettiren veya lehtarın sigortalıyı öldürmesi:** Sigorta şirketinin sigorta bedelini ödemesini sağlamak amacıyla sigorta ettiren, sigortalıyı öldürme veya öldürülmesine suç ortaklığı etmiş ise sigorta şirketinin sigorta bedelini ödeme sorumluluğu kalmamış olur. Eğer ki lehtar aynı durumu yapmış ise sigorta şirketi sigorta bedelini varsa diğer lehtara yoksa kanuni mirasçılara öder.

b) Vade Gelimi Teminatı

Hayatta kalma veya vefat etme durumları için yaptırılan sigortadan bu durumlar gerçekleştiğinde sigortacının ödeyeceği tazminatla ilgili olan teminattır. Kapsamına göre vade gelimi teminat sigortaları Şekil 2.15'te verilmiştir.

Şekil 2.15: Kapsamına göre vade gelimi teminat sigortaları

- **Birikimli hayat sigortaları**

  Sigorta şirketinin hem oluşabilecek risk için hem de birikim için prim tahsil ettiği hâllerde birikimle ilgili ödenen primin hesaplaması yapılan belli bir bölümü, sigortalı adına yatırım amaçlı kullanılır (Görsel 2.42).

  Sigortalının ölüm ya da hayat riskine karşı yaptırdığı birikimli hayat sigortasında, poliçenin süresi içinde yaşaması durumunda tazminat bedeli genelde aylık primin belirlenen bir katı (örneğin 200 katı) olacak şekilde belirlenir.

Görsel 2.42: Para birikimi

- **Birikimsiz hayat sigortaları**

  Sigorta süresi içinde sigortalının ölmesi veya belirlenen süre sonunda sigortalının yaşamına devam etme risklerinden biri ya da ikisi için birlikte teminat verilmesini öngören sigorta türüdür.

  Ölüm riskine karşı sigortada sigortalının sigorta süresi içinde ölmesi ya da mahkeme tarafından gaiplik kararı verilmesi durumunda tazminat kanuni vârislere ya da lehtara ödenir. Poliçede belirtilen tazminat tutarı ya da risk olmadan önceki aylık primin belirlenen bir katı tutarında ödeme yapılır.

  Yaşama riski için yapılan sigortada, belirlenen süre sonunda sigortalının yaşaması durumunda sigorta şirketi tazminatı öder. Sigorta şirketi sadece riske ilişkin sigorta ettirenden ödeme aldıysa risk oluştuktan sonra (sigortalının hayatta olması) ödenecek tazminat sözleşmedeki tutar ya da tazminat hesaplama temelleri belirtilen tutardır.

BİLGİ KÖŞESİ

Birikimli hayat sigortalarının en bilinen türü ölüm riski için yaptırılanıdır.

ETKİNLİK

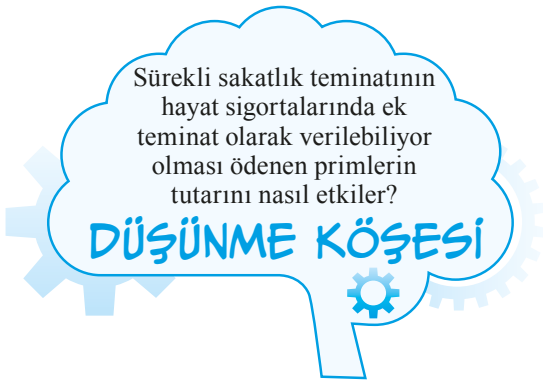
Birikimli Hayat Sigortaları ile Birikimsiz Hayat Sigortaları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları aşağıda verilen boşluklara yazınız.

Benzerlikler	Farklılıklar

c) Sürekli Sakatlık Teminatı

Bir hastalık ya da kaza sonucu vücudun hareket yeteneğinin azalması, vücut bütünlüğünün bozulması, organ kaybı, kısmen veya tamamen çalışma yetisinin kaybedilmesi durumlarının devamlı olmasına **sürekli sakatlık;** bu durumlarda poliçe şartlarına bağlı kalarak sigortacının sigortalıya veya sigorta ettirene tazminat ödemesi yapacağı duruma da **sürekli sakatlık teminatı** adı verilir. Ek teminat olarak hayat sigortalarında verilebilir.

Poliçelerde yalnızca sürekli sakatlık teminatı alınabileceği gibi geçici sakatlık teminatıyla bir arada da alınabilir.

ç) İşsizlik Sigortası

Dönüşümlü işsizlik teminatları, işsizliğe karşı koruma sağlayan teminatlardır. Bu teminatlar aşağıda verilmiştir.

- İstem dışı işsizlik teminatı; bordrolu çalışan kişiler için
- Geçici iş göremezlik teminatı; mesleğinde profesyonel olan herkes için (kaza ya da hastalık sonucu)
- Gündelik hastane tazminat teminatı; öğrenci, ev hanımı vb. kişiler için

Sigorta şirketi, sigortalının geçici iş görememesi veya işsiz kalması durumlarında kişinin kredi aldığı kuruluşa yapacağı ödemeleri veya poliçede yazılı olan tazminat tutarlarını karşılamayı, ödeme süresi ve azami teminat tutarı ile sınırlı olacak şekilde kabul etmektedir.

Sigorta şirketi, yeni bir işe başlayana kadar azami tazminat süresi ve tutarıyla sınırlı olacak şekilde işsizliğin devam ettiği her tam bir ay için sigortalıya aylık tazminat tutarı ödemesi yapar.

d) Tazminatın Ödenmesini Etkileyen Unsurlar

- **Prim ödemesinden muaf sigorta**

Prim ödemesinden muaf sigorta, 6102 sayılı TTK'nin 1502. maddesinde "En az bir yıldan beri yürürlükte bulunan ve bir yıllık primi ödenmiş olan sigorta sözleşmelerinde, sigorta ettiren daha sonra prim ödeme borcunu yerine getirmezse, sigortacı bu sebeple sözleşmeyi feshedemez ve prim isteyemez. Bu hâlde sigorta, prim ödenmesinden muaf sigortaya dönüşür. Prim ödenmesinden muaf sigortada, sigorta bedeli ödenen primle sözleşme uyarınca ödenmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir." şeklinde belirtilmiştir.

- **Yaşın yanlış beyan edilmesi**

Sigortalının yaşını yanlış beyan etmesi durumuyla ilgili ne yapılması gerektiği kanunda belirtilmiştir.

1. "Sigortalının sözleşmenin yapılması sırasında yaşının yanlış bildirilmesi sonucu prim düşük belirlenmişse, sigorta bedeli, gerçek yaşa göre alınması gereken primin, belirlenen prime olan oranına göre ödenir. İndirimden önce riziko gerçekleşip sigorta bedeli ödenmiş ise sigortacı ödediği fazla kısmın geriye verilmesini faiziyle birlikte isteyebilir." (*6102 sayılı TTK'nin 1497. maddesinin 1. fıkrası*).
2. "Gerçek yaşa göre fazla prim ödenmesi hâlinde, sigorta bedeli ödenen prime göre artırılır. Artırımdan önce sigorta bedeli ödenmiş ise eksik kısım sigortacı tarafından tamamlanır." (*6102 sayılı TTK 1497. maddesinin 2. fıkrası*).
3. "Sigortacı, yanlış yaş bildirimi sebebiyle sadece gerçek yaşın, sözleşmenin yapıldığı sırada teknik esaslara göre belirlenen sınırlar dışında kalması hâlinde, sözleşmeden cayabilir." (*6102 sayılı TTK 1497. maddesinin 3. fıkrası*).

- **Sözleşmenin yapılması sırasındaki beyan yükümlülüğünü ihlal**

Sigortalının, yaşını yanlış beyan etmesi durumuyla ilgili ne yapılması gerektiği Kanun'da belirtilmiştir. 6102 sayılı TTK'nin 1498. maddesinde "Sigortacı, yenilemeler de dâhil olmak üzere, sözleşmenin yapılmasından itibaren beş yıl geçmişse, sigorta ettirenin sözleşmenin yapılması sırasında beyan yükümlülüğünü ihlal etmiş olması nedeniyle sözleşmeden cayamaz, sadece prim farkı isteyebilir; meğerki, beyan yükümlülüğü kasıtlı bir şekilde ihlal edilmiş olsun. Sigorta ettiren, prim farkını ödemeyi kabul etmezse sigortacı, riziko gerçekleştiğinde ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta bedelini öder. Ancak, risk artışı beyan yükümlülüğünün ihlali nedeniyle sigortacının teknik esaslarına göre saptanan sınırlarının dışında kalmışsa, sigortacı sözleşmeden cayabilir. Yenilenen sözleşmelerde bu süre, ilk sözleşmenin yapıldığı tarihten başlar." denilmektedir.

- **Sözleşmenin devamı sırasındaki beyan yükümlülüğünü ihlal**

  Sigortalının, sigorta poliçesi süresi devamında beyan yükümlülüğünü ihlal ettiği durumda ne yapılması gerektiği kanunda belirtilmiştir. 6102 sayılı TTK'nin 1499. maddesinde "Sigortacı, rizikonun artmasından itibaren, yenilemeler de dâhil olmak üzere beş yıl geçmişse, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünün ihlal edilmiş olması nedeniyle sözleşmeyi feshedemez; sadece prim farkı isteyebilir; meğerki, beyan yükümlülüğü kasıtlı bir şekilde ihlal edilmiş olsun. Sigorta ettiren prim farkını ödemeyi kabul etmezse riziko gerçekleştiğinde sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta bedelini öder. Ancak, beyan yükümlülüğünün ihlali nedeniyle riziko artışı, teknik esaslara göre tespit edilen sınırlar dışında kalmış ise sigortacı sözleşmeyi feshedebilir." denilmektedir.

BİLGİ KÖŞESİ

Sözleşmeden cayılması durumunda eğer varsa poliçenin kalan süresine denk gelen prim tutarı sigorta ettirene iade edilir.

ETKİNLİK

Can sigortalarında tazminatın ödenmesini etkileyen unsurların neler olduğunu ilgili boşlukların içine yazınız.

TAZMİNATIN ÖDENMESİNİ ETKİLEYEN UNSURLAR

e) **İkraz (Borç)**

Sigortacılık mevzuatına göre sigorta şirketleri hayat sigortaları için sigortalı kişiler ile üçüncü şahıslara bazı şartları yerine getirmeleri durumunda ikraz verebilirler.

- **Sigortalıya ikraz verilmesi**

  6102 sayılı TTK'nin 1501. maddesinde "En az bir yıldan beri yürürlükte bulunan ve bir yıllık primi ödenmiş olan sigorta sözleşmelerinde, sigorta ettirenin istemesi hâlinde sigortacı, istem anındaki, genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun bir biçimde hesaplanan değer üzerinden sigortalıya ödünç para vermek zorundadır." denilmektedir (Görsel 2.43).

Görsel 2.43: Sigortalıya ikraz vermesi

İkraz ile ilgili iki uygulama bulunmaktadır.

1. Sigorta şirketi, sigortalısı olan müşterisine kredi kuruluşu gibi kendisinden kredi verir. İkraz durumu olduğunda sigorta şirketi sigortalısı için yapılan yatırımlara dokunmaz ve sigortalıya günlük kâr payı dağıtımına göre kâr payı sağlamaya devam eder.

   Sigorta şirketi ikraz faizini istediği gibi belirleyebilir. Bu durumda gerçekteki kâr payı oranı ile sigorta şirketinin uyguladığı ikraz faiz oranı birbirinden farklı olabilir. Bu sebeple sigorta şirketinin istediği faiz oranının kâr payı oranından fazla olmamasına dikkat edilmelidir.

   Sigortalı ya da sigorta ettirenin borcunu ödememe durumuna karşı mevzuatta bir düzenleme olmamakla birlikte sigorta şirketleri ikraz ile ilgili olan faiz tutarını peşin olarak almakta ve toplam birikimin ikraz tarihi itibarıyla belli bir oranına kadar (örneğin yüzde doksan ya da doksan beş) borç vermektedirler.

2. Sigorta şirketinin vereceği ikraz tutarının sigortalıya ait olan yatırım tutarından düşülerek sigortalıya verilmesi durumudur. Varlıklardan sigortalıya verilen ikraz tutarı kadar satış işlemi gerçekleştirilir. İkraz tutarının indirilmesi sonrası kalan tutar, sigortalı adına yatırım amaçlı kullanılmaya devam edilir.

   Sigortalıdan ikraz sebebiyle alınan faiz, sigorta şirketinin alacağı pay indirildikten sonra kredi dönemine ait olan kâr payı geliri olur. İkraz faizi ile birlikte ödeme yapıldığında ikraz tutarına ilişkin kâr payı da sigortalı tarafından karşılanmış olur.

   İkrazın faizi TÜFE (Tüketici Fiyat Endeksi) oranından fazladır. Faiz bu uygulamada genellikle ikraz tutarı ile beraber süre sonunda ödenir.

   - **Üçüncü şahıslara (başkalarına) ikraz verilmesi**

     Sigorta sözleşmelerine bağlı kalmadan Hazine ve Maliye Bakanlığından izin alınarak ikraz verilmesi mümkündür. Bu sayede sigortalı olmayan kişiler için de teminat karşılığında ikraz verilebilmektedir. Sigorta şirketi, tahsil etme riskine uygun olacak şekilde teminat almalı ve tahsilatları ikraz sözleşmesine uygun şekilde yapmaya özen göstermelidir.

f) İştira (Erken Ayrılma)

Sigortalının veya sigorta ettirenin sigorta poliçesinin süresi dolmadan sözleşmeyi sonlandırmak istemesi durumunda yapılması gerekenler kanunda bildirilmiştir.

- "Sigorta ettiren, en az bir yıldan beri yürürlükte bulunan ve bir yıllık primi ödenmiş olan sigorta sözleşmelerinde, istediği zaman sözleşmeyi sona erdirerek sigortadan ayrılabilir. Ayrılma değeri, ayrılmanın istenildiği andaki genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun bir biçimde hesaplanan değerdir." (*6102 sayılı TTK 1500. maddesinin 1. fıkrası*).
- "Yaşama ihtimaline karşı yapılan sigortalarda, sigortacıdan ayrılma değerinin istenilebilmesi için sigortalının sağlıklı olduğunu ispat etmesi gerekir." (*6102 sayılı TTK 1500. maddesinin 2. fıkrası*).

  Sigortalıların hayat sigortalarında aldıkları ikrazların büyük bir bölümünün ödemeleri yapılmamaktadır. Sigorta şirketleri böyle durumlarda ilgili sigorta şartlarına göre resen iştira yaparlar. Hayat Sigortası Genel Şartlarının "C.7- Borç verme (İkraz)" başlığında resen iştira ile ilgili getirilen hükümde "Sigortacı, aksine bir sözleşmeyle kısaltılmış olmadıkça en az 3 yıllık primi ödenmiş sigortada, sigorta ettirenin talebi üzerine ve poliçenin iadesi karşılığında sigorta poliçesi üzerinden ödünç para vermek zorundadır. Borcun faizleri, taraflarca kararlaştırılan vadelerde ödendiği sürece sözleşme yürürlükte kalır. Faizler vadelerinde ödenmeyecek olursa, sigortacı, sigorta ettirene bir ihbar mektubu göndererek borcunu işlemiş faiz ve masraflarıyla üç ay içinde ödemeye davet eder. Borç bu süre içinde ödenmez ise sigortacı resen iştira eder ve alacağını işlemiş faiz ve masraflarıyla birlikte tahsil eder. Kalan miktar sigorta ettirene iade olunur." denilmektedir.

g) Fesih (İptal)

Güncel Türkçe Sözlük'e göre "verilmiş bir yargıyı kaldırma, bozma" anlamına gelir. Sigortadaki anlamına göre ise **fesih,** sigortadan ayrılma süresi, en az bir yıllık sigorta priminin sigortalı ya da sigorta ettiren tarafından ödenmesi ya da bir yıl olan sigorta süresinin tamamlanmasına denir (Görsel 2.44). Hayat Grubu Sigortaları Yönetmeliği'nin 15. maddesinde fesih "Sigortadan ayrılma süresi dolmadan feshedilen sözleşmelerde fesih tarihine kadar ödenmiş birikim primleri ile bunlara ilişkin kâr payının toplamı, söz konusu toplam tutar üzerinden şirket tarafından belirlenmiş oranda yapılacak kesinti ve ilgili vergiler düşüldükten sonra sigorta ettirene iade edilir. Söz konusu kesinti oranı bilgilendirme formunun ve poliçenin ilk sayfasında en az 14'lük puntolarla yazılır." şeklinde belirtilmektedir.

Görsel 2.44: Poliçenin feshi

ğ) İrat (Gelir) Sigortası

Belirli bir süre ya da ömür boyu gelir getiren hayat sigortasına **gelir sigortası** adı verilir. Poliçede belirtilen bir tarihten belirlenen süre boyunca veya kişi ölünceye kadar gelir ödemesi yapılır. Sigortalının ölümü durumunda lehtara vefat tazminat ödemesi veya belirli bir süre için ya da yaşamı boyunca irat ödenmesi isteğe bağlı olarak yapılabilir.

Sözleşme süresi sonunda ödenecek olan tutar ve kâr payları yaşamın devam etmesine bağlı ve karma hayat sigortalarında sigortanın süresi dolduğunda, ölüm teminatlı olan hayat sigortalarında ise kişi vefat ettiğinde tazminat tutarları bir seferde ödenebileceği gibi sigortalının ya da lehtarların veya kanuni vârislerin isteği üzerine yıllık gelir sigortası sözleşmesi uygulanarak hayat boyu ya da belirlenen bir süre boyunca düzenli olarak gelir olarak da tazmin edilebilme durumu birikimli hayat sigortalarında yapılabilmektedir.

ETKİNLİK

Can sigortalarıyla ilgili şimdiye kadar öğrenilen vefat teminatı, işsizlik sigortası, ikraz, fesih, irat sigortası gibi önemli kavramların yazılı olduğu 5 adet oyun kartı hazırlayınız. Hazırladığınız kartlarda yazan kavramları, altlarında yazılı olan yasaklı kelimeleri kullanmadan en çok çağrışım yapan kelimelerle 2 dakikalık sürede sınıf arkadaşlarınıza anlatmaya çalışınız.

Örnek Kart

VEFAT TEMİNATI

Poliçe
Kanuni Vâris
Lehtar
Tazminat
Gaiplik

2.3.9.2. Hastalık / Sağlık Sigortası

Sigorta süresi içinde sigortalının rahatsızlanması, hasta olması ya da kaza sonrası zarar görmesi durumunda tedavi görmesi için yapılacak masraflar ile günlük tazminatları, genel ve özel şartlara göre sözleşmedeki tazminat tutarlarına kadar ödeme yapan sigorta çeşidine **hastalık / sağlık sigortası** denir (Görsel 2.45).

Görsel 2.45: Hastalık / Sağlık Sigortası

Sigortalıya hastalık sonrası ister bir seferde ister gelir şeklinde ödeme yapılması, tedavi ücretlerinin tazmin edilmesi ve bu iki durumun bir arada olması şeklinde de olabilir. Sağlık sigortası yaptıran kişi, sigorta şirketi ile anlaşmalı olduğu sağlık kuruluşuna poliçede teminat kapsamına dâhil olan tedavileri için ödeme yapmadan hizmet görebilmektedir. Eğer sağlık sigortası olan kişi sigorta şirketinin anlaşması olmadığı bir sağlık kuruluşunda tedavi görürse tedavi ücretini kendisi karşılar. Daha sonra ödeme yaptığına dair belgeleri sigorta şirketine verir ve tazminatı kendisine ödenir.

a) Hastalık Sigortası

Belirli hastalıklar için teminat sağlayan sigortadır. 6102 sayılı TTK'nin 1512. maddesinde hastalık sigortası ile ilgili olarak "Sigortacı, hastalık sigortası ile sözleşmede öngörülen hastalıklardan birinin veya birkaçının, sözleşme süresi içinde gerçekleşmesi veya ortaya çıkması hâli için sigorta teminatı sağlar. Sözleşmede birden çok hastalık sigorta teminatına bağlanmışsa, hastalıklardan birinin gerçekleşmesi veya ortaya çıkması hâlinde bedel ödenir ve sözleşme sona erer. Teminatın, aksi kararlaştırılmamışsa, hastalıklardan sadece birinin gerçekleşmesi hâli için verildiği kabul edilir." denilmektedir.

Kişinin hastalık / sağlık sigortası yaptırmasının sağladığı yararlar nelerdir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sigorta süresi içerisinde sigortalının hastalığının sigortanın sona ermesinden sonra ortaya çıkması durumunda sigorta şirketinin ödeme yapması gerekir. Bu sebeple hastalığın başlama zamanı sigorta süresi içinde olmalıdır.

Sigorta şirketi ile sigorta teminatına birden fazla hastalık dâhil edilmişse bu hastalıklardan sadece birinin sigortalıda olması durumunda poliçede belirlenen tutarın ödemesi yapılır. Sonrasında sözleşme sona

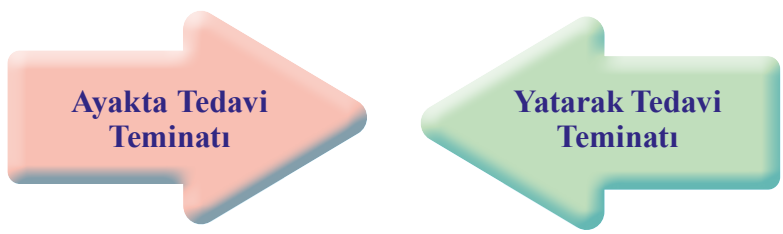
ermiş olur. Sigortalının, verdiği teminatı aksi belirtilmediği sürece hastalıklardan yalnızca birinin yaşanması durumu için verdiği varsayılır.

b) Sağlık Sigortası

Sigortalılara sigortacının vereceği teminatlar Kanun'da belirtilmiştir. "Sağlık sigortası ile sigortacı;

- Hastalık sonucu gerekli hâle gelen ilaç dâhil, her türlü tıbbi bakım, gebelik ve doğum, hastalıkların erken tanısına yönelik, ayaktaki incelemeler de içinde olmak üzere, sözleşmede kararlaştırılan giderleri, (*6102 sayılı TTK'nin 1513. maddesinin 1. fıkrasının a bendi*)
- Tedavinin tıbben yatarak yapılmasının gerekli olduğu durumlarda günlük hastane giderleri, (*6102 sayılı TTK'nin 1513. maddesinin 1. fıkrasının b bendi*)
- Sigortalının, hastalık sonucu çalışamaması nedeniyle elde edemediği kazançlar için kararlaştırılan günlük iş görememe parası, (*6102 sayılı TTK'nin 1513. maddesinin 1. fıkrasının c bendi*)
- Sigortalı, bakıma ihtiyaç duyar duruma geldiği takdirde, bakım nedeniyle doğan giderler veya kararlaştırılan gündelik bakım parası için teminat verir. (*6102 sayılı TTK'nin 1513. maddesinin 1. fıkrasının d bendi*)
- Teminat, aksi kararlaştırılmamışsa, birinci fıkradaki tutarların tümünü kapsar." (*6102 sayılı TTK'nin 1513. maddesinin 2. fıkrası*).

Teminat türleri bakımından sağlık sigortaları Şekil 2.16'da verilmiştir.

Şekil 2.16: Teminat türleri bakımından sağlık sigortaları

Ayakta tedavi teminatı; genelde doktorun yaptığı kontrol ve MR, laboratuvar araştırmaları gibi küçük hizmetler için yapılan sağlık masraflarını karşılar.

Yatarak tedavi teminatı; sigortalının operasyon geçirdiği veya geçirmediği, hastanede kalarak gördüğü tedavi süreci ve çıkış aşaması içinde ameliyathane, doktor, asistan, gerekli tıbbi malzemeler, yoğun bakım, hastanedeki tedavi süreci içinde meydana gelen masraflar, ambulans gibi harcamaları kapsar (Görsel 2.46).

Görsel 2.46: Yatarak tedavi

Daha fazla prim ödeyerek diş ve göz (muayene, gözlük, gözlüğün camı ve çerçevesi, lens vb.) tedavilerini dâhil eden sağlık sigortaları da mevcuttur.

Sağlık sigortası genel şartlarının 1. maddesinde "İşbu sigorta, sigortalıların sigorta süresi içinde hastalanmaları ve/veya herhangi bir kaza sonucu yaralanmaları hâlinde tedavileri için gerekli masrafları ile varsa gündelik tazminatları, bu genel şartlarla varsa özel şartlar çerçevesinde, poliçede yazılı meblağlara kadar temin eder" şeklinde sağlık sigortası tazminatı belirtilmiştir. Buna göre özel şartlara dâhil edilmeyen her türlü rahatsızlık, hastalık ve kaza sonrası zarar görme durumlarının tedavi süreci sözleşme süresinden daha fazla olsa bile poliçede belirtilen ödenecek tutara kadar teminata dâhildir. Ayrıca sigorta bedelinden fazla olmamak şartıyla tedavi sonuna kadar sigorta şirketi tazminat ödemeye devam etmelidir.

Türk gençliği, sağlıklı yetişip spor yaparsa ulusumuzun geleceği güvence altındadır.

Mustafa Kemal Atatürk

ETKİNLİK

- **Hastalık / Sağlık sigortaları konuları ile ilgili hatırladığınız iki doğru, iki de yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.**
- **Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.**
- **Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.**
- **Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.**

2.3.9.3. Kaza Sigortası

İnsanların yaşama ihtimali en fazla olan risklerden biri de kaza riskidir (Görsel 2.47). Kaza olayının yaşanması sonrasında bireyin geçici ya da sürekli sakatlık yaşaması, iş görememesi veya ölümü durumları için yaptırılan sigortaya **kaza sigortası** adı verilir.

Görsel 2.47: İş kazası

Sigortalının kaza sonrası aniden ya da kazanın olma tarihinden itibaren en fazla bir yıl içerisinde vefatı gerçekleşirse sigorta şirketinin tazminatı ödemesinde bulunması gerekir. Sigortalının vefatı durumunda lehtara ya da kanuni vârislere tazminat ödenir. Sakatlık durumunda ise tazminat sigortalıya ödenir.

Sigortalı, poliçedeki sigorta bedelini bir borcuna ya da alacağına karşılık olarak düzenlemiş ise riskin yaşandığı tarihe göre sigortalının borcunu sigorta şirketi tazminat ödeyerek karşılar. Ayrıca ödenmesi gereken sigorta bedeli, vefat eden sigortalının borcundan fazla ise aşan tutar kanuni vârislere ödenir.

Ferdî kaza sigortası genel şartlarındaki uzuv oran tablosuna göre belirlenen sigortalının kalıcı olarak sakat kalması durumuyla ilgili oran ile sigorta bedelinin çarpılmasıyla hesaplanan tutara göre tazminat ödemesi yapılır. Ancak uzuv oran tablosuna göre oran belirlerken oranların toplamı %100'ü aşarsa sigorta bedelinin tamamı sigortalıya ödenir.

Poliçede geçici çalışma gücünden yoksun kalmaya yönelik teminat verilmiş ise sigortalının geçirdiği kaza sonrası geçici süreyle çalışamaması hâlinde çalışamadığı zamanlar için hesap günlük olarak yapılarak tazminat ödenir.

Sigortalının yaptırdığı tedavi giderleri poliçedeki sigorta bedelinden ayrı tutulur. Sözleşmede aksi belirtilmediği sürece teminata dâhildir ve tazminat olarak ödenmelidir.

Sigorta şirketinin kaza sigortası kapsamında vermiş olduğu teminatların ödenmesi gerektiği durumlarda genel ve özel şartlara göre hesaplama işleminin yapılıp yapılmadığı ve tazminatın zamanında ödenip ödenmediği incelemelerde denetlenir.

ETKİNLİK

Aşağıda verilen can sigortası çeşitlerinin karşılarına sigorta kapsamına giren 3 tane örnek yazınız.

Hayat Sigortası	**Sağlık Sigortası**
Hastalık Sigortası	**Kaza Sigortası**

ETKİNLİK

Bu öğrenme biriminde öğrendiklerinizi pekiştirmek amacıyla aşağıdaki çengel bulmacayı çözünüz.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Mesleğini daha dikkatli yapması yönünde ekspere yapılan yazılı bildirim

2. Anne veya babanın çocukları üzerindeki desteği

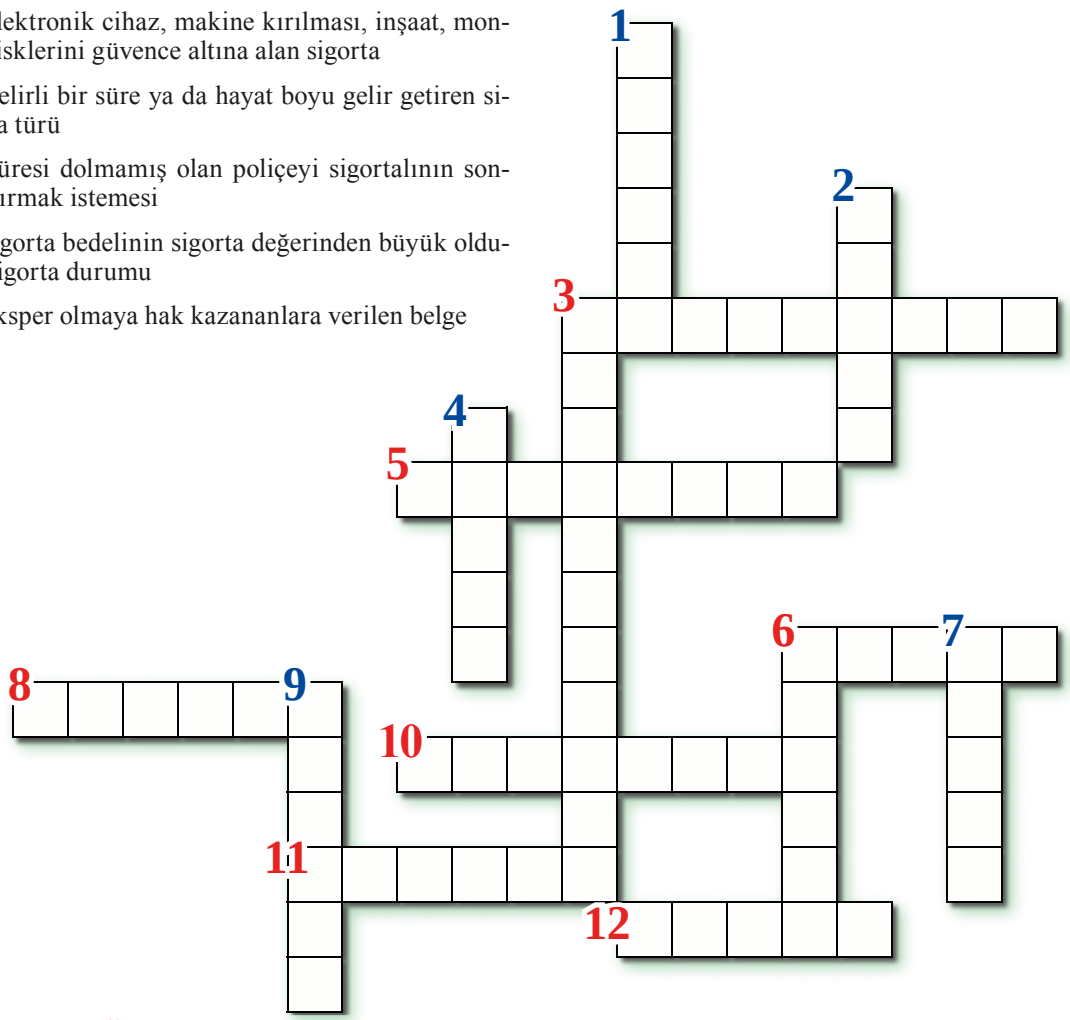
3. Elektronik cihaz, makine kırılması, inşaat, montaj risklerini güvence altına alan sigorta

4. Belirli bir süre ya da hayat boyu gelir getiren sigorta türü

6. Süresi dolmamış olan poliçeyi sigortalının sonlandırmak istemesi

7. Sigorta bedelinin sigorta değerinden büyük olduğu sigorta durumu

9. Eksper olmaya hak kazananlara verilen belge

SOLDAN SAĞA

3. Sakatlığın diğer adı

5. Borcu ödememe durumu

6. Hasar gerçekleştikten sonra sigorta şirketine bildirimde bulunma

8. Hasarın nedenlerini, niteliklerini tespit eden kişi

10. Ticari mal ve kıymetlerin taşınması sırasında oluşacak zararları teminat altına alan sigorta

11. Gebelik ve doğum masraflarını karşılayan sigorta

12. Borcun diğer adı

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Can Sigortaları Poliçeleri

Uygulamanın Amacı: Can sigortası poliçelerini karşılaştırmak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Sınıf mevcuduna göre üç grup oluşturunuz. Can sigortaları çeşitlerinden her biri (hayat sigortası, hastalık / sağlık sigortası, kaza sigortası) bir grupta olacak şekilde seçim yapınız. Seçilen sigorta çeşidine ait poliçe örneğini sınıfa getiriniz. Getirilen poliçe örneklerinden pano hazırlayınız.

İşlem Basamakları

- Pano konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız (Sigorta şirketleri veya acentelerden, internetten vb.).
- Panonun amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren poliçe örneği bulunuz.
- Pano ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak panonuzu sergileyiniz.

Yönerge

- Panoda verilen bilgilerin doğru olmasına ve Can Sigortaları Poliçeleri ile ilgili bilgileri içermesine dikkat ediniz.
- Pano içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Pano ve poliçe hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Pano ve poliçe hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Can Sigortaları Poliçeleri Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

CAN SİGORTALARI POLİÇELERİ UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI		
Kriterler		**Puanlar**
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, pano çalışmasında konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, pano çalışmasında konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, pano çalışmasında konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; pano çalışmasında konuya uygun tablo, grafik, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; pano çalışmasında konuya uygun resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, pano çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Pano Düzeni	10. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yaptı.	3
	11. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, pano çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, pano çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, pano çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

A **Aşağıdaki ifadelerin önünde verilen boşluğa ifade doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.**

1. (…..) Hasar dosyası oluştururken her sigorta türünde aynı bilgi ve belgeler kullanılır.

2. (…..) Hasar ihbarı üzerine sigorta şirketlerinin hasar dosyası açmadan önce ön araştırma yapması gerekir.

3. (…..) Sigorta şirketlerinin, zaman aşımı süresi dolduktan sonra yapılan ihbarları kabul etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

4. (…..) Zaman aşımına uğramış bir borç sigortalı tarafından sigorta şirketinden talep edilebilir.

5. (…..) Hasar ihbarı sonrasında sigorta ettirenden ve sigortadan menfaat sağlayan kişilerden bilgi ve belgeler talep edilmesi hasar tazminatının kesin ödeneceğini gösterir.

6. (…..) Trafik kazalarında taraflar trafik polisini beklemeden kaza zaptı tutabilirler.

7. (…..) Eksper ataması sadece sigorta şirketi tarafından yapılmaktadır.

8. (…..) Sigorta eksperlerinin görevleri sadece hasar sonrasında başlar.

9. (…..) Birden fazla eksperlik dalını ilgilendiren hasar olayında sadece bir dalda ruhsatı bulunan eksperin inceleme yapması yeterlidir.

10. (…..) Eksperlerin faaliyetlerinin denetimi Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

11. (…..) Müşterek sigorta, sigorta sözleşmesinde belirtilen sigorta bedeli ile sigorta değerinin birbirine eşit olma durumudur.

12. (…..) Muafiyet türlerinden bir tanesinin ismi entegral muafiyettir.

13. (…..) Sigortalı sigortalattığı malıyla ilgili zarar oluştuğunu öğrendikten sonra sigortacıya ne zaman isterse o zaman haber verebilir.

14. (…..) Zarar görenlerin çokluğu durumu sorumluluk sigortalarında meydana gelebilen bir durumdur.

15. (…..) Kamuya açık olan bir bahçede trafik kazası olması karayolunda meydana gelen bir kaza olarak sayılır.

16. (…..) Anne ve babanın çocuğuna desteği farazi desteğe örnektir.

17. (…..) Trafik sigortası kapsamındaki bakım gideri ücretlerini sigorta şirketi karşılar.

18. (…..) Sürekli sakatlık teminatında üçüncü bir kişinin sakatlığının olması durumunda kişinin ekonomik olarak yaşayacağı maddi zorluğa karşı belirlenen teminat tutarı ödenir.

19. (…..) Kapsamlarına göre hayat sigortalarından biri de gelir sigortalarıdır.

20. (…..) Lehtarın sigortalıyı öldürmesi durumunda lehtara sigorta bedeli ödenir.

21. (…..) Ömür boyu gelir sağlayan hayat sigortası irat sigortasıdır.

B **Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.**

22. Hasar ihbarı alan sigorta şirketlerinin hasar tazmini için gerekli bilgi ve belgeleri temin ederek hazırladığı dosyaya …….. denir.

23. Ülkemizde bütün motorlu araç sahiplerine, kaza sonucu diğer araç ve üçüncü şahıslara verilecek zararı güvence altına almak amacıyla devlet tarafından yaptırılması zorunlu tutulan sigortaya …….. denir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

24. Deniz taşımacılığı nakliyat hasarı ihbar süresi …….. gündür.

25. Bitkisel ürün sigortalarında don hasarının ihbar süresi …….. gündür.

26. Hayat sigortalarında rizikonun gerçekleştiği andan itibaren hak sahipleri tarafından en geç …….. içinde sigorta şirketine bildirimde bulunulmalıdır.

27. Sigorta sözleşmesine konu olan riskin gerçekleşmesiyle oluşan hasarın tespitini yapan kişiye …….. denir. şeklinde değiştirilecektir.

28. Sigorta şirketleri ve sigortalılar, Sigorta Bilgi Gözetim Merkezi aracılığı ile internetten …….. üzerinden eksper atama talebinde bulunabilirler.

29. Sigorta eksperlerinin …….. tarafından ruhsat sahibi olması gerekmektedir.

30. Meslekten çıkarılmasına karar verilen eksperlerin ruhsatnameleri levhadan silinmek üzere …….. bildirilir.

31. Tarım sigortaları hasarlarında …….. eksperleri faaliyet göstermektedir.

32. Sigorta sözleşmesinde belirtilen durumlara göre sigortalı olan malın onarılıp tekrar kullanılabilir şekilde zarar görmesi durumuna …….. denir.

33. Eksik sigorta durumunda tam hasar meydana gelmiş ise sözleşmede belirtilen …….. tutarı ödenir.

34. Sözleşmede sigorta kapsamıyla ilgili olan can veya malla ilgili yapılacak değişiklik, düzeltme ya da iptal durumları için düzenlenmesi gereken ek poliçeye …….. adı verilir.

35. Risk durumlarında sigortalının sigortacıya haber vermesini gerektiren yükümlülüğün adı ……..

36. 2021 yılına göre trafik sigortalarında kaza başına verilmesi gereken teminat limiti …….. TL'dir.

37. Sigorta şirketlerinin destekten yoksun kalma tazminatını Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde olan ve sicile kayıtlı olan …….. yaptırmaları gerekir.

38. Sigortalı kişinin gerçekleşen bir risk sonrası sağ kolunu üç ay boyunca kullanamayarak gelir sağlayamaması durumunda sigorta şirketi kişiye …….. tazminatı öder.

39. 2020 yılında çıkan bir kanunda sigortalı olan kişinin bakım gideri tazminatını sigorta şirketinden talep etmek ve işleyişin takibini gerçekleştirmek için isterse vekâletlerini sadece …….. verebileceği belirtilmiştir.

40. Sigorta şirketlerinin sürekli sakatlık tazminatı ödenmesi için istenilen raporun adı ……..

41. Hayat sigortalarında sigortacının sigortalıya borç para verme durumunun diğer adı ……..

42. Fesih durumu hayat sigortalarında sigorta süresinin …….. olan sigorta süresini tamamlaması gerekir.

43. Sigortalı kişinin ambulans hizmetinden faydalanması …….. sigortası kapsamına girer.

44. Kaza sigortası kapsamına dâhil olarak sigortalıda sakatlık durumu meydana geldiğinde sigorta şirketi tazminatı …….. öder.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

45. Aşağıdakilerden hangisi ferdî kaza sigortası yaralanma hasarı sonucunda hasar dosyası için istenecek bilgi ve belgelerden biri değildir?

A) Hastane raporları

B) Kaza tespit tutanağı

C) Mahkemeden alınacak gaiplik kararı

D) Sürücü belgesi

E) Tedavi masraflarını gösteren belge

46. Aşağıdakilerden hangisi kasko sigortası çarpma/çarpılma hasarı durumunda hasar dosyası için istenecek bilgi ve belgelerden değildir?

A) Anlaşma tutanağı

B) Alkol raporu

C) Kaza tespit tutanağı

D) Karakol müracaat tutanağı

E) Ruhsat fotokopisi

47. Hırsızlık sigortasında riziko gerçekleştiğinde ihbar süresi kaç gündür?

A) 5 **B)** 8 **C)** 9 **D)** 10 **E)** 15

48. Nakliyat sigortalarında kara taşımacılığı nakliyat hasarı ihbar süresi kaç gündür?

A) 3 **B)** 5 **C)** 8 **D)** 10 **E)** 15

49. Makine kırılması sigortası hasarında sigorta şirketi kaç gün içinde eksper ataması yapmalıdır?

A) 2 **B)** 5 **C)** 7 **D)** 8 **E)** 10

50. Aşağıdaki tarım sigortalarından hangisinde hasar ihbarı yapılmamaktadır?

A) Arıcılık sigortası

B) Bitkisel ürün sigortası

C) Kümes hayvanları hayat sigortası

D) Köy bazlı kuraklık verim sigortası

E) Su ürünleri sigortası

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

51. Aşağıdakilerden hangisi gerçek kişi sigorta eksperlerinin taşıması gereken niteliklerden değildir?

A) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak

B) İflas etmemiş olmak

C) Yüz kızartıcı suçlardan dolayı hüküm giymemiş olmak

D) Eksperlik dalında gerekli eğitimi tamamlamış olmak

E) Ticari unvanında sigorta kelimesi yanında eksper kelimesini kullanmak

52. Eksperlik stajı ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Eksperlik stajı başvurusu İcra Komitesine yapılmalıdır.

B) Yanında staj yapılacak eksperin İcra Komitesi tarafından seçilmesi gerekir.

C) Yanında staj yapılacak eksper fiilen en az beş yıl eksperlik yapmış olmalıdır.

D) Eksperlerin yanında yapılacak staj süresi üç aydır.

E) Stajın eksperlik başvurusunun yapıldığı alanda ruhsat sahibi olan eksperin yanında yapılması gerekir.

53. Eksperlik faaliyeti ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Eksperlerin faaliyet göstereceği eksperlik dalında ruhsatı bulunmalıdır.

B) Eksperler her beş yılda bir SEGEM tarafından yapılan eğitimlere katılmalıdır.

C) Eksperler faaliyetlerini gerçeklestirirken iyi niyet kurallarına göre hareket etmelidir.

D) Eksperler ekspertiz raporlarını beş yıl boyunca saklamalıdır.

E) Eksperler, kendilerini atayan sigorta şirketinin menfaatini gözetmelidir.

54. Eksperlerin görevinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığının yazı ile bildirilmesi hangi disiplin cezasıdır?

A) Uyarma

B) Kınama

C) Uzaklaştırma

D) Geçici olarak faaliyetten alıkoyma

E) Meslekten çıkarma

55.

I. Eksik sigorta

II. Aşkın sigorta

III. Tam sigorta

IV. Müşterek sigorta

Yukarıda verilen ifadelerden hangilerinde sigorta bedeli ile sigorta değerinin birbirinden büyük olma durumu vardır?

A) I ve II **B)** I ve III **C)** II ve III **D)** I, II ve III **E)** I, II ve IV

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

56. Eksik sigortada kısmi hasar durumunda tazminat hesaplaması yapılırken aşağıdaki işlemlerden hangisi yapılır?

A) Sigorta bedeli tutarı ile sigorta değeri tutarı çarpılır ve çıkan sonuç hasar tutarına bölünür.

B) Hasar tutarı sigorta bedeli tutarına bölünür ve çıkan sonuç sigorta değeri tutarıyla çarpılır.

C) Sigorta bedeli tutarı sigorta değeri tutarına bölünür ve çıkan sonuç hasar tutarıyla çarpılır.

D) Sigorta değeri tutarı hasar tutarına bölünür ve çıkan sonuç sigorta bedeli tutarıyla çarpılır.

E) Hasar tutarı sigorta değerine bölünür ve çıkan sonuç sigorta bedeli tutarıyla çarpılır.

57. Aşağıdakilerden hangisi müşterek sigortanın taşıması gereken şartlardan biri değildir?

A) Birden çok sigortacı olmalıdır.

B) Sigorta edilen riskler aynı olmalıdır.

C) Sigorta konusu aynı olmalıdır.

D) Poliçelerin süreleri birbirinden farklı olmalıdır.

E) Zararın olduğu tarihte tüm sigorta poliçeleri yürürlükte olmalıdır..

58. Aşağıdakilerden hangisi tenzili muafiyeti hesaplama işlemi özelliklerindendir?

A) Hasar tutarı muafiyet tutarından küçükse hasar tutarının tamamını sigortacı öder.

B) Hasar tutarı muafiyet tutarından büyükse hasar tutarından muafiyet tutarı çıkarılarak sigortalının ödeyeceği tutar hesaplanır.

C) Hasar tutarı muafiyet tutarından büyükse hasar tutarıyla muafiyet tutarı toplanarak sigortalının ödeyeceği tutar hesaplanır.

D) Hasar tutarı muafiyet tutarından büyükse hasar tutarıyla muafiyet tutarı toplanarak sigortacının ödeyeceği tutar hesaplanır.

E) Hasar tutarı muafiyet tutarından küçükse hasar tutarının tamamını sigortalı öder.

59. Aşağıdakilerden hangisi entegral muafiyeti hesaplama işlemi özelliklerindendir?

A) Hasar tutarı entegral muafiyet tutarından küçükse hasar tutarının tamamını sigortacı öder.

B) Hasar tutarı entegral muafiyet tutarından küçükse hasar tutarının tamamını sigortalı öder.

C) Hasar tutarı ile entegral muafiyet tutarı birbirine eşit ise hasar tutarının yarısını sigortalı, diğer yarısını sigortacı öder.

D) Hasar tutarı entegral muafiyet tutarından büyükse hasar tutarının tamamını sigortalı öder.

E) Hasar tutarı muafiyet tutarından küçükse hasar tutarının tamamını sigortalı öder.

60.

I. Beyan yükümlülüğü

II. Prim ödeme yükümlülüğü

III. Değişiklikleri beyan yükümlülüğü

IV. Tazminat talep etme yükümlülüğü

Yukarıda verilen ifadelerden hangileri sigortalı veya sigorta ettirenin yükümlülüklerindendir?

A) I ve II **B)** I ve III **C)** II ve IV **D)** I, II ve III **E)** I, II, III, IV

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

61. Aşağıdakilerden hangisi sorumluluk sigortalarında maddi tazminat ödenmesinde hesaplanması gereken tazminat işlemlerinden biri değildir?

A) Zarar görenlerin çokluğu

B) Muafiyet

C) Trafik sigortası

D) Zarardan birden fazla sigortacının sorumluluğu

E) Karayolları dışında oluşan hasarlar

Ceyda Hanım'ın E Sigorta Şirketiyle yaptığı sigorta sözleşmesine göre araç başına verilen teminat limiti 43.000,00 TL, kaza başına verilen teminat limiti ise 86.000,00 TL'dir. Ceyda Hanım sigortaya konu olan aracıyla seyir hâlindeyken önündeki ve yanındaki araçlara çarparak hasara yol açmıştır. %100 kusurlu olan Ceyda Hanım'ın üç araca verdiği hasar tutarları şu şekildedir.

1. araçta 50.000,00 TL 2. araçta 30.000,00 TL 3. araçta 20.000,00 TL olmak üzere toplam 100.000,00 TL'lik hasar meydana gelmiştir. Verilen bu bilgilere göre aşağıdaki 62, 63 ve 64. soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

62. Birinci araç için E Sigorta Şirketinin ödeyeceği tazminat tutarı aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

A) 7.000,00 TL

B) 10.000,00 TL

C) 43.000,00 TL

D) 50.000,00 TL

E) 86.000,00 TL

63. İkinci araç için trafik sigortasının karşılayacağı ve karşılamayacağı tazminat tutarları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 25.800,00 TL, karşılamayacağı tutar 4.200,00 TL'dir.

B) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 4.200,00 TL, karşılamayacağı tutar 25.800,00 TL'dir.

C) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 18.000,00 TL, karşılamayacağı tutar 12.000,00 TL'dir.

D) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 12.000,00 TL, karşılamayacağı tutar 18.000,00 TL'dir.

E) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 15.000,00 TL, karşılamayacağı tutar 15.000,00 TL'dir.

64. Üçüncü araç için trafik sigortasının karşılayacağı ve karşılamayacağı tazminat tutarları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 12.000,00 TL, karşılamayacağı tutar 8.000,00 TL'dir.

B) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 8.000,00 TL, karşılamayacağı tutar 12.000,00 TL'dir.

C) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 17.200,00 TL, karşılamayacağı tutar 2.800,00 TL'dir.

D) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 2.800,00 TL, karşılamayacağı tutar 17.200,00 TL'dir.

E) Trafik sigortasının karşılayacağı tutar 10.000,00 TL, karşılamayacağı tutar 10.000,00 TL'dir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

65. Aşağıdakilerden hangisi destekten yoksun kalma tazminatı kapsamındaki görev ve sorumluluklardan biri değildir?

A) Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin gerekli olan belge ve bilgileri toplamak

B) Destekten yoksun kalma hesaplamalarının yapılması için dosyayı aktüer veya yardımcı aktüere iletmek

C) Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasını talep etmek

D) Destekten yoksun kalma tazminatının ödenmesinde poliçenin yürürlükte olması

E) Hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatını hak sahiplerine ödemek

66. Aşağıdakilerden hangisi hayat sigortasında tazminatı etkileyen unsurlardan biri değildir?

A) Prim ödemesinden muaf sigorta

B) Yaşın yanlış beyan edilmesi

C) Sözleşmenin yapılması sırasındaki beyan yükümlülüğünü ihlal

D) Sözleşmenin devamı sırasındaki beyan yükümlülüğünü ihlal

E) Sözleşmenin feshi

67.

I. Hayat sigortaları

II. Hastalık sigortaları

III. Sağlık sigortaları

IV. Kaza sigortaları

Yukarıda verilen can sigortaları çeşitlerinden sigortalı kişi vefat ettikten sonra sigorta şirketinin kanuni vârislere tazminat ödemesini gerektiren ve sigortalı kişinin hastanede yatarak tedavi görmesini karşılayan sigortalar aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) I ve II

B) I ve III

C) I ve IV

D) II ve III

E) III ve IV

3. ÖĞRENME BİRİMİ

TAZMİNATIN ÖDENMESİ VE DOSYA KAPATMA İŞLEMLERİ

Bu öğrenme biriminde

- Tazminatın ödenmesi işlemlerini
- Hasar dosyası kapatma işlemlerini
- Rücu hakkının kullanılmasına ilişkin işlemleri öğreneceksiniz.

TEMEL KAVRAMLAR

- ☑ rücu
- ☑ halefiyet
- ☑ sovtaj
- ☑ ibraname
- ☑ feragatname

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sigorta tazminatı ödemesi nedir? Bildiklerinizi arkadaşlarınız ile paylaşınız.
2. Hasar dosyalarının kapatılması sizin için ne ifade ediyor?

KONULAR

3.1. Tazminatın ödenmesi
3.2. Hasar dosyasının kapatılması
3.3. Rücu hakkının kullanılmasına ilişkin işlemler

3. TAZMİNATIN ÖDENMESİ VE DOSYA KAPATMA İŞLEMLERİ

> En hayırlınız borcunu güzel bir şekilde ödeyeninizdir.
>
> Hadis-i Şerif

İnsanlar yaşamlarında bazı tehlikeler ile karşı karşıya kalabilmektedir. Oluşabilecek bu tehlikeler kişilerin canlarına ve mallarına zarar vermektedir. Gerçek ve tüzel kişiler, karşı karşıya kalabilecekleri bu tehlikelere karşı sigorta sistemi ile önlem almaya çalışmaktadırlar. Sigorta ettirilen bir menfaatin tehlike ile karşı karşıya kalması hâlinde sigorta şirketi tarafından tazminat ödemesinin yapılması gerekmektedir. Riziko meydana geldiği zaman sigorta ettiren, sigorta şirketine mevcut durumu bildirmelidir. Sigorta şirketi tarafından hasar dosyası açılması gerekmektedir. Hasarın büyüklüğünün tespiti eksperler tarafından yapılmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda sigorta şirketi tarafından sigorta ettirene ödenmesi gereken tazminat tutarı belirlenmektedir. Sigorta şirketleri hesaplanan tazminat tutarını ödeyerek açılan hasar dosyasını kapatma işlemlerini yerine getirmektedir.

3.1. TAZMİNATIN ÖDENMESİ

Sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren sigorta şirketleri, yaptıkları sigorta sözleşmelerine dayanak sigortalılardan prim almakta ve buna karşılık sigortalıları hayat ve hayat dışı branşlarda meydana gelebilecek hasar risklerine karşı ekonomik olarak korumaktadırlar. Üstlenilen riziko meydana geldiği takdirde sözleşme şartları dikkate alınarak sigortacı tarafından sigortalıya tazminat ödemesi yapılmaktadır.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigorta eksperleri, hasar ortaya çıktıktan sonra hasarın nedenlerini ve niteliklerini hesaplayan bağımsız kişilerdir.

Riziko meydana geldiği takdirde sigorta bedelinin en kısa sürede elde edilebilmesi için sigortalı tarafından sigorta şirketine ilgili belgeler sunulmalıdır. Sunulan belgelere ilgili eksper (bilirkişi, uzman) tarafından inceleme yapılmaktadır.

Herhangi bir aykırı durum ortaya çıkmadığı takdirde sigortayı yaptırana sigorta konusunun oranı üzerinden hesaplanan tazminat ödenmektedir (Görsel 3.1). Örneğin Kardelen Hanım bir araba galerisinden 16.04.20… tarihinde 310.000,00 TL ödeme yaparak 2020 model bir araç satın almış ve 310.000,00 TL teminat bedeli üzerinden yıllık 3.500,00 TL ödeyerek A Sigorta Şirketine kasko sigortası yaptırmıştır. Kardelen Hanım, aracı ile 18.10.20… tarihinde bir kaza geçirmiş ve aynı gün sigorta şirketine durumu bildirmiştir. Sigorta şirketi hasar dosyası açmış ve hasar tutarının belirlenebilmesi amacıyla eksper ataması gerçekleştirmiştir. Eksper incelemesinden sonra araçta 50.000,00 TL'lik bir hasarın olduğu tespit edilmiştir. Sigorta şirketi 29.10.20… tarihinde Kardelen Hanım'a 50.000,00 TL tazminat ödemesi yapmıştır.

Görsel 3.1: Sigorta tazminatı hesaplama

Sigorta tazminatı hesaplamaları titizlikle yapılmalıdır. Tazminat hesaplanırken sigortaya konu olan şeylerin riziko gerçekleştiği andaki değerleri esas alınır. Sigorta tazminatının ödenebilmesi için bazı durumların gerçekleşmiş olması gerekir. Bu durumlar sigorta tazminatının ödenme şartları olarak karşımıza çıkar. Sigorta tazminatının ödenme şartları Şekil 3.1'de verilmiştir.

- Riziko, sigorta sözleşmesinde yer alan süre içerisinde gerçekleşmelidir.
- Herhangi bir sebep ile tazminat ödemesi başlamamış veya durmuş olmamalıdır.
- Rizikonun gerçekleşmesinde bir kasıt olmamalıdır.
- Riziko, sigorta sözleşmesinde yer alan teminat kapsamında olmalıdır.
- Zarar ile riziko arasında nedensellik bağı (sebep-sonuç ilişkisi) olmalıdır.

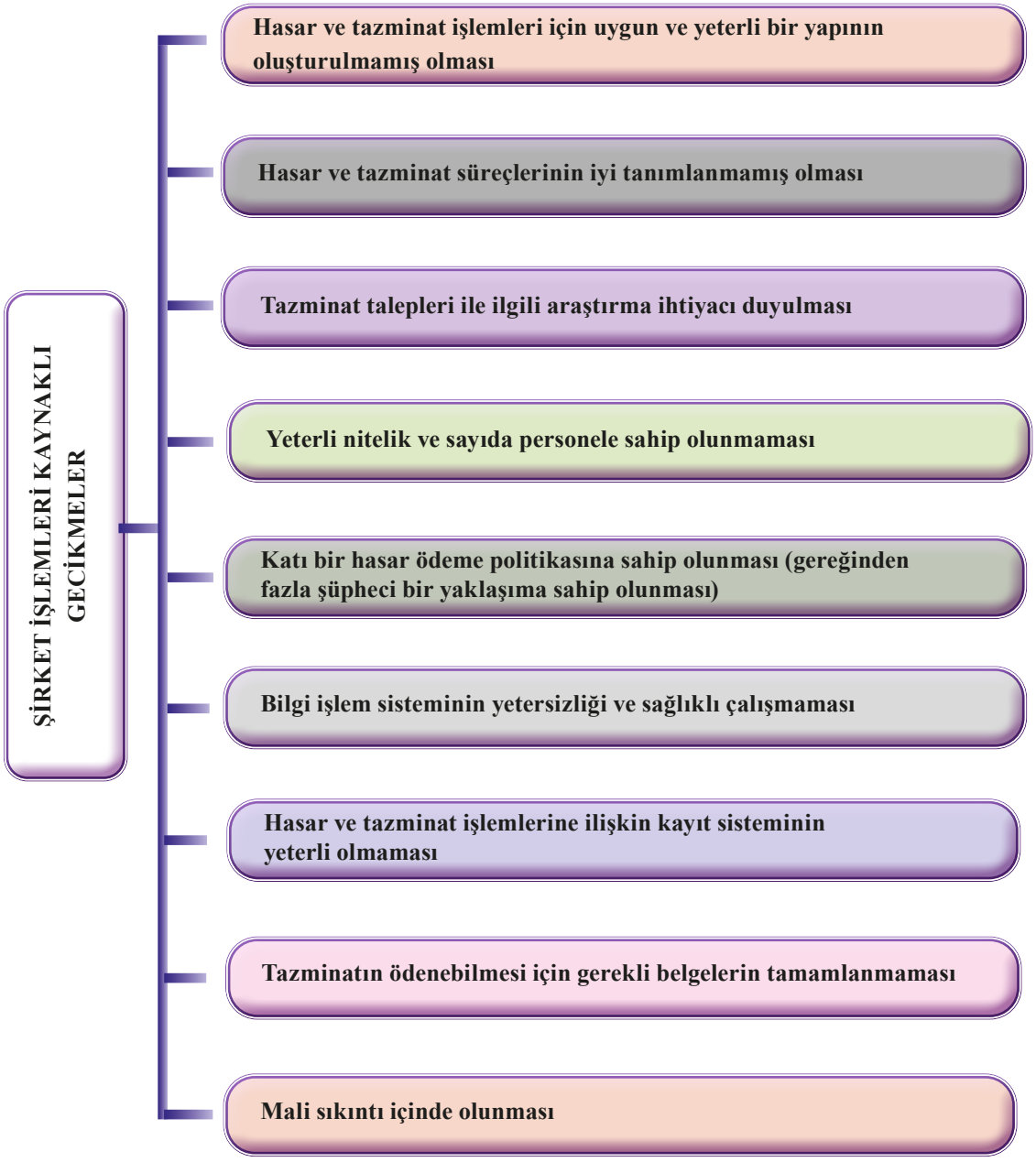
Şekil 3.1: Sigorta tazminatının ödenme koşulları

Sigorta şirketinin sigorta bedeli sorumluluğu, poliçeyle sınırlandırılmaktadır. Sigorta bedeli, hasar meydana geldiği andaki sigorta değerinden daha eksik hesaplanmış ise sigorta bedeli ile sigorta değeri arasındaki orana bakılarak ödeme yapılmaktadır. Sigorta bedeli daha önceden üzerinde anlaşılarak tespit edilmiş ise hasar meydana geldiği zaman sigorta tazminatı, sigorta değeri dikkate alınmadan sigortalıya tam olarak ödenmektedir (Görsel 3.2).

Bazı durumlarda tazminatın ödenmesinde gecikmeler yaşanabilmektedir. Bu gecikmelere hasarın niteliği, sigorta şirketleri, eksper veya sigortalıdan kaynaklanan sebepler vb. sayılabilir. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre şirket işlemleri kaynaklı sigorta tazminatının ödenmesini geciktiren sebepler Şekil 3.2'de verilmiştir.

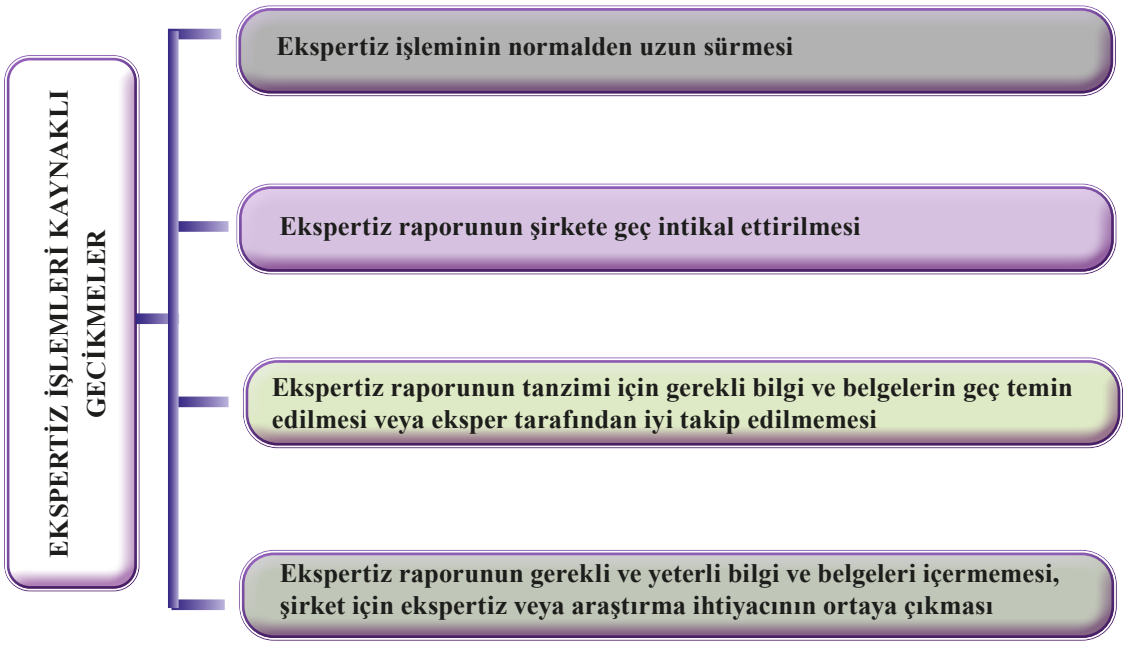

Görsel 3.2: Sigorta tazminatının ödenmesi

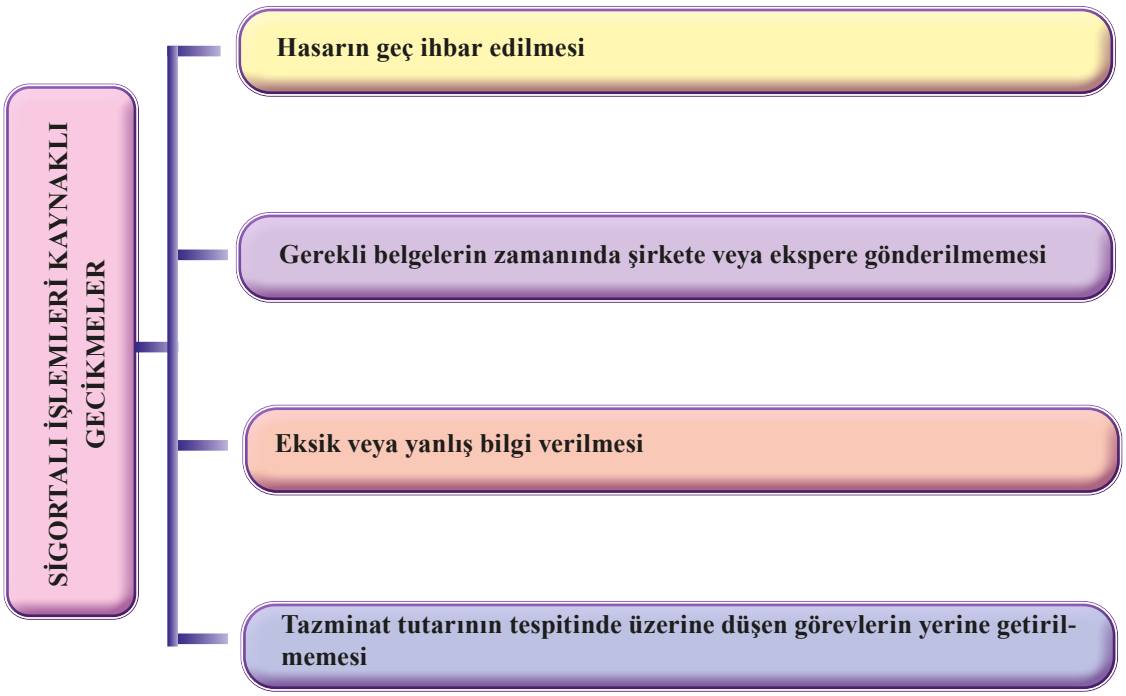
Şekil 3.2: Tazminat ödemelerinde sigorta şirketi işlemleri kaynaklı gecikme sebepleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre ekspertiz işlemleri kaynaklı tazminatın ödenmesini geciktiren sebepler Şekil 3.3'te verilmiştir.

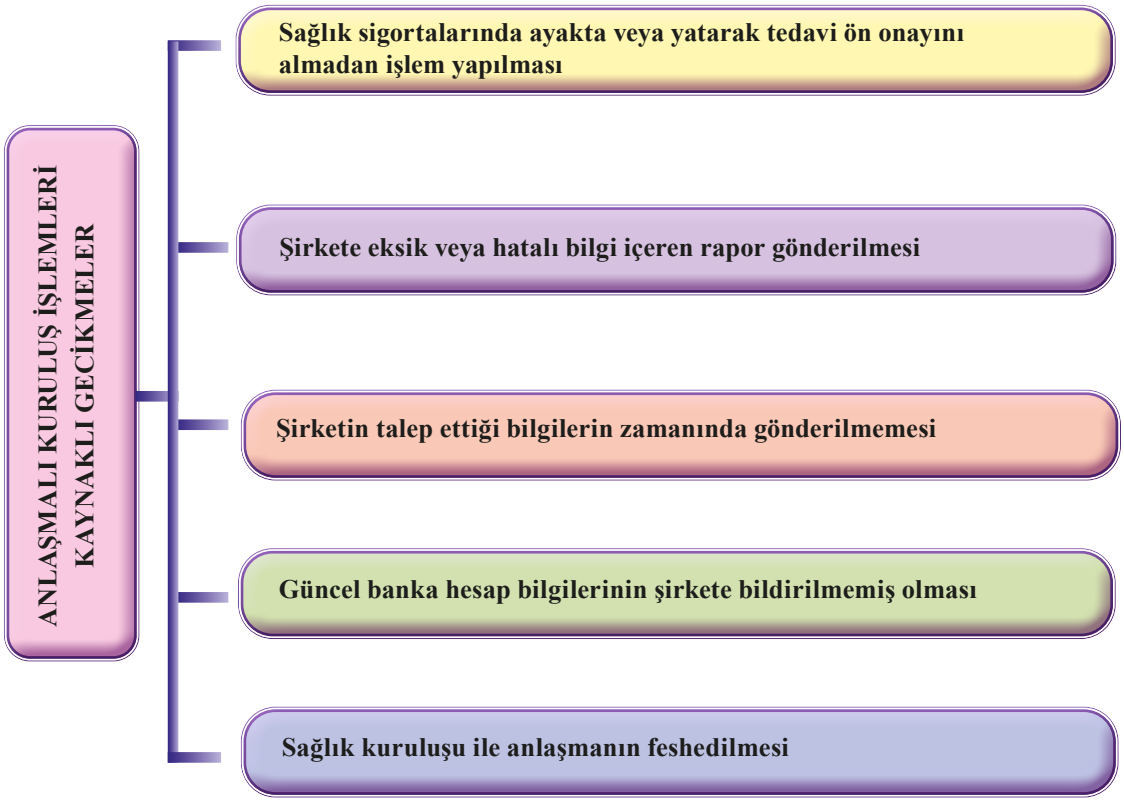
Şekil 3.3: Sigorta tazminatında ekspertiz işlemleri kaynaklı gecikme sebepleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre sigortalı işlemleri kaynaklı tazminatın ödenmesini geciktiren sebepler Şekil 3.4'te verilmiştir.

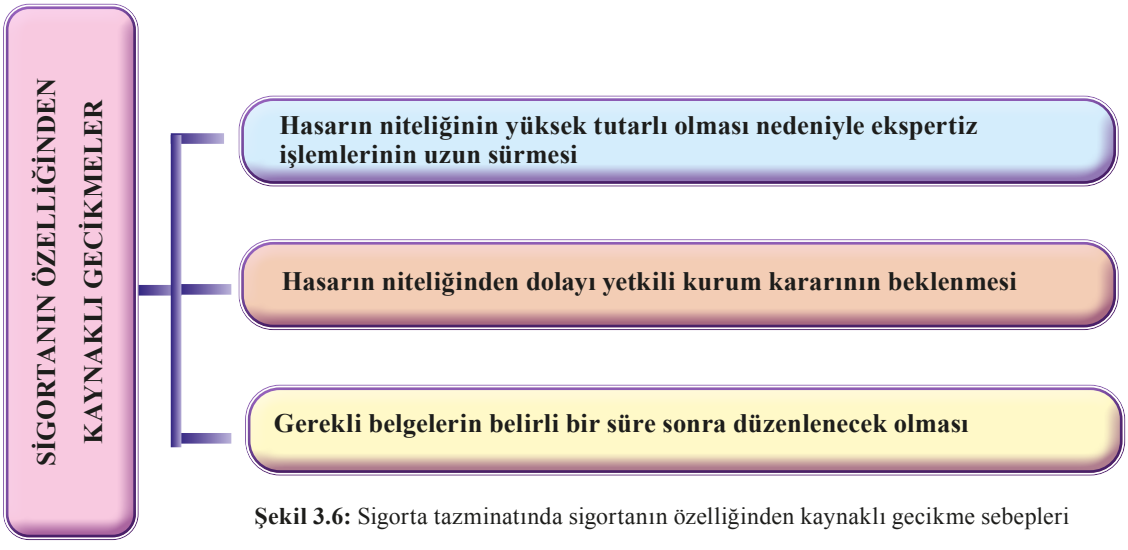
Şekil 3.4: Sigorta tazminatında sigortalı işlemleri kaynaklı gecikme sebepleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre anlaşmalı kuruluş işlemeleri kaynaklı tazminatın ödenmesini geciktiren sebepler Şekil 3.5'te verilmiştir.

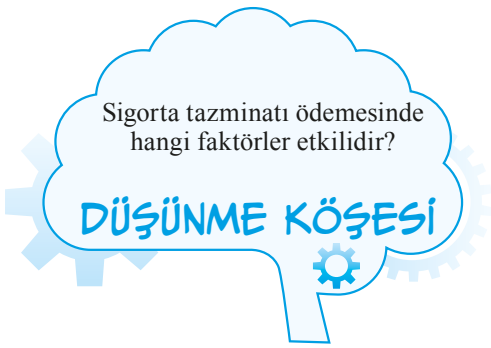
Şekil 3.5: Sigorta tazminatında anlaşmalı kuruluş işlemleri kaynaklı gecikme sebepleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre sigortanın özelliğinden kaynaklı tazminatın ödenmesini geciktiren sebepler Şekil 3.6'da verilmiştir.

Şekil 3.6: Sigorta tazminatında sigortanın özelliğinden kaynaklı gecikme sebepleri

Sigorta tazminatının ödenmesini etkileyen birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerin bazıları sigorta şirketleri tarafından kontrol edilebilirken bazıları ise kontrol edilemeyen etkenlerdir. Hasar meydana geldikten sonra hasar miktarının tespiti ekspertiz tarafından yapılmaktadır. Ekspertiz incelemesinin gecikmesi, sigorta ettirenin vermesi gereken belgeleri zamanında teslim etmemesi gibi durumlar sigorta şirketi tarafından kontrol edilemeyen etkenlerdir. Bunun yanında sigorta tazminatı olan paranın bankadan zamanında çekilememesi, sigorta ettirenin ödeme bilgilerinin zamanında alınamaması gibi durumlar da sigorta şirketi tarafından kontrol edilebilen etkenlerdir. Bu durumda sigorta tazminatının ödenmesi sürecinde söz konusu taraflar titizlikle görevlerini yerine getirmelidirler.

ETKİNLİK

- **Tazminat ödemelerinde yaşanan gecikmelerin sebepleri ile ilgili hatırladığınız iki doğru, iki yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.**
- **Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.**
- **Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.**
- **İfadelerin neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.**

3.1.1. Sigorta Tazminatlarında Ödeme Süreleri

Riziko meydana geldiği andan itibaren sigorta tazminatını alacak hakkı olan taraf sigorta şirketine durumu bildirir ve ilgili ödemeyi talep eder. Sigorta şirketinin hasar servisi riskin gerçekleştiğine dair ihbar aldığı andan itibaren sigortanın yürürlükte olup olmadığı, riskin poliçede yazılı süre içinde meydana gelip gelmediği gibi konular üzerinde araştırma yapar. Mevcut araştırma ve incelemeler bittikten sonra uygun görülen tazminat talepleri ilgili alacaklıya ödenir. Örneğin sigorta sözleşmesi 04.04.2021 tarihinde başlayarak 1 yıllık süre için yapılmıştır. Sözleşmenin geçerlilik süresi 05.04.2021 tarihi ile 04.04.2022 tarihi arasında geçen süredir. Sigorta ettirenin tazminat alabilmesi için rizikonun bu tarih aralığında gerçekleşmesi gerekmektedir. Sigorta tazminatının ödenme aşamasına gelindiği zaman ödeme gerçek hak sahibine yapılır. Ödeme yapılmış ancak gerçek hak sahibine yapılmamış ise sigorta şirketinin tazminat ödeme yükümlülüğü devam edecektir.

Görsel 3.3: Sigorta tazminatının nakden ödenmesi

Sigorta tazminatı nakden ödeme ile yapılmaktadır (Görsel 3.3). Sigorta şirketi ödediği tazminat bedeli karşılığı olarak ibraname (tazminat makbuzu) düzenler ve gerekli imzaları alır. Sigorta konusunu birden fazla şirketin teminat altına aldığı durumlarda her şirket kendi payına düşen kısmı ödemektedir.

Sigorta tazminatı, riziko gerçekleşince ve rizikoyla ilgili belgeler (hasarın gerçekleşme zamanı, tahmini hasar miktarı, hasarın nedenleri vb.) sigorta şirketine verildikten sonra sigorta şirketi ilgili araştırmaları tamamlamakla yükümlüdür.

Sigorta şirketleri tazminat ödeme konusunda belirli sürelerle sınırlandırılmıştır (Görsel 3.4). Sigortalı tarafından sigorta şirketine rizikonun meydana geldiği ortaya konulduğu andan itibaren zararı karşılama süresi; mal ve sorumluluk sigortalarında kırk beş günü, can sigortalarında ise on beş günü aşamaz. Örneğin Vasfiye Hanım sahip olduğu ev için 20.11.202… tarihinde 1.500,00 TL ödeyerek B Sigorta Şirketine konut sigortası yaptırmıştır. Vasfiye Hanım'ın evinde bir su sızıntısı ortaya çıkmış ve evde bir tadilat yapılma ihtiyacı doğmuştur. Vasfiye Hanım aynı gün sigorta şirketine durumu bildirmiştir. Sigorta şirketi hasar dosyasını açmış ve gerçekleşen hasar tutarının belirlenebilmesi amacıyla eksper ataması gerçekleştirmiştir. Eksper incelemesinden sonra evde 4.000,00 TL'lik bir hasarın olduğu tespit edilmiştir. Sigorta şirketi aynı yıl içinde en geç 25.12.202… tarihine kadar Vasfiye Hanım'a 4.000,00 TL tazminat ödemesi yapmakla yükümlüdür.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigorta şirketi tarafından araştırmalar tamamladığı anda tazminat ödeme borcu doğmaktadır.

Görsel 3.4: Tazminatın zamanında ödenmesi

Türk Ticaret Kanunu'na göre can sigortaları ve sigorta tazminatının ödenme süreleri tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.1: Can Sigortaları ve Tazminat Ödeme Süreleri

CAN SİGORTALARI	SİGORTA TAZMİNATININ ÖDENME SÜRELERİ
• Hayat Sigortaları	Rizikonun meydana geldiği bildirildiği andan itibaren 15 gün
• Sağlık Sigortaları	
• Ferdî Kaza Sigortası	

Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) göre sorumluluk sigortaları ve sigorta tazminatının ödenme süreleri tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.2: Sorumluluk Sigortaları ve Tazminat Ödeme Süreleri

SORUMLULUK SİGORTALARI ÖDENME SÜRELERİ	SİGORTA TAZMİNATININ ÖDENME SÜRELERİ
• Trafik Sigortası	Rizikonun meydana geldiği bildirildiği andan itibaren 45 gün
• İşveren Mali Sorumluluk Sigortası	
• Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Sorumluluk Sigortası	
• Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası	
• Asansör Kazalarında Mali Sorumluluk Sigortası	
• Tüp Gaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası	
• Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası	
• Tıbbi Kötü Uygulama Sorumluluk Sigortası	
• Özel Güvenlik Mali Sorumluluk Sigortası	
• Kıyı Tesisleri Mali Sorumluluk Sigortası	
• Yapı Denetimi Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası	
• Deniz Yolu Taşımacılığı Sorumluluk Sigortası	

Türk Ticaret Kanunu'na göre mal sigortaları ve sigorta tazminatının ödenme süreleri tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.3: Mal Sigortaları ve Tazminat Ödeme Süreleri

MAL SİGORTALARI	SİGORTA TAZMİNATININ ÖDENME SÜRELERİ
YANGIN SİGORTALARI • İş Yeri Sigortası • Konut Sigortası • Zorunlu Deprem Sigortası	Rizikonun meydana geldiği bildirildiği andan itibaren 45 gün
NAKLİYAT SİGORTALARI • Emtia Sigortası • Kıymet Sigortaları • Navlun Sigortası • Tekne Sigortaları • Gemi İnşaat Sigortası • Gemi Sigortası	
KAZA SİGORTALARI • Kasko Sigortası • Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Sigortası • Hırsızlık Sigortası • Cam Kırılması Sigortası	
TARIM SİGORTALARI • Bitkisel Ürün Sigortası • Sera Sigortası • Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası • Kümes Hayvanları Sigortası • Su Ürünleri Sigortası • Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası • İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası • Arıcılık Sigortası	
MÜHENDİSLİK SİGORTALARI • İnşaat All Risk Sigortası • Montaj Bütün Riskler Sigortası • Makine Kırılması Sigortası • Elektronik Cihaz Sigortası	

Sigorta tazminatına ilişkin riziko meydana geldiği anda sigorta şirketine bildirim yapılması ve gerekli tüm belgelerin sigorta şirketine sunulmuş olması gerekir. Gerekli belgeler sigorta şirketine sunulmadığı takdirde sigorta tazminatının ödenmesi için Kanun'da belirtilen tazminat ödeme süreleri işlememektedir.

Sigorta şirketi tarafından yapılacak araştırmalar, rizikonun meydana gelmesinin kendisine ibraz edildiği tarihten itibaren üç ay içinde tamamlanamadığı takdirde sigorta şirketi, sigortalıya sigorta tazminatından bir miktar avans ödemek zorundadır. Avans miktarı, sigorta şirketi ve sigortalı tarafından belirlenmektedir. Belirlenemediği takdirde yetkili mahkeme tarafından yaptırılan ön ekspertiz sonucu dikkate alınır ve ekspertiz raporunda belirlenen tutarın en az yarısı sigorta şirketi tarafından sigortalıya ödenmektedir. Sigortalı tarafından sigorta şirketine ilgili araştırmaların yapılabilmesi için ibraz edilmesi gereken belgelerin sunulmaması hâlinde bile araştırma için üç aylık süre aşılmış ise sigortalıya avans ödemesi yapılamamaktadır.

Sigorta tazminat ödemelerinin zamanında yapılamamasının nedenleri neler olabilir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

ETKİNLİK

Aşağıda verilen can, mal ve sorumluluk sigorta sözleşmesi örneklerini inceleyiniz. Bu sigorta türleri için ödenecek tazminat sürelerini dikkate alarak altlarında verilen ilgili alanlara kaç gün içerisinde sigorta tazminatı ödemi yapılması gerektiğini yazınız.

Örnek 1

Miraç Bey 03.04.202… tarihinde 1.500,00 TL sigorta primi ödeyerek A Sigorta AŞ ile sigorta sözleşmesi imzalamış ve kendisine sağlık sigortası yaptırmıştır.

Örnek 2

Cansu Hanım 05.05.202… tarihinde 3.200,00 TL sigorta primi ödeyerek B Sigorta AŞ ile sigorta sözleşmesi imzalamış ve sahip olduğu aracı için trafik sigortası yaptırmıştır.

Örnek 3

Uğur Bey 06.04.202… tarihinde 5.000,00 TL sigorta primi ödeyerek C Sigorta AŞ ile sigorta sözleşmesi imzalamış ve sahip olduğu ev için konut sigortası yaptırmıştır.

3.1.2. Tazminat Ödemesinde Bekleme Süreleri

Sigorta alacaklısı tarafından tazminatın talep edilmesi ve sigorta şirketinin talep edilen tarihten itibaren tazminatı ödememe süresine **bekleme süresi** denir. Tazminat ödemesinin zamanında yapılmamasının temel sebepleri;

- dosya takip sürecindeki aksaklıklar,
- dava sürecinin başlatılması,
- dosyanın tamamlanamaması gibi durumlardır.

Bu sebepler tazminatın ödenmemesine neden olmakta ve bekleme süresini ortaya çıkarmaktadır (Görsel 3.5). Örneğin Eylül Hanım kendisi için bir sağlık sigortası yaptırmıştır. Rahatsızlığından dolayı tedavi için hastaneye gitmiş ve 05.05.202… tarihinde tedavi olmuştur. Tedavi için tazminat ödemesi aynı yıl içinde en geç 20.05.202… tarihine kadar hastaneye yapılmalıdır. Ancak ödeme aynı yıl içinde 30.05.202… tarihinde yapılmıştır. Ödemenin yapılması gerektiği hâlde yapılmadığı bu araya **bekleme süresi** denir.

Sigorta şirketi tarafından hasar ve tazminat ödemelerine ilişkin bilgiler T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından alınarak analiz edilmektedir. Bakanlık tarafından alınan bu bilgiler ile şirketin hasar ve tazminat ödemelerindeki bekleme süreleri ve nedenleri incelenmektedir. Tazminat ödemesindeki bekleme süreleri sigorta türü bazında ayrı ayrı incelenmektedir.

Yapılan denetimler sonucunda sigorta şirketinin tazminat ödeme sürelerine bakılır, tazminat ödemelerindeki gecikmelerin sebepleri tespit edilmeye çalışılır. Amaç sigorta şirketlerinin tazminat ödemelerini geciktirmeden yapmalarını teşvik etmek ve gecikmeler önündeki sebeplerin ortadan kaldırılmasını sağlamaktır.

Görsel 3.5: Tazminat ödemesinde bekleme süreleri

3.1.3. Tazminat Ödemelerinde Hizmet Sağlayıcılar

Sigorta şirketleri; anlaşmalı oldukları firmalar (hizmet sağlayıcıları) aracılığı ile tazminat ödemeleri, bakım-onarım, muayene, tedavi, çekici gibi işlemler yapmaktadır. Ortaya çıkan tazminat ödemeleri sigorta şirketi adına anlaşmalı olduğu hizmet sağlayıcı firma tarafından yapılmaktadır.

Sigorta şirketi, hizmet sağlayıcılara yönelik gerekli tedbirleri almalı ve ilgili firma üzerinden şikâyetlerin oluşmamasını sağlamalıdır. Sigorta şirketleri ilgili firmaları belirli aralıklar ile kontrol etmeli ve olası şikâyetlere ilişkin gerekli araştırma ve incelemeleri yapmalıdır. Anlaşmalı firmalar tarafından verilmesi gereken onarım, tamir, muayene, tedavi, inşa, çekici gibi hizmetlerde gecikmelerin olup olmadığı kontrol edilmelidir (Görsel 3.6).

Görsel 3.6: Çekici hizmeti

Anlaşmalı firmalar tarafından sigorta kapsamında verilen hizmetler karşılığında zararı karşılanan sigortalılara üzerinde tarih bilgisi yer alan ve sigorta konusu hizmetin tanımlanıp teslim edildiğini gösteren belge verilir. Bu belgenin bir suretinin hasar dosyası içine konulması gerekir. Bunun yanı sıra araç sigortalılarında sunulan hizmetin tamamlanma tarihlerinin şirket bilgi işlem sisteminde de yer alması gerekir.

Uygulamada, genellikle onarım için anlaşmalı servislere bırakılan hasarlı araçların onarımı tamamlanıp sigortalıya veya sorumluluk sigortalarında zarar gören üçüncü şahsa teslimi sırasında servisler tarafından imzalatılması gereken teslim ve devir belgelerinin, onarımı yapılacak araçların hasarlı olarak teslim edildiği anda sigortalı veya mağdura imzalatılması gerekir. Hasar dosyalarında söz konusu belgeler mevcut olsa bile genellikle üzerinde tarih bulunmamakta ya da belgeler aracın hasarlı olarak servise bırakıldığı tarihi taşımaktadır. Bu nedenle, yapılacak incelemede servislerin söz konusu belgeleri amacına uygun şekilde, aracın onarılmış olarak sigortalı veya mağdura gerçekten teslim edildiği sırada imzalatılıp imzalatılmadığı da kontrol edilmelidir.

3.1.4. Ödeme Birimleri

Sigorta şirketleri tazminat ödemelerini merkez, bölge, şube gibi farklı ödeme birimleri tarafından yapabilmektedir (Görsel 3.7). Ödenecek tazminat tutarına göre şubenin mi, bölge müdürlüğünün mü, şirketin genel müdürlüğünün mü ödeme yapacağı belirlenir. Daha küçük ödeme tutarları şubeler tarafından yapılırken daha yüksek tazminat ödemeleri merkez tarafından yapılmaktadır. Ödemelerin hangi birimden, kim tarafından yapılacağı önceden belirlenmeli ve oluşacak tazminat tutarına göre hareket edilmelidir.

Görsel 3.7: Tazminatın şirket personeli tarafından ödenmesi

Sigorta şirket personellerine hasara ilişkin tazminat ödemeleri için ödeme limitleri oluşturulmaktadır. Bu limitlere göre şirket çalışanları ödeme yapmaktadırlar. Örneğin oluşacak hasarın değeri 3.000,00 TL ise sigorta şubesinde servis şefi tarafından ödemesi yapılırken 5.000,00 TL gibi oluşabilecek hasar ödemelerini bölge müdürü yapmaktadır. Daha yüksek hasar ödemelerinde genel müdürlük, yönetim kurulu gibi organlar devreye girmektedir.

3.1.5. İbraname Alınması

Sigorta şirketleri tarafından tazminat ödemesi yapılmaktadır. Tazminat ödemesi yapıldıktan sonra tazminat alacaklısı tarafından tazminatın alındığı ibra (aklama) edilmektedir. Sigorta şirketinin ödemeyi yaptığı ibra edilerek borcun ödendiğine dair bir ibraname hazırlanmaktadır (Görsel 3.8). Hazırlanan ibraname ile sigortalı artık başka tazminat talep edemeyeceğini belirtmiş olmaktadır. **İbraname,** ödemenin yapıldığını ispat eden bir belgedir. Sigorta şirketlerinin tazminat ödemelerini hemen yapmaları gerekir. Sigortalı tarafından ibraname imzalanmamış, geç imzalanmış vb. olabilir. Sigorta şirketlerinin tazminat ödemelerini hemen yapmaları gerekir.

Tanzim Tarihi: .../ .../.....

İBRANAME, MAKBUZ VE TESLİM BELGESİ

XXXXX Sigorta AŞ ..... sayılı poliçe ile sigortalı bulunan..... plakalı aracımızı, onarılmış ve sağlam olarak aldım/ aldık. İlgili poliçeden varsa kalan prim borcunu, tazminattan düşülen tutarları (aracın onarımı nedeniyle kıymet artışı meydana gelmiş ise, kıymet artış miktarını, poliçede belirtilmiş ise muafiyet bedeli vb.), onarım gerçekleştirilen servise ve/veya XXXXX Sigorta AŞ'ye makbuz karşılığı ödedim. İşbu hasara ilişkin .....TL tutarındaki tazminatı karşılayan XXXXX Sigorta AŞ'yi ...../...../..... Tarihinde meydana gelen kaza ile ilgili olarak poliçede genel ve özel şartları ile diğer ilgili mevzuattan kaynaklanan borçlarından ötürü ibra etiğimi/izi, XXXXX Sigorta AŞ'den faiz, ek teminat ve/veya her ne nam altında olursa olsun bir talepte bulunmayacağımı/zı üçüncü şahıslara karşı olan talep ve dava ve rücu haklarımı/zı XXXXX Sigorta AŞ'ye devir ve temlik ettiğimi/zi beyan, kabul ve tasdik ederim/iz.

Sigortalı/Vekaleten imza sahiplerinin

Adı, Soyadı: ..... Dosya No: .....

İmzası:

(Varsa) Vekalete Onaylayan

Noterin Adı: .....

Vekalet Tarih No: .....

(5 gün içinde vekalet ibrazı halinde geçerlidir)

Görsel 3.8: İbraname örneği

3.1.6. Sovtajın Satılması

Sigorta şirketlerinin gelir kaynaklarından bir tanesi de sovtajdır. **Sovtaj,** sigorta şirketi tarafından hasar almış durumda olan ve sigorta ettirilmiş olan nesnenin satışından elde edilen gelirdir.

Sigorta şirketi sigorta ettirene tazminatı ödedikten sonra halefiyet (yerine geçme) durumundan dolayı kendisi sigorta ettiren durumuna gelir. Halefiyet durumu, Türk Ticaret Kanunu'nun 1472. maddesine göre "Sigortacı sigorta bedelini ödedikten sonra hukuken sigorta ettiren kimse yerine geçer." şeklinde açıklanmıştır. Bunun sonucunda sigorta şirketi hasarlı durumda olan somut varlıkların parçalarının sahibi olur (Görsel 3.9).

BİLGİ KÖŞESİ

Sovtaj satışı, sadece mal sigortalarında (kasko, yangın vb.) satışı söz konusu olmaktadır.

Görsel 3.9: Hasarlı araç

Sigorta şirketi sahip olduğu bu parça ve eşyaları satabilir ve gelir elde edebilir. Hasarlı somut sigortalı ürünün sahibi sigorta şirketi olur ve şirket de bu ürünle ilgili olarak satış karşılığı gelir elde eder. Örneğin Ahmet Bey C Sigorta Şirketine sigortalatmış olduğu aracı ile kaza yapmış ve aracı kullanılamaz hâle gelmiştir. Araç için belirlenen 210.000,00 TL sigorta tazminatını sigorta şirketi Ahmet Bey'e ödeyerek aracın yeni sahibi olmuştur. Aracın motor, jant, radyo vb. satılabilir parçalar var ise onların satılıp gelir elde edilmesi sovtaja örnektir. Elde edilen ek gelirler de tazminat ödemelerinde faydalar sağlamaktadır. Sigorta şirketleri için fayda sağlamasından dolayı sovtaj işlemleri, sigorta şirketleri için büyük önem arz etmektedir.

ETKİNLİK

Sigortacılık faaliyetlerine uygulanan sovtaj satışı işleminin ülke ekonomisinesağladığı faydaları aşağıda verilen boşluğa yazınız.

3.1.7. Aracılarla Yaşanan Sorunların Tazminat Ödemelerine Etkileri

Sigorta şirketi ile aracı firmalar veya acenteler arasında bazı durumlarda anlaşmazlıklar doğabilmektedir. Bu anlaşmazlıkların tazminat alacaklılarını hiçbir durumda olumsuz etkilememesi gerekir. Bazı durumlarda sigorta şirketlerinin, acenteleri tarafından yapılan tazminat taleplerine geç ödeme yaptıkları görülmektedir. Bunun temel sebebi, sigorta şirketi ile acente arasında prim oranı veya sözleşme üzerinden yaşanan anlaşmazlıklar olmaktadır.

Sigorta şirketleri, acentelerden kaynaklanan ve yaşanan bu sorunları sigortalıya yansıtmalı ve ödemeleri zamanında yapmalıdır.

3.1.8. Dava veya Soruşturma Açılması Durumunda Tazminat Ödemeleri

Meydana gelen rizikoda sigortalının kastının olup olmadığı araştırılmaktadır Sigorta şirketleri, riziko meydana geldikten sonra sigortalı veya sigorta ettiren hakkında soruşturma veya dava açtırabilmektedir. Dava açıldığı andan itibaren herhangi bir tazminat ödemesi yapılmamaktadır. Tazminat ödemeleri dava sonuçlanana kadar bekletilmelidir. Sigorta şirketinin rizikonun gerçekleşmesine kasten sebebiyet verildiğine dair somut delillerinin olması gerekmektedir. Sigortalı veya sigorta ettirenin kasıtlı olarak rizikoyu meydana getirdiklerine dair somut delil olmadan başvuru işlemlerini yapmaması gerekmektedir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigorta Türlerine Göre Tazminat Ödeme Süreleri ve Koşulları

Uygulamanın Amacı: Sigorta türlerine göre tazminat ödeme sürelerini ve koşullarını kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Sigorta türlerine göre tazminat ödeme sürelerini ve koşullarını araştırarak bir afiş çalışması hazırlayınız.

İşlem Basamakları

- Afiş konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Afişin amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Afiş ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak afişinizin tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Afişte verilen bilgilerin doğru olmasına ve Sigorta Türlerine Göre Tazminat Ödeme Süreleri ve Koşulları ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Afiş içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Afiş hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Afiş hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz
- Afişinizi en az A3 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigorta Türlerine Göre Tazminat Ödeme Süreleri ve Koşulları Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

SİGORTA TÜRLERİNE GÖRE TAZMİNAT ÖDEME SÜRELERİ VE KOŞULLARI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI		
Kriterler		**Puanlar**
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, afiş çalışmasında konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, afiş çalışmasında konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	10. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	11. Öğrenci; yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	12. Öğrenci, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	14. Öğrenci, afiş çalışmasını verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	15. Öğrenci, afiş çalışmasını hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

3.2. HASAR DOSYASI KAPATMA İŞLEMLERİ

Sigorta şirketlerinin riziko gerçekleştiği andan itibaren açılan hasar dosyasına ilişkin tazminat ödemelerini hukuka uygun olarak gerçekleştirerek hasar dosyasını sonuçlandırmaları işlemine **hasar dosyası kapatma işlemleri** denir. Hasar dosyasının tekrar açılma ihtimalini en aza indirmek için hasar dosyası kapatma süreci hukuka uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Hasar dosyası, hangi durumlarda kapatılabilir?

DÜŞÜNME KÖŞESİ

3.2.1. Hasar Dosyasının Tazminat Ödenerek Kapanması

Hasar dosyasının açıldığı andan itibaren tazminata ilişkin yapılması gereken tüm ödemelerin Sigortacılık Kanunu'na uygun olarak yapılmasıyla hasar dosyasının kapatılmasıdır (Görsel 3.10). Örneğin Emrah Bey 17.05.202… tarihinde 650.000,00 TL ödeme yaparak 2020 model bir araç satın almıştır. Teminat bedeli 650.000,00 TL olan arabası için yıllık 7.500,00 TL prim ödeyerek D Sigorta Şirketine sigorta yaptırmıştır. Emrah Bey aracı ile aynı yıl 18.06.202… tarihinde bir kaza geçirmiş ve aynı gün sigorta şirketine hasarı bildirmiştir. Sigorta şirketi hasar dosyasını açmış ve hasarın tutarının belirlenebilmesi amacıyla eksper ataması gerçekleşmiştir. Eksper incelemesinden sonra araçta 80.000,00 TL'lik bir hasarın olduğu tespit edilmiştir. Sigorta şirketi aynı yıl 28.06.202… tarihinde Emrah Bey'e 80.000,00 TL tazminat ödemesi yaparak hasar dosyasını kapatmıştır.

Görsel 3.10: Hasar dosyasının kapatılması

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre hasar dosyasının kapatılması için yapılması gereken ödemeler Şekil 3.7'de verilmiştir.

- Tazminat ödemelerinin tamamlanması
- Tazminat talebinin reddedilmesi ve varsa bütün ilişkili masrafların ödenmesi
- Tazminat talebinden vazgeçilmesi ve varsa bütün ilişkili masrafların ödenmesi
- Tazminat talebine yönelik açılan davanın şirket lehine sonuçlanması ve varsa bütün ilişkili masrafların ödenmesi
- Talebin zaman aşımına uğraması ve varsa bütün ilişkili masrafların ödenmesi

Şekil 3.7: Hasar dosyasının kapanmasına ilişkin ödemeler

3.2.2. Hasar Dosyasının Takipsizlik veya Belge Temin Edilememesi Nedeniyle Kapanması

Sigorta sözleşmesine göre riziko meydana geldikten sonra sigorta ettiren veya sigortalı kişinin rizikoya ilişkin gerekli görülen her türlü belgeyi ve gerekli tüm bilgileri sigorta şirketine en kısa sürede ulaştırması gerekmektedir. Bunun yanında hasar dosyası açıldıktan sonra hasar tutarının tespit edilmesi için gerekli ekspertiz incelemelerine izin vermeleri gerekmektedir.

Sigorta ettiren tarafından riziko meydana geldiği ve gerekli belgeler sigorta şirketine iletildiği andan itibaren can sigortalarında 15 gün, zarar sigortalarında da 45 günlük tazminat ödeme süreleri ortaya çıkmaktadır.

Sigorta ettiren veya sigortalı kişi, sigorta tazminatını alma hakkını elde ettikten ve 2 yıllık zaman aşım süresi içerisinde tazminatını almaktadır. Teknik Karşılıklar Yönetmeliği'nin 7. maddesine göre "Tazminat ve sigorta bedeline ilişkin talepler için ayrılan karşılıklar zaman aşımı süresinin dolmasını takiben muallak tazminatlar arasından çıkarılarak gelir kaydedilir" denilmektedir. Yani sigorta şirketi ödeyeceği tazminat miktarını zaman aşımı süresinin bitmesine kadar bekletmekte, zaman aşımı süresi bittikten sonra tazminat miktarını sigorta şirketi kendi geliri şeklinde kullanmaktadır. Sigorta ettiren veya sigortalı tarafından sigorta tazminatının yasal süreler içerisinde takip edilmesi gerekmektedir.

Riziko meydana geldiği andan itibaren sigorta ettiren veya sigortalı tarafından ihbar yapılmasına rağmen rizikonun gerçekleşip gerçekleşmediği, zarar gören menfaatin teminat kapsamında olup olmadığı, ortaya çıkan hasar tutarının ve nedenlerinin tespit edilemediği, sigorta ettiren veya sigortalı tarafından gerekli yükümlülüklerin yerine getirilmediği, tazminata ilişkin hiçbir takibin yapılmadığı durumlarda hasar dosyası açılarak gerekli zaman aşım süreleri beklenir ve sununda hasar dosyası kapatılır.

Tazminat ödemesinin yapılacağı kişinin bilgilerinin yer aldığı belgelerin (veraset ilamı, kimlik fotokopileri, muvafakatname, vekâletname vb.) sigorta şirketine sunulması gerekmektedir. Gerekli belgeler sunulmadığı takdirde hasar dosyası takipsizlik niteliği taşımaktadır. Sigorta ettiren veya sigortalı, riziko gerçekleştiği andan itibaren sigorta şirketine tazminat ödemesine ilişkin alacak talebinde bulunmaktadır. Sigorta şirketi can sigortalarından 15 günlük, zarar sigortalarında 45 günlük süreler üzerine 2 yıllık zaman aşımı süresini beklemekte ve daha sonra hasar dosyasını kapatmaktadır.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre açılan hasar dosyalarının takipsizlik kararı veya bilgi ve belge temin edilememesi nedeniyle zaman aşımı süresinin sonunda kapatılabilmesi için aşağıdaki işlemlerin sırasıyla gerçekleşmiş olması gerekir:

1. Sigorta veya emeklilik şirketi tarafından rizikonun gerçekleştiği öğrenilmiş ve hasar dosyası açılmış, ancak sigorta ettiren veya zarar gören (tazminat alacaklısı) tarafından temin edilmesi gereken bilgi ve belgelerin bulunması,
2. Sigorta ettiren veya tazminat alacaklısı tarafından temin edilmesi gereken bilgi ve belgelerin; riskin teminat kapsamında olup olmadığı, risk teminat kapsamında ise ortaya çıkan kayıp ve hasar tutarı ile ödenmesi gereken tazminat tutarının tespiti ve tazminatın azaltılması veya talebin reddedilmesini gerektiren bir durumun mevcut olup olmadığını ortaya koymak için gerekli olması,
3. Söz konusu bilgi ve belgelerin sigorta veya emeklilik şirketi tarafından sigorta ettiren veya tazminat alacaklısından talep edilmiş olması,
4. Talep edilmesine rağmen sigorta ettiren veya tazminat talep eden tarafından bilgi ve belgelerin temin edilmemiş olması,
5. Sigorta veya emeklilik şirketi tarafından bilinen, zaman aşımını kesen veya durduran bir durumun mevcut olmaması,
6. Sigorta ettiren veya tazminat talep etme hakkı bulunan tarafından gerekli bilgi ve belgelerin temin edilmemesinde ilgili sigorta veya emeklilik şirketine atfedilebilen bir kusurun bulunmaması hâlinde hasar dosyası kapatılır.

ETKİNLİK

Aşağıda hasar dosyası açılmış iki sigorta örneği yer almaktadır. Hasar dosyası için bir tazminat talebinde bulunulmadığı için sigorta şirketi tarafından hasar dosyalarının takipsizlikten dolayı kapatılması talep edilmiştir. Verilen örneklerdeki dosyaların kapatılabilmesi için gerekli zaman aşımı sürelerini ilgili boşluklara yazınız.

1. **Örnek:** Ayşe Hanım A Sigorta Şirketi ile görüşerek hayat sigortası yaptırmıştır. 14.03.2021 tarihinde Ayşe Hanım vefat etmiştir. Hasar dosyası 15.03.2021 tarihinde açılmış ve yapılan inceleme sonucunda 200.000,00 TL sigorta tazminatı hesaplanmıştır. Ödenecek tazminat lehtar tarafından talep edilmemiştir. Dosyanın takipsizlik sebebiyle kapatılabilmesi için sigorta şirketinin zaman aşımı süresini beklemesi gerekmektedir.

2. **Örnek:** A Sigorta Şirketi ile görüşen İnci Hanım konutu için Zorunlu Deprem Sigortası yaptırmıştır. 14.05.2021 tarihinde meydana gelen depremde İnci Hanım'ın evi kısmi hasar görmüştür. İnci Hanım'ın hasar dosyası 15.05.2021 tarihinde açılmış ve yapılan inceleme sonucunda 50.000,00 TL sigorta tazminatı hesaplanmıştır. Ancak İnci Hanım tarafından sigorta şirketine tazminat ödemesi için bir talepte bulunulmamıştır. Dosyanın takipsizlik sebebiyle kapatılabilmesi için sigorta şirketinin zaman aşımı süresini beklemesi gerekmektedir.

3.2.3. Reddedilen Tazminat Talepleri

Sigorta şirketleri bazı sebeplerden dolayı sigorta tazminatı alacak hakkı olan kişinin tazminat taleplerini reddedebilir (Görsel 3.11). Sigorta şirketleri reddettikleri tazminat taleplerinin reddedilme sebeplerini tazminat alacaklısına karşı açıklamak zorundadır. Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik'in 12. maddesinde yer alan açıklamaya göre "Sigortacı, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayanlar tarafından yazılı veya elektronik iletişim araçlarıyla kendisine yöneltilen sigortaya ilişkin şikayetlerle, sözleşmeye bağlı olarak yapılacak ödemeler de dâhil olmak üzere sözleşmeye ilişkin her türlü bilgi taleplerini, başvurunun kendisine ulaşmasından itibaren 15 iş günü içinde cevaplandırmak zorundadır."

Görsel 3.11: Tazminatın reddedilmesi

Sigorta şirketi tarafından verilen bu reddetme bilgisinin ilgili mevzuatlara uygun biçimde gerekçeli olarak yapılması gerekir. Genel olarak sigorta şirketlerinin tazminat ödemesini reddetme sebepleri aşağıda açıklanmıştır.

BİLGİ KÖŞESİ

Sigorta şirketi, tazminat ödemesini yapmayacağına dair bilgiyi sigorta ettirene vermek zorundadır.

a) Poliçede Belirtilen Teminat Dışı Hâller Nedeniyle Reddetme

Sigortacılık Kanunu'nun 11. maddesine göre "Sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenir. Ancak, sigorta sözleşmelerinde işin özelliğine uygun olarak özel şartlar tesis edilebilir. Bu hususlar, sigorta sözleşmesi üzerinde ve özel şartlar başlığı altında herhangi bir yanılgıya neden olmayacak şekilde açık olarak belirtilir." Yine aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre "Sigorta sözleşmelerinde kapsam dâhiline alınmış olan riskler haricinde, kapsam dışı bırakılmış riskler açıkça belirtilir. Belirtilmemiş olan riskler teminat kapsamında sayılır." Kanunda belirtilen bu hâller dışında bir durum ortaya çıkmış ise sigortacı tazminat ödemeyi reddedebilmektedir.

b) Özel Şartlar ve Ek Sözleşme (Kloz) Hükümleri Nedeniyle Reddetme

Bazı sigorta sözleşmeleri yapılırken genel şartlara uyacak şekilde özel şartlar da eklenir. Böylece eklenen özel şartlar ile hazırlanan ek sözleşmede bazı durumlar teminata dâhil edilebilmektedir. Sigortacı, ortaya çıkan durumun sigortanın ek sözleşme şartlarına göre teminat dışı olduğunu iddia ederek tazminat ödemeyi reddedebilir.

c) Yükümlülüklere Uymama Nedeniyle Reddetme

Sigorta ettirenin yükümlülükleri, Türk Ticaret Kanunu'nun 1430, 1435, 1447 ve 1448. maddelerinde açıklanmıştır. Sigortacı, sigorta ettirenin bu yükümlülüklerini yerine getirmediğini iddia ederek tazminat ödemeyi reddedebilir.

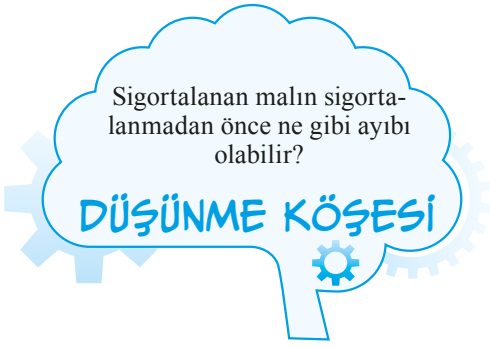
ç) Sözleşmeden Cayılması veya Sözleşmenin Feshi Nedeniyle Reddetme

Türk Ticaret Kanunu'nda sigortalı ve sigorta ettiren için sözleşmeden caymanın veya sözleşme fesih koşullarının neler olabileceği açıklanmıştır. Sigortacı, riziko meydana gelmeden önce sözleşmeden cayıldığını veya sözleşmenin fesih edildiğini iddia ederek tazminat ödemeyi reddedebilir.

d) Rizikonun Gerçekleşmesindeki Kasıt veya Ağır Kusur Nedeniyle Reddetme

Sigortacı, riziko meydana geldiği andan itibaren rizikonun meydana gelişinde sigortalı veya sigorta ettirenin kastının olup olmadığının incelenmesini talep edebilir.

Bu talebin neticesinde sigorta ettirene veya sigortalıya ödemekle yükümlü olduğu tazminat ödemesini yapmayı reddedebilir.

e) Malın Ayıbından Kaynaklanan Zarar Nedeniyle Reddetme

Sigortacı ve sigorta ettiren arasında hazırlanan sigorta sözleşmesine göre eğer sigortaya konu olan malda sözleşme öncesi bir hasar var ise bu hasar tazminata dâhil olmamaktadır. Sigortacı, rizikodan sonra oluşan hasarların riziko gerçekleşmeden önce de var olduğunu iddia ederek tazminat ödemesini reddedebilir.

f) Zaman Aşımı Nedeniyle Reddetme

Türk Ticaret Kanunu'nun 1420. maddesine göre "Sigorta sözleşmesinden doğan bütün istemler, alacağın muaccel olduğu tarihten başlayarak 2 ve 1482'nci madde hükmü saklı kalmak üzere, sigorta tazminatına ve sigorta bedeline ilişkin istemler her hâlde rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren 6 yıl geçmekle zaman aşımına uğrar." Sigorta sözleşmelerinde zaman aşım süresi açıklanmıştır. Bu süreler dâhilde tazminatı alma hakkı olan kişi bu süreler dâhilinde tazminat ödemesini talep edebilir. Eğer ki tazminat alma hakkı olan kişi kanunda belirtilen süreler geçtikten sonra sigortacıdan tazminat ödemesini talep eder ise sigortacı ödemeyi reddedebilir.

g) Acenteden Tahsilat Yapılamaması Nedeniyle Reddetme

Sigorta şirketlerinin birlikte çalıştığı acentelerden kaynaklanan sebeplerden (faaliyetlerin durdurulma-

sı, sözleşme feshi, tahsilat soruları vb.) dolayı tazminat ödemelerine ilişkin sorunlar yaşayabilmektedir. Sigortacı bu sorunları öne sürerek tazminat ödemesini reddedebilir.

ğ) Trafik zabıtasında tutanak tutulmadığı gerekçesiyle reddetme

Motorlu araç sigortası söz konusu olduğu zaman bu durum söz konusudur. Motorlu araç kaza geçirdiği ve maddi hasarın olduğu durumlarda trafik zabıtası tarafından kaza tespit tutanağı yerine taraflar anlaşarak kendi aralarında tutanak düzenleyebilmektedirler. Ancak bazı durumlarda kaza tespit tutanağı trafik zabıtası tarafından düzenlenmelidir. Sürücünün yaşının küçük olması, sürücünün belgesiz araç kullanması, kamuya ait bir alanda meydana gelen hasarlı kazada tarafların trafik sigortasının olmaması gibi durumlar örnek olarak verilebilir. Sigorta şirketi rizikonun durumuna göre trafik zabıtasının tutanak tutmadığını iddia ederek tazminat ödemeyi reddedebilir.

ı) Gerçek olmayan hasar nedeniyle reddetme

Sigorta ettiren veya sigortalı bazı durumlarda hasar meydana gelmediği hâlde meydana gerçekleşmiş gibi sahte beyanlarda bulunabilmektedir.

Sahte kaza tespit tutanağı hazırlamak, hırsızlık olayı varmış gibi sahte tutanak düzenlenmesini sağlamak gibi durumlarla sigortacıdan tazminat talep edebilmektedir. Sigortacı; rizikonun gerçekleşmediği, hasarın gerçek olmadığı gibi sebeplerden dolayı da tazminat ödemesini reddedebilir.

ETKİNLİK

- **Sigorta tazminatı ödenmesinin reddedilme sebepleri ile ilgili iki doğru, iki yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.**
- **Daha sonra öğretmenizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.**
- **Size gelen ifadenin doğru mu, yanlış mı olduğunu belirleyiniz.**
- **İfadenin neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.**

3.2.4. Reddedilen Hasarlara İspat Sorumluluğu

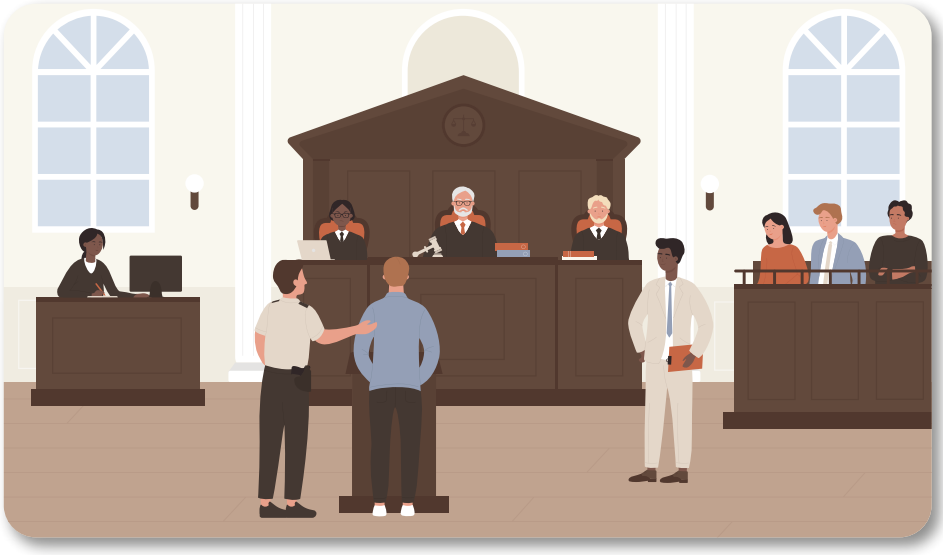
Türk Ticaret Kanunu'nun 1409. maddesinde "Sigortacı, sözleşmede öngörülen rizikonun gerçekleşmesinden doğan zarardan veya bedelden sorumludur. Sözleşmede öngörülen rizikolardan herhangi birinin veya bazılarının sigorta teminatı dışında kaldığını ispat yükü sigortacıya aittir." şeklinde açıklama yer almaktadır. Yani meydana gelen rizikonun sigorta sözleşmesine göre teminat dışında olması durumunda bunu ispat etmek sigortacının yükümlülüğündedir. Bunun yanında ortaya çıkan hasarın iddia edilen büyüklük ve tutarda olmadığının ispat edilmesi de sigortacının yükümlülüğündedir. Sigorta şirketi tarafından sigorta bedelinin sigorta değerinden daha düşük olduğu ve bundan dolayı tazminat indiriminin yapılması veya tazminatın ödenmemesi gibi talepler oluşturuluyor ise sigortacı mevcut durumu da ispat etmek zorundadır. Sigortacı bahsedilen bu durumları ispat edebilirse tazminat ödeme borcu son bulmaktadır.

3.2.5. Dava Açılan Hasar Dosyaları

Bir şahsa karşı yapılmış bir haksızlık, herkese karşı yapılmış bir tehdit demektir.

Montesguieu (Monteskü)

Sigorta sözleşmesine göre tazminat talep etme hakkı olan kişiler (sigortalı, lehtar, zarar gören üçüncü şahıs) bazı nedenlerden dolayı sigortacıya dava açabilirler (Görsel 3.12).

Görsel 3.12: Dava açma

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Hasar ve Tazminat İşlemleri Denetim Rehberi'ne göre sigortacı aleyhine açılan davalar şu şekilde sıralanmıştır:

- Tazminat talebinin reddedilmesi nedeniyle açılan davalar,
- Tazminat tutarlarına itiraz nedeniyle açılan davalar,
- Tazminatın zamanında ödenmediği gerekçesiyle açılan davalar,
- Diğer sebeplerden dolayı açılan davalardır.

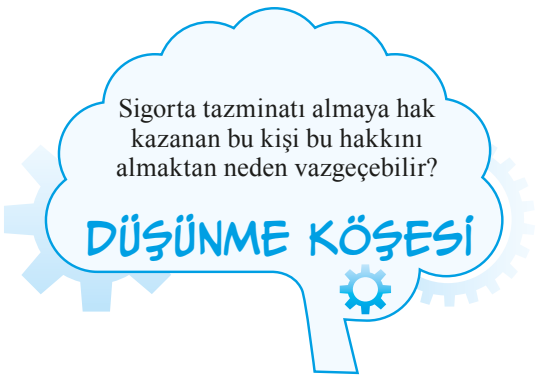
Sigorta tazminatı alma hakkı olan kişiler, sigorta şirketi tarafından teklif edilen ve ödenmek istenen tazminat tutarını kabul etmeyerek dava açabilecekleri gibi tazminat tutarını alıp olması gerekenden eksik hesaplandığını iddia ederek de dava açabilirler. Sigorta tazminatınının ödenmesi sigortacı tarafından temerrüde (ödemede direnme) düştüğü zaman da sigortacıya karşı dava açılabilir. Sigortacılık sektöründe yeniden düzenlenen kanun tasarıları, yeni durumlar vb. nedenler ile de sigortacıya dava açılabilir. Bunlar gibi birçok neden göz önünde bulundurularak sigortacı dava edilebilir ve hasar dosyalarının takibi yetkili merciler tarafından yapılır.

ETKİNLİK

Aşağıdaki boşluğa sigorta tazminatının ödenmesi ile ilgili sigorta şirketlerine açılabilecek dava nedenlerine örnekler yazınız.

3.2.6. Ek Talep, Belge ile Hasar Dosyasının Tekrar Açılması

Sigortacı tarafından hasar dosyasının kapatılamadığı ve kapatılmak için beklemesi gereken bazı durumlar vardır. Bu durumlar oluştuğu zaman sigortacı hasar dosyasını kapatamaz ve zaman aşım süresini beklemek zorunda kalır. Zaman aşım süresinin sonuna kadar sigorta tazminatı alma hakkı olan taraflar tazminat ile ilgili ek belge , bilgi sunabilirler ve her zaman tazminatlarını talep edebilirler. Bazı hasarlar tazminat ödemesinin kapsamında olmayıp alacaklısı tarafından da takip edilmeyebilir. Bu tür ödemeler muallak tazminat olarak kabul edilir. Sigorta şirketleri muallak tazminatlar oluştuğu zaman, zaman aşım süresinin sonuna kadar hasar dosyalarını kapatmadan beklemek zorundadırlar. Çünkü bu süre zarfında tazminat alacaklısı tarafından belge sunulabilir ve tazminat talep edilebilir. Sigorta alacaklısı tarafından reddedilen tazminat taleplerinde sonradan ek belge sunularak tekrar alacak talebinde bulunulabilir. Bu ve bunun gibi durumlardan dolayı sigortacı tarafından hasar dosyalarının bazıları kapatılmaz. Sigorta tazminatı alacaklısı tarafından ek belge sunulduğu zaman kapatılan dosyalar tekrar açıtırabilir.

3.2.7. Feragatname

Sigortalılar birçok nedenden dolayı sigorta tazminatını almaktan vazgeçebilirler. Başvurunun yanlışlıkla yapıldığı durumlarda ödeme ile ileriki yıllarda primlerin olumsuz etkilenmemesi, hasarın teminat kapsamı dışında olması gibi sebeplerden dolayı sigortalıların tazminat alacaklarından vazgeçtikleri görülmektedir.

Sigortalıların, sigorta şirketlerine "Feragatname "adlı bir belge düzenleyerek vermeleri gerekir. **Feragatname,** sigortalının alacak hakkından vazgeçtiğini belirttiği ve sigortacıya verdiği belgedir (Görsel 3.13).

XXXXXX SİGORTA A.Ş.

FERAGATNAME

DOSYA NO	:	**ÜRÜN ADI**	: KASKO
POLİÇE NO	:	**PLAKA**	:
SİGORTALI	:	**3. ŞAHIS PLAKA**	:
ACENTE	:		

Dosya konusu hasar tazminat talebimiz, Kara Araçları Kasko Sigortası Genel Şartları ve ilgili mevzuat kapsamında teminat dışı kaldığının tespit edilmesi sebebi ile tarafımıza ödenmesi kararlaştırılan hasar tazminatı tutarının tarafımızdan XXXXXX SİGORTA AŞ'den alınmasından vazgeçildiğini taahhüt ederiz.

Ödenecek Meblağ: .....TL

SİGORTALI

İMZA

Görsel 3.13: Feragatname

3.2.8. Hasar Dosyasının Saklanması ve Arşivlenmesi

Sigortacılık sektöründe açılan hasar dosyalarının titizlik ve güven içerisinde saklanması gerekmektedir. Hasar dosyasının saklanması ve arşivlenmesi sigortacı tarafından yapılmaktadır. Hasar dosyaları zaman aşım süreleri göz önünde bulundurularak zarar görmeyecek şekilde saklanmalıdır.

Sigortacı, dosyaları zaman aşımı sürelerinin sonuna kadar düzenli ve kontrollü bir şekilde saklar (Görsel 3.14).

BİLGİ KÖŞESİ

Hasar dosyaları elektronik ortamda tüm belgeler kayıt altına alınarak ta saklanabilmektedir.

Görsel 3.14: Hasar dosyasının saklanması

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Hasar Dosyası Kapatma İşlemleri

Uygulamanın Amacı: Hasar dosyası kapatma işlemlerini kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Sigortacılık sektöründe dosya kapatma süreçleri hakkında 15 adet soru hazırlayınız. Dosya kapatma işlemleri hakkında bilgi almak için sigorta şirketleri ile görüşmeye gidiniz. Hazırlamış olduğunuz soruları görüştüğünüz kişilere yönelterek röportaj yapınız.

İşlem Basamakları

- Röportaj konusu ile ilgili kim ile görüşüleceğinin araştırmasını yapınız.
- Röportajın amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren sorular oluşturunuz.
- Röportaj ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak röportajınızı gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Röportajda sorulan soruların konuyla ilgili olmasına ve Hasar Dosyasının Tazminat Ödenerek Kapanması ve Hasar Dosyasının Takipsizlik veya Belge Temin Edilememesi Nedeniyle Kapanması ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Röportaj sorularının hasar dosyası kapatma işlemlerine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Röportaj sorularının açık ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Röportaj sorularını hazırlarken ve röportaj esnasında Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Röportaj sorularını hazırlarken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Hasar Dosyası Kapatılma İşlemleri Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

HASAR DOSYASI KAPATILMA İŞLEMLERİ UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI		
Kriterler		**Puanlar**
Sorular	1. Öğrenci, soruları anlaşılır ve yeterli sayıda hazırladı.	3
	2. Öğrenci, soruları anlaşılır ancak eksik sayıda hazırladı.	2
	3. Öğrenci, soruları eksik hazırladı aynı zamanda açık ve anlaşılır hazırlamadı.	1
İçerik	4. Öğrenci, soruları istenen amaca göre hazırladı.	3
	5. Öğrenci, sorduğu sorularda kısmen yanlışlık yaptı.	2
	6. Öğrenci, sorduğu sorularda önemli derecede yanlışlıklar yaptı.	1
Materyal	7. Öğrenci, röportaj ve dosya için gerekli materyalleri kullandı.	3
	8. Öğrenci, röportaj için gerekli materyalleri kullandı ancak dosya için gerekli materyalleri eksik kullandı.	2
	9. Öğrenci, röportaj ve dosya için gerekli materyalleri eksik kullandı.	1
Röportaj Düzeni	10. Öğrenci, Türkçeyi ve yazım ile noktalama kurallarını doğru kullandı.	3
	11. Öğrenci, Türkçeyi doğru kullandı ancak yazım ile noktalama kurallarını doğru kullanmadı.	2
	12. Öğrenci, Türkçeyi ve yazım ile noktalama kurallarını doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, zaman yönetimi açısından verilen süre içinde röportaj ve dosya hazırlamayı tamamladı.	3
	14. Öğrenci, röportajı verilen sürede yaptı ancak dosya hazırlamak için verilen süreyi aştı.	2
	15. Öğrenci, röportaj ve dosya hazırlamak için verilen süreyi aştı.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

3.3. RÜCU HAKKININ KULLANILMASINA İLİŞKİN İŞLEMLER

3.3.1. Rücu Kavramı

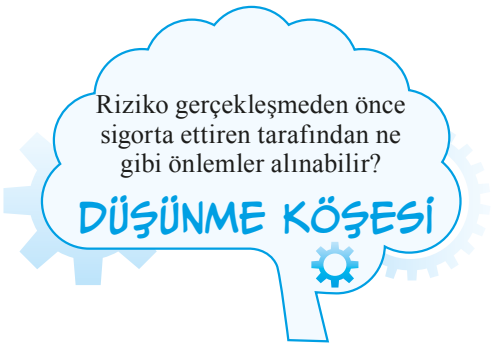
Rücu işlemi sigortacılık sektöründe sıklıkla karşımıza çıkan bir işlemdir. **Rücu,** hasarın meydana gelmesine üçüncü şahısların sebep olduğu durumlarda, sigortacının sigortalıya sigorta tazminatı ödenmesinden sonra ödediği tazminatın üçüncü şahıslardan kendisine ödenmesi için dava açmasıdır. Sigorta tazminatının ödenebilmesi için rizikonun meydana gelmiş olması gerekmektedir. Bazı durumlarda rizikonun meydana gelmesinde tamamen üçüncü şahısların sorumlu olduğu ve sigorta ettirenin gerekli önlemleri almadığı görülmektedir (Görsel 3.15). Böyle durumlarda sigorta tazminatı sigortalıya ödenmekte ve ödemeyi yapan sigortacı sigortalının yerine geçerek hasara sebep olan üçüncü şahıslardan sigorta bedelini talep etme hakkını (rücu) kullanmaktadır. Örneğin Murat Bey sahibi olduğu ev için 20.06.202… tarihinde 2.000,00 TL ödeyerek E Sigorta Şirketine konut sigortası yaptırmıştır. Aynı yıl 15.09. 202… tarihinde Murat Bey'in üst komşusunun evinde bir yangın çıkmış ve Murat Bey'in dairesinin de hasar görmesine sebep olmuştur. Murat Bey sigorta şirketine durumu bildirmiş ve eksper incelemesinden sonra evde 8. 000,00 TL'lik bir hasar meydana geldiği tespit edilmiştir. Sigorta şirketi Murat Bey'e sigorta tazminatını ödemiş ve evin tadilatı tamamlanmıştır. Sigorta şirketi daha sonra yangından sorumlu olmasından dolayı Murat Bey'in üst komşusu olan şahsa dava açmış ve ödediği 8.000,00 TL tazminatı bu şahıstan talep etmiştir. Örneğimizde E sigorta şirketinin rücu etme hakkını kullandığını görmekteyiz.

Görsel 3.15: Rizikonun meydana gelmesi

Sigortacının rücu hakkı, sigorta işlemi başladığı zaman sigortalı ile imzalanan sigorta sözleşmesinden kaynaklanmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. maddesinde "Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu durumlarda, zararın önlenmesi, azaltılması, artmasına engel olunması veya sigortacının üçüncü kişilere olan rücu haklarının korunabilmesi için, imkânlar ölçüsünde önlemler almakla yükümlüdür. Sigorta ettiren, sigortacının bu konudaki talimatlarına olabildiğince uymak zorundadır. Birden çok sigortacının varlığı ve bunların birbirlerine aykırı talimatlar vermeleri hâlinde, sigorta ettiren, bu talimatlardan zararın azaltılması ve rücu haklarının korunması bakımından en uygun olanını dikkate almalıdır. Bu yükümlülüğe aykırılık sigortacı aleyhine bir durum yaratmışsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır." hükmü, sigortacının rücu hakkı Kanun ile koruma altına alınmıştır. Sigorta ettirenin sigortacının rücu hakkını kullanabilmesi için gerekli önlemleri alması gerekir. Sigorta ettirenin gerekli önlemleri almadığı ve sigortacının hakkının gözetilmediği durumlarda ise ödenecek sigorta tazminatından indirim yapılabilmektedir. Rücu davaları ile sigortacının geri almaya hak kazandığı tazminatlar, sigortacının daha önce yaptığı tazminat ödemelerinden kaynaklanan mal varlığı azalmalarını gidermektedir. Sigortacının rücu etme hakkının olmasından dolayı sigorta ettiren, can ve mal varlığı güvenliğinin korunmasına özen göstermekte ve iş kazası, trafik kazası, hırsızlık, yangın vb. olayların meydana gelmemesi için önlem almaktadır.

Sigorta ettirenin hasarın meydana gelmesinde etkisinin olduğu ve üçüncü şahıslara zarar verilen birçok durum görülmektedir. Trafik kazaları üçüncü şahıslara ciddi hasarların verilebildiği durumlardır. Bu durumlarda sigorta şirketi zarar gören üçüncü şahıslara, sigorta ettirene gerekli tazminat ödemelerini yapmaktadır. Ancak daha sonra sigorta ettirenin gerekli önlemleri almadığı tespit edilirse ödediği tazminatı rücu davası yoluyla sigorta ettirenden geri almaktadır. Rücu etme hakkı sigortacıyı, sigorta ettirenin kasıtlı rizikoyu meydana getirme, üçüncü şahısların zararları gibi durumlardan korunma amaçlıdır.

BİLGİ KÖŞESİ

Rücu etme davaları daha çok zorunlu mali sorumluluk sigortalarında açılmaktadır.

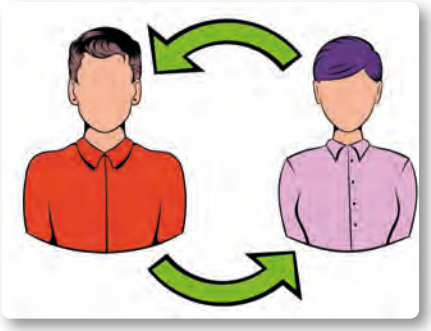
Rücu hakkı, sigortacı konumunda olan tarafa birtakım avantajlar sağlamaktadır. Yaptıkları tazminat ödemelerinin geri alabilme ve kendilerine gelir oluşturma imkânı sağlaması bu avantajlara örnek verilebilir. Rücu hakkı sigorta ettirenin sigortalanan menfaati korumasını, dolayısıyla da sigortacının da maddi açıdan korumasını sağlar.

Rücu etme davalarının zaman aşım süresi 10 yıl olarak açıklanmıştır. Sigortacı, rizikonun meydana geldiği andan itibaren başlayan 10 yılın dolması hâlinde rücu etme hakkını kaybeder.

ETKİNLİK

Aşağıdaki boşluğa sigorta faaliyetlerinde uygulanan rücu işlemiyle ilgili örnek bir olay yazınız.

3.3.2. Halefiyet Kavramı

Görsel 3.16: Halef olma

Halefiyet kavramı amaç açısından rücu hakkı ile aynıdır. Çünkü iki konu da ödenen sigorta tazminatını, hasarın ortaya çıkmasına sebep olan kişiden geri alma hakkı sunmaktadır. Rücu bir dava açma hakkıdır. Sigortacı, rizikonun meydana gelmesinden başka tarafların sorumluluğunun olduğu durumlarda dava açarak ödemiş olduğu tazminat tutarını bu taraflardan talep edebilir. Halefiyet de rücu etme hakkı gibi sigortacının ödediği tazminatı geri alabilme imkânı sunmaktadır. Halefiyet kavramı sigorta sözleşmesinin temel prensibidir. Sigorta şirketi, rizikonun meydana gelmesiyle ortaya çıkan hasar için tazminat ödemesini yaptıktan sonra prensip olarak sigorta ettirenin yerine geçer (Görsel 3.16). Yani sigorta ettirenin halefi konumuna gelir. Rizikonun meydana gelmesine neden olan üçüncü kişiler var ise ödemiş olduğu tazminatı onlardan talep edebilir. Örneğin Elif Hanım sahip olduğu lokantası için yıllık 6.000,00 TL ödeyerek T Sigorta Şirketine sigorta yaptırmıştır. Elif Hanım lokantada çalışırken yoldan çıkan bir araç lokantanın yazlık bölümüne girmiş ve 25.000,00 TL'lik bir hasar ortaya çıkarmıştır. Sigorta şirketi Elif Hanım'ın tazminatını ödemiş ve Elif Hanım'ın halefi konumuna gelmiştir. Sigorta şirketi, hasara sebep olan araç sürücüsüne dava açmış ve Elif Hanım'a ödediği 25.000,00 TL tazminat tutarını bu aracın sürücüsünden talep etmiştir. Örneğimizde T sigorta şirketinin halefiyet ilkesini kullandığını görmekteyiz.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1472. maddesinde "Sigortacı, sigorta tazminatını ödediğinde, hukuken sigortalının yerine geçer. Sigortalının, gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel kadar, sigortacıya intikal eder. Sorumlulara karşı bir dava veya takip başlatılmışsa sigortacı, mahkemenin veya diğer tarafın onayı gerekmeksizin, halefiyet kuralı uyarınca, sigortalısına yaptığı ödemeyi ispat ederek, dava veya takibi kaldığı yerden devam ettirebilir." denilmektedir. Halefiyette, sigorta ettirene ait menfaatin zarar görmesine sebep olan üçüncü kişilere karşı dava etme hakkının sigortacıya geçmesi durumu yaşanmaktadır.

Rücu etme durumunda ise sigortacıya, menfaate zarar veren üçüncü şahıslara doğrudan dava açma hakkı tanınmaktadır. Halefiyet ilkesi sebebiyle sigortalı veya sigorta ettiren, sigortacıya geçen haklarını ihlal edici şekilde davranmamalıdır. Sigortacının halefiyet hakkına karşı sigortalı veya sigorta ettiren, sigortacının halefiyet hakkına karşı her daim sorumludur.

Halefiyet genel olarak zarar sigortalarında sigortacı durumunda olan tarafın sigorta tazminatını ödenmesiyle birlikte sigortalının sahip olduğu haklara halef olması şeklinde ortaya çıkar. Böylece zararın meydana gelmesinde sorumlu olan başka taraflar var ise onlardan ödediği tazminat tutarını talep etme hakkını kullanır.

Sigortacının kanuni halef olabilmesi için en temel şart, sigortacı ile sigorta ettiren arasında kanunen geçerliliği olan bir sigorta sözleşmesinin olmasıdır. Sigorta sözleşmesinden sonra rizikonun meydana gelmesi, riziko sunucu ortaya çıkan zarardan üçüncü kişilerin sorumluluğunun olması durumunda halefiyet ilkesi ortaya çıkmaktadır. Halefiyet ilkesinin şartları Şekil 3.8 'de verilmiştir.

Şekil 3.8: Halefiyet ilkesinin şartları

Sigortalı veya sigorta ettiren, hasarın ortaya çıkmasında sorumlu olan üçüncü kişileri dava etme hakkına sahiptir. Bu hakkı halefi olan sigortacıya devrederek aradan çıkar.

Kanunen halefiyet ilkesi olmasaydı sigortalı veya sigorta ettiren, hem sigorta şirketinden hem de zararın meydana gelmesinde sorumlu olan taraftan sigorta tazminatı alma hakkı oluşacaktı ve böylelikle iki taraftan da tazminat alabilecekti.

Sigortalı veya sigorta ettirenin bu şekilde zenginleşmesi kanunen doğru görünmemekte, dolayısıyla halefiyet ilkesi işlemektedir. Sigortalı veya sigorta ettiren halefiyet ilkesine zarar verebilecek durumlardan ve davranışlardan kaçınmalıdır.

Bir kartalın kırık kanadını onaran, onun pençesinden sorumludur.

Victor Hugo (Victır Higo)

ETKİNLİK

Aşağıda verilen örnekte halefiyet ilkesinin yerine getirilebilmesi için gerekli şartlardan hangisinin eksik olduğunu ilgili boşluğa yazınız.

Örnek: Yüsra Hanım sahip olduğu değerli kolyesini 10.06.202… tarihinde yıllık 1700,00 TL ödeyerek G Sigorta Şirketine sigortalatmış ve sigorta sözleşmesini almıştır. Yüsra Hanım'ın kolyesi aynı yıl 15.07.202… tarihinde çalınmıştır. Kolyeyi çalan şahıs daha sonra yakalanmış ve sigorta şirketi tarafından dava edilmiştir.

3.3.3. Dava Açma

Riziko meydana geldikten ve sigortacı tarafından sigorta ettirene ilgili tazminat ödemesi yapıldıktan sonra sigortacı, rizikonun meydana gelmesinde sorumlu olan üçüncü kişilere karşı rücu davası açar. Dava açılacak ilgili tarafların adres, telefon, kimlik bilgileri, ikametgâh bilgileri vb. bilgiler alınarak ilgili tarafa yazılı bir tebligat yapılır (Görsel 3.17). Hasarın meydana gelmesinde ilgili tarafın sorumlu olduğu, zararın bu hasar sonucunda meydana geldiği ve bu zararın tahsilinin yapılmasının istendiğini belirten bir tebligat yazısı hazırlanarak ilgili tarafa gönderilir. Tebligat yazısı noter tarafından veya bir kanuni yetkili tarafından hazırlanabilmektedir. **Tebligat,** bir konu hakkında yazılan bildiri yazısıdır.

İCRA TAKİBİNDEN ÖNCE UYARI TEBLİGATI

Sayın,

CEYLİN SEHER HANIM

A Mah. B Sok. No: 23/5

GÜRSU/BURSA

06.09.2021 tarihinde A Mah. B Sok. No: 23/6 Gürsu – BURSA adresinde bulunan XXXXXXXXX Sigorta A.Ş. Tarafından sigortalanın dairede 5 numaralı daireden sızan sular sebebiyle verdiği hasar nedeniyle sigortalıya 5.477,46 TL tazminat ödenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu 1472. Maddesi, **"Sigortacı, sigorta tazminatını ödediğinde, hukuken sigortalının yerine geçer. Sigortalının, gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel kadar, sigortacıya intikal eder. Sorumlulara karşı bir dava veya takip başlatılmışsa, sigortacı, mahkemenin veya diğer tarafın onayı gerekmeksizin, halefiyet kuralı uyarınca, sigortalısına yaptığı ödemeyi ispat ederek, dava veya takibi kaldığı yerden devam ettirebilir."** uyarınca meydana gelen hasar sebebiyle ödenen tazminat için rücu hakkı doğmuştur.

İşbu sebeplerle Müvekkil XXXXXXXXX Sigorta A.Ş. tarafından vuku bulunan hadise neticesinde zarar görene ödenmiş olan tazminat tutarının , işbu ihtarın tebliğ edildiği tarihten itibaren 5 gün içerisinde faiziyle birlikte toplam 5.505,92 TL'nin tarafınızca aşağıda belirtilen hesap numarasına yatırılması gerektiğini, aksi takdirde hakkınızda icra takibi davası açılacağını ihtar ederiz.

AV. AYLİN HANIM

XXXXL HUKUK BÜROSU

HESAP: XXXXXXXXX Sigorta A.Ş.

ŞUBE: C ŞUBESİ

HESAP NO: 0123456789

İBAN: TR56 0002 3005 5699 2536 8545 25

Görsel 3.17: Dava açma tebligatı

Sigortacı taraf, zarar gören sigorta ettirenin sigorta tazminatını ödedikten sonra hasarın meydana gelmesinde sorumlu olan ve zarar görenin dava açabileceği herkese karşı dava açabilir. Yani sigortacı zararın ortaya çıkmasında sorumlu olan her tarafa karşı rücu etme hakkını kullanarak ilgili mahkemelerce dava açma hakkını kullanabilir. Rücu davası açma hakkı, sigorta ettirene sigorta tazminatını ödedikten sonra sigortacıya aittir. Rücu davası açabilmesi için temel şartlardan ilki sigortacı ile sigorta ettiren arasında sigorta sözleşmesinin bulunmasıdır. Rücu davası açabilmenin bir diğer şarttı rizikonun gerçekleşmesi ve sigortacı tarafından sigorta ettirene sigorta tazminatının ödenmesi gerekmektedir. Rücu davasının açılabilmesi için gerekli olan son şart ise rizikonun gerçekleşmesinde sorumlu olan başka tarafların olması ve onlara karşı dava açabilme hakkının bulunulmasıdır.

Rücu davalarında sigortacı davacı taraf olarak yer alırken zararın oluşmasında sorumlu olan taraf davalı taraftır. Sigortacı, davacı taraf olarak ödediği sigorta tazminatının davalı tarafından kendisine geri ödenmesini talep etmektedir. Davalı taraf zarara sebep olan bir kişi olabileceği gibi zarara sebep veren kurumun işleteni, ortak olunan bir şirket veya kanuni temsilci veya işveren de olabilir. Davalının iflas etmesi hâinde rücu davası doğrudan iflas idaresine karşı da açılabilir. Davalı tarafın vefat ettiği durumlarda mirasçısı konumunda olan kişilere dava açılabilmektedir. Zararın oluşmasında birden fazla kişi sorumlu ise sigortacıya karşı her biri müteselsil (birlikte sorumluluk) sorumlu olurlar ve her birine rücu davası açılabilir.

ETKİNLİK

Aşağıda verilen kavramların numaralarını altlarında verilen örnek olayların önündeki boş alanlara yazarak bu kavramları ilgili örnek olaylarla eşleştiriniz.

1 Rücu
2 Halefiyet
3 Tebligat
4 Feragatname
5 İbraname
6 Tazminat
7 Hasar

Kavram numarası	Örnek olaylar
	Yiğit Bey ve Serra Hanım sigorta şirketinden sigorta tazminatı alma hakkı olan kişilerdir. Yiğit Bey ve Serra Hanım sigorta tazminatını almamaya karar vermiş ve sigorta şirketi tarafından düzenlenen belgeyi imzalamışlardır.
	Elif Hanım, aracıyla karıştığı bir trafik kazasında sigortalı bir binaya zarar vermiştir. Sigorta şirketi Elif Hanım'a rücu davası açıldığına dair bir belge gönderilmiştir.
	Ahmet Bey sahip olduğu lokantayı sigortalatmıştır. Sürücüsünün kontrolünden çıkan bir araç lokantanın yazlık bölümüne girmiş ve maddi hasara sebebiyet vermiştir. Sigorta şirketi tarafından maddi hasar sebebiyle araç sürücüsüne dava açmıştır.
	Mehmet Bey, sigorta şirketinden tazminat ödemesini almış ve sigorta şirketi tarafından düzenlenen belgeyi imzalamıştır.
	Emel Hanım'ın daha önce sigortalatmış olduğu motosikletine park hâlindeyken bir araç çarpmış ve maddi hasara sebep olmuştur. Sigorta şirketi Emel Hanım'ın sigorta tazminatını ödemiş ve Emel Hanım'ın haklarına sahip olmuştur.

3.3.4. Rücu Hakkının Kullanılmasındaki Özel Durumlar

Rücu davası açma sigortacının riziko ile hasar meydana gelmesi durumunda zarardan sorumlu olan üçüncü kişilere karşı hakkını kullanmasıdır. Sigortacı, sigortalı veya sigorta ettirenin tazminat alacağını yerine getirir ve zararı asıl üstlenmesi gereken tarafa tazminatın geri ödenmesi amacıyla dava açar. Rücu talebi kanunen tazminat isteme talebi olarak karşımıza çıkar. Kanunen zararı meydana gelen kişinin bu sorumluluğu üstlenmesi gerekmektedir. Bu durumda sigortacı, sorumluluğu üstlenmesi gereken tarafa dava açarak tazminatın giderilmesini ister. Rücu hakkının kullanılması, sigorta türlerine göre hatta her sigorta sözleşmesine göre farklılıklar gösterebilmektedir. Sigorta sözleşmelerinin özel şartlarının yer aldığı maddelerde rücu hakkının hangi şartlarda ve hangi durumlarda kullanılabileceği detaylandırılabilmektedir. Rücu hakkının kullanılmasında bazı özel durumlar ortaya çıkabilir. Bu özel durumlar aşağıda açıklanmıştır.

BİLGİ KÖŞESİ

Hırsızlık sigortaları kaybolmaya ve çalınmaya karşı birçok eşyanın güvence altına alınması amacıyla yapılmaktadır.

a) Kaybolan veya Çalınan Malın Geri Gelmesi

Sigortacı, eşya çalındıktan veya kaybolduktan sonra eşyanın değeri ölçüsünde tazminat ödemesini sigorta ettirene yapmaktadır. Bazı durumlarda çalınan veya kaybolan eşyalar tekrar ortaya çıkabilmektedir (Görsel 3.18). Eşyaların daha sonra bulunduğu durumlara da rastlanılmaktadır. Böyle durumlarda sigorta ettiren, durumu sigortacıya hemen bildirmekle yükümlüdür.

Görsel 3.18: Eşyanın kaybolması

Bulunma tazminat ödemesi yapılmadan önce gerçekleşirse sigorta ettiren eşyayı geri alır ve tazminat ödemesi gerçekleşmez. Tazminat ödemesi yapıldıktan sonra gerçekleşir ise eşyanın değerinin sigortalı tarafından sigortacıya ödenmesi gerekmektedir. Bulunan eşyanın mülkiyeti sigortacıya geçmektedir. Çalınan veya kaybolan eşya bulunduğu için rücu davası açma hakkı ortadan kalkmış olur.

b) Mülkiyeti Nakil Borcu

Sigortacı sigorta tazminatını, sigorta ettirenin zararını karşılamak amacıyla ödemektedir. Daha sonra hasarın ortaya çıkmasında sorumlu olan üçüncü kişilere yönelik sigorta ettirenin sahip olduğu tazminat alacaklarının kendisine devredilmesini isteyebilir. Sigorta ettiren ile ibra belgesi imzalayarak sigorta ettirene ait bütün yasal hakların kendisine devrini yapmış olur (Görsel 3.19). Sigortacı hem yasal olarak hem de devir işlemine göre üçüncü kişilerin alacaklısı durumuna gelmiş olur.

Görsel 3.19: Devir anlaşması

Devir sözleşmesi ile sigortacı, üçüncü kişilere karşı hem ödemelerde hem de başka durumlarda dava hakkına sahip olur. Sigortacının var olan rücu davası açma hakkının yanında daha farklı alanlarda da dava açma hakkı bulunmaktadır.

c) Zararı Önlemeye Yönelik Yapılan Harcamalar

Sigorta ettiren, hasarın oluşmasını engellemek amacıyla birtakım önlemler almakla yükümlüdür. Bu yükümlülük hem sigorta şirketine karşı hem de rizikonun gerçekleşmesinde olası kusurlu olabilecek üçüncü kişilere karşı yükümlülüktür. Çünkü sigortacı, hasarın oluşmasında kusurlu olana karşı rücu hakkını kullanabilmektedir. Sigorta ettiren bu yükümlülükten dolayı imkâları ölçüsünde gerekli önlemleri almalıdır (Görsel 3.20).

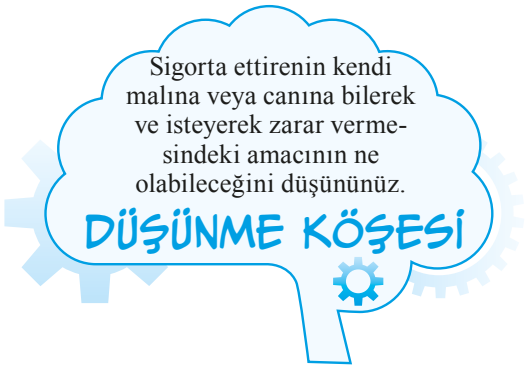
Görsel 3.20: Zararın önlenmesi

Sigorta ettiren yükümlülüklerini yerine getirmez ve olası hasarda zararın miktarının artmasına sebep olacak işler yapar ise alacağı sigorta tazminatından indirim yapılır.

Sigorta ettiren tarafından hasarın önlenmesi amacıyla yapılan tüm masraflar sigortacı tarafından ödenir. Önlem alınmasına rağmen riziko meydana gelmiş olsa dahi sigortacı hem sigorta tazminatının hem de yapılan masrafların ödemesini sigorta ettirene yapar. Koruma tedbirleri amacı ile sigorta ettirenin avans talep etmesi hâlinde sigortacı avans ödemesini de yapmak zorundadır. Zararın miktarını azaltmaya yönelik yapılan tüm masrafları sigortacı karşılar. Sigortacı, sigorta ettiren tarafından yapılan tüm zararı önlemeye yönelik harcamaları karşılayacağı için rücu hakkını kullanırken yapılan tüm harcama tutarını da sorumlu olan üçüncu kişilerden talep edebilmektedir.

ç) Zarara Sebebiyet Verenin Sigorta Ettiren Olması

Sigorta ettirenin rizikonun meydana gelmesinde kusurlu olduğu ve zarara sebebiyet veren taraf olduğu durumlar da olabilmektedir. Bu durumda sigortacı, sigorta ettirenin koruma yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesi ile ödemesi gereken tazminat tutarının ödemesini bekletebilir. Hukuki sürecin başlatılması ile birçok sigorta türüne göre farklı uygulamalar görülebilir. Yangın sigortalarında tazminat ödemesi için hukuki soruşturma sürecinin netleşmesi beklenmektedir. Trafik sigortalarında ise sigorta ettirenin kusurlu olması hâlinde açılan davanın netleşmesi beklenmeden sigorta tazminatı ödenmektedir. Kara araçları kasko sigortasına göre rizikonun gerçekleşmesinde kasıtlı bir durum var ve sigorta ettiren hakkında cezai soruşturma başlatılmış ise soruşturmanın tamamlanmasına kadar tazminat ödemesi bekletilmektedir. Hırsızlık sigortalarında sigorta ettirenin kasıtlı bir davranışı var ve soruşturma başlatılmış ise aynı şeklide sigorta tazminat ödemesi yapılmayabilmektedir. Tazminat ödemelerinin bekletilmesi veya yapılmaması ancak sigorta ettiren aleyhinde somut dellilerin olduğu durumlarda geçerlidir.

Hayat sigortalarında da sigorta ettiren, sigortalıyı kasıtlı olarak öldürür veya başkasına öldürtür ise sigortacıya ait olan tazminat ödeme borcu ortadan kalkmaktadır. Sigortacının rücu hakkını kullanabilmesi için temel şartlardan birisi sigorta tazminatının ödenmesidir. Sigorta tazminatı sigorta etirenin ağır kusuru olduğu durumlarda ödenmeyeceği için rücu etme hakkı da ortadan kalkmaktadır.

Sigorta ettirenin rizikonun gerçekleşmesinde kusurlu olduğu ortaya çıkar ise sigortacının tazminat ödeme borcu ortadan kalkar (Görsel 3.21). Sigorta ettirenin kasten sebep olduğu ispatlanırsa sigortacı almış olduğu sigorta primlerini de iade etmez. Aynı şekilde sorumluluk sigortalarında hasarın kasten gerçekleşmesi hâlinde sigortacı ortaya çıkan zarardan sorumlu olmamaktadır.

Görsel 3.21: Sigorta ettirenin kasten zarar vermesi

d) Avans ve Hatır Ödemeleri

Sigorta tazminatı, sigortacı tarafından tazminat alma hakkı olan tarafa birden fazla seferde avans şeklinde ödenmiş olabilir. Bu durumda tazminatın ödenmesi eşit parçalar hâlinde birkaç seferde yapılmış olur. Sigorta tazminatının avans şeklinde ödenmesi rücu etme hakkının kullanılmasında sorumlu kişilerin ödemeyi nasıl yapacağı konusunda değişikliklere sebebiyet verebilir.

Hatır ödemeleri, meydana gelen hasarın teminat kapsamına girmediği veya tartışmalı olduğu durumlarda sigortacı tarafından yapılan ödemelerdir. Sigortacı, sigorta ettirenin iyi niyetli olduğunu düşünebilir veya daha önceki prim ödemelerini göz önünde bulundurarak tazminat ödemesi yapabilir. Hatır ödemeleri hasarın tamamını kapsayabileceği gibi bir kısmı için de yapılabilmektedir. Sigortacı, sigortacılık sektöründe kendisine iyi itibar getireceğini düşündüğü ve sigortacılık sektöründe iyi ilişkiler ile anılmak istediği için hatır ödemesi yapabilir. Sigortacı hatır ödemesi yaptığı durumda rücu etme hakkını kaybeder.

Bazen kaza olduğunu düşündüğümüz şeyler yaparız, oysa onlar bir amaca hizmet eder.

Gary Small (Gari Smol)

ETKİNLİK

- **Rücu hakkının kullanılmasındaki özel durumlar konusu ile ilgili bir soru bir cevap belirleyiniz.**
- **Belirlediğiniz soru ve cevabı öğretmenin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.**
- **Kâğıtları katlayarak öğretmenin hazırladığı soru ve cevap kutularına ayrı ayrı atınız.**
- **Sınıfın tamamı soru ve cevap kâğıtlarını kutulara attıktan sonra kutulardaki kâğıtları karıştırınız.**
- **Öğrencilerden birinin seçtiği soruyu okumasını bekleyiniz.**
- **Cevabın sizde olduğunu düşünüyorsanız "cevap bende" diyerek cevabı okuyunuz.**
- **Verdiğiniz cevap doğruysa kendi çektiğiniz soruyu okuyunuz.**
- **Cevap doğru değilse doğru cevabın bulunmasını bekleyiniz.**
- **Bütün soruların cevapları bulunana kadar etkinliği devam ettiriniz.**

3.3.5. Sigortacının Rücu Hakkını Kullanabileceği Hâller

Sigortacı, ortaya çıkan zarara sebep olan üçüncü kişiler üzerinde rücu hakkını kullanabilir. Sigortacının rücu hakkını kullanabilmesi için ortaya çıkan durumlar çok fazladır. Sigortacı, üçüncü kişilere karşı gerçek zarar talebi amacıyla rücu davası açar. Bunun yanında sigortacının zararı ödeme zamanına göre faiz isteme hakkı da vardır. Rücu hakkı sadece kaza sigortalarında değil diğer sigorta türlerinde de kullanılabilmektedir. Rücu hakkının kullanılabilmesi için temel şartlar; sigorta ettiren ile sigortacı arasında sigorta sözleşmesinin olması, riziko meydana geldikten sonra sigortacı tarafından sigorta tazminatının ödenmiş olması ve rizikonun meydana gelmesinde üçüncü kişilerin kasıtlı davranışının olması hâliyle dava açma hakkının bulunmasıdır. Rücu hakkının temelde kullanıldığı sigorta türleri Şekil 3.9'da verilmiştir.

- Kaza Sigortası
- Kasko Sigortaları
- Ferdî Kaza Sigortası
- Yangın ve Doğal Afetler Sigortası
- Kara Araçları/Su Araçları Sigortaları
- Hastalık/Sağlık Sigortası
- Genel Sorumluluk Sigortaları
- Hayat Sigortası
- Hukuksal Koruma Sigortası
- Finansal Kayıplar Sigortası
- Kredi Sigortası
- Kara Araçları Sorumluluk Sigortaları
- Genel Zarar Sigortaları

Şekil 3.9: Rücu hakkının kullanıldığı sigorta türleri

BİLGİ KÖŞESİ

Rücu etme hakkının en çok kullanıldığı sigorta türü kasko sigortaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görüldüğü üzere rücu etme hakkı; mal sigortaları, sorumluluk sigortaları ve can sigortalarında ortaya çıkan ve üçüncü kişilerin sorumlu olduğu tüm hâllerde kullanılabilmektedir.

Trafik kazaları göz önünde bulundurulduğunda üçüncü şahısların sorumlu olduğu durulmaların daha fazla olduğu görülmektedir (Görsel 3.22).

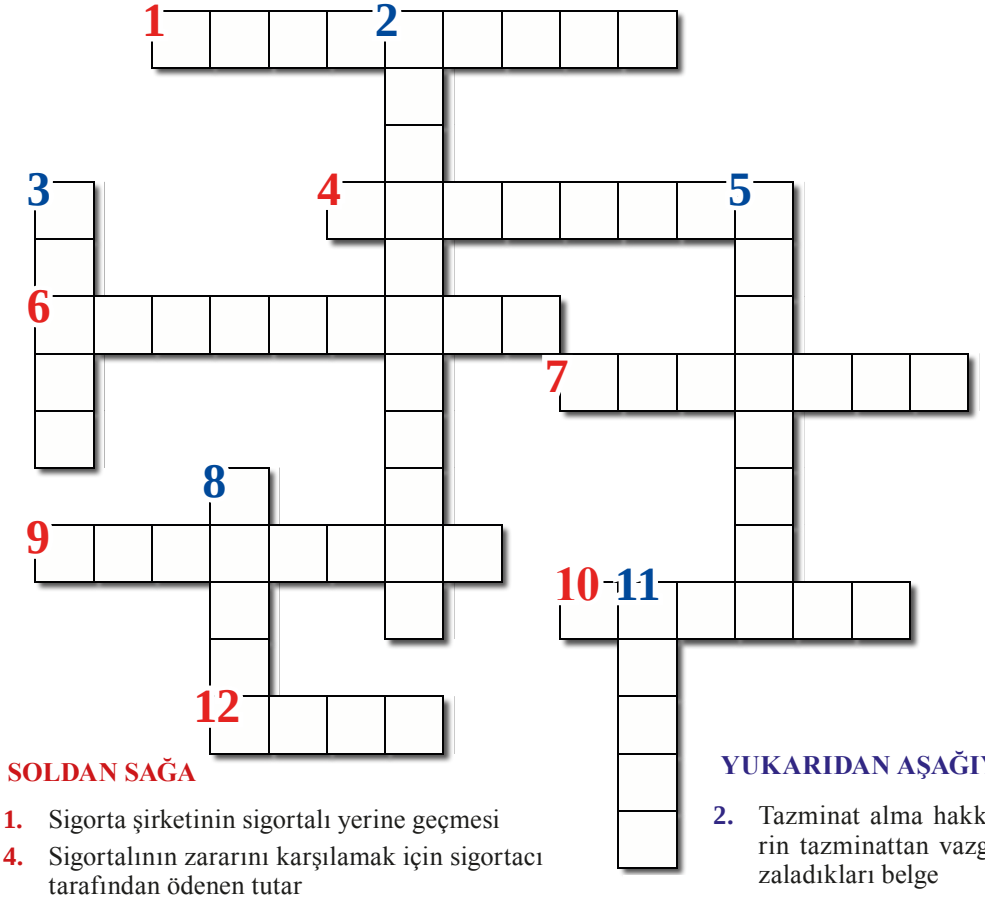

Görsel 3.22: Kasko sigortası

Rücu etme hakkının sınırları sigorta poliçelerinde yer alan maddelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Sigortacı ve sigorta ettiren bu sınırları birlikte belirlemelidir. Sigortacının, ortaya çıkan hasarda sorumlu olan üçüncü tarafların olduğu her durumda rücu etme hakkını kullanabileceği unutulmamalıdır.

ETKİNLİK

Bu öğrenme biriminde öğrendiklerinizi pekiştirmek amacıyla aşağıdaki çengel bulmacayı çözünüz.

SOLDAN SAĞA

1. Sigorta şirketinin sigortalı yerine geçmesi
4. Sigortalının zararını karşılamak için sigortacı tarafından ödenen tutar
6. Hasar dosyalarını saklamak ve arşivlemek zorunda olan kişi
7. Sigorta şirketinin talep edilen tazminatı ödememe süresi
9. Tazminatın alındığını gösteren ve tazminat alacaklısı tarafından imzalanan belge
10. Sigorta ettirilmiş olan nesnenin satışından elde edilen gelir
12. Bir kişinin diğerinin yerine geçerek üçüncü kişilere karşı onun haklarını devralması

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2. Tazminat alma hakkına sahip kişilerin tazminattan vazgeçtiklerinde imzaladıkları belge
3. Rücu etme hakkının en çok kullanıldığı sigorta türü
5. Dava açılması konusu hakkında bilgi veren bildiri yazısı
8. Hasarın teminat kapsamına girmediği durumlarda sigortacı tarafından yapılan ödemeler
11. Sigorta şirketlerinin can sigortalarında sigorta tazminatı ödeyebilmek için sorumlu oldukları süre

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Rücu ve Halefiyet Haklarının Kullanılması

Uygulamanın Amacı: Rücu ve halefiyet haklarının nasıl kullanılacağını kavramak.

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Uygulama Görevi: Rücu ve halefiyet haklarının nasıl kullanılacağına dair bilgi almak amacıyla bir sigorta şirketinden bilgi alınız. Rücu ve halefiyet haklarının kullanım sürecini anlatan bir sunum hazırlayınız.

İşlem Basamakları

- Sunum konusu ile ilgili yeterli kaynak araştırması yapınız.
- Sunumu görsel olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıkları ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge

- Sunumda verilen bilgilerin doğru olmasına, Rücu ve Halefiyet Haklarının Kullanılması süreci ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunumdaki bilgileri görsellerle destekleyiniz.
- Sunumda Türkçe yazım kurallarına, beden dili ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme

Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Rücu ve Halefiyet Haklarının Kullanılması Uygulama Faaliyeti Puanlama Anahtarı kullanılacaktır.

RÜCU VE HALEFİYET HAKLARININ KULLANILMASI UYGULAMA FAALİYETİ PUANLAMA ANAHTARI

Kriterler		Puanlar
Hazırlık Aşaması	1. Öğrenci, ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	2. Öğrenci, ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	3. Öğrenci, ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	4. Öğrenci, konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	5. Öğrenci, konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	6. Öğrenci, konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	7. Öğrenci; konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. en az iki materyal kullandı.	3
	8. Öğrenci; konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf vb. bir materyal kullandı.	2
	9. Öğrenci, konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Röportaj Düzeni	10. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullandı.	3
	11. Öğrenci, Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	12. Öğrenci, Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	13. Öğrenci, zaman yönetimi açısından verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	14. Öğrenci, sunumu verilen sürede yaptı fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	15. Öğrenci, hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
TOPLAM PUAN		
100'lük Sisteme Göre Faaliyet Puanı		

Toplam Puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür.

Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan: [(Toplam puan x 100)/15)] formülü uygulanarak değerlendirme yapılır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. Uygulamadan 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

A **Aşağıdaki ifadelerin önünde verilen boşluğa ifade doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.**

1. (…..) Hasarın büyüklüğünün ve ödenecek tazminat tutarının tespiti sigorta ettiren tarafından yapılmaktadır.

2. (…..) Sigorta şirketleri ve eksper kaynaklı sebeplerden dolayı sigorta tazminatının ödenmesi gecikebilir.

3. (…..) Konut sigortası, gemi sigortası gibi mal sigortalarında tazminat ödeme süresi en fazla 45 gündür.

4. (…..) Sigorta şirketleri tarafından yapılacak her ödeme sadece merkez tarafından yapılmaktadır.

5. (…..) Tazminat ödemelerine ilişkin açılan bir dava var ise tazminat ödemeleri dava sonuçlanana kadar bekletilmelidir.

6. (…..) Tazminatın ödenmesine ilişkin verilen zaman aşım süresi içerisinde sigorta alacaklısı tazminat talebinde bulunmaz ise hasar dosyası kapatılabilir.

7. (…..) Kapatılan hasar dosyaları bazı durumlarda tekrar açılabilir.

8. (…..) Sigorta şirketinin sigorta tazminatını ödemeyi reddetmesi durumunda tazminat alacaklısına bildirimde bulunmama hakkı vardır.

9. (…..) Sigortacı, riziko meydana geldiği andan itibaren sigorta ettirenin veya sigortalının herhangi bir kastının olduğunu düşünmesi hâlinde inceleme talep edebilir.

10. (…..) Sigorta ettirilen malda hasar, riziko gerçekleşmeden önce oluşmuş olsa dahi hasar tazminatına hepsi dâhil edilmektedir.

11. (…..) Sahte kaza tespit tutanağı, hırsızlık olayı varmış gibi sahte tutanak düzenlenmesi gibi hâllerde sigortacıdan tazminat talep edilebilir.

12. (…..) Hasar dosyasının saklanması ve arşivlenmesi sigorta ettiren tarafından yapılmaktadır.

13. (…..) Sigorta ettiren, sigortacının rücu hakkının korunabilmesi için önlemler almak zorundadır.

14. (…..) Halefiyet ilkesi ile sigorta ettirenin iki taraftan (sigortacı ve sorumlu olan üçüncü kişi) tazminat alması engellenmektedir.

B **Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.**

15. Sigorta tazminatının ödemesi …… ödeme ile yapılmaktadır.

16. Sigorta tazminatı ödeme süresi can sigortalarında …… günü **aşamaz.**

17. Sigorta tazminatı ödeme süresi mal ve sorumluluk sigortalarında …… günü **aşamaz.**

18. Sigorta şirketi tarafından yapılacak araştırmaların tamamlanmadığı takdirde sigorta ettirene avans ödemesi yapılabilmesi için geçmesi gereken süre …… aydır.

19. Sigorta şirketleri adına anlaşmalı olarak bakım-onarım, muayene, tedavi, tazminat ödemeleri gibi hizmetleri yapan kurumlara …… denir.

20. Açılan hasar dosyasının hukuka uygun bir şekilde tazminat ödemesi yapılarak sonuçlandırılmasına…… işlemleri denir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

21. Sigorta ettiren veya sigortalı, sigorta tazminatını alma hakkını elde ettikten sonra ve ……zaman aşımı süresi içerisinde almalıdır.

22. Sigorta sözleşmesine göre …… tazminatısigortalıya ödemekle yükümlüdür.

23. Sigorta tazminatı alacak hakkı olan kişiler zaman aşım süresinin sonuna kadar …… …… sunarak tazminatlarını talep edebilirler.

24. Hasar tazminatı, alacak hakkı olan kişiler tarafından takip edilmediği sürece tazminat tutarı sigorta şirketi tarafından …… olarak kabul edilerek zaman aşım süresinin sonuna kadar bekletilir.

25. Sigortacı ile sigortalı arasında yapılan……..rücu hakkının kaynağıdır.

26. Sigorta ettiren tarafından hasarın önlenmesi amacıyla yapılan tüm masraflar …… …… tarafından ödenir.

27. Sigorta tazminatının birden fazla seferde ödenmesi …… şeklinde olabilir.

28. Sigortacı, rizikonun meydana gelmesinde sorumlu olan …… üzerinde rücu hakkını kullanabilir.

29. Sigortacı, hazırladığı …… belgesini sigorta ettirene imzalatarak sigorta ettirenin sahip olduğu yasal hakların kendisine devrini sağlayabilir.

C) Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

30. Aşağıdakilerden hangisi sigorta tazminatının ödenme şartlarından biri değildir?

A) Riziko, sigorta sözleşmesinde yer alan süre içerisinde gerçekleşmelidir.

B) Rizikonun gerçekleşmesinde kasıt olmalıdır.

C) Riziko, sigorta sözleşmesinde yer alan teminat kapsamında olmalıdır.

D) Zarar ile riziko arasında sebep-sonuç ilişkisi olmalıdır.

E) Herhangi bir sebep ile tazminat ödenmesine başlamamış yada durmamış olmalıdır.

31. Aşağıdakilerden hangisi sigorta tazminatının ödenmesinde sigortalıdan kaynaklanan gecikme sebeplerinden değildir?

A) Hasarın geç ihbar edilmesi

B) Eksik veya yanlış bilgi verilmesi

C) Gerekli belgelerin geç gönderilmesi

D) Sağlık kuruluşu ile anlaşmanın feshedilmesi

E) Üzerine düşen yükümlülükleri görmezden gelmesi

32. Trafik sigortası, işveren mali sorumluluk sigortası gibi sorumluluk sigortalarında tazminat ödeme gün süresi aşağıdakilerden hangisidir?

A) 15 **B)** 25 **C)** 45 **D)** 60 **E)** 75

33. Hayat sigortası, sağlık sigortası ve ferdî kaza sigortası olan can sigortalarında tazminat ödeme süresi aşağıdakilerden hangisidir?

A) 15 **B)** 25 **C)** 45 **D)** 60 **E)** 75

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

34. Aşağıdakilerden hangisi hasar dosyasının kapatılması için yapılması gereken ödemelerden birisi değildir?

A) Tazminat talebinin reddedilmesi ve varsa bütün masrafların ödenmesi

B) Tazminat talebinden vazgeçilmesi ve varsa bütün masrafların ödenmesi

C) Talebin zaman aşımına uğraması ve varsa bütün masrafların ödenmesi

D) Tazminat ödemelerinin tamamlanması

E) Tazminat talebine yönelik açılan dava sonuçlanmamış olması

35. Hasar dosyasının takipsizlik nedeniyle kapatılabilmesi için aşağıda verilen sürelerden hangisi doğru şekilde verilmiştir?

A) Can sigortalarında 45 gün süre üzerinden 2 yıllık zaman aşım süresi beklenir.

B) Can sigortalarında 15 gün süre üzerinden 3 yıllık zaman aşım süresi beklenir.

C) Zarar sigortalarında 45 gün süre üzerinden 2 yıllık zaman aşım süresi beklenir.

D) Zarar sigortalarında 15 gün süre üzerinden 2 yıllık zaman aşım süresi beklenir.

E) Zarar sigortalarında 45 gün süre üzerinden 5 yıllık zaman aşım süresi beklenir.

36. Hayrettin Bey sahip olduğu nakliyat tırlarını sigorta şirketine sigortalatmıştır. Daha sonra meydana gelen depremde garajlarında meydana gelen çökme nedeniyle Hayrettin Bey'in birkaç tırı hasar görmüş ve 280.000,00 TL'lik bir hasarın olduğu tespit edilmiştir. Sigorta şirketi yasal süreyi geciktirmeden 280.000,00 TL tazminat ödemesini Hayrettin Bey'e yaparak hasar dosyasını kapatmıştır.

Yukarıda anlatılan hasar dosyası kapatma türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Takipsizlik ile hasar dosyasının kapatılması

B) Zaman aşımı süresi ile hasar dosyasının kapatılması

C) Ek belge sunulması ile hasar dosyasının kapatılması

D) Tazminat ödenerek hasar dosyasının kapatılması

E) Dava açma yolu ile hasar dosyasının kapatılması

37. Aşağıdaki durumlardan hangisi sigortacının, rizikonun belirlenen teminat kapsamında olmadığını öne sürerek tazminat ödemesini reddetme şeklidir?

A) Poliçede belirtilen teminat dışı hâller

B) Özel şartlar ve ek sözleşme

C) Yükümlülüklere uymamama

D) Sözleşmeden cayılması ve sözleşmenin feshi

E) Zaman aşımı

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

38. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketi lehine açılan davalardan biri değildir?

A) Tazminat talebinin reddedilmesi

B) Tazminatın yabancı para birimi şeklinde ödenmesi

C) Tazminat tutarına itiraz

D) Tazminatın ödemesinin gecikmesi

E) Tazminat talebinin eksik hesaplanması

39. Aşağıdakilerden hangisi rücu hakkının kullanılmasına ilişkin yanlış bir ifadedir?

A) Rizikonun meydana gelmesinde üçüncü şahıs sorumluluğu olmalıdır.

B) Sigortacının rücu hakkı kanun tarafından koruma altına alınmıştır.

C) Sigorta ettiren gerekli önlemleri almaz ise sigorta şirketi kendisine de rücu davası açabilir.

D) Sigorta ettirenin rizikonun meydana gelmesini önlemeye ilişkin sorumluluklarını yerine getirmeme hakkı vardır.

E) Sigorta şirketi, rizikonun meydana gelmesinde sorumlu olan üçüncü şahıslara dava açabilir.

40. Sigortacının sahip olduğu rücu etme davalarının zaman aşım süresi yıl olarak aşağıdakilerden hangisidir?

A) 2 yıl **B)** 5 yıl **C)** 10 yıl **D)** 15 yıl **E)** 20 yıl

41. Aşağıdakilerden hangisi halefiyet ilkesinin şartlarından birisi değildir?

A) Rizikonun meydana gelmesi

B) Eksperin halefiyet için rapor yazması

C) Sigorta şirketi tarafından sigorta ettirene tazminatın ödenmesi

D) Rizikonun meydana gelmesinde sorumluluğu olan üçüncü kişilerin olması

E) Sigorta ettiren ile sigortacı arasında bir sigorta sözleşmesinin olması

42. Tuğçe Hanım yeni aldığı cep telefonunu 10.06.202… tarihinde yıllık 700,00 TL ödeyerek G sigorta şirketine sigortalatmış ve sigorta sözleşmesini almıştır. Tuğçe Hanım toplu taşıma aracı ile seyahat ettiği esnada araç şoförü ani fren yapmış ve Tuğçe Hanım'ın yere düşmesi sonucunda telefonu kırılarak kullanılmaz hâle gelmiştir. G sigorta şirketi Tuğçe Hanım'a tazminat ödemesini yapmış ve Tuğçe Hanım'ın dava etme haklarını devralmıştır. G sigorta şirketi ödediği tazminatın karşılanması için zarardan sorumlu olan toplu taşıma firmasıyla görüşerek ödediği sigorta tazminatını tahsil etmiştir.

Yukarıda verilen örnek olaydaki durum aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadır?

A) Halefiyet ilkesi **B)** Rücu davası **C)** Tazminat davası **D)** Maddi hasar davası **E)** Genel sigorta davası

43. Ömer Bey sahip olduğu marketi sigortalatmıştır. Markete giren bir kişi rafları kırmış, mallara zarar vermiş ve maddi hasara sebebiyet vermiştir. Sigorta şirketi maddi hasar sebebiyle markete giren kişiye dava açmıştır.

Yukarıda verilen örnek olaydaki durum aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadır?

A) Halefiyet ilkesi **B)** Rücu davası **C)** Tazminat davası **D)** Maddi hasar davası **E)** Genel sigorta davası

KAYNAKÇA

- Acinan , H. (1998). Sigortaya Giriş. İstanbul: Can Matbaa.
- Akhisar, İ., Başoğlu, U., Akçay, M. B., Tunay, K. B., Karataş, S., Tiryaki, G., . . .
- Köse, A. (2018). Risk Yönetimi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Alpugan, O., Demir, M., Oktay , M., & Üner, M. (1990). İşletme Ekonomisi ve Yönetimi. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Altınırmak, S., Baştürk, F. H., & Çakır, T. (2020). Hayat Dışı Sigortalar. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Ağrılı, İ. (2013). Sigorta Hukukunda Halefiyet. İstanbul Barosu Dergisi, 81-92.
- Arslan, S. A. (2010). Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasından Doğan Rücu Davaları. TBB dergisi
- Aydın, N., Delikanlı, İ. U., Çabukel, R., Erdal, L., Erdal, F., & Ergeç, E. H. (2018). Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Aysan, M. (2007). Kurumsal Yönetim ve Risk. İstanbul: Elit Ofset.
- Berk, N. (1992). Sigortacılıkta Risk Yönetimi. İstanbul: Emek Sigorta Yayını.
- Berk, N. (2001). Sigortacılıkta Fon Yönetimi. İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası.
- Berk, N. (2005). Sigorta Şirketlerinin Mali Yeterlilik ve Risk Yönetimi. İstanbul: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği.
- Bolak, M. (2004). Risk ve Yönetimi. İstanbul: Birsen Yayınevi.
- Bölükbaşı, A., & Pamukçu, B. (2010). Sigortacılıkta Risk Yönetimi. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Civan, O. (2015). İş Kazası veya Meslek Hastalığından Doğan Rücu Davalarında Sosyal Güvenlik Kurumu Karşısında Sorumluğun Kapsamı ve Müteselsil Sorumluluk. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1015-1070.
- Çipil, M. (2013). Risk Yönetimi ve Sigortacılık. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çuhacı, Y. (2004). Açıklamalı Sigorta ve Reasürans Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Ceyma Matbaacılık.
- Dalkılıç, D. (2018). Hayat ve Hayat Dışı Sigortalar. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Damar, C. (2019). Sigortacının Rücu Hakkından İstisnalık Meselesi. Terazi Hukuk Dergisi, 2302-2310.
- Dinç, D., Akay, P., & Karacan, P. (2019). Banka ve Sigorta Muhasebesi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Dursun, D. G. (2018). Sigorta Şirketlerinde Rücuen Tazminat İşlemleri. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 173-186.
- Dursun, G. D. (2016). Sigorta Şirketlerinde Sovtaj İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. ABMYO Dergisi, 51-60.
- Elbeyli, M. (2001). Sigorta Sektöründe Risk Yönetimi. İstanbul: Kendi Yayını.
- Güncan, A. (2021). Türk Hukukundaki Sigortacının Halefiyeti. Social Science Devolopment Journal,438-451.
- Korkmaz, E. (2021). Bir Kanunî Rücu Aracı Olarak Halefiyetin Türk Borçlar Hukuku ve İsviçre Borçlar Hukukunda Geçerli Olan Rücu Sistemlerindeki Yeri. Hacettepe HFD, 441-515.
- Kırkbeşoğlu, E., & Yıldırım, İ. (2019). Sigortacılık Uygulamaları. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Lıght, D. A. (2012). Sigorta Sözleşmesi Süresi İçinde Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1-8.
- Özbolat, M. (2007). Temel Sigortacılık. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özcan, H. (2018). Hasar Yönetimi. İstanbul: istanbul Üniveristesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Rejda, G. J., & McNamara, M. J. (2015). Risk Yönetimi ve Sigortacılık İlkeleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Şenocak, K. (1995). Mal Sigortalarında Sigorta Ettirenin Zararı Önleme ve Azaltma Vecibesi. AÜHF Dergisi, 365-424.
- Tiryaki, T., Acınan , H., Özcan, H., Köse, A., Ergün Bülbül, S., Uğur, F., . . . Tunay, N. (2020). Temel Sigortacılık ve Risk. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Topsoy, Y. (2015). Sigorta Primlerinin Zamanında Ödenmemesi ve Bu Nedenle Sigortacının, Gemi ipoteği Alacaklısına Karşı Tazminat Ödeme Borcundan Kurtulması. İnonü İstanbul Hukuk Fakültesi Dergisi.
- Tükel, A. (Ankara). Sigortacılıkta Risk Yönetimi ve AB Uygulamaları. 2010: Nobel Yayıncılık.
- Uralcan, Ş. (2005). Sigortacılık Uygulamaları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yaslıdağ, B. (Ankara). Sigortacılık Sigorta Aracıları-Sigorta İşlemleri. 2012: Seçkin Yayıncılık.
- Yetiş Şamlı, Y. (2017). Sigortalının Sigortacınının Rücu Haklarının Koruma Yükümlülüğüne İlişkin Türk Ticaret Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi . İKÜHF Dergisi, 829-849.
- Yıldız, H. (2018). Sigorta Sözleşmesinin Son Bulması ve Zamanaşımı. Yorum-Yönetim-Yöntem Uluslararası Yönetim-Ekonomi ve Felsefe Dergisi, 1-8.

GENEL AĞ KAYNAKÇA

- https://sozluk.gov.tr/ Erişim Tarihi: 18.10.2021
- https://www.hmb.gov.tr/denetim-rehberleri Erişim Tarihi: 18.10.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf Erişim Tarihi: 21.10.2021
- https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_guz/sigortaciliga_giris/6/index.htm Erişim Tarihi: 27.10.2021
- https://sozluk.adalet.gov.tr/Muaccel Erişim Tarihi: 30.11.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2918.pdf Erişim Tarihi: 23.12.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7338.pdf Erişim Tarihi: 24.12.2021
- https://tsb.org.tr/media/attachments/Hayat_Sigortaları_Genel_Sartları.pdf Erişim Tarihi: 24.12.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=16674&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5 Erişim Tarihi: 24.12.2021
- https://tsb.org.tr/media/attachments/Saglık_Sigortası_Genel_Sartları.pdf Erişim Tarihi: 25.12.2021
- https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/avukatlar-kazandi-simsarlar-kaybetti-sigorta-alacagini-avukatlar-takip-edecek-81368 Erişim Tarihi: 25.12.2021
- https://www.hukukmedeniyeti.org/meblag-sigortasi/nedir/ Erişim Tarihi: 03.01.2022
- https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=13302&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5 Erişim Tarihi: 13.10.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5684&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 Erişim Tarihi: 14.10.2021
- https://www.tsb.org.tr/media/attachments/Yang%C4%B1n_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 14.10.2021
- https://tsb.org.tr/media/attachments/Kara_Araclar%C4%B1_Kasko_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 01.11.2021

- https://tsb.org.tr/media/attachments/H%C4%B1rs%C4%B1zl%C4%B1k_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf 18.11.2021 https://tsb.org.tr/media/attachments/Cam_K%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1na_Kars%C4%B1_Sigorta_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 22.11.2021
- https://dask.gov.tr/hasar-ihbar.html erişim tarihi Erişim Tarihi: 23.11.2021 https://dask.gov.tr/mevzuat-genel-sartlar.html Erişim Tarihi: 23.11.2021
- https://tsb.org.tr/media/attachments/Elektronik_Cihaz_Sigortalar%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 27.11.2021
- https://tsb.org.tr/media/attachments/Makina_K%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 27.11.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=12219&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5 Erişim Tarihi: 29.11.2021
- https://www.tarsim.gov.tr/ Erişim Tarihi: 01.12.2021.
- https://www.tarsim.gov.tr/pages/regulations/yonetmelikler.jsp Erişim Tarihi: 21.12.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=21087&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5 Erişim Tarihi: 01.01.2022
- https://www.tobb.org.tr/SigortacilikMudurlugu/SigortaAcenteleri/Dokumanlar/duyurular/genelgeler/14_02_2011_2011_5_sayili_genelge.pdf Erişim Tarihi: 01.01.2022
- Görsel 2.8 https://www.sbm.org.tr/upload/sbm/dokumanlar/kaza_tespit_tutanagi.pdf Erişim Tarihi: 29.12.2021
- Görsel 2.12 http://ftp.dask.gov.tr/img/anasayfa/daskLogo.jpg Erişim Tarihi: 28.12.2021
- Görsel 2.17 https://www.tarsim.gov.tr/assets/images/tarsim-logo.png Erişim Tarihi: 28.12.2021
- Görsel 2.22 https://www.segem.org.tr/images/logo/segem.gif Erişim Tarihi: 30.12.2021
- Görsel 2.4 https://www.yargitay.gov.tr/images/logo_buyuk.png Erişim Tarihi: 03.11.2021
- https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=11493&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5 Erişim Tarihi: 02.12.2021
- https://tsb.org.tr/media/attachments/H%C4%B1rs%C4%B1zl%C4%B1k_Sigortas%C4%B1_Genel_Sartlar%C4%B1.pdf Erişim Tarihi: 15.12.2021

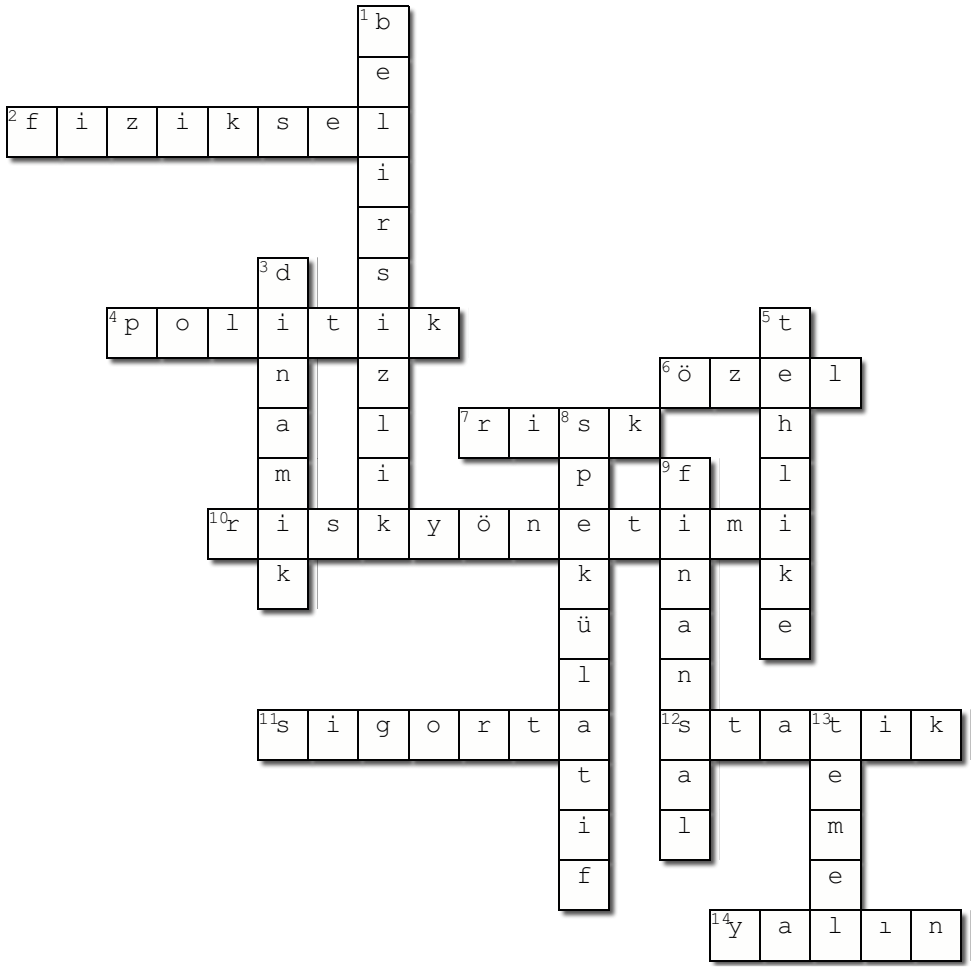
GÖRSEL KAYNAKÇA

http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=2948

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ	
A) DOĞRU/ YANLIŞ CEVAPLARI	1. D 2. Y 3. Y 4. D 5. D 6. D 7. D 8. Y
B) BOŞLUK DOLDURMA CEVAPLARI	9. risk 10. fiziksel risk 11. sigorta 12. dinamik riskler 13. risk yönetimi 14. riski finanse etmek
C) TEST CEVAPLARI	15. A 16. E 17. A 18. D 19. D 20. E 21.A 22.B

1. ÖĞRENME BİRİMİ BULMACA CEVAP ANAHTARI

1. ÖĞRENME BİRİMİ BULMACA CEVAP ANAHTARI

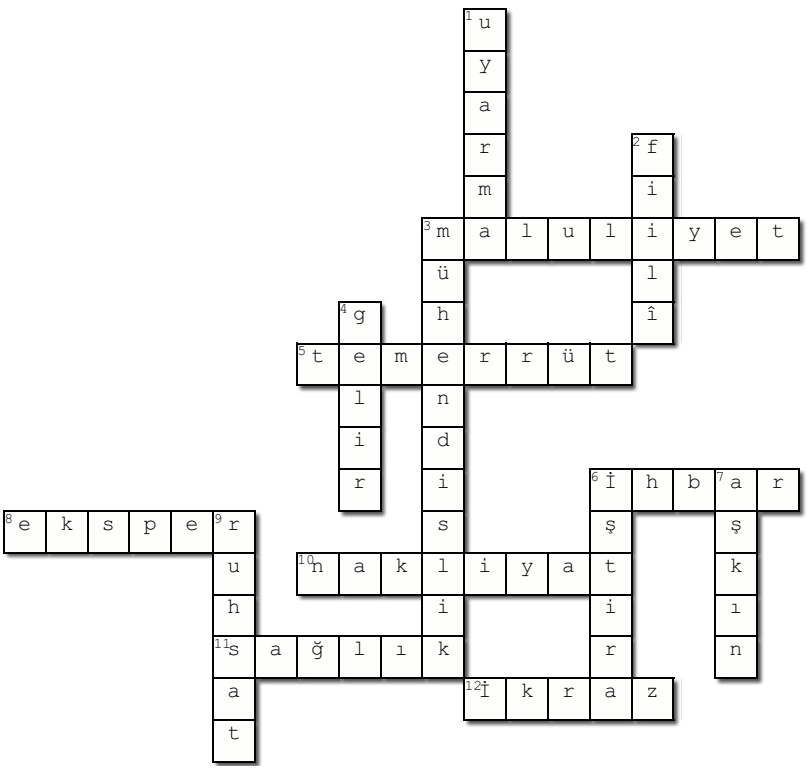
I	L	R	S	J	O	T	M	A	P	F	B	S	N	B
U	Z	O	H	N	B	S	S	N	N	F	E	J	A	F
T	S	İ	G	O	R	T	A	N	L	Z	I	A	U	N
R	N	Y	T	I	I	S	C	Y	N	T	B	G	T	I
G	F	M	R	İ	S	K	Y	Ö	N	E	T	İ	M	İ
D	E	Ğ	E	R	L	E	N	D	İ	R	M	E	A	Y
J	M	N	M	L	U	S	S	N	D	B	M	V	R	C
S	Z	N	E	A	I	Z	E	N	R	Y	V	N	B	T
A	M	H	F	L	N	W	Z	H	Y	N	H	G	U	E
I	K	I	G	N	J	I	N	S	U	H	B	S	T	H
M	N	R	W	I	L	O	K	T	W	C	H	S	C	L
M	N	İ	I	V	N	I	C	Y	Z	O	F	U	R	İ
Y	L	S	Y	Z	O	N	O	T	J	D	T	Z	L	K
N	N	K	C	B	Y	J	R	S	B	H	Z	J	Y	E
Z	G	F	G	P	V	Z	H	N	V	S	N	H	K	H

2. ÖĞRENME BİRİMİ

A) DOĞRU/ YANLIŞ CEVAPLARI	1. Y 2. D 3. Y 4. D 5. Y 6. D 7. Y 8. Y 9. Y
	10. D 11. Y 12. D 13. Y 14. D 15. D 16. Y 17. Y 18. D
	19 Y 20. Y 21. D
B) BOŞLUK DOLDURMA CEVAPLARI	22. hasar dosyası 23. Trafik sigortası 24. üç gün 25. on gün
	26. beş iş günü 27. Sigorta eksperi 28. EKSİST
	29. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı 30. TOBB'a 31. tarım sigortaları havuzu
	32. kısmi hasar 33. sigorta bedeli 34. zeyilname 35. beyan yükümlülüğüdür.
	36. 86.000,00 37. aktüer 38. sakatlık 39. avukata
	40. Özürlü Sağlık Kurulu Raporudur. 41. İkrazdır. 42. bir yıl
	43. sağlık 44. sigortalıya
C) TEST CEVAPLARI	45. C 46. D 47. A 48. C 49. C 50. D 51. E 52. D 53. E
	54. B 55. A 56. C 57. D 58. E 59. B 60. D 61. B 62. C
	63. A 64. C 65. D 66. E 67. B

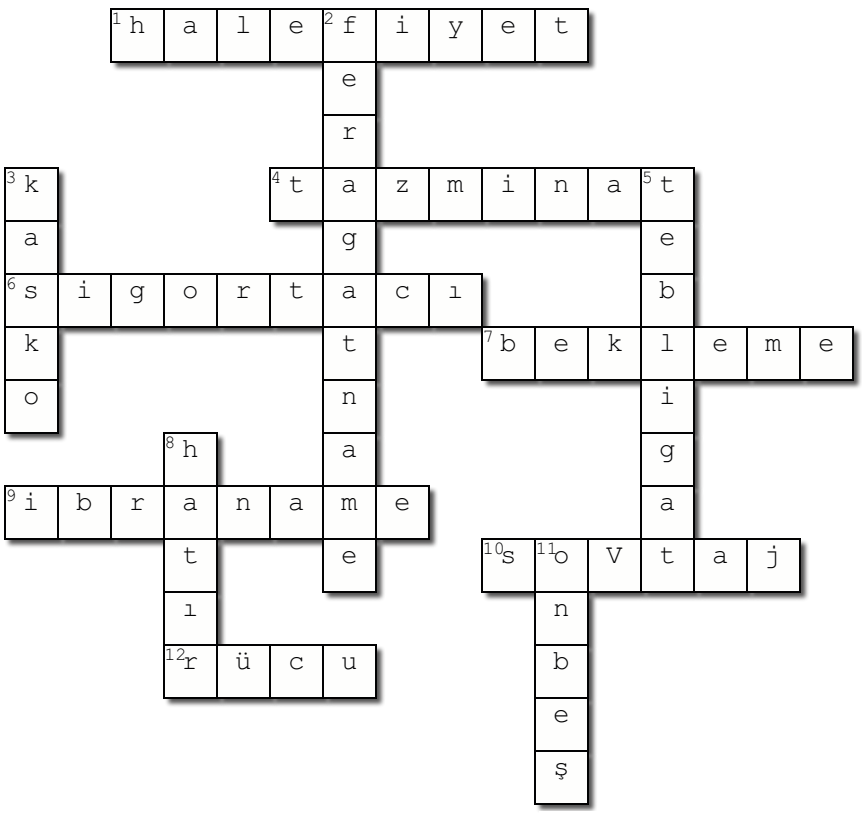
2. ÖĞRENME BİRİMİ BULMACA CEVAP ANAHTARI

H	S	E	Y	M	A	T	R	O	G	İ	S	N	M	K
A	K	T	S	Z	E	Y	C	V	F	N	Z	C	E	A
S	P	V	P	F	F	K	E	B	B	U	B	V	G	G
A	E	H	P	S	D	N	M	U	P	G	I	E	E	D
R	S	N	O	R	A	P	O	R	O	L	A	R	S	E
F	Z	T	B	F	L	G	V	K	D	L	B	E	O	J
U	N	I	O	R	M	T	H	K	H	U	J	D	S	U
P	P	R	D	D	S	E	L	T	O	B	B	O	N	K
V	C	U	A	T	A	R	A	F	S	I	Z	L	I	K
E	L	H	H	U	E	E	Y	Y	Z	U	N	R	S	G
U	Z	S	N	C	P	K	U	F	G	V	Ç	N	T	K
G	B	A	V	K	Y	S	T	B	J	O	I	Y	A	S
L	L	T	N	K	L	P	B	E	F	M	Y	H	J	J
R	Y	I	J	R	T	E	H	B	S	A	T	O	R	V
T	T	A	N	L	G	R	K	L	F	Z	J	V	P	D

3. ÖĞRENME BİRİMİ	
A) DOĞRU/ YANLIŞ CEVAPLARI	1. Y 2. D 3. D 4. Y 5. D 6. D 7. D 8. Y 9. D 10. Y 11. D 12. Y 13. D 14. D
B) BOŞLUK DOLDURMA CEVAPLARI	15. nakden 16. on beş gün 17. kırk beş gün 8. üç ay 19. Hizmet Sağlayıcıları 20. hasar dosyası kapatma 21. iki yıl 22. sigortacı 23. ek belge 24. muallak tazminat 25. sigorta sözleşmesi 26. sigortacı 27. avans 28. üçüncü kişiler 29. ibra
C) TEST CEVAPLARI	30. B 31. D 32. C 33. A 34. E 35. C 36. D 37. A 38. B 39. D 40. C 41. B 42. A 43. B

3. ÖĞRENME BİRİMİ BULMACA CEVAP ANAHTARI

NOTLAR

NOTLAR